

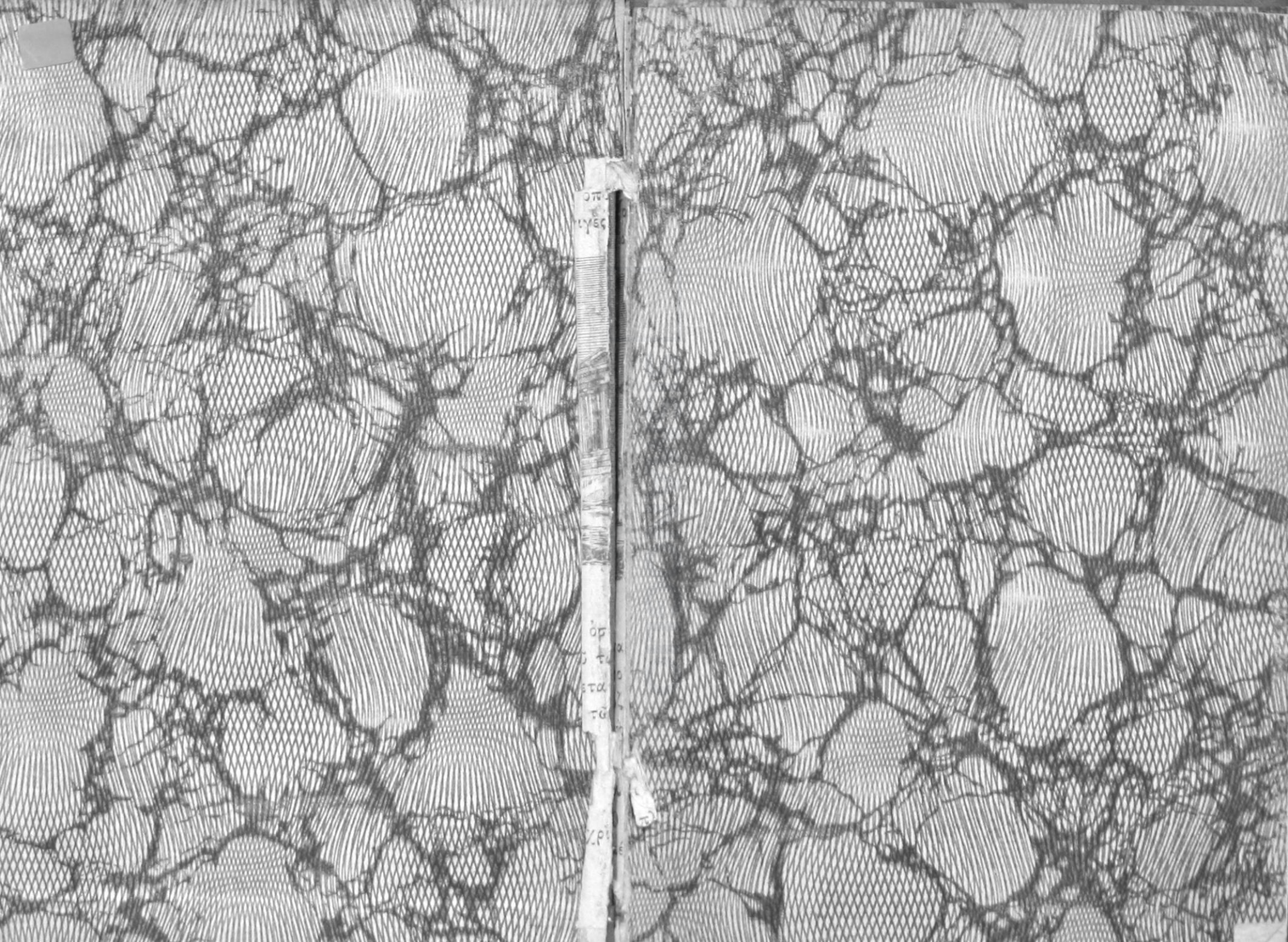
ΟΔΗΓΟΣ

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

οτι
μυεσ

ορ
το
στα
το

κρ

Η ΕΝ ΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ

Ἡ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ
ΕΝ ΤΑΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΣΙ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

ΥΠΟ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗ

معارف نظارت جلیله سنک ۵۱۷ نومرولی و ۱۷ جمادی الاول ۱۳۱۶ تاریخلی رخصتیه

2480

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ν. Γ. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ

(Γαλατῆ, ὁδὸς Πιλοῦρ, ἀριθμ. 12, ἀπέναντι τοῦ Τεῦννελ Χάν)

1898

Πάν αντίτυπον μὴ φέρον τὴν σφραγίδα τοῦ συγ-
γραφέως καταδιώκεται ὡς κλοπιμαῖον.

Εὐχρηστίς
Β. Στάβις

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ εὐμενὴς ὑποδοχή, ἣς ἔτυχε παρὰ τῷ ἡμετέρῳ δημοσίῳ τὸ ἄλλοτε ὑφ' ἡμῶν ἐκδοθὲν « **Ἐγχειρίδιον τῆς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ Ἀναστροφῆς** », καὶ ἡ ἐντελής ἐξάντλησις αὐτοῦ, ἐνθαρρύνει ἡμᾶς, ὅπως προβῶμεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἀνά χειρας πονήματος, οὔτινος ἢ ἔλλειψις τυγχάνει παρὰ τοῖς πολλοῖς λίαν ἐπαισθητή, ἢ δὲ χρησιμότης καὶ ἀναγκαιότης ἀδιαφιλονείκητος.

Κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ ἔσχομεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἑξῆς συγγράμματα: α'.) Τὸ καθῆκον (ἠθικὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου) ὑπὸ Σ. Σμάϊλσα. β'.) Ἠθικὴ (Ἐρευνα γεγονότων καὶ νόμων τοῦ ἠθικοῦ βίου) ὑπὸ Βούντα. γ'.) Ἠθικὴ βᾶσις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὑπὸ Βείσα. δ'.) Κανόνες τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς ἐν τῇ νεωτέρᾳ Κοινωνίᾳ ὑπὸ τῆς Baronne Staffe. ε'.) Ἐγχειρίδιον εὐγενείας ὑπὸ J. Chantal. ς'.) Τὸ βιβλίον τῆς ἐσωτερικῆς γυναικὸς ὑπὸ Ris-Paquot. ζ'.) Ἡ οἰκοδέσποινα ὑπὸ Staffe. η'.) Ἐγχειρίδιον καλῆς συμπεριφορᾶς ὑπὸ Jules Clément. θ'.) Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ ὑπὸ Jurief et Vladimisky καὶ λοιπά, προσπαθήσαντες, τὸ ἐφ' ἡμῖν,

να ἀποφύγωμεν πολλὰ ἀνεφάρμοστα εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινωνίαν.

Θεωροῦντες δὲ εὐτύχημα ἡμῶν ἐὰν δυνηθῶμεν νὰ παράσχωμεν ἔστω καὶ μικρὰν ὠφέλειαν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις, ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν τύχει τῆς ἐπιεικοῦς κρίσεως αὐτῶν, ἐχόντων ὑπ' ὄψιν τὸ τοῦ Ἡσιόδου «Καθ' δύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.»

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1898.

Γ. Γ. ΙΓΓΛΕΣΗΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

« Φρόνιμοι καὶ δίκαιοι οὐκ ἄλλοι
τινὲς εἰσὶν ἢ τῶν εἰδότην αἰ δεῖ
πρόττειν καὶ λέγειν πρὸς θεοὺς
καὶ πρὸς ἀνθρώπους. »
(Πλάτωνος Ἀλκιβιάδης).

Ἐὰν αἱ συνέπειαι τῶν πράξεων ἡμῶν ἀντανεκλῶντο μόνον ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν, ἐὰν ἐζῶμεν ἐν τῇ ἐσχάτῃ μονώσει καὶ ποτὲ δὲν ἤρχόμεθα εἰς ἐπαφήν μετ' ἄλλων ἐμψύχων ὄντων, κατ' ἠθικὴν ἀρχὴν ἔδει νὰ συμβουλευόμεθα τὰ ἑαυτῶν αἰσθήματα τοῦ εὐαρέστου καὶ δυσαρέστου, μετὰ τοῦ βαθμοῦ, τῆς διαρκείας καὶ τῆς πιθανότητος τῆς ἐμφάνισεως αὐτῶν· τότε ὁ ἀνώτερος κανὼν τῆς ἠθικῆς θὰ συνίστατο εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας, ἐν ταῖς διαφόροις περιστάσεσι τοῦ βίου, πρὸς περὶ σσοτέραν εὐτυχίαν ἑαυτῶν.

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὄν μεμονωμένον, ἀλλ' εἶναι μέλος τῆς κοινωνίης καὶ αἱ συνέπειαι τῶν πράξεων αὐτοῦ ἀντανεκλῶνται οὐ μόνον ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Κατὰ τὸν Ἱεροκλέα, ἕκαστος ἡμῶν ἀποτελεῖ κέντρον, περιβαλλόμενον ὑπὸ πολλῶν συγκέντρων κύκλων. Πλησιέστερος πρὸς ἡμᾶς κύκλος εἶναι οἱ γονεῖς, ἢ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα· ἕτερος περιλαμβάνει τοὺς συγγενεῖς, τρίτος ὁ κύκλος τῶν συμ-

πολιτῶν μας καὶ ἐπὶ τέλους τέταρτος παριστᾷ τὰ καθήκοντα ἡμῶν πρὸς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ Θεὸς δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον, ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ζῆν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἡ οἰκογένεια εἶναι τὸ πρῶτον τῆς μεγάλης ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

Μία δὲ ἐκ τῶν πρώτων ἐπιστημῶν εἶναι ἡ διδάσκουσα τὸν ἄνθρωπον, γεννώμενον διὰ τὴν κοινωνίαν, νὰ ζῆ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτήν.

Τὸ πρῶτον συστατικόν, ὅπερ παρουσιάζει ὁ ἄνθρωπος, εὐρισκόμενος ἐντὸς ἀγνώστου κοινωνίας ὁμοίων του, εἶναι ἡ καλὴ καὶ εὐγενὴς συμπεριφορὰ, τοὔτέστιν ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων ἢ ἡ ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἐξάσκησις τῆς πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένης εὐπρεπειᾶς, ἐξ ἧς καταφαίνεται ἡ καλὴ ἀνατροφή, ἧς οὗτος ἔτυχε.

«Ἡ εὐσχημοσύνη, λέγει ὁ Κικέρων, ἐν τῷ περὶ καθηκόντων βιβλίῳ αὐτοῦ, εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε δὲν δύναται νὰ χωρίσῃ τις αὐτὴν ἀπὸ τῆς τιμιότητος, διότι πᾶν εὐσχημον εἶναι καὶ τίμιον καὶ πᾶν τίμιον εἶναι καὶ εὐσχημον».

Ἡ ὀφείλεια καὶ ἀνγκαιότης τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς εἶναι ἀναμφίρρηστος. Αὕτη συσφίγγει τοὺς δεσμοὺς τῆς κοινωνίας, παράγουσα τὴν ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων αὐτήν.

Ἡ καλὴ καὶ εὐγενὴς συμπεριφορὰ συνίσταται οὐ μόνον εἰς τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἠθῶν. Ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων ὀφείλει νὰ ἦναι ἡ ἔκφρασις τῆς εὐγενείας τῶν ἠθῶν. Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ ἀπαιτεῖ νὰ ἦναι τις εὐγενὴς πρὸς πάντας καὶ πρὸς τοὺς βαναυσωτέρους. Ὅπως οἱ τελευταῖοι οὗτοι γίνωσιν εὐγενεῖς, δεόν κατ' ἀρχὰς νὰ φέρηται τις ἡπίως,

εὐγενῶς καὶ εὐμενῶς πρὸς αὐτοὺς. Τότε τὸ θέλγητρον, ὅπερ συνδέεται πρὸς πᾶν τὸ φέρον τὸν χαρακτῆρα τῆς πρῶτητος, ἐλκύει, συγκινεῖ καὶ κυριεύει αὐτοὺς ἀνεπαισθήτως, καὶ ἐπὶ τέλους μεταδίδει αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μιμηθῶσι τοὺς μετὰ τοσαύτης φυλοφρονήσεως φερομένους πρὸς αὐτοὺς. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ τοιαύτη διαγωγὴ ἐπιφέρει ὀφειλάς εἰς ἀμφοτέρους ἀμοιβαίως. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς ἐθιμοτυπίας τῆς κοινωνίας μολονότι αὗται ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται μάταιοι, οὐχ ἦσαν πᾶς καλῶς ἀνατετραμμένος ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ συμμορφουῖται πρὸς αὐτάς. Οἱ ἄνθρωποι, γεννηθέντες ὅπως συζῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὀφείλουσι νὰ προσπαθῶσιν ὅπως ἀρέσκωσιν ἀλλήλοις ἀμοιβαίως· ὅστις δὲ δὲν τηρεῖ τὴν εὐσχημοσύνην καὶ τὰς ἐν χρήσει συνηθείας, προσκρούων ὡς ἐκ τούτου πρὸς πάντας ἐκείνους, μεθ' ὧν συζῆ ἐπιφέρει καθ' ἑαυτοῦ κρίσεις οὐχὶ εὐνοϊκᾶς.

Ὁ λόγος τῶν ἐπικρίσεων τούτων εἶναι ὅτι, εἰς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀναστροφήν, δὲν δύναται νὰ κρίνῃ τις περὶ ἄλλου, εἰμὴ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ· ἐὰν οἱ τρόποι αὐτοῦ εἶναι ἀγενεῖς, πολλάκις συμπεραίνουσιν ὅτι τοῦτο εἶναι συνέπεια τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἠθῶν αὐτοῦ.

Πολλάκις ἐκείνοι, οἵτινες θεωροῦσι τὰς ἐθιμοτυπίας τῆς κοινωνίας ματαίας, ἀξιοῦσιν, ὅπως δικαιοῶσι τὴν βίαν αὐτῶν διαγωγὴν, ὅτι συμπεριφορὰ τοσοῦτον περιποιητικὴ, τοσοῦτον χαρίεσσα, δεόν κατ' ἀνάγκην νὰ ἦναι ψευδής. Ἄλλ' ἀπατώνται. Τὸ ψεῦδος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμπεριφορὰν, εἶναι ὑποκρισία καλῆς συμπεριφορᾶς. Ἐπομένως παρατηρητέον, ὅτι οἱ ὑποκριταί, προσπαθοῦσι νὰ μιμῶνται μόνον τὰς ἐξόχους πράξεις.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀληθῆ εὐγένειαν τῶν τρόπων, ἤτις καθιστᾷ ἡμᾶς συγγρόνως ἀρεστοὺς τῷ Θεῷ καὶ τῷ πλησίον, δεόν νὰ προέρχηται ἐξ αἰσθημάτων εὐγενοῦς καρδίας καὶ νὰ ἀναπτύσσεται δι' ἐπιμελοῦς καλλιέργειας.

Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ προκτάται διὰ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, τὴν ὁποίαν λαμβάνει τις κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

Κατὰ τὴν τρυφερωτέραν ἡλικίαν τοῦ παιδός, φροντίζουν περὶ τῆς ἀνατροφῆς αὐτοῦ ἢ τροφός, ἀκολούθως δὲ συνεχίζουσι αὐτὴν οἱ παιδαγωγοὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἢ ἐν τῷ σχολείῳ, καὶ ἐπὶ τέλους, ὅταν ὁ παῖς φθάσῃ εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἀρχίζει νὰ ἐπισκέπτηται τὰς συναναστροφάς, ἐν αἷς χειραφετούμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς, τελειοποιεῖ τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ, τ. ἔ. οἰκειοῦται πρὸς τὰς ἐθιμοτυπίας τῆς κοινωνίας. Δὲν ἔπεται ὁμως ἐκ τούτου, ὅτι ἡ καλὴ καὶ εὐγενὴς συμπεριφορὰ ἀποκτάται μόνον κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν διὰ τῆς ἀνατροφῆς· τούναντίον, ἡ πειρα ἀπέδειξεν, ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἐν ἡλικίᾳ δύναται νὰ μορφώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν καὶ νὰ ἐξοικειωθῇ πρὸς τὰς ἐθιμοτυπίας, οὕτως ὥστε καὶ εἰς τὰς ἀριστοκρατικωτέρας συναναστροφάς καὶ νὰ μὴ διακρίνηται οὐδὲως τῶν λοιπῶν. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐνέργεια, εὐφυΐα, συχνὴ φοίτησις καλῶν συναναστροφῶν καὶ ἀνάγνωσις ὠφελίμων, πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας βιβλίων. Ἡ γυνὴ εἶναι μᾶλλον ἐπιδεικτικὴ τοιαύτης ἀναπτύξεως, καθ' ὅτι αὕτη λίαν ταχέως ἀπομιμείται καὶ ἐξοικειοῦται πρὸς τοὺς καλοὺς τρόπους ἐκείνων, μεθ' ὧν συναναστρέφεται.

Ἡ καλῶς ἀνατεθραμμένη κοινωνία ἔχει τὴν γραμματικὴν αὐτῆς, τὴν γλῶσσαν αὐτῆς, τὸν κώδικα αὐτῆς, οἱ κανόνες τῶν ὁποίων σπουδάζονται διὰ τῆς πράξεως ἢ διὰ τῆς θεω-

ρίας. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῶμεν, ὅτι οἱ νόμοι τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ὡς οἱ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐξ ὧν οὗτοι λαμβάνουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, ἀπαιτοῦσιν ἀγάπην, ὁμόνοιαν, μακροθυμίαν, ἀγαθότητα, φιλανθρώπους τρόπους καὶ σεβασμὸν πρὸς τὸ ἄτομον.

«Οἱ τρόποι, λέγει ὁ Γέννησιων, δὲν εἶναι τι μηδαμηνόν, ἀλλ' εἶναι καρπὸς εὐγενοῦς ψυχῆς καὶ τιμίου νοῦς». Ὁ δὲ Ἐμερσιων λέγει: «Ἡ καλλονὴ τῶν τρόπων εἶναι ἀνωτέρα τῆς καλλονῆς τῆς μορφῆς· αὕτη προξενεῖ μεγαλειτέραν εὐχαρίστησιν, ἢ αἱ εἰκόνες καὶ τὰ ἀγάλματα· εἶναι ὠραιότερα πασῶν τῶν ὠραίων τεχνῶν». Ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων χρησιμεύει ὡς στολισμὸς τῶν πράξεων, καὶ πολλάκις ἀπλούσταται ἐκδουλεύσεις ἀποκτῶσι θέλγητρον, ἕνεκα τῆς ὠραιότητος τοῦ τρόπου, μεθ' οὗ παρέχονται. Ὁ καλὸς οὗτος τρόπος, καθοραρίζων τὸν βίον, καθιστᾷ αὐτὸν εὐθιμον καὶ εὐχάριστον.

Οἱ καλοὶ τρόποι δὲν εἶναι οὐδὲως φροῦδοὶ καὶ ἀσυνεπεῖς, ὡς τινες φρονῶσι· τούναντίον, κατὰ πολὺ συντελοῦσι πρὸς ἀνακούφισιν τῶν βιωτικῶν περισπασμῶν, κατευναζοντες καὶ καθιστῶντες εὐαρέστους τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις τῶν ἀνθρώπων. «Καὶ αὕτη ἡ εὐεργεσία, λέγει ὁ ἐπίσκοπος Μίθλων, προσβάλλει, ἐὰν συνδέηται μετ' ἀπεχθῶν τρόπων».

Ἐκ τῆς καλῆς καὶ εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς πολλάκις ἐξαρτᾶται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἡ ἐντιμος θέσις, τὴν ὁποίαν κατέχει ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Πολλάκις μάλιστα ὁ ἄνθρωπος ἐπισφραγίζει τὸ εὐτυχές μέλλον του διὰ μιᾶς καὶ μόνης συναντήσεως μετ' ἄλλου, χάρις εἰς τὴν καλὴν καὶ εὐγενῆ συμπεριφορὰν, ἣν ἔδειξε πρὸς τὸν εὐτυχούντα πλησίον του. Συναντῶν τις νέον ταπεινόν, μὲ γλυκεῖαν καὶ σκεπτικὴν γλῶσ-

σαν, τρόπους εὐγενεῖς, σέβας πρὸς τοὺς ὁμοίους του, μενεῦμα εὐφυΐας καὶ ἐν γένει συμπεριφορὰν καλὴν καὶ μεταδοτικὴν, βεβαίως σχηματίζει ὑπὲρ αὐτοῦ καλὴν ἰδέαν καὶ πολλάκις παρέχει αὐτῷ τὰ μέσα, ἅτινα καθιστῶσιν αὐτὸν εὐτυχῆ. Πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἔχομεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ πολλάκις ἔχει μεγαλειτέραν ἐπίδρασιν εἰς τὴν διεύθυνσιν ἀνθρώπων, ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ὑψηλοτέρας καὶ ἀνγκαιοτέρας ἰδιότητας.

Ὁ Λῶκ ἐθεώρει πολὺ σπουδαιότερον διὰ παιδαγωγόν, νὰ ἔχη χρηστὰ ἦθη καὶ καλοὺς τρόπους, παρὰ βαθεῖαν γνῶσιν τῶν κλασσικῶν ἢ ἐν γένει οἷας δὴποτε ἐπιστήμης. Ἐν τῇ πρὸς τὸν Λῶρδον Πετερβόρο ἐπιστολῇ αὐτοῦ, περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ Λῶκ λέγει: «Ἐπιθυμεῖτε νὰ εὕρητε διὰ τὸν υἱὸν ὑμῶν παιδαγωγόν, ὅστις νὰ ἔχη μεγάλην παιδείαν. ἐγὼ ὁμῶς δὲν θεωρῶ τοιοῦτον ὄρον λίαν ἀνγκαῖον· κατ' ἐμέ, ἀρκεῖ ἂν ἡ παιδεία τοῦ παιδαγωγοῦ περιορίζηται εἰς τὴν γνῶσιν τῆς λατινικῆς καὶ γενικῶν γνώσεων περὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν, ἔχη ὁμῶς χρηστὰ ἦθη καὶ καλὴν ἀνατροφὴν.»

Ἐνῷ δὲ ἡ ἀγένεια καὶ ἐν γένει ἡ κακὴ συμπεριφορὰ πανταχοῦ κλείουσι ἐμπροσθέν σου τὴν θύραν καὶ ἀπωθοῦσι τὴν καρδίαν, ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων καὶ εὐπροσηγορία, ἀνοίγουσι τὰς θύρας καὶ χρησιμεύουσιν ὡς ἄγωγοὶ πρὸς τὴν καρδίαν νέου τε καὶ γέροντος.

Ἡ καλὴ καὶ εὐγενὴς συμπεριφορὰ εἶναι ἡ τέχνη τοῦ ἐκφράζειν δι' ἐξωτερικῶν σημείων τὴν ἐσωτερικὴν ὑπόληψιν, τὴν ὁποῖαν διατρέφομεν πρὸς τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα ἄτομον. Οὐχ ἦττον δυνάμεθα νὰ ἡμεθα καθ' ὅλα εὐγενεῖς καὶ πρὸς ἐκείνους, πρὸς οὓς δὲν διατρέφομεν ἰδιαιτέραν ὑπόληψιν.

Ἡ ἀληθὴς εὐγένεια στηρίζεται ἐπὶ τῆς εὐλικρινείας καὶ δεόν νὰ ἐμπνέται ὑπὸ τῆς καρδίας. Ἡ ἀληθὴς εὐγένεια εἶναι πλήρης ἀγαθότητος. Αὕτη καταφαίνεται ἐν τῇ προθυμίᾳ τοῦ συντελέσαι πρὸς εὐτυχίαν τοῦ πλησίον καὶ ἐν τῇ μετὰ προφυλάξεως ἀποχῇ ἀπὸ παντός δυναμένου λυπηῆσαι αὐτόν. Οὐχὶ δὲ ὀλιγώτερον τῆς ἀγαθότητος ἀνήκει αὐτῇ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη· αὕτη προθύμως ἀναγνωρίζει τὰς εὐεργεσίας. Ἀξιοπεριέργον ὅτι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ πλοίαρχου Σπέκα, τοιαύτη ἰδιότης χαρακτηρὸς ἀναγνωρίζεται καὶ ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν τῆς Οὐγάνδης, εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Ἰάνζης, ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ, ὅπου, ὡς λέγει οὗτος, ἡ ἀχριστία ἢ περιφρόνησις τῆς ἐκφράσεως εὐγνωμοσύνης δι' εὐεργεσίαν, ἦν ἔλαβέ τις, ὑποβάλλεται εἰς ποινήν.

Καλῶς ἀνατεθραμμένοι ἄνθρωποι εἶναι εὐπροσηγοροὶ καὶ ἐνίοτε μάλιστα ἀποκτῶσι τὴν ὑπόληψιν τῶν ἄλλων, ἐὰν δύνανται νὰ ἀκούωσιν ὑπομονητικῶς ὅ,τι λέγουσιν ἢ διηγοῦνται αὐτοῖς. Προσέτι δὲ εἶναι ἐπεικεῖς καὶ πεπροικισμένοι ὑπὸ τῆς τέχνης τοῦ κρατεῖσθαι ἀπὸ ἀποτόμων ἐπικρίσεων περὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες προσκαλοῦσιν ἀμοιβαίως ἐπικρίσεις κατ' αὐτῶν.

Ἀγενὴς ἄνθρωπος εὐχαριστότερον συγκατατίθεται νὰ ἀπολέσῃ φίλον, παρὰ νὰ ὑπομείνῃ τὸν ἀστεῖσμόν αὐτοῦ. Λίαν δὲ ἀπερίσκεπτος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἀποκτᾷ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ πλησίον, χάριν στιγμιαίας ἡδονῆς.

Εὐγενὴς ἄμα δὲ καὶ εὐφυὴς ἄνθρωπος δὲν ἐπιδεικνύει ἐαυτὸν καλλίτερον, εὐφρέστερον καὶ πλουσιώτερον τοῦ γείτονος αὐτοῦ. Δὲν καυχᾶται οὔτε διὰ τὴν θέσιν του, οὔτε διὰ τὴν καταγωγὴν του· ὡσαύτως δὲ δὲν περιφρονεῖ ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἔχουσι τὰ αὐτὰ με' αὐτὸν πλεονεκτήματα, δὲν καυχᾶται

διὰ τὰ κατορθώματά του καὶ τὴν κλησίν του, καὶ ὁ λόγος του δὲν περιστρέφεται πάντοτε καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς ἀντικείμενα τοῦ ἐπαγγέλματός του. Τούναντίον, εἶναι μετριόφρων καὶ φυσικός εἰς ὅλα, ὅσα πράττει καὶ λέγει· ἡ ἀληθὴς ἀξία αὐτοῦ καταφαίνεται μᾶλλον ἐν τοῖς ἔργοις ἢ ἐν τοῖς λόγοις.

Ἡ ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τὰ αἰσθήματα τῶν ἄλλων προέρχεται συνήθως ἐξ ἐγωΐσμοῦ καὶ βαθμηδὸν ἀναπτυσσομένη, μεταβάλλεται εἰς σκληρότητα καὶ βανχυσότητα τῶν τρόπων.

Δύναται δὲ αὕτη νὰ προέρχεται οὐχὶ τοσοῦτον ἐκ κακοβουλίας, ὅσον ἐξ ἐλλείψεως συμπληρείας καὶ ἀδρότητας, ἐξ ἐλλείψεως προσοχῆς πρὸς ταύτας τὰς λεπτομερείας, δι' ὧν ἐν τῷ βίῳ παρέχεται ἡδονὴ ἢ προξενεῖται λύπη εἰς τὸν πλησίον.

*Ἐξεστὶν εἰπεῖν, ὅτι ἡ ἱκανότης πρὸς ὑποχωρήσεις καὶ αὐτοθυσίαις εἰς τὰς συνήθεις προσκρούσεις τοῦ καθημερινοῦ βίου, εἶναι τὸ κυριώτερον διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ καλῶς ἀνατεθραμμένου ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ ἀναγώγου. *Ἄνευ δὲ τούτων, ὁ ἀνθρώπος ἐν τῇ κοινωνίᾳ καθίσταται σχεδὸν ἀφώρητος. Σχέσεις μετὰ τοιοῦτου ἀνθρώπου δὲν δύναται νὰ ὦσιν εὐάρεστοι· ὁ τοιοῦτος εἶναι πηγὴ ἀκαταπαύτων δυσχερεσιῶν διὰ τοὺς περὶ αὐτόν. Ἐνεκὰ δὲ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, πολλοὶ διέρχονται ὅλον τὸν βίον αὐτῶν ἐν πάλλῃ διηνεκῇ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων δημιουργηθέντων δυσχερειῶν καὶ στεροῦσιν ἑαυτοὺς προόδου, ἐνῶ ἄλλοι ἴσως πεπροικισμένοι ὑπὸ ὀλιγωτέρων προτερημάτων, ἀνοίγουσιν ἑαυτοῖς στάδιον καὶ ἐπιτυχάνουσι δι' ἀπλῆς ὑπομονῆς, ἐγκρατείας καὶ ἠπιότητος τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Τὰ χρηστά ἦθη εἶναι ὄρος οὐχ ἥττον σπουδαῖος πρὸς πρόο-

δον ἐν τῷ βίῳ, ἢ τὰ πλεονεκτήματα. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου, ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῶν τρόπων του, ἐκ τῆς καλῆς καὶ εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς του καὶ ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ παρέχειν ἐκδουλεύσεις καὶ εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς ἄλλους, τ. ἔ. ἐκ τῶν λεπτομερειῶν τῆς χρηστῆς διαγωγῆς, αἵτινες ἀείποτε ἀπαιτοῦνται ἐν ταῖς βιωτικαῖς σχέσεσιν.

Δύναται δὲ νὰ ἐπιδειξῇ τις τὴν ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, διαφοροτρόπως, ἤγουν ἐκ τοῦ ἀτιμηλήτου τῆς ἐνδυμασίας, ἐλλείψεως καθαριότητος καὶ ἐφαρμογῆς κακῶν ἐξέων.

*Ἀνθρώπος ἀκάθαρτος ἐπισπώμενος τὴν ἀποστροφὴν, συγχρόνως δεικνύει περιφρόνησιν πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ὀρεξείας τῶν ἄλλων, ἐπομένως εἶναι ἐπίσης ἀγενῆς καὶ βάνχυσος, μόνον ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἡ τελειότης ἐν τοῖς τρόποις, συνίσταται εἰς τὸ μὴ ἐπιτετηδευμένον, τ. ἔ. τοιοῦτον, ὅπερ εἶναι ὅλες φυσικὸν καὶ ἀπλοῦν.

Εἰλικρινῆς καὶ εὐγενῆς ἀνθρώπος ὀφείλει νὰ προσπαθῇ πάντοτε, ὅπως μὴ στενοχωρῇ τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτόν. Δύναται δὲ νὰ ἦναι τις εὐγενῆς καὶ ἀξιαγάπητος, ἔχων καὶ ἐλάχιστα γρήματα εἰς τὸ βαλάντιον. Ἡ καλὴ καὶ εὐγενῆς συμπεριφορὰ παρέχει πολλὰς τὰς ὠφελείας καὶ ἀκριβῶς δὲν στοιχίζει οὐδέν. Εἶναι τὸ εὐθυνοτέρον τῶν ἐμπορευμάτων. Εἶναι ἡ μετριωτέρα τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἅμα δὲ ἐξίσου ὠφελίμος καὶ παρέχει τοσαύτην ἡδονήν, ὥστε δύναται τις νὰ θέσῃ αὐτὴν ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ὠραίας τέχνας, αἵτινες ἐξυψοῦσι τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν.

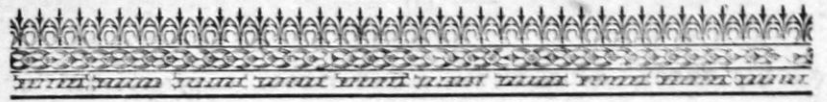
Ἡ πρώτη καὶ καλλιτέρα σχολὴ τῆς εὐγενοῦς καὶ χρηστῆς συμπεριφορᾶς, εἶναι ἡ οἰκογένεια, ἐν ἣ διδάσκαλος εἶναι ἡ

γυνή. Ἡ ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμπεριφορὰ εἶναι ἀντανάκλασις τῆς παρεχομένης ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς.

Οἱ κακοὶ τρόποι καὶ ἡ εἴς τοῦ φιλονεικεῖν καὶ ἀντιλέγειν πρὸς πᾶν, ὅ,τι λέγουσιν οἱ ἄλλοι, ψυχραίνουσι καὶ ἀπωθοῦσιν αὐτούς· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίθετος συνήθεια τοῦ συμφωνεῖν πρὸς πάντα, καὶ αἰσθάνεσθαι ἐνδιαφέρον πρὸς πᾶσαν παρατήρησιν ἢ ἔκφρασιν αἰσθήματος, εἶναι ἐπίσης δυσάρεστος. Τοῦτο δὲν εἶναι σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν τούτῳ διορατὶ δολιότης.

Παρατηρητέον μετὰξὺ ἄλλων οἱ πολλοὶ εἶναι εὐγενεῖς ὄχι διότι θέλουσι νὰ ᾔναι τοιοῦτοι, ἀλλὰ διότι εἶναι ἀδέξιοι καὶ δὲν δύνανται νὰ προσενεχθῶσι καλλίτερον. Ὡς ἐκ τούτου πολλοὺς θεωροῦσι τραχεῖς, συγκεντρωμένους, ὑπερηφάνους, ἐνῶ οὗτοι πράγματι δὲν εἶναι τοιοῦτοι, ἀλλὰ συστέλλονται. Οἱ τοιοῦτοι συναντῶντες ἀλλήλους, ὁμοιάζουσι πρὸς πάγον, ἐν ταῖς συνανκαστροφαῖς καθιηται εἰς τὰς γωνίας καὶ στρέφουσιν ἀλλήλους τὰ νῶτα, ἐν κκιρῶ δὲ ταξιδίου κατὰλαμ-βάνουσιν ἀντιθέτους γωνίας.

Ἐπὶ τέλους ἐξοικειούμενοι πρὸς τοὺς καλοὺς τρόπους καὶ ἐν γένει πρὸς τὴν χρηστὴν συμπεριφορὰν, δεόν νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ὑπάρχει τι πολὺ ὑψηλότερον καὶ εὐγενέστερον, πρὸς ὃ ὁ ἀνθρώπος δεόν νὰ κατὰτείνῃ, ὅπερ εἶναι ἀνώτερον τῆς ἡδονῆς, ἀνώτερον τῆς τέχνης, ἀνώτερον τοῦ πλοῦτου, τῆς ἰσχύος καὶ εὐφροσύνης τοῦ πνεύματος, τοῦτο εἶναι τὸ ἀμεμπτον καὶ ἡ τελειότης τοῦ χαρακτῆρος. Ἄνευ ἀρετῆς τῶν ἀτόμων, οὐδεμία καλλονὴ τῆς μορφῆς, οὐδεμία καλλονὴ τῶν τρόπων, οὐδεμία τέχνη δύναται νὰ σώσῃ καὶ ἀνυψώσῃ τοὺς ἀνθρώπους.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Ἠθικὸν καθῆκον.

Ὁ ἀνθρώπος ζῆ οὐ μόνον δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν πλησίον. Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν, πλοῖσιος ἢ πένης, ἔχει ὑποχρεώσεις, ἢ μὴ ἐκπλήρωσις τῶν ὁποίων παραβαίνει τὸ δίκαιον τῶν ἄλλων καὶ συνεπάγεται ποινὴν ἢ μομφήν.

Καθῆκον εἶναι αἱ ὑποχρεώσεις, αἱ ἐπιβαλλόμεναι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ νόμου, ὑπὸ τῆς ἐξέως, ὑπὸ τῆς εὐσημοσύνης καὶ ὑπὸ τῆς κοινωνίας.

Οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἡ παράβασις τῶν ὑπὸ τοῦ ἠθικοῦ καθήκοντος ἐπιβαλλομένων ὑποχρεώσεων.

Τὸ ἠθικὸν καθῆκον εἶναι ἀρχὴ καθαρῶς ἐσωτερικῆ, ἧς ἀντιλαμβάνομεθα διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τὴν ὁποῖαν ἀναγνωρίζομεν διὰ τῆς συνειδήσεως. Εἶναι κανὼν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου οὐδεὶς δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ ἡμᾶς. Εἶναι δὲ πάντῃ ἀδύνατον νὰ παραβῶμεν τὸ ἠθικὸν καθῆκον ἀτιμωρητί, καθ' ὅτι ἡ τιμωρία διὰ τὴν παράβασιν ταύτην ἐξακρατᾶται ἀπὸ δικαστῆν

αυστηρότατον, ἀδυσώπητον καὶ οὐδέποτε συγχωροῦντα· ὁ δικαστὴς οὗτος εἶναι ἡ ἡμετέρα συνείδησις.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ δρῶν κατὰ τῆς συνειδήσεως, χάνει τὸ δικαίωμα τοῦ καλεῖν ἑαυτὸν τίμιον ἄνθρωπον, ἀμα δὲ καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

Τὰ καθήκοντα ἡμῶν, ἐπὶ τῇ ἐπιμόνῳ προσπαθείᾳ τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν, καθίστανται βαθμηδὸν εὐχαριστότερα. Ὅσον δὲ περισσοτέραν προσπάθειαν καταβάλλομεν πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν, τοσοῦτον ταῦτα φαίνονται ἡμῖν εὐκολώτερα καὶ εὐχεστότερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Καθίκοντα πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς.

Ἐκ τῶν πρώτων καθηκόντων, ἅτινα ὑπαγορεύει ἡμῖν ἡ τε φύσις καὶ ἡ θρησκεία, εἶναι τὰ πρὸς τοὺς γονεῖς ἡμῶν καθήκοντα. Παρκαίνοντες δὲ ταῦτα, φαινόμεθα ἀχάριστοι, διαπράττοντες ἀμάρτημα, μᾶλλον ἀπαρέσκον τῷ Θεῷ, καὶ ἦτον συγγνωστὸν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου.

Πρὸς τοὺς γονεῖς ἡμῶν ὀφείλομεν νὰ διατρέφωμεν τὴν ἀβροτέραν καὶ εὐλαβικωτέραν ἀγάπην καὶ τὸν βαθύτερον σεβασμὸν.

Καθ' ὅλον ἡμῶν τὸν βίον ὀφείλομεν νὰ ὑποτασσώμεθα, ἀναντιρρήτως, εἰς τὸ θέλημα αὐτῶν καὶ αὐστηρῶς νὰ ἐκπληρῶμεν πάσας τὰς ἠθικὰς ἀρχάς, ἃς οὗτοι ἐμπνέουσιν ἡμῖν. Πάντοτε νὰ σεβώμεθα τὰς συμβουλὰς αὐτῶν καὶ αἰέποτε νὰ

δικτηρῶμεν ἐν τῇ καρδίᾳ εὐγνωμοσύνην, δι' ὅσα οὗτοι ἐπραξάν δι' ἡμᾶς.

Οἱ γονεῖς δέον νὰ ἦναι οἱ καλλίτεροι ἡμῶν φίλοι, σύμβουλοι καὶ ὁδηγοὶ καθ' ὅλον ἡμῶν τὸν βίον, καὶ οὐδέποτε νὰ λησμονῶμεν τὸ ἱερὸν καθήκον, ὅπερ ὀφείλομεν αὐτοῖς ἐκ πικρίων. Κατὰ τὸ γῆρας αὐτῶν, δέον νὰ ἀναμνησκώμεθα τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας. Κατὰ τὴν τρυφερωτέραν ἡμῶν ἡλικίαν οὗτοι ἐφρόντιζον περὶ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν, ἤδη καὶ ἡμεῖς ἐξ ὑπαμειβῆς ὀφείλομεν νὰ φροντίζωμεν περὶ αὐτῶν. Νὰ προσπαθῶμεν δέ, ἐὰν τύχη ἀνγκη, νὰ στερῶμεν ἑαυτοῖς πάσης ἡθονῆς, ὅπως ἐπαρκέσωμεν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῶν· ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ εἰς αὐτοὺς δυστύχημά τι καθήκον ἡμῶν εἶναι νὰ παράσχωμεν αὐτοῖς πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν καὶ συγχρόνως νὰ μεταχειριζώμεθα πᾶν μέσον, ἵνα μὴ προσβάλωμεν τὴν φιλαυτίαν αὐτῶν.

Ὀφείλομεν προσέτι νὰ σεβώμεθα τὰς ἰδέας αὐτῶν, καὶ ἂν αὐτὰ δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τὰς ἡμετέρας. Ἐὰν οὗτοι ἔχωσιν ἐλαττώματα, ὀφείλομεν νὰ ἡμεῖς ἐπιεικεῖς πρὸς αὐτούς· ἐὰν ἐν τῇ μεθ' ἡμῶν συνδιαλέξει καταφαίνεται τραχύτης καὶ σκληρότης ἐκ μέρους των, ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ συγχωρῶμεν αὐτοῖς τοῦτο χάριν τοῦ γῆρατος αὐτῶν. Ἡ εὐχαρίστησις παρκατείνει τὸν βίον, ἐπομένως δέον νὰ προσπαθῶμεν νὰ καταστήσωμεν τὸν βίον αὐτῶν εὐχάριστον.

Καὶ ἂν ἔχωσιν ἄδικον οἱ γονεῖς, δὲν ἀρμόζει εἰς τὰ τέκνα νὰ μέμψωνται αὐτούς διὰ τοῦτο. Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε, λέγει τὸ Εὐαγγέλιον. Νὰ συμμεριζώμεθα τὰς ὀρέξεις καὶ ἡδονὰς αὐτῶν ὡς καὶ τὰς λύπας καὶ βασάνους. Ἐὰν δὲ ἀσθενῶ-

σι νά ἐπιδαψιλεύωμεν αὐτοῖς πάσῃν περίθλψιν, προσέχοντες μήπως διορωῶσιν οὗτοι τὰς ἐνοχλήσεις, ἃς αἰσθανόμεθα.

Νά περιστοιχιζώμεν αὐτούς, μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς μετὰ στοργῆς.

Τὰ πρὸς τοὺς γονεῖς καθήκοντα τῶν τέκνων ἐτηροῦντο μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὡς διδάσκει ἡ ἱστορία.

Οἱ σοφώτεροι νομοθέται τῆς ἀρχαιότητος, παρείχον εἰς τοὺς πατέρας μεγάλην ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν τέκνων αὐτῶν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι καὶ Ῥωμαίοις, ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἦτο ἀπεριόριστος. Καὶ ταῦτα, βεβαίως, διότι ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι οὐδεὶς πατήρ ἤθελε καταχρασθῆ τῆς τοιαύτης ἐξουσίας. Ἄφ' ἐτέρου δὲ ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην αὐτῆς πρὸς περιορισμὸν τῶν τέκνων.

Πολυάριθμα παραδείγματα ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ αὐστηρότης αὕτη, τὴν ὁποίαν σήμερον θεωροῦσιν ὑπερβολικὴν, οὐδὲως ἐξησθένει τὴν οὐκίαν εὐσέβειαν. Ἐν τῇ Ῥωμαικῇ ἱστορίᾳ συναντῶμεν πληθὺν ὠραίων πράξεων, αἵτινες ἀποδεικνύουσι τὸ ἐναντίον. Ἀναφέρομεν μετὰξὺ ἄλλων τὰς δύο νέας συζύγους, αἵτινες ἔτρεφον διὰ τοῦ γάλακτος αὐτῶν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, ἡ μὲν μία τὸν πατέρα τῆς, ἡ δὲ ἄλλη τὴν μητέρα τῆς, ἀμφοτέρους ὄντας καταδεδικασμένους εἰς τὸν ἐξ ἀσιτείας θάνατον.

Ἐν Σινικῇ, ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων, τὰ τέκνα θεωροῦσι τοὺς πατέρας αὐτῶν ὡς θεοὺς καὶ σέβονται αὐτοὺς καὶ ζῶντας καὶ μετὰ θάνατον. Παρὰ δὲ τοῖς Ἄραβιν, ὁ ἀρχηγὸς μιᾶς φυλῆς, ἔθεωρετο πάντοτε πρόσωπον ἱερὸν διὰ τὰ τέκνα του. Παρ' αὐτοῖς, ὁ υἱὸς οὐδέποτε ἀντιλέγει εἰς τὸν πατέρα

του, παρουσιάζεται ἀπέναντι αὐτοῦ μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ καὶ ἵσταται ὀρθός, μέχρις οὗ οὗτος διατάξῃ αὐτῷ νά καθίσῃ.

Μετὰξὺ δὲ τῶν ἀγρίων λαῶν τῆς Ἀμερικῆς, κκούργημα ἔθεωρετο ἐὰν τὸ τέκνον ἐπανίστατο κατὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ἐὰν νέα Ἰνδὸς ἔπραττε κακῶς, ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤρκειτο εἰς τὸ νά τῇ ρίψῃ σταγῶνας ὕδατος εἰς τὸ πρόσωπον καὶ νά τῇ εἴπῃ: « Σὺ μὲ ἀτιμάζεις! »

Χάρις εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς οὐκίης εὐσεβείας παρὰ τοῖς ἀγρίοις, ἡ μομφὴ δὲν ἔμεινε ποτὲ ἄνευ ἀποτελέσματος.

Οἱ νεώτεροι λαοί, οἵτινες ἔχουσι τὸ εὐτύχημα νά ζῶσιν ὑπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔλαβον παρὰ τοῦ θείου νομοθέτου τὰ ὑψηλότερα παραδείγματα οὐκίης εὐσεβείας.

Ἡμεῖς ὀφείλομεν εἰλικρινῶς, μέχρις αὐταπαρνησίας νά ἀγαπῶμεν τὴν οἰκογένειαν ἡμῶν. Ἐὰν συμβῇ δυστύχημα εἰς κανὲν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἡμεῖς εἴμεθα ὑπόχρεοι νά σπεύσωμεν πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ. Τῷ ὄντι, ποῖος θὰ βοηθήσῃ αὐτούς, ἐὰν οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ἐγκαταλείψωσιν αὐτούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Καθήκοντα συζύγων.

Οἱ σύζυγοι δὲν πρέπει οὐδέποτε νά παραιτῶνται τῶν περιποιήσεων καὶ φροντίδων, τὰς ὁποίας ἐπεδαψιλεύοντο ἀλλήλοις πρὸ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ γάμου των.

Κατ' ἔτος, τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου των, οἱ σύζυγοι ὀφεί-

λουσι νὰ ἐνθουμῶνται τὰς ὑποσχέσεις, ἅς πολλάκις δίδουσιν, ἀγνοοῦντες τὴν σημασίαν καὶ ἐπισημότητα αὐτῶν, θεωροῦντες δὲ αὐτὰς διατυπώσεις τῆς τελετῆς τοῦ γάμου.

Ὁφείλουσι νὰ ἀγαπῶσι καὶ ὑπολήπτωνται ἀλλήλους ἀμοιβαίως. Καὶ ἂν ἐνίοτε ἡ ὑπομονὴ τῆς συζύγου ἐξεντλήται, ὁ καλὸς σύζυγος δὲν πρέπει νὰ παύῃ τιμῶν αὐτήν, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀβρὸν τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τὴν νευρικήν αἰσθητικότητα, ἐξ ὧν αὕτη πολλάκις ὑφίσταται πολλὰς δοκιμασίας καὶ βασάνους.

Ἡ σύζυγος ἐπίσης ὀφείλει νὰ σέβηται καὶ τιμᾷ τὸν σύζυγόν της, καθ' ὅσον δύναται, δεικνύουσα πάντοτε ὅτι θεωρεῖ αὐτὸν καλὸν σύζυγον, καὶ μὴ ὄντα τοιοῦτον, νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ γίνῃ τοιοῦτος. Ἐνόσω οὗτος νομίζει ὅτι εἶναι καλὸς σύζυγος, θὰ προσπαθῇ νὰ φανῇ ἀντάξιός της τοιαύτης ιδέας. Ἐπιθυμῶντι ἀπραγλεστέρα μέθοδος ὅπως γίνῃ τις ὄντως κρείττων ἑαυτοῦ, εἶναι νὰ φέρωνται πρὸς αὐτὸν οὕτως, ὡς εἴητο οὗτος πολὺ ἀνώτερος, παρ' ὅ,τι εἶναι.

Μολονότι δὲ οἱ σύζυγοι ὀφείλουσι νὰ ἀγαπῶσι τὴν οἰκογενεϊάν των, οὐχ ἥττον δὲν πρέπει νὰ μένωσι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ οἰκίᾳ. Διότι ἀναμιγνύονται τότε εἰς ὅλα καὶ καθίστανται ὁλῆροί.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ χρηματικὰς καὶ ἄλλας οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις, ὁ σύζυγος συνήθως εἶναι ἐμπειρότερος, ὅθεν ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὴν πρωτοβουλίαν ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ.

Θεωροῦντες δὲ ἑαυτοὺς ἀπηλλαγμένους πάσης στενοχωρίας καὶ ἐξοκειλλοῦντες τῆς εὐσυνειδήτου τηρήσεως τῆς ὑπολήψεως καὶ εὐπρεπείας, τὴν ὁποίαν ἀμοιβαίως ὀφείλουσιν ἀλλήλοις, διακινδυνεύουσιν τὴν συζυγικὴν εὐημερίαν.

Εἰς τὰς συνδιαλέξεις των, δεόν νὰ ἀποφεύγῃσι πᾶν ἀντικείμενον ἐπὶ τοῦ ὁποίου διαφωνοῦσι. Τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ γάμου παρουσιάζει τὸν ἐπικινδυνώδεστερον λίθον. Ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπεριφορὰ δύναται νὰ διαταράξῃ ἢ νὰ ἐνισχύσῃ τὸν γάμον. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δυνατόν νὰ διαπραχθῶσι πολλὰ λάθη, ἅπερ ἐπισκιάζουσι πάντα τὰ ἀκόλουθα ἔτη. Οἱ νεόνυμφοι δεόν νὰ ἐξοικειῶνται πρὸς τὸν νέον βίον, διότι ἡ ἀπειρία πολλάκις εἶναι αἰτία πολλῶν περιστατικῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ συζυγικοῦ βίου. Πᾶσα ἔρις μεταξὺ αὐτῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος. Αὕτη καταστρέφει τὴν εὐδιαθεσίαν τοῦ πνεύματος, διαστρέφει τὴν ἀγάπην καὶ διαταράσσει τὴν εἰλικρίνιαν, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν τῆς συζυγικῆς εὐημερίας. Μολονότι δὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἦναι τις ἐνίοτε δύστροπος, οὐχ ἥττον εἶναι λίαν σπουδαίον νὰ παραβλέπῃ τις εἰς μικρὰς ἰδιοτροπίας, αἵτινες ἐνίοτε διαταράσσουν τὴν συζυγικὴν εὐημερίαν.

Νὰ ἀποφεύγῃσι τὴν ζηλοτυπίαν, τὸ τρομερὸν τοῦτο τέρας, ὅπερ καταστρέφει τὸν οἰκογενειακὸν βίον.

Ζηλότυπος γυνὴ ὀφείλει νὰ κρύπτῃ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τὸ τοιοῦτον αἰσθημα, ἵνα μὴ γίνῃ ἀντικείμενον ἐμπαιγμῶν. Αἱ ὑποψαῖαι αὐτῆς δυνατόν νὰ ᾧσιν ἀβάσιμοι καὶ αὕτη νὰ βασανίζηται ὑπὸ τῆς φαντασίας.

Ἄφ' ἐτέρου ὁ σύζυγος δὲν πρέπει ποτὲ νὰ δεικνύῃ ὅτι προτιμᾷ ἄλλην ἀπὸ τὴν σύζυγόν του. Ἄλλὰ τὸναντίον, τῇ παρουσίᾳ ἄλλων, οὗτος ὀφείλει νὰ κολακεύῃ αὐτήν, δεικνύων ὅτι τιμᾷ καὶ προτιμᾷ αὐτήν ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας.

Ἄφ' ἐτέρου δεόν οἱ σύζυγοι νὰ ἐμπιστεύωνται ἀλλήλοις τὰ μυστικά των. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ δὲν ἐμπιστεύωνται ἀλ-

λήλοις, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡσανεὶ δὲν ἐμπιστεύονται εἰς ἑαυτούς. Νομίζομεν ὅτι ὀλίγαι γυναῖκες ὑπάρχουσιν, αἵτινες, ὡς ἡ Δαλιὰ, ἐπώλησαν τοῦ Σαμάρων τὰ μυστικά αὐτῶν. Ἐν τοσοῦτῳ μυστικῷ τοιαῦτα, οἷα π. γ. ἐμπιστεύονται εἰς ἱερέα, ἰατρὸν, δικηγόρον καὶ δικαστὴν ἢ ἐν γένει εἰς δημόσιον ὑπάλληλον, ὁ σύζυγος κατ' οὐδένα τρόπον δὲν πρέπει νὰ ἀνκοινῆ εἰς τὴν σύζυγόν του, καθ' ὅτι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐπρέπειαν.

Ὅταν ὁ σύζυγος ἐπανακάμπει εἰς τὴν οἰκίαν κεκμηκῶς καὶ ἀδιάθετος, ἕνεκα ἀποτυχίας τινὸς ἐν ταῖς ἐργασίαις ἢ ἄλλου τινὸς αἰτίου, τότε δὲν εἶναι κατάλληλος καιρὸς ὅπως ἡ σύζυγος ἐνοχλῆ αὐτὸν καὶ ἀπαιτῆ παρ' αὐτοῦ ὅπως τῇ ἀνκοινώσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ἀνησυχίας. Καλλίον νὰ πρᾶθῃ αὐτῷ καλὸν γεῦμα καὶ ὀλίγον ἢ διόλου νὰ μὴ ὀμιλῆ. Ἀκολουθῶς δέ, μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν ὁ σύζυγος προσύμως θὰ ἐμπιστευθῆ αὐτῇ τὴν αἰτίαν τῆς ἀνησυχίας του. Ἐπίσης δὲ φαίνεται ἡμῖν λίαν χυδαία συνήθειαι, οἱ σύζυγοι νὰ ἀνοίγωσι τὰς ἐπιστολάς ἀλλήλων. Κλειστὴ ἐπιστολὴ δέον νὰ θεωρῆται ἱερά· ἕκαστος ἀγαπᾷ ὁ ἴδιος πρῶτος νὰ ἀναγινώσκῃ τὰς ἐπιστολάς του.

Ἡ καλὴ σύζυγος συμμερίζεται πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν σύζυγον αὐτῆς· πρέπει δὲ νὰ δύναται αὕτη νὰ ἐκφράζῃ, κατὰ τὸ ἐνόν, τὴν γνώμην τῆς, νὰ δίδῃ συμβουλὰς εἰς τὸν σύζυγον καὶ νὰ βοηθῆ αὐτὸν εἰς τὰς ὑποθέσεις του.

Διὰ τὴν γυναῖκα ὡς καὶ διὰ τὸν ἄνδρα εἶναι ἀναγκαῖαι αἱ διασκεδάσεις καὶ μεταβολαί, ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονῶσιν ὅτι ἀκατάπαιστοι ἡδοναὶ παρέχουσιν ὡς συνεπείας μόνον βασάνους καὶ ὅτι ἐὰν ἡ σύζυγος δαπανᾷ τὸ περισσότε-

ρον τοῦ χρόνου εἰς ἐπισκέψεις καὶ συναναστροφάς, εἰς τὴν οἰκίαν σχηματίζεται ἀταξία.

Ὁ Μίλτων λέγει, ὅτι ἡ καλὴ σύζυγος εἶναι τὸ καλλίτερον δῶρον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ τί ἀποτελεῖ τὴν καλὴν σύζυγον; — Καθαριότης ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, εὐγνώμων καὶ εὐθυμος διαγωγή, διάθεσις πρὸς συγκατάθεσιν, ἔλλειψις μνησικακίας, ὑπομονή, συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, ἀνεπτυγμένος νοῦς καὶ φυσικὴ καλλονὴ τρόπων.

Πολλοὶ σύζυγοι πρὸ τοῦ γάμου τῶν φέρονται λίαν φιλοφρόνως καὶ περιποιητικῶς πρὸς τὰς συζύγους τῶν, μετὰ δὲ τὸν γάμον ἀρχίζουσι νὰ μέμφωνται καὶ νὰ περιφρονῶσιν αὐτάς· τοῦτο εἶναι λίαν βάνχυσον καὶ συντελεῖ πρὸς χαλάρωσιν τῶν συζυγικῶν δεσμῶν.

Συμβαίνει ἐνίοτε, ἡ σύζυγος, ἥτις ὑπὲρ πάντα ἄλλον δέον νὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ συζύγου, νὰ ἐπωφεληθῆ τῆς τοιαύτης ἐπιρροῆς πολὺ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων. Ὁ σύζυγος πολὺ λάκις συμβουλευέται ἄλλον, ὅστις οὐδόλως κήδεται περὶ αὐτοῦ, ἀντὶ νὰ ἀπευθύνῃται πρὸς τὴν ἐγκάρδιον καὶ συμπαθεῖ γνώμην τῆς συζύγου. Αἱ γυναῖκες ἔχουσιν ἀναντίρρητον ζωηρότητα καὶ προσοχήν, δι' ὃ αἱ συμβουλαὶ αὐτῶν πολλακίς εἶναι πολύτιμοι. Πολλοὶ κατεστράφησαν ὑπὸ ἀνεγνωρισμένων φίλων, ἐνῶ αἱ σύζυγοι, μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος ταῖς γυναῖξί ζωηροῦ πνεύματος, διείδον τοῦτο, καὶ προσεπάθουν νὰ πείσωσι τοὺς συζύγους αὐτῶν νὰ μὴ βᾶσιζωνται εἰς αὐτούς.

Ἐὰν ἡ σύζυγος συμμερίζεται τὰς φροντίδας καὶ περισπασμούς τοῦ συζύγου, ἀναμφιβόλως πρέπει ἐπίσης νὰ συμμετάσχη καὶ τῶν ἡδονῶν αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὑπάρχουσιν σύζυγοι ἐγνωσταί, φροντίζοντες μόνον περὶ τῶν ἰδίων ἡδονῶν.

Εἶναι μεγίστη σκασιότης εἰς σύζυγον νὰ ζητῆ νὰ παρεκτρέψη τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἀπὸ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῆς καθηκόντων, ὅταν μάλιστα ἡ ἐκπλήρωσις αὐτῶν δὲν βλάπτῃ κατ' οὐδὲν τὰ οικογενειακὰ καθήκοντα.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν σύζυγον, δέον αὕτη, χάριν τῆς ἡσυχίας τῆς οικογενείας νὰ μὴ ζητῆ οὐδόλως νὰ μεταβάλῃ τὸν σύζυγόν της.

Ἄς ἀρκῆται δίδουσα αὐτῷ τὸ καλὸν παράδειγμα καὶ καθιστῶσα αὐτὸν ἐσωτερικῶς εὐτυχῆ. Ὁ χρόνος καὶ αἱ περιστάσεις θὰ ἐπιδράσωσι μᾶλλον πάσης συζητήσεως.

Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἀντικείμενα προσέτι δύνανται νὰ δώσωσιν ἀφρμὴν εἰς λογομαχίας ἐν τῇ οικογενείᾳ. Δέον νὰ ἀποφεύγωσι ταῦτα κατὰ τὸ δυνατόν. Μήποτε αἱ συζητήσεις αὗται ὑπερβῶσι τὸν οὐδὸν τοῦ κοιτῶνος. Νὰ μὴ φέρωσι δὲ μάρτυρας, οὔτε τὰ τέκνα αὐτῶν, οὔτε τοὺς ὑπηρέτας· καθ' ὅσον τοῦτο ἤθελεν ἐλαττώσει τὸ πρὸς αὐτοὺς σέβας καὶ κύρος.

Οἱ σύζυγοι ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι πρὸς ἀλλήλους αἰείποτε τὴν σεμνότητά καὶ εἰς τὰς στενωτέρας αὐτῶν σχέσεις. Πολλοὶ σύζυγοι, πράττοντες κάκιστα, λησμονοῦσι τοῦτο καὶ χάνουσι πασαν συστολήν, μετὰ τινὰ χρόνον ἀπὸ τοῦ γάμου.

Ὅστις θέλει νὰ σέβωνται καὶ νὰ τιμῶσι τὴν σύζυγόν του, δέον ἐν πρώτῳ αὐτὸς νὰ σέβηται καὶ νὰ τιμᾷ αὐτήν.

Ἡ μὲν σύζυγος ὀφείλει εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν σύζυγόν της, ἐκτὸς μόνον ἐὰν οὗτος προστάτῃ εἰς αὐτὴν πράγματα ἀπέχδοντα εἰς τὴν τιμιότητά καὶ εἰς τὰ μητρικὰ καὶ χριστιανικὰ αὐτῆς καθήκοντα.

Ὁ σύζυγος, δὲν πρέπει νὰ λησμονῆ ὅτι ἡ σύζυγος αὐτοῦ

εἶναι ἴση πρὸς αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῆς φύσεως.

Νὰ μὴ μεταχειρίζηται λοιπὸν εἰς τὸν λόγον του τὸ ἦθος τῆς ὑπεροχῆς, τὸ προστακτικὸν τοῦτο ὕψος, ὅπερ εἶναι ἴδιον ἀναγώγου.

Μέλλων δὲ νὰ κάμῃ εἰς αὐτὴν παρατηρήσεις, ἄς παριστᾷ αὐτὰς μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς εὐγενείας· ἄς διατίνηται δὲ μετὰ τοσοῦτον πλείονος σταθερότητος, καθ' ὅσον αὗται εἶναι δίκαιοι καὶ βάσιμοι. Πᾶσα δὲ ἐκ μέρους αὐτῆς ἀδυναμία ἤθελεν ἐνοχοποιήσει αὐτὴν καὶ δύναται νὰ ἔχῃ ὀλεθρίας συνεπειάς.

Πρὸς καλὴν διοίκησιν πάσης οἰκίας, λέγει ἀρχαία τις σοφωτάτη προομιμία, πρέπει ἀλέκτωρ νὰ φωνῆ ἰσχυρότερον τῆς ἀλεκτορίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Καθήκοντα πρὸς τὸν πλησίον.

Βάσις τῶν πρὸς τὸν πλησίον σχέσεων ἡμῶν δέον νὰ ᾖναι αἱ ἐξῆς μεγάλαὶ ἀλήθειαι, ἡγουν: « Νὰ μὴ ποιῶμεν εἰς τοὺς ἄλλους ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦμεν δι' ἑαυτοὺς » καὶ « νὰ φερώμεθα πρὸς τοὺς ἄλλους οὕτως, ὡς ἐπιθυμοῦμεν νὰ φέρωνται καὶ αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς ». « Πάντα ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς » λέγει τὸ Εὐαγγέλιον. Νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἀναπτύσωμεν ἐν ἑαυτοῖς τὸ αἶσθημα τῆς μεγαλοψυχίας καὶ εὐγνωμοσύνης, τῶν δύο τού-

των εὐγενῶν αἰσθημάτων. Νὰ μὴ διατρέφωμεν ἔχθραν πρὸς οὐδένα καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ συμφιλιῶμεν τοὺς ἐχθρικοῦς διατεθειμένους πρὸς ἀλλήλους.

Ἡ μονομαχία εἶναι κακὴ ἔξις, καταδικωκομένη ὑπὸ τοῦ νόμου· εἶναι ὅλως παράλογος καὶ οὐδόλως ἀποδεικνύει τὸ δίκαιον· τὸναντίον, ἐν τῇ μονομαχίᾳ πολλακίς ἀπόλυται οὐχὶ ὁ προσβαλὼν, ἀλλ' ὁ προσβληθεὶς.

Ὅφειλομεν νὰ ἀποφεύγωμεν αὐτὴν καὶ νὰ μεσολαβῶμεν μεταξὺ τῶν ἐρίζόντων, προσπαθοῦντες παντὶ σθένει νὰ συμφιλιῶμεν αὐτούς.

Δὲν πρέπει νὰ προσβαλλῶμεν τὸν πλησίον οὔτε λόγῳ οὔτε ἔργῳ· δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐρεθίζωμεν οὐδένα διὰ προσβλητικῶν λόγων καὶ ἀστεϊσμῶν. Πρέπει μετ' ἡπιότητος, ἅμα δὲ καὶ ἀξιοπρεπείας νὰ ἀποκρινώμεθα πρὸς τὸν προσβάλλοντα ἡμᾶς· αὕτη εἶναι ἡ καλλιτέρα μέθοδος, ὅπως ἀναγκάσωμεν αὐτόν νὰ μετανοήσῃ διὰ τὴν πράξιν του.

Ἐὰν ἐρίτωμεν πρὸς τινα, νὰ προσπαθῶμεν ἡμεῖς πρῶτοι νὰ κάμωμεν διάδημα πρὸς συμφιλίωσιν, διότι ἐὰν οὐδέτερος θέλῃ νὰ ζητήσῃ πρῶτος τὴν συμφιλίωσιν, τότε ἡ ἔρις θὰ παραταθῇ ἐπ' ἄπειρον.

Εὐρίσκοντες ξένον πράγμα, ὀφειλομεν ἀμέσως νὰ ἐπιστρέφωμεν αὐτὸ εἰς τὸν κύριόν του. Ἡ εὐθύτης καὶ εἰλικρίνεια εἶναι ἀρεταὶ διακρίνουσαι τοὺς εὐγενεῖς.

Τὸ ψεῦδος εἶναι ταπεινωτικόν. Ὁ ψευδόμενος χάνει πᾶσαν ὑπόληψιν ἐκ μέρους τῶν ἄλλων. Δὲν πρέπει ἄνευ ἀνάγκης νὰ κατηγορῶμεν τὸν πλησίον, καὶ ἂν ἐκεῖνο, ὅπερ ἠξέυρομεν περὶ αὐτοῦ εἶναι ἀξιόπιστον, δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τοῦτο μόνον

κατὰ καθῆκον, ὅταν ἀπαιτῇ τοῦτο σπουδαῖον περιστατικόν, οὐχὶ ὅμως ἀπὸ ἐλαφρόνοιαν, ἢ χάριν φλυαρίας.

Οὐδέποτε νὰ περιφρονῶμεν τὸν πλησίον, μὴ σταθμίζοντες τὰς περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας οὗτος ζῇ, καθὼς ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύωμεθα πρὸ αὐτῶν διὰ τὴν ὑπεροχὴν μας. Ὅφειλομεν νὰ θεωρῶμεν τὸν πλησίον καὶ νὰ φερώμεθα πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸς ἴσον.

Νὰ ἡμεθα εὐγενεῖς καὶ περιποιητικοὶ πρὸς πάντας, νὰ μὴ κολακεύωμεν ὅμως οὐδένα, νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ μετ' ἐπιφυλάξεως. Ἡ συμπάθεια εἶναι μία τῶν ὠραιοτέρων ἰδιοτήτων τοῦ ἀνθρώπου· νὰ ἡμεθα ἀγαθοὶ καὶ φιλάθρωποι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἡμῶν νὰ συμπαθῶμεν αὐτούς εἰς τὰς λύπας καὶ βασάνους των· νὰ ἀγαπῶμεν αὐτούς· ἐὰν δυνάμεθα νὰ ὑπερασπίζωμεν αὐτούς κατὰ τῆς ἀδικίας· νὰ ἀνακουφίζωμεν αὐτούς, καθ' ὅσον δυνάμεθα καὶ νὰ ἐπιδαψιλεύωμεν αὐτοῖς ἀγαθοεργίας· εἶναι δὲ λίαν ἀσύγγνωστος ἐκεῖνος, ὅστις δυνάμενος νὰ παράσχῃ βοήθειαν τῷ πλησίον, δὲν πράττει τοῦτο. Νὰ βοηθῶμεν τοὺς ταλαιπωροῦντας, καθ' ὅσον ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν τὰ μέσα μας· ἡ φιλανθρωπία ἐπιβάλλει ἡμῖν τὸ καθῆκον τοῦ βοηθεῖν καὶ παρέχειν τοῖς ἀπόροις καὶ ἀσθενέσι πᾶν τὸ ἀναγκασιῶν διὰ τὸν βίον.

Καθῆκον ὅμως πρὸς τὸν πλησίον εἶναι νὰ ἡμεθα δίκαιοι πρὸς πάντας. Ἐὰν δὲ οἱ συμπολιταὶ ἡμῶν τιμῆσωσιν ἡμᾶς διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης των καὶ ἐπιβάλλωσιν ἡμῖν κοινωνικὴν τινα ὑποχρέωσιν, ἢ δικαιοσύνη καὶ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν ἄς χειραφετῶσιν ἡμᾶς κατὰ πάντα, καὶ ποτὲ νὰ μὴ θυσιάζωμεν αὐτὰ χάριν τῶν προσωπικῶν συμφερόντων, οὔτε χάριν τῆς οἰκογενείας ἢ τῶν ἰδίων παθῶν.

Καθήκον ἡμῶν εἶναι νὰ φροντίζωμεν περὶ τῶν προσώπων, ἅτινα, ἕνεκα οἷων δήποτε περιστάσεων, ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἡμᾶς, δηλ. ὑπηρετῶν, ὑπαλλήλων κ. λ. π. Νὰ διευθύνωμεν αὐτοὺς μετὰ γλυκύτητος καὶ εὐγενείας, αἵτινες προκαλοῦσι τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν. Νὰ τιμῶμεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν καὶ νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι τοιαύτης φύσεως, οἷας καὶ ἡμεῖς, ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι ἄνθρωποι ὡς καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅτι κοινωνικοὶ νόμοι ἔθεσαν αὐτοὺς κατωτέρω ἡμῶν. Εἰς τὰς ἐλλείψεις αὐτῶν, δέον νὰ ὦμεν ἐπιεικεῖς. Ἐὰν δὲ συμβῇ εἰς αὐτοὺς δυστύχημά τι νὰ μὴ μένωμεν ἀπαθείς. Ἐὰν ὑπηρετῶσιν ἡμᾶς μετὰ ζήλου, νὰ προξενῶμεν αὐτοῖς τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἐπιδοκιμασίας, ἐνθαρρύνοντες αὐτοὺς δι' ὀλίγων λέξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Καθήκοντα ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτούς.

α΄.) Προσπαθεῖτε νὰ διορθώσητε τὰς ἐλλείψεις τοῦ χαρακτῆρος ὑμῶν, καθότι αὗται δύνανται νὰ συντελέσωσι πρὸς δυστυχίαν πάντων τῶν περιστοιχοῦντων ὑμᾶς· ὁ χαρακτήρ, εἶναι ἀληθές, δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ὑμῶν, ἡ φύσις παρέχει αὐτόν, οὐχ ἥττον διὰ τῆς ἐπιμονῆς δυνάμεθα νὰ διορθώσωμεν αὐτόν, μολονότι τοῦτο κατορθοῦται οὐχὶ εὐκόλως. Ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἤμεθα ἀγαπητοὶ εἰς ὅλους, ἐπομένως πρέπει νὰ προσπαθῆσωμεν ὅπως ἐπιτύχωμεν αὐτό.

β΄.) Ἀποφεύγετε τὸν θυμὸν, καταβάλλοντες πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς περιορισμὸν αὐτοῦ· ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θυμοῦ, ὁ ἄνθρωπος παύει κρατῶν ἑαυτοῦ, τὸ λογικὸν τότε, τρόπον τινά, ἀπουσιάζει, καὶ συνεπεία τούτου δύναται νὰ γίνῃ ἄδικος καὶ σκληρός. Δὲν ὑπάρχει ἔλλειψις, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται τις νὰ νικήσῃ δι' ἰσχυρᾶς θελήσεως καὶ ἐπιμονῆς.

γ΄.) Ἀποφεύγετε τὴν ἀργίαν· συνειθίζετε εἰς τὴν συνεχῆ ἐργασίαν. Ἡ ἀργία φέρει μεθ' ἑαυτῆς πάντοτε στενοχωρίαν καὶ ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, εὐκόλον εἶναι νὰ ἀνακαλύψωμεν, ὅτι ἡ στενοχωρία εἶναι αἰτία πολλῶν κακῶν.

δ΄.) Καταπολεμεῖτε τὴν τᾶσιν πρὸς πλοῦτον· τὸν ἄνθρωπον δέον νὰ ἱκανοποιῇ μετριόφρων αὐτάρκεια. Πατάσσετε τὴν τᾶσιν πρὸς λαμπρότητα καὶ πολυτέλειαν. Ταῦτα δύνανται ἐνίοτε νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὰς τιμίας ὑμῶν ἀρχὰς τυχαίαν πληγὴν καὶ νὰ διαφθεύρωσι τὴν καρδίαν ὑμῶν.

ε΄.) Ἀποφεύγετε τὴν μέθην τῶν ἡδονῶν. Ἡ συχνὴ ἀπόλαυσις τῶν ἡδονῶν καθίσταται ἐξίς καὶ ἐπομένως ἀναγκία. Συνειθίζετε νὰ ἀπολαύητε ἡδονῶν ἀπλῶν καὶ εὐσχήμων. Ὅσον περισσότερον συνειθίζετε τὰς πομπώδεις καὶ θορυβώδεις ἡδονὰς τοῦ κόσμου, τόσον ὀλιγώτερον ἀρχίζουν νὰ ἐπισπῶσιν ὑμᾶς ἡ ἀθῶα καὶ ἥρεμος χαρὰ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Προσπαθεῖτε νὰ ἀφιερῆτε τὰς στιγμὰς τῆς ἀργίας εἰς ὠφελίμους καὶ εὐαρέστους ἀσχολίας καὶ εἰς καλὰ ἔργα.

ς΄.) Προσπαθεῖτε νὰ ἦσθε ὀλιγαρκεῖς, ὅπερ εἶναι πλεονέκτημα τῶν φρονίμων· ὅσον ὀλιγώτερας ἀνάγκας ἔχομεν, τοσοῦτον ὀλιγώτερας ἀφορμὰς πρὸς κακὰς πράξεις καὶ τοσοῦτον πλησιάζομεν πρὸς τὴν εὐτυχίαν. Εὐσχημος, ἀλλὰ μετρία ἐνδυμασία, λιτὴ τροφή, μετριόφρων κατοικία καὶ ἀσχολία,

ἀρέσκουσα ὑμῖν, εἶναι ἀντικείμενα ἀναγκαῖα δι' ἔμφρονα ἄνθρωπον.

ζ'.) Ἀποφεύγετε τὴν λαίμαργίαν, διότι τοῦτο εἶναι ἐλάττωμα καθιστῶν ὑμᾶς δούλους ἀπεριορίστου ὀρέξεως· μεταχειρίζεσθε ἀπλήν καὶ μετρίαν τροφήν, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν, καὶ ἀποφεύγετε τὴν κατάρχησιν τῶν μεθυστικῶν ποτῶν ἢ ἐγκράτεια διατηρεῖ τὴν υἰείαν.

η'.) Ἔστε οἰκονόμοι, ἀλλ' ἀποφεύγετε τὴν φιλαργυρίαν, ἥτις μολύνει τὴν ψυχὴν. Ἀποτρόπαιον θέαμα παρουσιάζει ὁ φιλάργυρος, στερῶν ἑαυτὸν πάντων, καὶ τῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων. Ἡ φιλαργυρία εἶναι ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν κοινωνίαν, τὰ συμφέροντα τῆς ὁποίας ἀπαιτοῦσιν, ὅπως ἕκαστος ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς μεταχειρίζεται μέρος τῆς περιουσίας αὐτοῦ, πρὸς ἀνακούφισιν τῆς θέσεως τῶν δυστυχῶν. Ἐπίσης ἀποφεύγετε καὶ τὴν ἀσωτίαν, ἥτις ἄγει ὑμᾶς καὶ τὴν οἰκογενεῖαν ὑμῶν πρὸς τὴν πενίαν.

Ἐὰν ἀγαπᾶτε τὰ παίγνια, καθιερώσατε ἐλευθέρως τινὰς ὥρας πρὸς τὴν ἀθῶαν ταύτην ἡδονήν, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς φρονήσεως· ἀλλὰ νὰ μὴ παραδίδεσθε εἰς αὐτὰ ὑπερμέτρως.

Παίζετε, χάριν ἡδονῆς, οὐχὶ δὲ διὰ χρήματα. Τὸ πάθος πρὸς τὰ παίγνια, φθασαν εἰς ὑπερβολὴν, φέρει τὸν ἄνθρωπον μέχρι πενίας, κακουργίας καὶ αὐτοκτονίας.

Μὴ ἀρχίζετε ποτὲ ἀνηθικούς συνδιαλέξεις, αἵτινες διαφθείρουσι τοὺς ἀνθρώπους· ἀποβάλλετε ἀπὸ τοῦ λόγου ὑμῶν πᾶσαν βάνανσον ἔκφρασιν, ὅπερ δεικνύει ἀμάρτιαν καὶ κακὴν ἀνατροφήν.

Προσπαθεῖτε νὰ ἀναπτύσσητε ἐν ἑαυτοῖς πάσας τὰς ἀρετὰς

καὶ νὰ ἐκριζώσητε τὰ ἐλάττωματὰ καὶ κακίας. Πρὸς τοῦτο πολὺ συντελεῖ ἡ ἀνάγνωσις ἠθικῶν βιβλίων.

Ἀποφεύγετε πάσας τὰς ὑπερβολάς, αἵτινες ἀτιμᾶζουσι τὸν ἄνθρωπον καὶ καταστρέφουσι τὴν υἰείαν· ἀποφεύγετε προσέτι τὴν μεγαλοποίησιν παντὸς πράγματος· πράττετε ὅ,τι εἶναι καλὸν καὶ φρόνιμον· ἡ μετριοφροσύνη εἶναι ἀρχὴ τῶν φρονίμων, χειραγωγουμένη ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Ποτὲ μὴ ἐπαινεῖτε ἑαυτοὺς· ἀφήσατε εἰς τοὺς συμπολίτας ὑμῶν νὰ ἐκτιμῶσιν καὶ ἐπαινέσωσιν ὑμᾶς. Ἄνθρωπος φρόνιμος συναισθάνεται ὅτι εἶναι ἄνθρωπος τ. ἔ. ὅτι εἶναι ἀδύνατος καὶ ὅτι τῆς κρίσεως καὶ δράσεως αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ὅρια· ἐπομένως ἀποδίδει ὀλίγην σημασίαν εἰς τὴν μικρὰν αὐτοῦ ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν περιστοιχούντων αὐτῶν.

ὑποφέρετε μετὰ θάρρους καὶ ἀποφασιστικότητος τὰς πικρίας τοῦ βίου, αἵτινές εἰσιν ἀναπόφευκτοὶ ἐν τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ἐπικρατούσῃ τάξει· αὕτη εἶναι ἀρετὴ εὐγενοῦς καὶ ἰσχυρᾶς καρδίας· λυπηρὰ καὶ ἀπελπιστικαὶ ἀδυναμίαι τῆς ψυχῆς, οὐδόλως ἀνκουφίζουσι τὰ βῆσανά μας.

Φερόμενοι δὲ καλῶς καὶ πράττοντες τὸ ἀγαθόν, αἰσθανόμεθα φυσικὴν χαρὰν καὶ ἀπολαύομεν τῆς ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης τῶν περὶ ἡμᾶς. Καλὴ καὶ ἀκυλίδωτος ὑπόληψις στέφει τὰς μετρίοφρονας ἐνεργείας ἡμῶν, ἢ δὲ τάξεις καὶ οἰκονομία ἀπαλλάσσουσι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πενίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Συμβουλαὶ ἰδίως διὰ τὰς γυναῖκας.

- Κάλλος ἢ χρόνος ἀνήλωσεν
» ἢ νόσος ἐμάρανε. •
(Ἰδοκράτης.)

Ἡ καλλονή, ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ χάρις εἶναι προσόντα, καθιστῶντα ἀξιεράστους τὰς γυναῖκας. Ἐὰν ἡ φύσις δὲν ἐπροίκισεν αὐτὰς διὰ τοῦ πρώτου, ὡς προσπαθῶσι νὰ ἀναπληρώσωσιν αὐτὸ διὰ τῶν δύο τελευταίων.

Ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ χάρις καθιστῶσι τὰς γυναῖκας ἀρεστὰς εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ τὸ κυριώτερον πάντων τῶν θελημάτων ἐν τῷ χαρακτήρι τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ σεμνότης, ἣτις ἐξυψοῖ τὴν τιμὴν αὐτῆς.

Ὅσον ὠραία καὶ ἂν ἦναι ἡ γυνή, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ματαιοφρονῇ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ δέον νὰ ἦναι μετριόφρων, παρὰ τὴν ἰσχὺν τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν θαυμαστῶν αὐτῆς. Ἡ ματαιοφροσύνη δὲν ἀρμύζει εἰς τὰς κελῶς ἀνατεθραμμένας νέας.

Ἡ κολακεία εἶναι ἐπίβουλος εὐωδία, ἣν αἱ γυναῖκες μετ' ἀπληστίας ἀναπνέουσι· δὲν πρέπει νὰ ποτίζωνται δι' αὐτῆς, διότι αὕτη ἔχει μεθυστικὴν καὶ ἐπικίνδυνον ἐνέργειαν· ὡς τὰ δυνατὰ ἀρώματα, ἡ κολακεία ἐπιδρᾷ καταστρεπτικῶς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου.

Παρασυρόμεναι ὑπερμέτρως ὑπὸ τῆς κολακείας καὶ τῶν ἐπαίνων, αἱ γυναῖκες καθίστανται γελοῖαι.

Ἐστὲ πάντοτε κομψαί, διότι ἡ κομψότης εἶναι πανίσχυρον ὄπλον εἰς τὰς γυναικας.

Ἀποφεύγετε τὸν ὑπερβολικὸν καὶ δικρικὴν γέλωτα, ὅστις εἶναι σημεῖον περιωρισμένου πνεύματος· ἰδίᾳ δὲ προσπαθεῖτε νὰ μὴ γελάτε παρακκίρως.

Ἐστὲ ἀπλαὶ εἰς τὰς ὀρέξεις καὶ μετριόφρονες εἰς τὰς ἐπιθυμίας· τοῦτο εἶναι τὸ καλλίτερον μέσον πρὸς εὐτυχίαν.

Ἐστὲ ὑπομονητικαὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις καὶ στερήσεσι, καὶ μετριόφρονες ἐν τῷ πλούτῳ καὶ ἐν εὐτυχίᾳ.

Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ὁ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ εἶναι παροδικά, ἐνῶ ἡ ἀρετὴ εἶναι κτῆμα ἀθάνατον.

Μὴ ματσιοφρονεῖτε διὰ τὰ φυσικὰ καὶ ἠθικὰ πλεονεκτήματα ὑμῶν· μὴ ὑπερηφανεύεσθε διὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν σας, διότι ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ ματσιοφροσύνη εἶναι ἐλαττώματα, συνεπιέχ τῶν ὁποίων ψυχραίνεται ἡ φιλία καὶ ἀποκτώνται ἐχθροί.

Ἐχετε φιλαυτίαν ὅσον δεῖ, ὅπως μὴ βλάβητε τὴν ἀξίαν ὑμῶν.

Ἐστὲ σεμνοὶ καὶ μὴ περιέργοι· ἡ ἀσεμνότης ἀπωθεῖ τὴν ἐμπιστοσύνην, ἡ δὲ περιέργεια ἐπιφέρει ἀτυχήματα.

Ἀποφεύγετε τὸ ἐλάττωμα, ὅπερ εἶναι ἴδιον παστῶν τῶν γυναικῶν, τ. ἔ. τὴν φλυαρίαν· πολλὰ ἀκούετε, ὀλίγα δὲ ὁμιλεῖτε, ἔστε ἐπιφλυατικαὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐνοστάσεις· προσπαθεῖτε νὰ μὴ προσβάλλητε τὴν φιλαυτίαν τῶν ἀκρατῶν ὑμῶν· ποτὲ δὲ μὴ ἐμπιζέτε τὰς γνώμας τῶν ἄλλων.

Μὴ ἀρχίζετε ὁμιλίαν, καθ' ἣν στιγμὴν ἄλλος προτίθεται νὰ ὁμιλήσῃ· μὴ διακόπτετε αὐτόν, διότι τοῦτο εἶναι ἀγενές.

Μὴ ἀκούετε τὰς συκοφαντίας καὶ κακολογίας καὶ πᾶν ὅ,τι ἐπινοοῦσιν ἐκ μίσους ἢ φθόνου πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων. Ἐὰν δὲ κακολογῶσιν ὑμᾶς, δέον νὰ ἦσθε μεγαλόψυχοι, καὶ ποτὲ νὰ μὴ κακολογῆτε τοὺς κακολογοῦντας ὑμᾶς. Μὴ λυπεῖσθε, ἐὰν ὑποστῆτε προσβολήν· ἔχετε ὑπομονήν· περιφρονεῖτε τοὺς συκοφάντας, ὅταν οὗτοι εἶναι ἄξιοι τούτου· μὴ μνησικακεῖτε δι' ὅσα ἐπροξένησαν ὑμῖν οἱ συκοφάνται διὰ τῆς κακολογίας των, καὶ ἐνθυμεῖσθε τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ προσβολὴ ἀτιμᾶζει τὸν ἐπιφέροντα αὐτήν.

Ποτὲ μὴ ἐξάπτεσθε καὶ μὴ γίνεσθε ἐκτὸς ἑαυτῶν· ἐὰν δὲν δύνασθε νὰ κρατῆτε τὸν θυμὸν σας, τοῦλάχιστον μὴ πράττετε οὐδὲν πρὶν ἢ οὗτος παρέλθῃ.

Μὴ μεταβαίνετε πρὸς ἐπίσκεψιν, ὅταν διατελῆτε ψυχικῶς ἐν κακῇ διαθέσει, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύνασθε εὐκόλως νὰ ἐκφράσητε ἐκεῖνο, ὅπερ ἠθέλετε νὰ ἀποσιωπήσητε.

Μὴ ἐπιτρέπετε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν τὴν ζηλοτυπίαν καὶ ἐν γένει πᾶν ἐχθρικὸν αἴσθημα, διότι ἡ ἐχθρα καὶ ἡ ζηλοτυπία εἶναι ἐπικίνδυνα καὶ ὀλέθρια δηλητήρια.

Ἐποφύγετε τὰς προλήψεις καὶ τὸν φανατισμὸν.

Ἐστὲ συνετοὶ καὶ προσεκτικοὶ εἰς ὅλα, διότι ἡ φρόνησις εἶναι εὐελπί στήριγμα, ἐφ' οὗ δυνατόν νὰ στηριχθῇ τις εὐτόλμως.

Μὴ προβαίνετε οὐδέποτε εἰς ἔργον, πρὶν ἢ ὠρίμως μελετήσητε αὐτό· τὸ λογικὸν συγκρατεῖ τὴν φαντασίαν καὶ τὸ θέλητρον τοῦ πνεύματος.

Μὴ ἀναλαμβάνετε καὶ μὴ ἀποφασίζετε οὐδὲν, χωρὶς νὰ συμβουλευθῆτε προηγουμένως τὴν κρίσιν.

Ἀποφεύγετε τὴν ἀργίαν, ἣτις εἶναι μήτηρ πασῶν τῶν κακιῶν· ἐστὲ φιλόπονοι καὶ ἐργατικά.

Ἐστὲ ἐγκρατεῖς εἰς τὰς διασκεδάσεις καὶ ἡδονάς, διότι αὗται φθείρουσι τὴν ὑγείαν καὶ ἐξασθενοῦσι τὸν νοῦν. Ἐστὲ μέτριοι εἰς τὰς αἰσθητικὰς ἡδονάς, διότι πᾶσα ὑπερβολὴ ἐπιφέρει ὀλεθρίας συνεπείας. Τὸ πάθος πρὸς τὸν χρυσὸν καὶ τὴν ἀργίαν, τὴν ματαιοφροσύνην καὶ τοὺς στολισμούς, εἶναι ὀλέθριον διὰ τὴν γυναῖκα, διὰ τὴν οἰκογενειακὴν ἡσυχίαν εἶναι ἐπικινδυνωδέστερον πάντων τῶν ἐλαττωμάτων.

Τὸ πάθος πρὸς στολισμούς, ἢ φιλκρέσκεια καὶ ἡ μεγάλη δίψα τῶν ἐπαίνων, προέρχονται ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ πνεύματος. Γυνὴ μὲ καλὴν κρίσιν φροντίζει περὶ νεωτερισμῶν τόσον, ὥστε νὰ μὴ φανῇ γελοία εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἄλλων.

Μὴ προσπαθῆτέ ποτε νὰ ἔχητε πολλοὺς φίλους, ἰδίως δὲ μὴ ἐκλέγετε τοιοῦτους μεταξὺ ἀνθρώπων ἀμφιβόλου ἠθικῆς.

Ἀποφεύγετε τὰς ἐραστρίας τῶν χορῶν καὶ θεάτρων· γυνὴ ἀπληστος εἰς τὰς ἡδονάς, δὲν δύναται νὰ ἦναι καλὴ μήτηρ οἰκογενείας.

Ἀποφεύγετε τὰς μεγάλας συγκινήσεις, διότι ὡς ἡ ἀσκησις κουράζει τὸ σῶμα, οὕτω καὶ ἡ συγκίνησις φέρει πάντοτε ἠθικὴν κόπωσην.

Σπουδάσατε τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἠθικὴν ἐκείνων, μετὰ τῶν ὁποίων ἐπιθυμεῖτε νὰ σχετισθῆτε.

Ἐνθυμεῖσθε πάντοτε ὅτι αἱ γυναῖκες ἔχουσι περισσοτέρους λάτραις, παρὰ φίλους, καὶ ὅτι σπανιώτατα δύναται νὰ εὕρη τις εἰλικρινεῖς καὶ ἀφοσιωμένους φίλους.

Σέβεσθε πάντοτε καὶ φυλάσσετε τὰ μυστικά, τὰ ὁποῖα

έμπιστεύονται. ύμιν, και μη έμπιστεύεσθε εις ουδένα τὰ ιδικά σας, εάν δέν θέλετε νά μετανοήσητε κατόπιν.

Μη φθονήτε ποτέ τήν ευτυχίαν τών άλλων.

Όταν τύχη ευκαιρία πράττετε πάντοτε τὸ άγαθόν· ή ευχαρίστησις, ήν αισθάνεται τις μετά τήν έκτέλεσιν τής άγαθοεργίας, είναι ευαρεστοτέρα και άνωτέρα πασών τών λοιπών.

Αί μητέρες όφείλουσιν έξ άπαλών όνύχων νά χειραφετώσι τόν νοϋν και τήν καρδίαν τών θυγατέρων αυτών· διότι μία τών κυριωτέρων τελειοτήτων τής γυναικός είναι νά έχη νοϋν υγιή και άγαθήν καρδίαν. Δια τού πρώτου ή γυνή κρίνει όρθως, ως περι έαυτής ούτω και περι τών άλλων· έχουσα δέ άγαθήν καρδίαν είναι φιλόανθρωπος και συμπαθής εις τās λύπας τών άλλων.

Εις βαρείας περιστάσεις, προκειμένου περι ιδιαιτέρων συμφερόντων, περι τού μέλλοντός σας ή περι τής οικογενείας σας, καταπνίξατε τήν φωνήν τής καρδιάς και πράξτε όπως συμβουλεύει τὸ λογικόν.

Η ευφύια και ή καλλονή, χρησιμοποιούμεναι εις τὸ κακόν, χάνουσι τήν σημασίαν αυτών και μάλιστα καθίστανται όχληράι. Η καλλονή χάνει τήν αξίαν αυτης εκ τής περιττής ματαιοδοξίας· ή δέ ευφύια συνεπεία πλάνης και περιττής έργολαβείας.

Αποφεύγετε τὰ κοῦρα και άνόητα λογοπαίγνια, άτινα αποδεικνύουσι περιορισμόν τού νοός. Υπερμετρος έλευθερία εν τοις λόγοις και τοις τρόποις θεωρείται αξιόμημπτος. Νά μη μεγαλοποιώσιν ουδέέν.

Ζωηραί άπαντήσεις και έκφράσεις άνυπομονησίας, δεικνύουσαι, ότι ή παρουσία τών άλλων έπιβαρύνει ήμās, είναι

λίαν άγενές· καλώς άνατεθραμμένη γυνή όφείλει νά προσπαθή νά άπαλλαγή από τās τοιαύτας έλλείψεις, εάν έπιθυμή νά ήναι άγαπητή και άρεστή εις τήν κοινωνίαν.

Η νεαρά ήλικία είναι ό πολιτιμότερος χρόνος προς άποκτησιν γνώσεων και πείρας· έπωφεληθήτε τής έποχής ταύτης, όπως έγκαίρως έφοδιασθήτε με πάν τὸ δυνάμειον νά ενισχύση τὸ μνημονικόν, νά αύξήση τās γνώσεις και άναπτύξη τήν πνευματικήν ικανότητα.

Όπως άναπτύξτε και ενισχύσητε τās πνευματικάς ύμῶν δυνάμεις, καθιερώσατε ώρας τινάς τής ήμέρας εις τήν άνάγνωσιν ώφελίμων και ήθικῶν βιβλίων.

Η γυνή, ή ένασχολούμενη εκ νεαρῆς ήλικίας προς άνάπτυξιν τού νοός, αποκτῃ δια τὸ μέλλον όπλον κατὰ τής στενοχωρίας. Όταν ή ήλικία άναγκάζη αυτην νά διάγη μετριώτερον και μεμονωμένον βίον, δέν θά άναγκασθῃ, προς πλήρωσιν τού κενού, νά καταφύγη εις προσωποληψίας· δέν θά ένασχολῆται εις κακολογίας και άλλα έλαττώματα, άτινα καθιστώσι τās γράϊας άνυποφόρους και έπικινδύνους.

Οικονομία, τάξις και καθαριότης είναι τρεις ιδιότητες άναγκαϊαι εις τās γυναίκας. Η οικονομός γυνή είναι κρείττων πλούτου.

Η τάξις είναι ευαρεστος εις τούς όφθαλμούς· ή δέ καθαριότης είναι ώφέλιμος δια τε τήν υγείαν και τήν ώραιότητα. Η γυνή πρέπει νά φροντίζη περι τού στολισμοῦ αυτης, όχι μόνον όταν μεταβαίνη εις χορόν και έσπερίδα, αλλά πάντοτε δέον νά ενδύηται καθαρῶς. Εάν όμως μεταχειρίζεται παρά πολὺν χρόνον προς καλλωπισμόν, είναι έλάττωμα.

Δια τής φρονήσεως και ισχυρῆς θελήσεως νά αποφεύγωσι

διαφόρους ἐπιβλαβεῖς νεωτερισμούς, οἵτινες οὐ μόνον στενοχωροῦσι τὰς κινήσεις αὐτῶν, ἀλλὰ προξενοῦσι καὶ τρομερὰν βλάβην εἰς τὴν υἰεὶαν καὶ καλλονὴν αὐτῶν.

Μὴ τρέφετέ ποτε τὴν ἀνόητον ματαιοφροσύνην, τοῦ νὰ ἐπισκικισθετὲ τὰς ἄλλας γυναικας διὰ τῆς πολυτελείας καὶ τοῦ πλούτου τῶν στολισμῶν σας.

Ἀποφεύγετε τὸ ἐλάττωμα, ὅπερ ἰδιάζει εἰς τὰς γυναίκας, τὸ νὰ κρίνωσι τὰς στολὰς τῶν ἄλλων γυναικῶν. Διὰ τὸ νὰ ἀπολαύητε γενικῆς ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, δεόν νὰ φέρεσθε ἀναλόγως πρὸς ἕκαστον.

Νὰ ἦσθε ἀπαθεῖς εἰς τὰς φιλονεικίας καὶ νὰ μὴ ἐξάπτησθε, μηδὲ νὰ ἐπιμένητε πολὺ εἰς τὴν γνώμην σας. Μάλιστα καθ' ἣν περίπτωσιν ἔχετε δίκαιον δεόν νὰ ὑποχωρῆτε, ὅπερ εἶναι ἀπόδειξις καλῶν τρόπων καὶ καλῆς ἀνατροφῆς.

Εἰς τὰς πρὸς τοὺς ἴσους ὑμῶν σχέσεις σας, ἐστὲ φιλόφρονες καὶ εὐγενεῖς, πρὸς τοὺς κατωτέρους δὲ ἐπιεικεῖς.

Πρὸς τοὺς ἀνωτέρους ὑμῶν φέρεσθε μετὰ σεβασμοῦ καὶ συγχρόνως διατηρεῖτε τὴν ἀξιοπρέπειαν ὑμῶν.

Πλησιάζετε τοὺς καλοὺς καὶ ἀποφεύγετε τοὺς κακοὺς. Ἐὰν ὅμως συναισθάνησθε ἐν ἑαυτοῖς ἰκανὰς δυνάμεις, ὅπως ἐξαλείψητε τὰς κακὰς τάσεις τῶν τελευταίων τούτων, τότε μὴ περιφρονεῖτε οὐδεμίαν εὐκαιρίαν, οὐδὲν μέσον, ὅπως καταστήσῃτε αὐτοὺς ἐναρέτους. Ἐπὶ τέλους, φέρεσθε οὕτως, ὥστε νὰ ἐπισπάθῃ τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἄλλων· ἢ διαγωγὴ ὑμῶν ἐν οἰκογενειακῷ κύκλῳ δεόν νὰ ἦναι τοσοῦτον ἄμεμπτος, ὡς καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐνθὰ ἕκαστος δύναται νὰ κρίνῃ περὶ ὑμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Συνιστώμενοι καὶ γενόμενοι δεκτοὶ εἰς οἶαν δῆποτε συναναστροφὴν, δεόν νὰ φέρησθε μετριοφρόνως, φρονίμως καὶ ἀξιοπρεπῶς· νὰ ἀποδίδητε σεβασμὸν εἰς πάντας, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς περιστοιχοῦντας ὑμᾶς, οἵτινες ἀμοιβαίως θὰ ἀποδώσωσιν ὑμῖν τὰ ἴσα.

Μὴ λησμονεῖτε οὐδὲ στιγμὴν, ὅτι τὸ μεγαλείτερον προτέρημα τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἡ σεμνότης· ἰδίως δὲ πρέπει νὰ ἦναι αὕτη εὐγενὴς πρὸς πάντας, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη, οἵτινες δὲν εἶναι ἄξιοι μεγάλης ὑπολήψεως.

Ἡ σεμνότης αὕτη καθ' ἑαυτὴν εἶναι τοσοῦτον λαμπρὰ ἀρετὴ, ὥστε περισσότερον ἐκτιμῶσιν αὐτήν, ἢ τὸ ὠραῖον πρόσωπον καὶ μεγαλοπρεπῆς ἀνάστημα· ἀλλ' ἡ σεμνότης δεικνύεται οὐ μόνον ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν, εἰς τὰς ὑποδοχὰς, καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει χρησιμεύει ὡς ἐχέγγυον καλῆς καὶ φρονίμου ἀγωγῆς, στηριζομένης ἐπὶ τῶν κανόνων τῆς καθαρῆς ἠθικῆς.

Διὰ πᾶσαν δὲ μητέρα ἀρμόζει νὰ φοιτῇ εἰς τὰς συναναστροφὰς σπανιώτερον, νὰ διέρχεται δὲ τὸ πλεῖστον τοῦ καιροῦ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἐν τούτοις νέαι, αἵτινες ὀλίγον εἰσέτι ἐσύρνασαν εἰς τὰς συναναστροφὰς, ὀφείλουσι νὰ ἀποφεύγωσι τὸν ὑπερβολικὸν περιορισμὸν, ὅστις οὐ μόνον ἐπισκικάζει τὰ φυσικὰ αὐτῶν προτερήματα, καθιστᾷ αὐτὰς ἀδεξίους καὶ παρέχει αὐταῖς γελοῖαν μορφήν, ἀλλὰ δύνανται ἐπίσης νὰ

δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ὀλίγον γνωρίζοντας αὐτὰς πρὸς μομφὴν ἐπὶ ὑπερηφανείᾳ.

Ἀποφεύγετε πᾶσαν ἄτακτον καὶ ἀγενῆ ἔκφρασιν καὶ μὴ δεικνύετε ὅτι ἐννοεῖτε τοὺς ἀτόπους ὑπαινιγμούς, οὓς μεταχειρίζονται τῇ παρουσίᾳ ὑμῶν· δυστυχῶς ὑπάρχουσι πολλαὶ γυναικες, αἵτινες οὐ μόνον μετ' εὐχαριστήσεως ἀκούουσι τὰ διφορούμενα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰί ἐπίσης ποιοῦνται χρῆσιν αὐτῶν. Ἡ γυνὴ δέον νὰ ἐνθυμῆται ἐν σχέσει πρὸς τοῦτο, ὅτι συνεπέει ἀσημάντου τινὸς ἀφροσύνης, αὕτη καθιστᾷ ὑποπτον τὴν ὑπόληψιν αὐτῆς, καθ' ὅτι εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου εἶναι ἐπίσης ἀξιόμμεμπτον, ὅπως ἐὰν ὑποπέσῃ εἰς ὑπόψιν ἐπὶ ἐλαφρότητι καὶ ἀνηθικότητι. Ἡ εὐγένεια καὶ λαμπρότης τῶν τρόπων εἶναι ὅρος ἰδίως ἀπαραίτητος διὰ τὰς κυρίας· τοῦτο χρησιμεύει, οὕτως εἰπεῖν, ὡς μέτρον, ἐξ οὗ κρίνουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ περὶ τῶν ἰδιοτήτων καὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν, οἱ ἄνθρωποι, οἱ μὴ σχόντες εἰσέτι εὐκαιρίαν νὰ σχετισθῶσι μετ' αὐτῶν.

Ἐὰν εἰταγάγωμεν εἰς ἐκλεκτὴν συνανκαστροφὴν ἄνθρωπον ἀγνοοῦντα τὰ προτερήματα τῆς καλλῆς ἀνατροφῆς, οὗτος ἀμέσως ἐννοεῖ τὴν ὑψηλὴν αὐτῆς ἀξίαν καὶ αἰσθάνεται τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διδάξῃ καὶ ἐαυτῷ τὴν εὐγένειαν ταύτην, ἥτις οὕτως ἀγαθοεργῶς ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ εὐγένεια ἀποτελεῖ ἐν γένει ἀπαραίτητον ὅρον δι' ἕκαστον ἄνθρωπον ζῶντα ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀκόμη περισσότερον καθίσταται ἀναγκηκίᾳ εἰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις. Οὔτε ὑψηλὴ θέσις ἢ εὐρύς νοῦς, οὔτε μέγας πλοῦτος οὐδὲ ὠραιότης ἐμπνέει τοσοῦτον σεβασμὸν καὶ ἀγάπην, ὅσον ἡ ἀγαθὴ διάθεσις, ἡ ἥπιος ἀξιοπρέπεια καὶ ἀπραβίαστος ἀπλότης.

Ἐὰν πάντες ἀναγνωρίζουσι τὴν ἀπλήν ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι ὁ ἀνὴρ δεσπόζει διὰ τῆς δυνάμεως, ἡ δὲ γυνὴ διὰ τῆς ἠθικῆς, ἕκαστος ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἦναι πεπεισμένος ὅτι ἡ φιλοφροσύνη, ἐν τῇ ἐκτελέσει ἀγαθοεργίας τινὸς εἶναι περισσότερο αἰσθητὴ ἢ αὐτὴ ἡ ἀγαθοεργία, καὶ ὅτι φιλικὸν μειδιάμα ἢ εὐμενὲς ὕφος διαπερᾷ τὴν καρδίαν βαθύτερον παντὸς ἐξόχου λόγου.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ἐξωτερικοὺς ὄρους ἢ μορφὰς τῆς εὐγενείας, ἡ φρόνησις καλῶν συνανκαστροφῶν καὶ αἱ ἀγαθαὶ συμβουλαὶ φέρουσιν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πολλὴν τὴν ὠφέλειαν. Ὅθεν κοσμιότης, εὐμένεια πρὸς τοὺς περὶ ἡμᾶς, ὀλίγη προσοχὴ καὶ συμβουλαὶ εἰλικρινοῦς φίλου ταχέως διδάσκουσιν ἡμᾶς πῶς καὶ τί δέον νὰ πράξωμεν, ὅπως ἀποφεύγωμεν λάθη ἀφορῶντα τὴν ἐθιμοτυπίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Καθίκοντα γονέων.

Τὸ οὐσιωδέστερον κεφάλαιον τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων, λέγει ὁ Τουργότος, ⁽¹⁾ εἶναι ἡ διὰ παραδειγμάτων διδασκαλίᾳ.

Ὁ πρῶτος λοιπὸν κανὼν, τὸν ὁποῖον ὀφείλουσι νὰ τηρῶ-

(1) Περιφνημος Γάλλος οικονομολόγος διορισθεὶς τῷ 1774 ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΣΤ'· εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οικονομικῶν.

σιν οἱ γονεῖς, εἶναι νὰ δίδωσιν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν καλὰ παραδείγματα εἴτε διὰ λόγων εἴτε δι' ἔργων.

Νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτὰ ἐν θεογνωσίᾳ καὶ νὰ ἀποθέτωσιν ἐγκρίτως εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν τὸ σπέρμα πασῶν τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν, τὴν ἀγαθότητα, τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην κτλ. κτλ.

Νὰ ἐξασκῶσιν αὐτὰ εἰς τὴν κατεργασίαν τῆς ἐλεημοσύνης καὶ εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλωσιν ἐκυτοῖς στερήσεις πρὸς βοήθειαν τῶν πασχόντων.

Νὰ καταπολεμῶσι τὰς κακὰς αὐτῶν τάσεις.

Νὰ μὴ ἐπιτρέπωσιν αὐτοῖς νὰ βασανίζωσιν ἐνώπιόν των ζῶον. Διότι κατὰ τὸν Βερνανδίνον de Saint-Pierre, (1) «οἱ παῖδες οἱ ὄντες ἀπάνθρωποι πρὸς τὰ ἄθῳα ζῶα, γίνονται μετ' οὐ πολὺ τοιοῦτοι καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους».

Νὰ φροντίζωσι δὲ νὰ ᾧσι ταῦτα εὐγενῆ πρὸς πάντας, ἀναγκάζοντες αὐτὰ νὰ ἐξαιτῶνται συγγνώμην παρ' ἐκείνου, πρὸς τὸν ὅποιον ἤμαρτον. Ἡ μικρὰ δὲ αὕτη ταπεινώσις εἶναι λίαν ἐπαισητὴ εἰς τοὺς παῖδας, ἐμποδίζουσα αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπαναλάβωσιν αὐτό.

Νὰ ἐμπνέωσιν αὐτοῖς, ὅσον τὸ δυνατὸν, ἀποστροφήν πρὸς τὸ ψεῦδος, ὅπερ εἶναι πηγὴ πασῶν τῶν κακιῶν. Νὰ διδάσκωσιν αὐτοῖς τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας, ὡς διδάσκουσιν αὐτοῖς τὴν αἰδῶ. Τὸ δυσχερέστερον ἐν τῇ ἀνατροπῇ τῶν τέκνων εἶναι ἡ ἐκλογή καὶ ἐφαρμογὴ τῶν τιμωριῶν.

Ἔσα ἄτομα τόσαι καὶ φύσεις διάφοροι. Μέσον τελεσφοροῦν εἰς ἓνα, ἀποτυγχάει εἰς ἄλλον. Εἶναι σπουδὴ ἀπαι-

(2) Διάσημος Γάλλος συγγραφεὺς, συγγραφεὺς τὸ «Paul et Virginie» κ.λ.π. (1737—1814).

τοῦσα ὑπομονὴν καὶ εὐστάθειαν χαρακτῆρος, ἀρετὰς, δι' ὧν δυστυχῶς, ἐλάχιστα πρόσωπα εἶναι πεπροικισμένα.

Ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς τὰ τέκνα οὐδεμίαν δυστροπίαν, οὐδὲν ἐλάττωμα, μήπως ἀπολέσωσι πᾶσαν ἐπ' αὐτῶν ἰσχὺν καὶ διαφθαρῶσι.

Νὰ ᾧσι λοιπὸν αὐστηροί, ἀλλ' ὡς οἷόν τε δίκαιοι, διότι ὁ παῖς ἔχει τὸ συναίσθημα τοῦ δικαίου. Πᾶσα ἁδίκως ἐπιβαλλομένη ποινὴ, πᾶσα προτίμησις, πρὸς ζημίαν τοῦ ἐτέρου ἐξ αὐτῶν, ἐμπνέουσιν αὐτῷ ἄθῳμιν καὶ πικρίαν.

Νὰ προσπαθῶσι, παντὶ σθένει νὰ διορθῶσιν αὐτοὺς διὰ λόγου καὶ ἠπίως· οὐδέποτε νὰ τύπτωσιν αὐτοὺς, ἀλλὰ μάλλον δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ διὰ τῆς στοργῆς ἢ διὰ τοῦ φόβου. «Αἱ πατρικαὶ νοουθεσίαι, λέγει ὁ ἅγιος Φραγκίσκος de Sales, (1) γινόμεναι ἠπίως, ἔχουσι πολὺ πλείονα ἰσχὺν πρὸς διορθῶσιν τῶν τέκνων ἢ οἱ θυμοὶ καὶ αἱ ἐπιπλήξεις.»

Οὐχ ἤττον νὰ μὴ δεικνύωσιν ἀδυναμίαν, οὐδὲ νὰ ἀπειλῶσιν αὐτὰ μάτην. Ὅλα δὲ ταῦτα συγκεφαλαιοῦνται εἰς τὰς δύο ταύτας λέξεις: πραότης καὶ εὐστάθεια.

Καθ' ὅσον δὲ αὐξάνονται οἱ παῖδες, ἀπαιτοῦσι δραστηριωτέραν καὶ ἐντονωτέραν προσοχὴν. Δέον νὰ ἐπιτηρῶσι τὰ πάθη, ἅτινα ἀναπτύσσονται ἐν αὐτοῖς, νὰ ἀπαγορεύωσιν αὐτοῖς πᾶσαν κακὴν συναναστροφήν, πᾶσαν νοσώδη ἀνάγνωσιν, ἐνασχολούμενοι συγχρόνως καὶ εἰς τὴν φιλολογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν αὐτῶν παιδείαν καὶ διδάσκοντες αὐτοῖς τὰς

(1) Ἐπίσκοπος Γενεύης.

συνηθείας καὶ ἐθιμοτυπίας τῆς κοινωνίας, ὅπερ δυστυχῶς ἐν-
τελῶς παραμελοῦσι.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ κοράσια, ἡ ἀνατροφὴ αὐτῶν ἀνήκει ἀ-
ποκλειστικῶς εἰς τὰς μητέρας, αἵτινες δέον νὰ προσπαθῶσι
νὰ διευθύνωσιν αὐτὴν ἐπιτυχῶς.

Ἢ πρώτη φροντίς τῆς μητρὸς εἶναι νὰ ἐμπνεύσῃ τῇ θυγα-
τρὶ αὐτῆς, τὴν ἀγάπην πασῶν τῶν ἀρετῶν, ἃς ἐπιβάλλει ἡ
θρησκεία.

Νὰ συνειθίζῃ, ἐκ παίδων, τὴν θυγατέρα αὐτῆς, εἰς τὸ νὰ
μὴ τῇ ἀποκρύπτῃ τι, καὶ νὰ ἐκμυστηρευῆται εἰς αὐτήν.

Νὰ ἐπαγρυπνῇ προσεκτικῶς, ὅπως ἀπομακρύνῃ αὐτὴν ἀπὸ
πάσης συνδιαλέξεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἀρμόζει νὰ ἀκούσῃ νεάνις.

Νὰ ἀπαγορεύῃ αὐτῇ τὴν ἀνάγνωσιν οἴου δήποτε μυθιστο-
ρήματος. Ἀναφέρουμεν δὲ πρῶτον τὸν κίνδυνον τοῦτον, διότι
πόσα διαζύγια δὲν ἐγένοντο, διότι ἡ νέα δὲν εὔρεν ἐν τῷ συ-
ζύγῳ αὐτῆς τὸν φαντασιώδη ἥρωα τῶν ἀναγνώσεών της!

Ἐτερος προσέτι σκόπελος εἶναι τὸ πάθος τοῦ ἐπιδείκνυσθαι,
ὅπερ ἐνσκήπτει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας
τῆς κοινωνίας. Οἱ γονεῖς ἐν τούτῳ εἶναι οἱ πρῶτοι ἔνοχοι.
Αὐτοὶ δίδουσι τὸ παράδειγμα τῆς ὀλεθρίας ταύτης ματίας.

Ἢ νεάνις γυμνάζεται καὶ συνειθίζει εἰς ὅσα ἀκούει περὶ
αὐτῆς. Οὐμιλοῦσι δὲ συνήθως περὶ στολισμῶν καὶ ἡδονῶν καὶ
ἐμπνέουσιν αὐτῇ τὴν σαθρὰν φιλοκαλίαν, πρὶν ἢ εἰσελθῆ αὐτὴ
εἰς τὴν κοινωνίαν.

Μήτηρ μεριμνῶσα περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς εὐδαιμονίας
τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, δέον νὰ προφυλάσσῃται ἀπὸ τῶν τριού-
των ἐπιτηδευμάτων. Νὰ διδάξῃ δὲ αὐτῇ τὴν τάξιν καὶ οἰκο-
νομίαν, τὴν διοίκησιν τῆς οἰκίας καὶ τὰς μικροτέρας λεπτο-

μερείας τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας. Ὅλοι δὲ αἱ προσπάθειαι αὐ-
τῆς νὰ κατατείνωσι πρὸς τὸ καταστήσῃ τὴν θυγατέρα αὐ-
τῆς ἀξίαν καὶ ἐξαίρετον σύντροπον, διὰ τὸν μέλλοντα αὐτῆς
σύζυγον καὶ ἔξοχον μητέρα διὰ τὰ τέκνα αὐτῆς. Ὡς λέγει
καὶ τις Γάλλος ποιητής:

« Heureux est le mari dont la femme humble
et sage.

Elève ses enfants et règle son ménage. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Καθίκοντα καὶ σχέσεις τῶν μαθητῶν πρὸς τοὺς διδασκάλους αὐτῶν.

Τὰ τέκνα, τὰ σπουδάζοντα ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, κατὰ
τὴν ἔλευσιν τῶν διδασκάλων εἰς τὸ μάθημα, ὀφείλουσι νὰ
ῆναι κοσμιῶς καὶ καθαρῶς ἐνδεδυμένα.

Οἱ παῖδες ὀφείλουσι νὰ φέρωνται εὐγενῶς, προσεκτικῶς καὶ
μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἀναλαμβάνοντα τὴν ἐκπαίδευσιν αὐ-
τῶν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καθῆκον τῶν γονέων εἶναι νὰ ὀδηγῶσι
τὰ τέκνα αὐτῶν πρὸς τοῦτο, ἢ ἄλλο πρόσωπον ἀναπληροῦν
αὐτούς, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνετέθη ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἀνατροφῆς
αὐτῶν.

Οἱ γονεῖς ὀφείλουσι νὰ μὴ ἐπιτρέπωσιν οὐδέν, δυνάμενον
οὕτως ἢ ἄλλως, νὰ προσβάλλῃ τὴν αὐθεντικότητα τοῦ δι-
δασκάλου.

Πρὸς τοῦτο οἱ γονεῖς, ἐν περιπτώσει παρενοήσεων μεταξὺ τέκνων καὶ διδασκάλων ἢ παιδαγωγῶν, οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑπερασπίζωνται φανερά τὰ τέκνα αὐτῶν κατὰ τῶν τελευταίων· τοῦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ μόνον εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅταν π. χ. ὁ διδάσκαλος, λησμονήσας τὰ ἱερὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ἐπιτρέπῃ ἑκυτῷ τι εἰς ἄκρον ἀξιοκατάκριτον καὶ ἀπρεπές.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ μαθήματος οἱ παῖδες ὀφείλουσι νὰ συνοδεύωσι τὸν διδάσκαλον αὐτῶν μέχρι τῆς θύρας· τὴν φιλοφρόνησιν ταύτην οὔτοι ὀφείλουσιν αὐτῷ, ὡς προσώπῳ, ὅπερ ἴσταται πολὺ ὑψηλότερον αὐτῶν κατὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν, ὡς καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν θέσιν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Καθύκοντα τῶν γονέων πρὸς τοὺς διδασκάλους τῶν τέκνων αὐτῶν.

Ἐάν ὁ διδάσκαλος παραδίδῃ μάθημα εἰς κοράσιον κατ' οἶκον, δέον πάντοτε νὰ παρευρίσκηται ἡ μήτηρ, ἢ ἡ παιδαγωγός, ἢ ἐπὶ τέλος ἢ τροφός αὐτοῦ.

Ὅταν δὲ φθάσῃ ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς διὰ τὸ μάθημα, θέτουσι τὰ χρήματα ἐντὸς φακέλλου μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ διδασκάλου, ἐπὶ τῆς τραπέζης, εἰς τὴν θέσιν ὅπου συνήθως οὗτος κάθηται. Θεωρεῖται δὲ ἀπρεπές νὰ δίδωσι τὰ χρήματα ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν χεῖρα τοῦ διδασκάλου.

Οἱ γονεῖς ὀφείλουσι πάντοτε νὰ ὁμιλῶσι μετὰ τῶν διδασκάλων τῶν τέκνων αὐτῶν μετ' ἄκρας εὐγενείας. Διὰ τοῦτου οὔτοι πρῶτον δίδουσι ὠραῖον παράδειγμα εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ δεύτερον εἰς αὐτοὺς τοὺς τελευταίους ἐκφράζουσι τὴν εὐγνωμοσύνην των. Ἐνίοτε προσκαλοῦσι τοὺς διδασκάλους εἰς τὸ γεῦμα, διότι προϋποτίθεται ὅτι τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν τῶν τέκνων αὐτῶν οἱ γονεῖς ἐμπιστεύονται μόνον εἰς ἀνθρώπους ἀξιούς, οἵτινες εἶναι γνωστοὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἀπολαύουσι γενικῆς ἐμπιστοσύνης καὶ ὑπολήψεως.

Ἐνίοτε προσφέρουσιν εἰς τοὺς διδασκάλους πολὺτιμα δῶρα, καὶ ἐν τούτῳ δέον νὰ προσπαθῶσι νὰ μὴ προσβάλλωσι τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν.

Ἐν Εὐρώπῃ οἱ διδάσκαλοι ἀπολαύουσιν ἐξαιρετικῆς ὑπολήψεως, καὶ προτιμῶνται ἀπὸ ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ἀσχολοῦνται εἰς ὑλικὰς ἐργασίας δηλ. ἐμπόρους κτλ. ἐν Ρωσσίᾳ δὲ ὁ διδάσκαλος εἶναι δεκτὸς καὶ εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς συνναστροφάς, ἔνθα ἔμποροι καὶ λοιποὶ θεωροῦνται ὡς ἀποδιοπομπικοὶ τράγοι καὶ οὐδέποτε γίνονται δεκτοί. Ἐνῶ δυστυχῶς εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς, οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, οἵτινες δέον νὰ ἀπολαύωσι τῆς μεγαλειτέρας ὑπολήψεως καὶ σεβασμοῦ, παραγκωνίζονται, μικροὶ δὲ ἐμπορίσκει, ἄξεστοι καὶ ἀγράμματοι λαμβάνουσι πάντοτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν καὶ ἀπολαύουσι τῶν μεγαλειτέρων τιμῶν! *ô tempora, ô mores!!!*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Καθήκοντα διδασκάλων.

Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ παρουσιάζεται μετὰ πολλῆς ἀκριθείας κατὰ τὴν ὀρισμένην ὥραν τοῦ μαθήματος.

Ἐρχόμενος δὲ εἰς τὸ μάθημα, ὀφείλει νὰ ἦναι κοσμίως ἐνδεδυμένος· διότι κηλιδωμένον ἐνδυμα, ἀμφιβόλου καθαριότητος ὑποκάμισον καὶ χειρίδες, ἄτακτος κόμη κ. λ. π. δύνανται νὰ κάμωσι τὰς χειρίστας ἐντυπώσεις εἰς τοὺς μαθητάς, ὅπερ δὲν συμφέρει εἰς τοὺς διδασκάλους, ὡς βλάπτει τὴν αὐθεντικότητα αὐτῶν ἐπὶ τῶν τελευταίων.

Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ὁμιλῇ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εὐγενῶς, διατηρῶν συνάμα τὸ ὕψος τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ, καὶ οὐδέποτε νὰ προσφέρῃ ἐνώπιον αὐτῶν οὐδεμίαν λέξιν, δυναμένην νὰ κλονίσῃ τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν αὐτῶν, ὡς ἄνθρωπον ἀξιοπρεπῆ καὶ διδάσκαλον καὶ νὰ προσβάλῃ ἐν αὐτῷ τὸ ἠθικὸν αἶσθημα καὶ τὴν λεπτότητα.

Ἐν ταῖς πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν σχέσεσιν αὐτοῦ, ὁ διδάσκαλος ἀποκτῆ καθ' ὅλα τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ, ἐὰν ἀπέχη ἀπὸ τὴν ἀλαζονείαν, ἅμα δὲ δὲν ταπεινοῦται ἀπέναντι αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Καθήκοντα ἀναδόχων καὶ ἀναδεξιμαίων.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς βαπτίσεως, εἰς τοὺς ἀναδόχους ἐπιβάλλεται ἱερὸν καθήκον, ἡ φροντίς περὶ τῶν ἀναδεξιμαίων αὐτῶν.

Ἀναλόγως τῆς καταστάσεως αὐτῶν, οἱ ἀνάδοχοι δίδουσι δῶρα εἰς τὸν ἀναδεξιμαῖον αὐτῶν. Ὁφείλουσι δὲ νὰ προσπαθῶσι, εἰ δυνατόν, νὰ βλέπωσι συχνότερον τὸ πνευματικὸν αὐτῶν τέκνον, νὰ ἐμπνέωσιν αὐτῷ καλὰς διαθέσεις, νὰ διευθύνωσιν αὐτὸ πρὸς πᾶν ἀγαθὸν καὶ τίμιον, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ νοουθετῶσι καὶ καθοδηγῶσιν αὐτό.

Ὁ ἀναδεξιμανὸς ἐπίσης ὀφείλει δι' ἐπιστολῆς ἐὰν ἀποδημῇ, ἢ προσωπικῶς νὰ δεικνύῃ τὴν σεβασμὸν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀναδόχους αὐτοῦ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν κ. λ. Εἰς αὐτοὺς πρώτους μετὰ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ ἀναγγείλῃ περὶ τῶν προσδῶν αὐτοῦ εἰς τὰς ἐπιστήμας ἢ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, περὶ τοῦ γάμου κ. λ. προσκαλῶν πάντοτε αὐτούς.

Ἐὰν δὲ οἱ ἀνάδοχοι δὲν εἶναι ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στενῶν φίλων τῶν γονέων αὐτοῦ, ἢ κατέχουσι πολὺ ὑψηλοτέραν θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τότε ἡ εὐπρέπεια καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἰδίας ἀξιοπρεπείας, ἀπαιτοῦσιν, ἵνα ὁ ἀναδεξιμαῖος ἀποφεύγῃ εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ πάσῃ οἰκειότητι, δυναμένην νὰ δυσκρεστήσῃ αὐτούς.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ ΙΓ'.

Ἡ οἰκογενειακὴ συμπεριφορὰ.

Ἐκαστον ἄτομον ὀφείλει νὰ προσπαθῇ νὰ ἀπολαύῃ καλῆς ὑπολήψεως ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται διὰ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῶν καλῶν συναναστροφῶν.

Ἐκαστος ὀφείλει νὰ προσπαθῇ, κατὰ τὸ ἐνόν, νὰ συναναστρέφεται πάντοτε μὲ τοὺς καλλιτέρους αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ συντελεῖ εἰς τὸ νὰ σχηματίσωσι καλὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον: «ὁμοίος ὁμοίῳ αἰεὶ πελαζει», οἱ δὲ νεώτεροι: «εἰπέ μοι ποῖον συναναστρέφῃς, νὰ σοι εἶπω τίς εἶσαι⁽¹⁾». Αἱ παροιμίαι αὗται εἶναι ἀληθέσταται, διότι συναναστρεφόμενός τις μετ' εὐγενῶν καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένων, ἐπάγεται πολλάς τὰς ὠφελείας.

Νὰ ἀποφεύγῃ πᾶσαν κακὴν συναναστροφήν, ἣτις φθείρει τὰ χρηστὰ ἦθη αὐτοῦ: «εἰ χολῶ παροικήσης, ὑποσκάζειν μαθήσει» ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. Οὐδὲν ὑπάρχει λεπτότερον καὶ ἀκροσφαλέστερον τῆς τιμῆς τῆς γυναικός· κατὰ τοὺς λόγους συγγραφείως τινός «αὕτη ὁμοιάζει πρὸς κάτοπτρον, ὅπερ θαμβοῦται ἐκ μιᾶς καὶ μόνης πνοῆς». Δι' ὃ ἡ γυνή, ἡ ἐπιθυμοῦσα νὰ διατηρῇ τὴν ὑπόληψιν αὐτῆς ἀμεμπτον, ὀφείλει νὰ ἀποφεύγῃ οὐ μόνον πᾶσαν ἀξιόμειμπτον πράξιν, ἀλλὰ καὶ πᾶν, τὸ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφορμὴ πρὸς παρεξηγήσεις.

II

Ὁ πατήρ, διὰ νὰ ἐπιστρέφῃ μετ' εὐχρηστίσεως εἰς τὴν οἰκίαν, πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἀναμένει αὐτὸν φιλόστοργος συνάντησις, νὰ ἦναι πεπεισμένος, ὅτι θὰ εὖρη ἐν αὐτῇ ἡσυχίαν καὶ πρῆγορον ἀνάπαυσιν, μετὰ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν παλὴν μετὰ τῶν προσκομμάτων καὶ δυσχερειῶν, ἃς συναντᾷ οὗτος ἐν τῷ σταδίῳ τῆς κοινωνικῆς δράσεως.

Ἡρεμὸς οἰκογενειακὴ ἐστία, δέον νὰ μειδιᾷ καὶ νὰ προσκαλῇ ἐν αὐτῷ τὸ θερμὸν καὶ πρῆγορον αἶσθημα, ὅπερ καὶ ἐν καιρῷ τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐν καιρῷ τῆς ἐπιμόχθου ἐργασίας, ἤθελεν ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν καὶ παρὰσχῆ αὐτῷ δυνάμεις καὶ ἐνέργειαν. Ἐνῶ δὲ αἱ φροντίδες καὶ αἱ περιπέτειαι τοῦ βίου σκοτιζοῦσι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἡ παρήγορος ἀνάμνησις τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, ὡς αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου, διερχόμεναι διὰ σκοτεινοῦ νέφους, δέον νὰ διαχέῃ εἰς τὴν πάσχουσαν αὐτοῦ ψυχὴν φῶς καὶ θερμότητα.

Ὅταν δὲ κεκμηκῶς ἐπανακάμπει οἴκαδε, τὸ φῶς τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας φωτίζει τὴν σκοτεινὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ἔχει τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἀναμένουσιν αὐτὸν μὲ ἀνοιχτὰς ἀγκάλας, ὅτι ἐφρόντισαν περὶ ὅλων καὶ ἐτοίμασαν πᾶν ὅ,τι χρειάζεται, ὅπως οὗτος δυνηθῇ νὰ ἀναπυθῇ καὶ ἡσυχάσῃ ὕλικῶς τε καὶ ἡθικῶς. Ἐνταῦθα διασκορπίζουσι τὴν λύπην αὐτοῦ, διασκεδάζουσι αὐτόν, ἐμψυχοῦσιν αὐτόν καὶ ἀναζωπυροῦσι τὴν ἐξασθενήσασαν ἐνέργειαν αὐτοῦ.

Ἡ ἀγαθοεργὸς μαχητικὴ ἐπίδρασις τῆς καλῶς διωργανωμένης οἰκογενειακῆς ἐστίας, ἀναγκάζει αὐτόν νὰ λησμονῇ τὰς προσβολὰς, τὰς ἐνχυντιότητας τῆς τύχης, τὸν θυμὸν καὶ τὴν

(1) Dis-moi qui tu hantes, et je te dirais qui tues.

ἔχθραν καὶ κατευνάζει τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ταραχὴν. Ἐν αὐτῇ μετὰ χαρμολύπης μειδιάματος συναντᾷ τὴν φίλην αὐτοῦ σύζυγον καὶ τὰ προσφιλῆ αὐτοῦ τέκνα.

Ἴδου τί δύναται νὰ πράξῃ ἡ πανίσχυρος, εὐγενὴς καὶ ἀφροσιωμένη ἀγάπη τῆς συζύγου, τοῦ ἀσθενοῦς τούτου ὄντος.

Ἐν τοιαύτῃ δὲ οἰκογενεῖᾳ, ἐν ἣ ἕκαστον μέλος ζῆ οὐ μόνον δι' ἑαυτὸ, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἄλλους, ἀνατρέφονται διὰ τοῦ μεγάλου ὄντος διδασκάλου, τοῦ ζώντος παραδείγματος, ἑνάρετοι καὶ δραστήριοι μητέρες καὶ γενναῖοι καὶ εὐγενεῖς ἄνδρες.

Ἡ εὐτυχία τῆς οἰκογενείας ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἐξῆς: ἔάν ἡ γυνὴ ᾖ φιλόπονος, συνετὴ, οἰκονόμος, ἀγαπᾷ τὴν τάξιν καὶ καθαρύτητα καὶ δὲν ἔχει τάσεις πρὸς ρεμβώδη καὶ ἀργὸν βίον.

III.

Παιδείσις καὶ ἀνατροφή.

Παίδεισις ὀνομάζεται ἡ ἀπόκτησις ἐπιστημονικῶν γνώσεων καὶ ἐν γένει παντὸς εἴδους γνώσεων. Ὅταν ὑπάρχῃ ἰσχυρὰ θέλησις πρὸς μάθησιν, τότε πάντοτε δυνατόν νὰ εὐρεθῶσι μέσα πρὸς τοῦτο. Αἱ προσκτιθεῖσαι ὑπ' ἡμῶν γνώσεις, ποτὲ δὲν χάνονται μάτην καὶ ἐπὶ τέλος πάντοτε ἀνταμειβόμεθα διὰ τῆς προσπαθείας καὶ κόπους μας. Ἡ παιδείσις, λέγει ὁ Γιζώ, κυρίως ἀπαλλάσσει ἡμᾶς ἀπὸ μηδαμινότητος, αἰτινες συνίστανται εἰς τὸ ἀποδίδειν μεγάλην σημασίαν εἰς μηδαμινὰ καὶ ἀνάξια λόγου πράγματα. Αὕτη διδάσκει ἡμᾶς νὰ κρίνωμεν ὀρθῶς καὶ κατ' ὅσον αὐξάνεται ὁ κύκλος τῶν γνώσεων

ἡμῶν, κατὰ τοσοῦτον γινώμεθα διακριτικώτεροι καὶ παύομεν θεωροῦντες σπουδαῖα, πράγματα ἀνάξια προσοχῆς.

Αἱ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ στερεῶνται ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, κατ' ὅτι καὶ αὗται δύνανται νὰ ὠφελήσωσιν εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ νὰ συντελέσωσι πρὸς πρόοδον αὐτῆς.

Ὅσον δὲ ἀπορᾷ τὴν ἐκλογὴν τέχνης, τὴν ὁποῖαν θέλουσι νὰ μάθωσιν οἱ νέοι, δεόν πάντοτε νὰ προτιμῶσι τὸ ὠφέλιμον ἀπὸ τοῦ εὐαρέστου.

Ἡ γυνή, οὕσα πεπαιδευμένη, εἶναι στολισμὸς τοῦ οἴκου καὶ παρέχει πολλὰς τὰς ὠφελείας

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, ὡν τις πεπαιδευμένος, ὀφείλει νὰ ᾖ συνάμα καὶ φρόνιμος. «Γράμματα δεῖ μαθεῖν, καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν» ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέωμεν παιδείυσιν καὶ ἀνατροφήν· ἡ ἀνατροφή εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ἐφαρμύζομεν εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις ἡμῶν.

Αἱ ἐξεις, τὰ ἥθη, ἡ ἠθικὴ διαγωγή ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀνατροφήν· αἱ γνώσεις ἀνήκουσιν εἰς τὴν παιδείυσιν. Ἄνευ δὲ ἀνατροφῆς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ κοινωνία.

Τὸ καλλίτερον μέσον πρὸς ἐπιτυχίαν καλῆς ἀνατροφῆς, εἶναι ἡ διὰ τῆς παιδείσεως ὁδός. Ὅσον ὁ ἄνθρωπος εἶναι περισσότερο πεπαιδευμένος, τόσον εὐκολώτερον εἶναι εἰς αὐτὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ὑψιστὸν βαθμὸν τῆς ἠθικῆς.

Διὰ μὲν τῆς παιδείας, οἱ ἄνθρωποι ἀναπτύσσονται νοερῶς, διὰ δὲ τῆς ἀνατροφῆς καθίστανται ἠθικῶς καθαρώτεροι καὶ τιμιώτεροι.

Ἐάν ἐξετάσωμεν μετὰ προσοχῆς, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς μητρὸς ἔχει μεγάλην σημασίαν. Ἐπειδὴ αὕτη

ἔχει μεγίστην σημασίαν ἐπὶ τῶν τρόπων καὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν, τὸ κελὸν παρὰδειγμα ἐκ μέρους αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ εἶναι ἀπαραίτητον. Αὕτη εἶναι τύπος καὶ ὑπογραμμός, διατελῶν πάντοτε πρὸ τῶν ὀρθολογῶν ἡμῶν.

Ὁ Κοσῦλη, ὁμιλῶν περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν παρὰδειγμάτων κατὰ τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, παραβάλλει αὐτὰ πρὸς ψηφία, κεχαραγμένα ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ νέου δένδρου, ἅπερ αὐξάνονται καὶ εὐρύνονται σὺν τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ. Αἱ σχηματισθεῖσαι κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐντυπώσεις, οὐδέποτε ἐξαλείφονται. Αἱ ιδέαι, αἱ ἐμφυτευθεῖσαι τότε ἐν τῷ πνεύματι, ὁμοιάζουσι πρὸς σπόρους ἐσπαρμένους ἐν τῇ γῆ, οἵτινες κείνται ἐν αὐτῇ, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἀναφύονται βλαστοί, οὕτω καὶ αἱ ιδέαι ἀναφύονται εἰς τοὺς τρόπους, σκέψεις καὶ συνηθείας. Οὕτως ἡ μήτηρ ἀναζῆ ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῆς. Ταῦτα ἀσυναίσθητως συμμορφοῦνται πρὸς τοὺς τρόπους καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς. Αἱ συνήθειαι αὐτῆς καθίστανται συνήθειαι αὐτῶν, ὁ χαρακτῆρ αὐτῆς φανερῶς ἀναπαρίσταται ἐν τῷ χαρακτῆρι αὐτῶν.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς μητρὸς ἄρχεται ἐξασκουμένη ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων καὶ παρτείνεται καθ' ὅλον τὸν βίον. Ὅταν ἔλθῃ ὁ κικυρὸς, καθ' ὃν τὰ τέκνα εἰσέρχονται εἰς τὸν βίον καὶ συμμετέχουσι τῶν κόπων καὶ βλαστῶν αὐτοῦ, ἐν ἡμέραις θλίψεων καὶ δοκιμασιῶν, ἀποτείνονται πρὸς παρηγορίαν καὶ συμβουλὴν πρὸς τὴν μητέρα αὐτῶν.

Καθαρὰ καὶ καλὰ ιδέαι, ἐμφυτευθεῖσαι ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς τὸν παιδικὸν νοῦν, ἐξακολουθοῦσι νὰ ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς κελοῖς τρόποις πολλὸν χρόνον μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς,

καὶ ὅταν πλέον δὲν ὑπολείπεται οὐδὲν ἐκ τῆς μητρὸς, ἐκτὸς τῆς μνήμης, τὰ τέκνα καὶ τότε εὐλογοῦν αὐτήν.

Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολή, ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἡ εὐτυχία, ἡ δυστυχία, ἡ παιδείσις, ἡ ἀμάθεια, ὁ πολιτισμός, ἡ κκορδαμονία ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἐξαρτῶνται κατὰ πολὺ ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῆς γυναικὸς ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς. Δικαίως λέγει ὁ Ἑμερσων, ὅτι ἡ ἐπιρροή τῶν κελῶν γυναικῶν, εἶναι ἰκανὸν μέτρον τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐξεστὶν εἰπεῖν ὅτι πρὸ ἡμῶν κείται τὸ παιδίον ἐν ταῖς χερσὶ τῆς μητρὸς. Τί θὰ γίνῃ τὸ παιδίον τοῦτο, ἐξαρτάται ἰδίως ἐκ τῆς ἀνατροφῆς καὶ τοῦ παρὰδείγματος, ὑπερ τοῦτο ἔλαβε ἀπὸ τὸν πρῶτον καὶ ἐπιβλητικώτερον διδάσκαλον.

Ἡ γυνὴ ἀνατρέφει φιλανθρωπότερον παντὸς παιδαγωγοῦ.

Ὁ ἀνὴρ εἶναι ὁ ἐγκέφαλος, ἡ δὲ γυνή, ἡ καρδία τῆς ἀνθρωπότητος, οὗτος μὲν εἶναι τὸ λογικόν, αὕτη δὲ τὸ αἰσθητικόν οὗτος εἶναι ἡ δύναμις, αὕτη δὲ ἡ χάρις, ὁ στολισμός καὶ παρηγορία. Ἀμοιβαία ἐπίδρασις τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ χαρακτῆρος λίαν ζωηρῶς ἐξεφράσθη ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγ. Αὐγουστίνου. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ πτωχὸς κάτοικος τῆς Ταγάστης, πόλεως τῆς ἀρχαίας Νομβηδίας, βλέπων τὴν ἰκανότητά τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, προσεπάθησε νὰ δώσῃ αὐτῷ γνώσεις ἐξ ὅλων τῶν ἐπιστημῶν· οἱ γείτονες ἐπήνουν αὐτὸν διὰ τὰς θυσίας, ἃς οὗτος ἔκαμνε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ μάλιστα ὑπὲρ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ· ἀφ' ἑτέρου ἡ μήτηρ τοῦ Αὐγουστίνου, προσεπάθησε νὰ διευθύνῃ τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ διὰ συμβουλῶν, παρακλήσεων καὶ διαταγῶν ἐνίσχυσε καὶ διετήρησεν αὐτὸν ἐν ἀγνότητι. Ἐν μέσῳ δὲ ἀγωνίας καὶ συντριβῆς καρδίας, ὡς ἐκ τοῦ

ἀνηθίκου βίου τοῦ υἱοῦ, δὲν ἔπαυσεν αὐτὴ δεομένη, μέχρις οὗ ἡ δέησις αὐτῆς εἰσηκούσθη καὶ ἰκανοποιήθη. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀγάπη αὐτῆς ἐπὶ τέλος ἐθριάμβευσε· ἡ ὑπομονὴ καὶ ἀγαθότης τῆς μητρὸς συνετέλεσαν πρὸς ἐπιστροφὴν οὐ μόνον τοῦ ὑπὸ πολλῶν ἀρετῶν πεπρικοιτισμένου υἱοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ συζύγου. Ἐπὶ τέλος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου, ἐμπνεομένη ὑπὸ τῆς ἀρσιώσεως, ἠκολούθησε τὸν υἱὸν εἰς τὸ Μιλάνον, ὅπως ἐπιτηρῇ αὐτόν· ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανεν αὐτὴ, ὅτε οὗτος ἤγε τὸ τρικοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Οὐχ ἦττον τὸ παράδειγμα αὐτῆς, αἱ συμβουλαὶ καὶ ὁδηγίαι ἐκ νεκρᾶς ἡλικίας, ἐνεποίησαν τὰς ζωηροτέρας ἐντυπώσεις εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ καθώρισαν τὸν μέλλοντα αὐτοῦ χαρακτῆρα. Ἡ οἰκογένεια εἶναι ἡ καλλιτέρα σχολὴ τῆς εὐγενείας τῶν τε τρώπων καὶ τῶν αἰσθημάτων, ἧς ἡ γυνὴ εἶναι πάντοτε ὁ καλλίτερος διδάσκαλος.

Ναπολέον ὁ Βοναπάρτης ἔλεγε συνήθως: «αἱ μέλλουσαι καλὰ ἢ κακὰ πράξεις τοῦ παιδός, ἐξαρτῶνται καθόλα ἐκ τῆς μητρὸς». Ὁ ἴδιος δὲ ἀπέδιδε τὴν ὑψωσιν αὐτοῦ ἐν τῷ βίῳ, κατὰ πολὺ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θελήσεως καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνατροπὴν, ἣν ἡ μήτηρ ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Κανείς δὲ εἶχεν ἐπ' αὐτοῦ ἐξουσίαν, λέγει εἰς ἐκ τῶν βιογράφων τοῦ Ναπολέοντος, ἐκτὸς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἧτις, διὰ τῆς στοργῆς συνδιαζομένης μετ' ἀυστηρότητος καὶ δικαιοσύνης, ἠδυνήθη νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν υἱὸν ἀγάπην, σέβας καὶ ὑπακοήν.

Τοιαύτην ἐπίδρασιν τῆς μητρὸς ἐπὶ τῶν τέκνων ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν δικηρεπῶν ἀνδρῶν τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἐὰν ἡ μήτηρ ἐκπληροῖ καλῶς τὰ καθήκοντα αὐτῆς, ἐὰν ἀνατρέφῃ καλῶς τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ τὰ πάντα βλίνουσι καλῶς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ἡ οἰκογένεια εὐημερεῖ, καὶ ὅσον περισσότεραι ὑπάρχουσι τοιαῦται μητέρες ἐν τῇ χώρᾳ, τοσοῦτον περισσότερον ἀκμαΐζει αὕτη· τὸνναντιον, ἐὰν ἡ μήτηρ ἦναι ἄστατος, ἄθρησκος, κακῶς ἀνατεθραμμένη, αὕτη παρσύρει καὶ τὰ τέκνα καὶ ὅλην τὴν οἰκογένειαν εἰς τὸν ὄλεθρον.

Φαντάσθητε πόσῃν ἐπιρροὴν ἔχει ἡ μήτηρ ἐπὶ τῶν τέκνων. Ὁ καλλιτέρος καὶ σοφώτερος πατήρ, οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ, ὅσον ἀρραχὴ τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν, ἐὰν ἡ σύζυγος αὐτοῦ δὲν ἐργάζηται, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, πρὸς τοῦτο· τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, τὰ τέκνα ἰδίως προσκολλῶνται εἰς τὴν μητέρα, ἐξ ἧς λαμβάνουσι τὰς πρώτας γνώσεις περὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ· αἱ ἰδέαι αὐται, αἱ ἀρχαὶ αὐται, ὡς καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀνατροφή, τὴν ὑποίαν ὁ πολίτης λαμβάνει παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ποτὲ δὲν ἐξλαίφεται.

Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν οἰκικὴν οἰκονομίαν.

Ὅσον δραστήριος, ὅσον φρόνιμος καὶ ἄν ἦναι ὁ ἀνὴρ, μάτην ἤθελε προσπαθεῖ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἐὰν ἡ σύζυγος δὲν διευκολύνῃ τὰς προσπαθείας αὐτοῦ διὰ τῆς συνετῆς διευθύνσεως τῆς οἰκικῆς οἰκονομίας. Ἐξ αὐτῆς ἐξαρτάται νὰ καταστῇ ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ δικιμονὴ αὐτοῦ εὐχάριστος ἢ ἀνυπόφορος· αὕτη δύναται νὰ καταστρέψῃ αὐτόν, ἢ τὸνναντιον, νὰ αὐξήσῃ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ· αὕτη δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτῷ ζῆλον καὶ θάρρος πρὸς ἐπιχειρήσεις, ἢ νὰ ἀποτρέψῃ αὐτόν ἀπὸ τούτων, καὶ ἐπὶ τέλος αὕτη δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτόν ἀντικείμενον προσοχῆς καὶ ὑπολήψεως ἐν

τῆ κοινωνίᾳ, ἢ τούναντίον, ἐμπαιγμῶν καὶ γενικῆς περιφρο-
νήσεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἀνατροφή εἰς τὰς γυ-
ναϊκὰς εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξία καὶ μάλιστα ἀπαραίτητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ οἰκιακῆς τάξεως καὶ οἰκονομίας.

Αἱ νέαι πρέπει νὰ συνειθίζωσιν εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ νὰ ἀ-
ποφεύγωσι τὴν ἀργίαν, ἣτις εἶναι μήτηρ πασῶν τῶν κακιῶν.

Εἶναι δὲ περιέργον, πῶς νεκρὰ κυρία βλέπουσιν ἀναιδῶς
τὸν φιλόπονον πατέρα ἢ σύζυγον αὐτῶν, καταβάλλοντας πά-
σας τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς αὐτῶν δυνάμεις, πρὸς
ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας, αὐ-
ταὶ δὲ διέρχονται τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ, ἣτις εἶναι κα-
ταστρεπτικὴ δι' αὐτὰς καὶ διὰ τὴν οἰκογένειαν. Τὴν πρωίαν
αὐταὶ ἐγείρονται λίαν ἐξώρως, τὸ δὲ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας
χρησιμοποιοῦσι πρὸς στολισμὸν αὐτῶν, ἢ εἰς τὸ θέατρον, ἢ
εἰς τὸν περίπατον ἢ εἰς προσκλήσεις κλπ. ἔνθεν ἐπανακάμ-
πτουσιν ἐξώρως, μὴ φροντίζουσαι οὐδὲν περὶ τῆς οἰκονομίας
καὶ τάξεως ἐν τῇ οἰκίᾳ. Φαντάσθητε τὴν θέσιν τῶν ἀτυχῶν
τούτων συζύγων, οἵτινες κατεδικάσθησαν ὑπὸ τῆς τύχης νὰ
ἔχωσι τοιαύτας συζύγους!!!

Διὰ νὰ γίνῃ καλὴ οἰκοδέσποινα, μία νέα, πρέπει ἐκ παι-
δικῆς ἡλικίας νὰ συνειθίσῃ εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ ἰδίως νὰ ἐ-
ξοικειωθῇ πρὸς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν.

Ἡ οἰκοδέσποινα ὀφείλει ἀφεύκτως νὰ γνωρίζῃ τὰς τιμὰς
τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν οἰκογένειαν τροφίμων καὶ λοιπῶν
ἐμπορευμάτων, καὶ συνάμα νὰ διακρίνῃ τὴν ποιότητα αὐ-
τῶν, ὅπως μὴ ἀπατᾶται ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Δὲν ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ ἠξεύρῃ νὰ ἀγοραζῇ, ἀλλὰ πρέπει
συνάμα νὰ ἦναι εἰς θέσιν νὰ διατηρῇ καὶ μεταχειρίζεται, ὡς
δεῖ, τὰ ἀγοραζόμενα πράγματα.

Νὰ προσπαθῇ νὰ μὴ δαπανᾷ περισσότερα παρ' ὅσον εἶναι
εἰς θέσιν νὰ δαπανᾷ. Αἱ δαπάναι πρέπει νὰ ἦναι ἀνάλογοι
πρὸς τοὺς πόρους τοῦ συζύγου αὐτῆς. Ὁ Βέκων ἔλεγε: «καλ-
λιον νὰ ἐλαττώσῃ τὰ ἐξοδά του, παρὰ νὰ ἐξευτελιζήται διὰ
μικρὸν εἰσόδημα.

Εἶναι ἀξιέπαινον νὰ ἦναι τις οἰκονόμος, ἀλλ' οὐχὶ φιλάρ-
γυρος. Ἡ φρόνιμος οἰκοδέσποινα πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τὰς δύο
ταύτας ὑπερβολὰς τ. ἔ. τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὴν ἀσωτίαν.

Ἡ τάξις ἐν τῇ οἰκονομίᾳ εἶναι τὸ αἶσθημα, ὅπερ ἐμπνέει
ἡμῖν ἢ τάσις πρὸς τοποθέτησιν ἐκάστου πράγματος εἰς τὸ
προσῆκον αὐτῷ μέρος.

Ὅταν ὑπάρχῃ τάξις, ἡ ἐργασία γίνεται ταχύτερον καὶ
εὐκολώτερον, καθ' ὅτι ἕκαστον πρᾶγμα εὐρίσκεται πρόχειρον
καὶ ἐν καλῇ καταστάσει. Οἱ ἀγαπῶντες τὴν τάξιν, συνειθί-
ζουσι νὰ μὴ ὑποφέρωσιν οὐδὲν ἀκάθαρτον περίξ αὐτῶν. Οἱ
τοιούτοι ποτὲ δὲν ρίπτουσι ὅπου τύχῃ, ὅ,τι κρατοῦσιν εἰς
τὰς χεῖρας.

Ἡ οἰκονομία εἶναι ἡ τάξις ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἡ τέχνη τοῦ διευ-
θύνειν τὰς δαπάνας καὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν. Ἡ οἰκονο-
μία δὲν ἐπιτρέπει νὰ χάνωνται πράγματα ὠφέλιμα καὶ δια-

Θέτει τὰ μέσα οὕτως, ὥστε νὰ ἐπαρκέσωσι ταῦτα, ὡς οἶόν τε περισσότερον.

Διὰ τῆς οἰκονομίας οὐ μόνον δικτηρεῖται ὅ,τι ὑπάρχει, ἀλλ' ἀποκτάται προσέτι καὶ ὅ,τι δὲν ὑπάρχει. Οὐχ ἤττον ἀπαιτεῖται προσοχὴ μήπως ἡ οἰκονομία, τὸ καλὸν τοῦτο πλεονέκτημα μεταβληθῆ εἰς φιλαργυρίαν.

Ἐκαστος ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ τὴν τάξιν καὶ τὴν οἰκονομίαν. Ἡ σπατάλη καὶ πολυτέλεια φέρουσι πρὸς καταστροφὴν. Πρέπει νὰ συνειθίζῃ τις νὰ ἐξοδεύῃ ὅπου καὶ ὅταν δεῖ. «Δαπανώμενος ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, ὀλίγος ἔσει ἐφ' ἃ δεῖ», λέγει ὁ Ἰσοκράτης.

Πόσον εὐτυχῆς καὶ ἀξιοζήλωτος εἶναι ὁ βίος συζύγου, ὅστις πτύχησε νὰ ἔχῃ σύζυγον οἰκονόμον, δραστήριον καὶ φρόνιμον! Καὶ ἂν τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ ἦναι μικρά, οὐχ ἤττον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ πανταχοῦ ἐπικρατεῖ τάξις, καθαριότης καὶ οἰκονομία. Τὰ πάντα οὗτος ἐμπιστεύεται εἰς τὴν φρόνιμον καὶ πιστὴν αὐτοῦ σύζυγον, καὶ ἐπισπᾷ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ μόνον εἰς τὰς ἐξωτερικὰς αὐτοῦ ὑποθέσεις. Ἐπιστρέφων οὗτος κεκληκὼς εἰς τὴν οἰκίαν δύναται νὰ ἀφήσῃ πρὸς καιρὸν κατὰ μέρος τοὺς περισπασμούς αὐτοῦ. Δι' ὅλους δὲ τοὺς κόπους αὐτοῦ ἀμείβεται διὰ τῆς τάξεως, τῆς οἰκονομίας καὶ εὐθυμίας τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἡ καρδία τοιοῦτου συζύγου εἶναι πλήρης εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν σύντροφον τοῦ βίου αὐτοῦ, καὶ παρὰ ἕκφρασις τῆς ἀρεσκείας αὐτοῦ εἶναι δι' ὅλα τὰ μέλη τῆς οικογενείας, μέχρι τοῦ ἐσχάτου ὑπηρέτου, ἀντικείμενον ψυχικῆς χάριτος. Εὐτυχῆς ὁ τοιοῦτος σύζυγος! Ἀξία σεβασμοῦ ἡ τοιαύτη σύζυγος! Ἀξιοζήλωτος δὲ ἡ οικογένεια ἢ εὐμοιροῦσα τοιαύτης οἰκοδεσποίνης!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ καθαριότητος.

Ἐκαστος ὀφείλει νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς καθαριότητος τοῦ σώματος, τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῆς κατοικίας αὐτοῦ, καθὼς καὶ τοῦ ἀέρος τὸν ὑποῖον ἀναπνέει.

Καθ' ἐκάστην πρωίαν δεόν νὰ καθαρίζῃ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ καὶ τὸ στόμα. Ὁ ὀδοντόπονος συνήθως προέρχεται ἐκ τῆς σήψεως τῶν ὀδόντων, ἧτις πολλάκις εἶναι συνέπεια τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ καθαριότης τῶν ὀδόντων καὶ τῶν χειρῶν πρέπει νὰ ἦναι ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας προσοχῆς.

Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ ἀπαγορεύει πολλάς ἐκ τῶν φυσικῶν τέρων πράξεων.

Οὕτω π. χ. τὸ ζῦειν τὴν κεφαλὴν, τὸ θέτειν τοὺς δακτύλους ἐπὶ τῆς κόμης ἢ εἰς τὴν ρίνα, ἢ εἰς τὰ ὦτα, τὸ τρώγειν τοὺς ὄνυχας, τὸ πτύειν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἢ ἀπὸ τοῦ παραθύρου, τὸ κόπτειν τοὺς ὄνυχας, τὸ σβύνειν τὸ φῶς εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἄλλων κλπ. ὅλα ταῦτα θεωροῦνται ἀπρεπῆ καὶ δεικνύουσιν ἔλλειψιν ἀνατροφῆς. Ἰδίως δὲ ἀπρεπέστατον καὶ λίαν βάνουσον νὰ πράττῃ τις τοῦτο ἐν τῇ τραπέζῃ.

Ἐπίσης λίαν ἀγενές εἶναι εὐρισκόμενος ἐν τῇ τραπέζῃ νὰ ἀπομύσσηται, νὰ πτερινίζηται, νὰ καθαρίζῃ τοὺς ὀδόντας, νὰ ροφᾷ ταμβάκον, νὰ σπογγίζῃ τὸν ἰδρῶτα ἐκ τοῦ προσώπου κλπ.

Ὅταν δὲ παρουσιάζεται μεγάλη ἀνάγκη ὅπως πτύση, πρέπει νὰ πτύση ἐπὶ τοῦ ρινομάκτρου. Ὅταν τοῦλάχιστον δὲν εὐρίσκηται ἐν ὁδῷ. Νὰ ἀποφεύγη τὴν κακὴν ἔξιν τοῦ πτύειν ἀδιακόπως. Ὅταν δὲ ἀναγκάζεται νὰ βήξῃ, πρέπει ἡσυχως νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν ἀπέναντι τοῦ προσώπου, παρὰ τῷ ὁποίῳ εὐρίσκηται καὶ νὰ καλύψῃ τὸ στόμα διὰ τοῦ ρινομάκτρου ἢ διὰ τῆς χειρὸς. Καθήμενος δὲ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰς τράπεζαν, νὰ καλύπτῃ τὸ κάτω μέρος τοῦ προσώπου διὰ τοῦ ρινομάκτρου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ καθάρισμα τῆς ρινὸς (ἀπομύττεσθαι), ὅπως τις ἀποφύγῃ, κατὰ τὸ ἐνόν, τὴν ἀποστροφὴν, ἢν ἐμποιεῖ εἰς τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτόν, πρέπει νὰ μὴ ἀπομύτσηται τις συχνά, ἔπειτα νὰ κλίνη τοῦτο ἡσυχως καὶ οὐχὶ μετὰ θορύβου, νὰ μὴ ἐκτυλίσῃ ὀλοτελῶς τὸ ρινομάκτρον καὶ ἐπὶ τέλος νὰ ἀποφεύγῃ πᾶν, ὅ,τι δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπρεπὲς δι' ἑαυτὸν καὶ εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἄλλων. Ὅταν πτερινίζονται, δὲν συνηθίζεται ἐν συναναστροφῇ νὰ λέγωσιν: ὕγιαίνητε, μόνον ποιοῦνται μικρὰν ὑπόκλισιν πρὸ τοῦ πτερινιζομένου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καθαριότητα, ὡς καὶ πάντα τὰ λοιπά, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ τις καλοὺς τρόπους καὶ πότε νὰ μὴ παρεκτρέπηται, ἀκόμη καὶ ὅταν ἦναι μόνος, διότι συνειθίζει καὶ πράττει αὐτὸ ἀνεπαισθήτως καὶ ἐνώπιον τῶν ἄλλων· μὴ λησμονῶμεν ὅτι: ἡ ἔξις εἶναι δευτέρα φύσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν οἰκίᾳ.

Ἡ εὐθυμία, ἐκραζομένη ἐν τῷ προσώπῳ ἔστω καὶ ἐνὸς μέλους τῆς οἰκογενείας, ἀντανακλάται καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

Ἐν τούτοις πολλοὶ ἐκ τῶν συζύγων, φαινόμενοι εὐθυμοὶ καὶ εὐπροσθήγοροι ἐκτὸς τῆς οἰκίας, ἐν τῇ μετὰ ξένων συναναστροφῇ αὐτῶν, ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν εἶναι δύστροποι καὶ κατηφεῖς καὶ ὀργίζονται μετὰ τὴν ἐλάχιστην ἀφορμὴν. Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ ἀπαιτεῖ νὰ φαίνεται τις, κατὰ τὸ δυνατόν, εὐπροσθήγορος καὶ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ, διότι ἡ διαγωγὴ αὐτοῦ ἀντανακλάται καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν μελῶν αὐτῆς καὶ συντελεῖ πρὸς εὐτυχίαν αὐτῶν.

Πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρρεσκειῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, πρῶτον δὲν πρέπει νὰ ἐφιστᾷ τις τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς ἀσήμαντα πράγματα, καὶ δευτέρον νὰ συγκρατῇ τὸν θυμὸν αὐτοῦ.

Ἐξ ἄλλου μέρους πολλοὶ πολλάκις φέρονται πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν, ὡς πρὸς ξένον. Ἐνῶ οὗτοι ἐν τῇ κοινωνίᾳ φέρονται λίαν εὐπρεπῶς καὶ ἀποφεύγουσι πᾶσαν αὐθάδη ἔκφρασιν, ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν εἶναι ὅλως τούναντίον. Ἡ τοιαύτη δὲ διαγωγὴ αὐτῶν ἐπιδρᾷ καὶ ἐπὶ τῶν τέκνων καὶ χρησιμεύει ὡς ὀλέθριον παράδειγμα δι' αὐτά.

Ἡ εὐγένεια ἐκδηλοῦται ἐν τῇ διαθέσει τοῦ συνταλέσαι πρὸς εὐτυχίαν τῶν ἄλλων καὶ πρὸς ἀπομάκρυνσιν παντὸς ἐπιφέροντος ἀηδίας. Τοιαύτη δὲ φρόνιμος συμπεριφορὰ εἶναι ἀπαράιτητος πάντοτε εἰς τοὺς συμβιούοντας.

Ἀπατῶνται τινες νομίζοντες ὅτι αἱ ἐθιμοτυπία δυνάτων νὰ μὴ ἐφαρμόζωνται ἐν τῷ συνήθει οἰκογενειακῷ κύκλῳ. Οἱ βάνκυσοι καὶ κακοὶ τρόποι προέρχονται ἐξ ἐλλείψεως σεβασμοῦ πρὸς τὰ αἰσθήματα τῶν ἄλλων. « Ἐνθυμείσθε, λέγει ὁ Σιδνὲκ Σμ.ήτ, ὅτι τὰ τέκνα, ἡ σύζυγος καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ὑμῶν ἔχουσι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτῶν. Μὴ τρομάζετε τὰ τέκνα καὶ ἐν γένει τοὺς ὑπαλλήλους ὑμῶν, διὰ τοῦ ὀξύθυμου τοῦ χαρακτῆρος ὑμῶν. Τὸ ὀξύθυμον τοῦ χαρακτῆρος ἐπιφέρει πλείονα βλάβην εἰς τὸν χαρακτῆρα ὑμῶν παρὰ ὠφέλειαν εἰς αὐτούς».

Ἡ συμφωνία μεταξὺ τῶν συζύγων εἶναι ἰσχυροτέρα, ὅταν τὰ καθήκοντα τοῦ συζύγου ὑποχρεοῦσιν αὐτὸν νὰ λείπη ἀπὸ τὴν οἰκίαν ὡραὶ τινὰς καθ' ἑκάστην. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει καὶ εἰς τὴν σύζυγον εἶναι εὐχαριστότερον, παρὰ ἐὰν ἔμενεν οὗτος ἀργὸς καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι εὐγενέστεροι ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους συμπεριφορᾷ, ὅταν συναντῶνται σπανιώτερον.

Δὲν ὑπάρχει ἀπρεπέστερον ὅταν ὁ σύζυγος ὁμιλῇ μετὰ περιφρονήσεως περὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἢ τῆς ἐγγάμου καταστάσεως ἐνώπιον τῶν ξένων.

Ὅταν ὁ σύζυγος ᾖ ἀνευ χαρακτῆρος, μολονότι εἶναι κεφαλὴ τῆς οἰκογενείας, τότε ἡ σύζυγος ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν. Ἐὰν δὲ αὕτη ἔχῃ εὐγενῆ αἰσθήματα, δὲν δεικνύει εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς εὐρίσκονται αἱ ἡνίκαι τῆς διεύθυνσεως τῆς οἰκίας.

Οἱ σύζυγοι καθὼς καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς ὀφείλουσι τὴν πρωίαν ἐγειρόμενοι τοῦ ὕπνου καθὼς καὶ τὸ ἑσπέρας ἐπιστρέ-

φοντες νὰ εὐχωνται ἀλλήλοις τὴν «καλὴν ἡμέραν» ἢ «καλὴν ἑσπέραν».

Καὶ πρὸς μικρὰ παιδία εἰσέτι ἀποτεινόμενός τις ὀφείλει νὰ ᾔηται εὐγενής. Ὁ πρόεδρος Γαρφίλδ ἔλεγε ποτε «ἐγὼ αἰσθάνομαι μεγαλειτέραν ὑπόληψιν πρὸς μικρὸν παιδίον, παρὰ πρὸς πολλοὺς ἐκ τῶν ἐνηλίκων ἀνδρῶν. Συναντῶν ἐν ὁδῷ ἔστω καὶ κακῶς ἐνδεδυμένον παιδίον, θεωρῶ καθήκόν μου νὰ χαιρετήσω αὐτό, διότι δὲν ἤξεύρω ὅποιοι ἀρεταὶ ἐγκρύπτονται ἐν αὐτῷ».

Οἱ πατέρες ὀφείλουσι νὰ φέρωνται μεθ' ὑπολήψεως πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν, διότι ὁ παῖς δύναται σὺν τῷ χρόνῳ, νὰ γίνῃ καλλίτερος καὶ ἀνώτερος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ἡ οἰκία εἶναι σχολὴ τῶν ἠθῶν, τόσον τῶν καλῶν ὅσον καὶ τῶν κακῶν. Εἰς τὰ τέκνα, ὡς ἐν κατόπτρῳ, ἀνταντακλῶνται οὐ μόνον αἱ κοιναὶ ἕξεις καὶ ιδιότητες τῶν γονέων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ τρόποι καὶ ἡ ὁμιλία. Ἐὰν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ φέρωνται πάντοτε ἐνώπιον τῶν τέκνων αὐτῶν εὐγενῶς καὶ καλῶς, καὶ τὰ τέκνα θὰ γίνωσι τοιαῦτα. Ἀποφεύγοντες τὴν ἐκφρασιν δυσάρεστων αἰσθημάτων ἢ ιδεῶν, ἀποφεύγουσι τὰς ἔριδας ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὐδὲν συνδέει τοὺς ἀνθρώπους τόσον στενωῶς, ὅσον ἀμοιβαία εὐχαρίστησις, καὶ οὐδὲν ἀπομακρύνει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων τόσον, ὅσον ὁ δυσάρεστος καὶ βάνκυσος λόγος.

Τινὲς εἶναι πολὺ ἀγαθοὶ εἰς τὰς πράξεις των ἀλλὰ βάνκυσοι εἰς τοὺς λόγους. Ἐκαστος δὲ δὲν δύναται νὰ ἀκούῃ αὐτοὺς ψυχραίμως.

Ἡ σύζυγος δύναται νὰ νομίζῃ ὅτι πάντοτε ἔχει δίκαιον,

ὁ δὲ σύζυγος αὐτῆς πάντοτε ἄδικον, δὲν πρέπει ὁμως νὰ λέγη αὐτῷ τοῦτο.

Ὁ σύζυγος δύναται νὰ περιφρονῇ τὸν προσφιλέστερον ἀδελφὸν τῆς συζύγου, δὲν πρέπει ὁμως νὰ ἐκφράξῃ τοῦτο οὔτε αὐτῇ, οὔτε τῷ ἀδελφῷ.

Πόσας ἔριδας καὶ πικρίας θὰ ἀπεφεύγομεν, ἐὰν ἡδυνάμεθα εὐγενῶς καὶ κοσμίως νὰ ἐκφράσωμεν τὰ δυσάρεστα πράγματα, τὰ ὅποια εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκφράσωμεν. Εἶναι δύσκολον νὰ ἦναι τις πάντοτε εὐχρησθημένος. Ὅλοι ἐνίοτε εὐρίσκομεν ἀφορμὰς δυσχερεσκείας κατὰ τῶν τέκνων ἢ τῶν ὑπηρετῶν, ἢ τῶν συζύγων. Ἄλλ' ἰδίως δεόν νὰ ἀποφεύγωμεν τοὺς λόγους καὶ τὰς παρατηρήσεις, ὅταν ἦμεθα ἐν κακῇ διαθέσει.

Ἐν γένει ἡ ἔρις εἶναι κακόν, πολὺ ὁμως χειρότερον εἶναι ὅταν οἱ σύζυγοι ἐρίζωσιν ἐν ὄρα τοῦ γεύματος ἢ τοῦ δείπνου. Διότι τοῦτο καταστρέφει τὴν ὄρεξιν, ἅμα δὲ καὶ τὴν ὑγείαν.

Ἡ εὐγενὴς ἀπάντησις καθησυχάζει τὸν θυμὸν. Ὁ φρόνιμος σύζυγος καθίσταται ἀγαπητὸς διὰ τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ συμπεριφορᾶς.

Εἰς τοῦτο δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι εἰς τινὰς περιστάσεις, πτωχὸς τῷ πνεύματι ἄνθρωπος ἐπιφέρει τὴν ἀποστροφήν διὰ τῆς ἐπιμόνου αὐτοῦ σιωπῆς.

Ὅπως δὲ ζῶμεν ἐν συμφωνίᾳ, τὸ κυριώτερον μέσον εἶναι, νὰ μὴ ἀναμιγνυόμεθα εἰς ὑποθέσεις μὴ ἀφορώσας ἡμᾶς. Ἡ ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ συμπεριφορὰ, ἀπαιτεῖ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ κανόνος τούτου. Ὁ σύζυγος, ἔχων ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, δὲν πρέπει νὰ ἀναμιγνύηται εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, ἢ δὲ σύζυγος δὲν πρέπει νὰ γί-

νηται ὀχληρὰ εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, δι' ἐρωτήσεων περὶ τῶν ἀσχολιῶν αὐτοῦ.

Πολλὴ ἐπιμονὴ δι' ἀσήμαντα πράγματα, φέρει πολλὰ τὰ ἄτοπα ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ. Α. χ. ὁ ἀνὴρ ἢ ἡ γυνὴ ἐπιθυμεῖ ὅπως πραγμὰ τι τεθῆ οὔτω καὶ οὐχὶ ἄλλως καὶ ἐκ τούτου προέρχεται ἀσυμφωνία. Ἄνθρωπος, ἐπιθυμῶν νὰ ἦναι καθ' ἑλα ἀγαπητὸς, δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένῃ, προκειμένου περὶ ἀσημάντων πραγμάτων.

Οὐδὲν καθιστᾷ τὴν γυναικὰ τοσοῦτον ἀγαπητὴν εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ὅσον ὁ καλὸς αὐτῆς χαρακτήρ, ὅστις ἔχει μαγικὴν δύναμιν. Τοῦναντίον δέ, ὅταν ἡ σύζυγος εἶναι φιλερὴς, σιωπηλὴ καὶ πληκτικὴ, καθίσταται αἰτία τῆς ψυχρᾶνσεως τοῦ συζύγου καὶ ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ. Ἡ φιλερὴς γυνὴ εἶναι ἀνυπόφορος εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς.

Ὁ σύζυγος ὀφείλει νὰ φέρηται μετ' ἀγαθότητος πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἐν πάσῃ μὲν περιστάσει, ἰδίᾳ δὲ ὅταν αὐτὴ ἀσθενῇ ἢ πλησιάζῃ νὰ γίνῃ μήτηρ. Τότε οὗτος ὀφείλει νὰ ἦναι πρὸς αὐτὴν λίαν περιποιητικὸς καὶ φιλόστοργος καὶ νὰ προσπαθῇ πάντοτε νὰ καθησυχάζῃ αὐτήν.

Ὁ περίπατος εἰς ἀνοιχτὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ περισσοτέρα εὐθυμία ἐν τῇ οἰκίᾳ, σώζει ἀπὸ κεφαλοπόνους καὶ ἀδυναμίαν τῆς καρδίης.

Ἡ ὑγεία καταστρέφεται ἐξ ὑπερμέτρου ἐργασίας. Εἶναι κακὸν νὰ ἐργάζηται τις, μὴ ὢν εἰς κατάστασιν νὰ πράξῃ τοῦτο· ἀπατάται δὲ νομίζων ὅτι ὅσον περισσότερο τρώγει ὁ ἄνθρωπος, τόσο εἶναι ὑγιέστερος· ἐπίσης πλαγιάζων τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐγειρόμενος κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος νὰ νομίζῃ ὅτι ἡ ὥρα ἢ κατακλιθεῖσα εἰς τὸν ὕπνον, εἶναι ὠφέλιμα

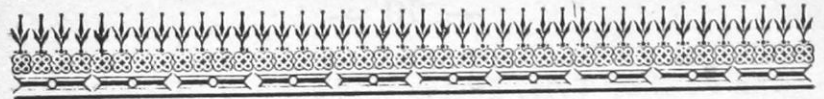
καιροῦ. Ἐπίσης ἀπατάται τις νομίζων ὅτι τὸ μικρότερον δωμάτιον εἶναι ἀρκετὸν διὰ κοιτῶνα. Δὲν πρέπει νὰ τρώγῃ τις ἄνευ ὀρέξεως. Ἀπατῶνται νομίζοντες ὅτι τὰ παιδιὰ δύνανται νὰ ἐργάζωνται τόσον, ὅσον καὶ οἱ ἐνήλικες, καὶ ὅτι ὅσον περισσοτέρας ὥρας μελετῶσι, τόσον περισσότερο μανθάνουσι· νὰ ἀποφεύγωμεν τὸ ρεῦμα τοῦ ἀέρος πάντοτε καὶ τὸ νὰ θεωρῶμεν φάρμακόν τι ὠφέλιμον εἰς ὅλας τὰς ἀσθενείας.

Ἐκαστος κηδόμενος τῆς υἰείας αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ τηρῇ τὰς ἐξῆς τέσσαρας συμβουλὰς σοφοῦ τινος ἱατροῦ: νὰ ἔχη τὴν κεφαλὴν δροσεράν, τοὺς πόδας θερμούς· νὰ λαμβάνῃ ἐλαφρὸν δεῖπνον, καὶ νὰ ἐγείρηται ἐνωρίς.

«Κάλλιον νὰ ζητῇ τις εἰς τοὺς ἀγροὺς τὴν υἰείαν δωρεάν, παρὰ νὰ πληρῶνῃ χρήματα εἰς τὸν ἱατρὸν δι' ἀπεχθές φάρμακον» εἶπεν ὁ Δρέιδεν. Ὁ γνωστός δὲ Γάλλος ἱατρός Δεμουέν, ἀποθνήσκων εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· «Σὰς ἀφίω δύο ἰσχυροὺς ἱατρούς: τὸ ὕδωρ καὶ τὴν δίκαιαν».

Ἔστω δὲν πρέπει τις διὰ μικρὰν ἀδιαθεσίαν νὰ προσκαλῇ πάντοτε τὸν ἱατρὸν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α΄ ΜΕΡΟΥΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Αἱ ἐθιμοτυπίαί τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας.

Ἡ κελῶς ἀνατεθραμμένη κοινωνία, συνίσταται ἐξ ἀνθρώπων διακρινομένων διὰ τοῦ πνεύματος αὐτῶν, διὰ τῆς παιδείας, διὰ φυσικῶν ἢ ἐπικτήτων ἀρετῶν, αἵτινες ἀποκτῶνται διὰ τοῦ πολιτισμοῦ, ἢ ἐπὶ τέλους διὰ τῆς εὐγενείας τῶν τρώπων καὶ ἐν γένει χρηστῆς συμπεριφορᾶς.

Ἐὰν ἡδυνάμεθα νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, προσώπων ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀνωτέραν κοινωνίαν, ἐὰν δηλ. ἡδυνάμεθα νὰ μάθωμεν ὅλα τὰ οἰκογενειακὰ αὐτῶν ἀπόκρυφα, θὰ εὐρίσκωμεν μεγίστην διαφορὰν μεταξὺ τοῦ φαινομένου ἐξωτερικοῦ καὶ τῆς πραγματικότητος. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ αὐτῶν βλέπομεν εὐθυμίαν, λαμπρότητα, μεγαλοπρέπειαν, ἐνῶ πράγματι ὁ πατήρ ἐνίοτε διατελεῖ ἐν ἀσυμφωνίᾳ μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἢ ὁ σύζυγος ἀντιπαθεῖ τὴν σύζυγον κλπ. Ἄλλ' ὅλα ταῦτα εἶναι οἰκογενειακὰ ἀπόκρυφα, ἅπερ ἀπὸ τὰ ὄμματα τῆς κοινωνίας προστακτικῶς κρύπτουσι, καὶ τὴν ἀντιπάθειαν καὶ τὸ μῖτος, καὶ τὰς ἐριδὰς καὶ τὴν αἰώνιον ἀσυμφωνίαν κλπ. καὶ δεικνύουσι διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῶν, ὅτι μετὰξὺ αὐτῶν ἐπικρατεῖ πλήρης ὁμο-

φωία εἰς ὄλα. Τοῦτο ἀπικτεῖ ἡ ἐθιμοτυπία. Αὕτη δὲν ἐπι-
τρέπει οὔτε φιλονεικίας, οὔδ' ἐριδὰς ἐνώπιον τῶν ξένων.

* Ἄλλος μὲν ἀρχεται μετὰ θάρρους ὀμιλῶν περὶ τινος πρά-
γματος, ἄλλος δὲ μαλλὸν συνεστραχμένος, ἀπακρίνεται εἰς τὸ
προταθὲν ζήτημα, μὴ τολμῶν νὰ ἀντιτείνῃ, μολονότι ἐσωτε-
κῶς δὲν εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν γνώμην ἐκείνου, μεθ' οὗ συν-
διαλέγεται, τρίτος δὲ, ἐπίσης τολμηρὸς, ἀλλὰ μὴ ἔχων ἀκριβοῦ
γνώσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πράγματος, ἀρχίζει νὰ ὀμιλῇ,
χωρὶς νὰ ἐννοῇ οὐδ' αὐτὸς ἐκυτόν, ἐν τοσοῦτῳ, οὐδεὶς κἀμνεῖ
αὐτῷ παρατήρησιν· τέταρτος δὲ, ἡ γνώμη τοῦ ὁποίου εἶναι
ὀρθοτάτη, ἢ σιωπᾷ, ἢ προσβάλλει τὴν γνώμην αὐτοῦ τοσοῦ-
τον μετριοφρόνως, τοσοῦτον εὐγενῶς, τοσοῦτον ἡπίως, ὥστε
δὲν προσβάλλει οὐδένα διὰ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ὑπεροχῆς,
καὶ οὕτως ἡ συνδιάλεξις ἐξακολουθεῖ ἡσύχως, ἄνευ φιλονει-
κιῶν, ἄνευ ταρχῶν· ἐν τούτῳ οὐδεὶς παρεκτρέπεται, ἀλλ' ἑ-
καστος γνωρίζει τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Οὐχὶ τυχεῖως, ἡ κοινωνία σχηματίζει ιδέαν περὶ τῆς ἀξίας
ἡμῶν, ἀναλόγως τῆς ιδέας, ἣν αὕτη ἔχει περὶ τῶν φίλων ἡ-
μῶν. Ἡ προκομία λέγει: «Εἰπέ μοι μὲ ποῖον συναναστρέφε-
σαι, νὰ σοὶ εἶπω τίς εἶσαι». Τῷόντι, ἕκαστος ἄνθρωπος γίνε-
ται μέχρις ὠρισμένου σημείου, τοιοῦτος, ὁποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι,
μεθ' ὧν συναναστρέφεται· οὗτος συμμορφοῦται πρὸς τοὺς τρό-
πους, τὰς ιδέας καὶ τὰς τάσεις αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἔχει με-
γάλην σημασίαν, διὰ νέον, ἐπιθυμοῦντα νὰ ἐξοικειωθῇ πρὸς
τὰς ἑξέεις, τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τοὺς τρόπους εὐ ἡγμένου ἀνθρώ-
που, νὰ φοιτᾷ μόνον εἰς τὰς καλὰς συναναστροφὰς. Ὅλα τὰ
ἐξωτερικὰ ταῦτα προσόντα, οὗτος ἀποκτᾷ ἀνεπαισθήτως, ἑ-
χων τοιαύτας συναναστροφὰς καὶ μιμούμενος τοὺς τρό-

πους τῶν ἀποτελούντων αὐτὰς. Δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδὲν τοιοῦ-
τον ἐν τῇ τοιαύτῃ κοινωνίᾳ, ὅπερ δὲν δύνηται νὰ ἀποκτήσῃ
τις διὰ τῆς προσπαθείας καὶ προσοχῆς.

Ἡ ἐθιμοτυπία, ἦτοι ὁ τρόπος τοῦ φέρεσθαι ἐν τῇ κοινωνίᾳ
οὕτως, ὥστε νὰ ἐπικινῆται τις ὑπὸ πάντων καὶ νὰ μὴ προ-
σβάλλῃ διὰ τῶν πράξεων αὐτοῦ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν,
τηρεῖται οὐ μόνον ἐν τῇ κοινωνίᾳ, εἰς μεγάλας ἢ μικρὰς συ-
ναναστροφὰς, ἀλλὰ καὶ εἰς πάσας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου·
καλῶς ἀνατετραμμένος ἄνθρωπος πρέπει πάντοτε νὰ μὲνη πι-
στός εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ.

Ἡ ἐθιμοτυπία, οὐ μόνον δὲν περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ
ἀνθρώπου, ἀλλ' ὑπαγορευομένη κατὰ τὴν παιδικὴν ἢ ἡλικίαν ὑπὸ
τῆς μητρὸς, ἀκολούθως δὲ ὑπὸ τῶν παιδαγωγῶν, τόσον ἰγυ-
ρῶς ἐντυποῦται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὥστε καθίσταται δι' αὐτόν
ἀνάγκη καθ' ὅλον τὸν βίον, διευκολύνουσα τὰς μετὰ τῶν
ἀνθρώπων σχέσεις, ἐξοικαλύνουσα πάσας τὰς δυναμείας νὰ
παρουσιασθῶσι δυσχερέστους συγκρούσεις καὶ παρέχουσα τῇ
ψυχῇ ἡρεμίαν. Ἡ ὄντως καλὴ ἀνατροφή εἶναι ἀδιαρρήκτως
συνδεδεμένη μετὰ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ τῆς
πλήρους ἐλλείψεως τοῦ ἐγωϊσμοῦ.

Εἰς ἐκ τῶν εὐφροστέρων Γάλλων συγγραφέων ὁ Βοβενάργ
οὕτως ἐξηγεῖ τὴν παραγωγήν τῆς ἐθιμοτυπίας τῆς καλῆς
κοινωνίας. «Ἡ ἀληθὴς εὐγένεια προέρχεται ἐκ τῆς καρδίας·
τὸ εἶναι τινα εὐγενῆ δὲν σημαίνει ἐπιθυμίαν πρὸς τὸ κατὰ-
στῆναι εὐάρεστον τῷ πλησίον αὐτοῦ πολλάκις πρὸς τὰς ἰδίας
ὀρέξεις καὶ συνηθείας. Οὕτω φερόμενοι δὲν ἀποδεικνύμεν αὐ-
τῷ σαφῶς, ὅτι ἡ ἡσυχία καὶ εὐχαρίστησις αὐτοῦ εἶναι εἰς ἡ-
μᾶς πολυτιμότερα ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας. Δὲν δεικνύμεν διὰ

τούτου τὸ χριστιανικὸν αἶσθημα τῆς εἰρήνης καὶ ἀγχιότητος ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἡ εὐγενὴς συμπεριφορὰ.

Ἡ καλὴ συμπεριφορὰ συνίσταται εἰς γνωστούς κανόνας, κοινούς εἰς πάντας, καὶ δύναται νὰ ὑπάρχῃ μάλιστα καὶ ἐν ἐλλείψει ἀνατροπῆς.

Ἰδοὺ δὲ οἱ κυριώτεροι κανόνες τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς.

Νὰ ἐξάγωμεν τὸν πῖλον χειρετώντες, ἢ εὐρισκόμενοι ἐν κοινῇ συναναστροφῇ, ἐν ἧ πάντες οἱ λοιποὶ ἄνδρες μένουσι δι' οἷαν δὴποτε αἰτίαν ἀσκεπεῖς.

Νὰ ἀνταποδίδωμεν τὸν χαιρετισμόν.

Νὰ πρᾶχῳρῳμεν τὸν δρόμον εἰς κυρίας καὶ εἰς γέροντας.

Νὰ ἰστιάμεθα παρὰ τὸ πῦρ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ ἐμποδίζωμεν καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τοῦ νὰ θερμανθῶσι.

Νὰ πρᾶχῳρῳμεν εἰς κυρίας καὶ εἰς γέροντας τὰ μαλακὰ καθίσματα, ἡμεῖς δὲ νὰ ἀρκώμεθα εἰς τὰς καθέκλας.

Περὶ οἴου δὴποτε καὶ ἂν κρίνωμεν, νὰ μὴ ὀμιλῳμεν μεθ' ὑπερβολικῆς ἐξάψεως καὶ πάθους.

Νὰ ἀπορεύγωμεν πᾶσαν ἀπρεπῆ λέξιν καὶ τετριμμένας φράσεις· ὁ λόγος ἡμῶν νὰ ᾖ εὐπρεπής, εὐπροσῆγορος, μετ' ἐκλογῆς λεπτῶν ἐκφράσεων, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτηδεύσεως καὶ σχολαστικότητος.

Ποτὲ νὰ μὴ ἐρωτῳμεν κυρίας καὶ γέροντας, πῶσων ἐτῶν εἶναι.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἤμεθα εὐγενεῖς ἄνευ ἐπιεικειᾶς.

Ἡ ἐπιεικεία εἶναι ἀρχὴ τῆς εὐγενείας· δι' ὃ δὲν πρέπει νὰ ἐφιστῳμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς μικρὰς ἀδυναμίας ἢ ὑποχωρήσεις, ἀπέναντι συνηθεισμένων ἐξέων καὶ ἐθιμοτυπιῶν τῆς κοινωνίας, αἵτινες παραβαίνονται ὑπὸ τινων.

Νὰ μὴ ὀμιλῳμεν εἰς ξένην γλῶσσαν, τῇ παρουσίᾳ ἀνθρώπων, μὴ ἐννοούντων αὐτήν.

Νὰ μὴ ὀμιλῳμεν περιφρονητικῶς περὶ οἴου δὴποτε ἐπαγγέλματος· οὕτω λ. χ. ὀμιλοῦντες μετ' ἐμπόρου, νὰ μὴ ὑβρίζωμεν τὸ ἐμπόριον, ἢ ὀμιλοῦντες μετὰ καλλιτέχνου, νὰ μὴ προσβάλλωμεν τὴν τέχνην, εἰς ἣν οὗτος καθιέρωσεν ἑαυτόν.

Πᾶσα φιλονεικία ἢ ἐνστασις εἶναι ἀποδοκιμασία ξένης γνώμης, ἐπομένως δεικνύων τις ἐν τῇ συνδιαλέξει τὴν ἀποδοκιμασίαν ταύτην, νὰ πρᾶττη τοῦτο λίαν προσεκτικῶς, ἵνα μὴ προσβάλῃ τὴν φιλαυτίαν ἐκείνου, εἰς ὃν ἀντιλέγει.

Προσπαθεῖτε νὰ ἀκούητε μεθ' ὑπομονῆς καὶ τὰς τοιαύτας γνώμας, μεθ' ὧν δὲν δύνασθε νὰ συμφωνήσητε.

Ἄνθρωποι, ὀμιλοῦντες καλῶς, ὑπάρχουσι παρὰ πολλοί· ἀλλὰ σπάνιον εἶναι οἱ δυνάμενοι νὰ ἀκούουσι καλῶς.

Εἰς οὐδένα μὴ λέγετε τοιαῦτα καὶ μὲ τοσοῦτον ὕψος, διὰ τὰ ὅποια ἀκολούθως θὰ ζητήσητε συγγνώμην.

Ἡ ἔλλειψις εὐγενείας, ὡς καὶ ἡ ὑπερβολικὴ εὐγένεια θεωροῦνται ἐλλείψεις. Ἡ πρώτη προσβάλλει ἡμᾶς, ἡ δὲ δευτέρα μᾶς εἶναι βραεῖα· καὶ ἂν ἡ πρώτη δεικνύῃ τὸν ἀνθρώπον βάνυτον, ἡ δευτέρα ἀναγκάζει νὰ υποθέσωμεν ἐπιτηδεύειν καὶ ἀνειλικρίνειαν.

*Ανθρωπος εὐγενής καὶ ἀγαθὸς τὴν ψυχὴν, εἶναι ἄξιός ὑπολήψεως· ἀλλὰ διὰ τὸ ἦναι ἀρετῶς, πρέπει νὰ προσθήσῃ εἰς τὰ πολύτιμα τὰυτὰ δῶρα τῆς φύσεως καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων. Τότε οἱ ἄνθρωποι δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὴν ὑπόληψιν, ἀλλὰ καὶ ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων παρέχει ἡμῖν προσέτι πολύτιμον μέσον εἰς τὸ νὰ ἀνατρέπωμεν τὰς γνώμας τῶν ἄλλων, χωρὶς νὰ δυσχεραστῶμεν καὶ νὰ προσβάλλωμεν αὐτούς, καὶ νὰ υποχωρῶμεν εἰς αὐτούς ἄνευ χαμερπείας.

Ἡ εὐγένεια ἐπίσης ἀποφεύγει τὴν κολακείαν καὶ τὴν βάνυσον οἰκειότητα.

Αἱ δύο τελευταῖαι ἐλλείψεις ἀντίκεινται εἰς τὴν εὐσχημοσύνην, ἣτις εἶναι ὁ πρῶτος φλοιὸς τῆς ἀρετῆς. Ἡ πρᾶξις τῶν κανόνων τῆς εὐπρεπείας, εἶναι σπουδαῖον σφάλμα. Πολλὰκις ἢ μικροτέρα ἐξωτερικὴ πληγὴ, βασκανίζει ἡμᾶς περισσότερον ἀπὸ τὰς βαθυτέρας πληγὰς. Καλῶς ἀνατεθραμμένος ἄνθρωπος, δὲν ἀπορρίπτει ποτὲ τοὺς ἀναγκαίους νόμους τῆς εὐπρεπείας. Οὗτοι, κυρίως συνίστανται εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εὐλικρινείας, ἐν στιγμῆς, καθ' ἃς θέλομεν νὰ ἐκφράσωμεν σεβασμὸν καὶ τιμὴν πρὸς τοὺς γνωστῶς ἡμῶν.

Ἡ ἐπιείκεια δέον νὰ συνοδεύῃ τὴν ἀλήθειαν, οὐχὶ ὅμως νὰ ἐξουθενῇ αὐτήν. Παραβαίνομεν τοὺς κανόνες τῆς εὐσχημοσύνης, ἐὰν δεικνύωμεν εἰς γνωστὸν περισσότεραν τιμὴν, πρὸ ὅσον οὗτος ἀξίζει· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ εὐγένεια ἡμῶν δυνατὸν, νὰ θεωρηθῇ ἐμπαιγμός.

Ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων δὲν εἶναι ἀρετὴ τοῦ πνεύματος. Ἡ βᾶσις αὐτῆς εἶναι ἐν τῇ καρδίᾳ.

*Ἐκαστος ὀφείλει νὰ προσπαθῇ νὰ ἀρέσκῃ τοῖς ὁμοίοις αὐ-

τοῦ, πρὸς τοῦτο δὲ δὲν ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα εὐφροιά. Σκέφθητε ὅτι ὀφείλετε νὰ ἦσθε εὐχάριστοι εἰς ὅλους καὶ εἰς ἕκαστον χωριστὰ καὶ ἀμέσως θὰ εὕρητε μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου.

Ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων εἶναι τὸ αὐτό, ὅ,τι ἡ χάρις ἐν τῇ ὠραιότητι. Αὕτη ἐπιδεικνύεται δι' ἐκπληρώσεως τῶν ἔξεων, τῶν ἐν χρήσει ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἡ εὐσχημοσύνη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, εἶναι ἡ γνωστὴ προσοχή, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν ἀναγκασίαν νὰ δεικνύωμεν εἰς τοὺς ἄλλους, ἰδίως δὲ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἴστανται ὑψηλότερον ἡμῶν κατὰ τὴν θέσιν.

Ἡ εὐγένεια καὶ ἡ εὐσχημοσύνη εἶναι τὰ κυριώτερα ἀντικείμενα τῆς ἀνατροφῆς.

Ἡ εὐγένεια δὲν πρέπει νὰ συνίσταται εἰς ταπεινοὺς χαιρετισμούς καὶ ἐπιτετηδευμένας φιλοπρονήσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ δύναται τις νὰ κρατῇ ἑαυτὸν ἐλευθέρως ἅμα δὲ καὶ εὐσεβᾶτως. Ἡ εὐγένεια τῶν τρόπων, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, προσκτάται διὰ τῆς συχνῆς φοιτήσεως καλῶν συναναστροφῶν, αἵτινες ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν, ἐπὶ τῶν ἔξεων ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῶν τρόπων. Πρὸς τοῦτο δέον νὰ προσπαθῇ τις νὰ διέλθῃ τὴν τρυφερὰν νεαρὰν ἡλικίαν μεταξὺ καλῶς ἀνατεθραμμένων ἀνθρώπων. «Ἐἰ χολῶ παροικίης, ὑποσκάξῃς μαθήσει», ἔλεγον οἱ ἄρχαιοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἡ εὐσχημοσύνη.

Ἡ εὐσχημοσύνη ἀφορᾷ ὅλας τὰς πράξεις τοῦ βίου· αὕτη ἀπαιτεῖ νὰ ἤμεθα ἐγκρατεῖς εἰς τὰς ἡδονάς, προσεκτικοὶ εἰς τὰς κρίσεις, καὶ αἰώνιοι ἐχθροὶ πάσης παραβάσεως τοῦ κηθήκοντος.

Οἱ κυριώτεροι κανόνες τῆς εὐσχημοσύνης εἶναι οἱ ἑξῆς :

Νὰ μὴ δεικνύωμεν ἑαυτοὺς οὔτε ἀνωτέρους οὔτε κατωτέρους τῆς θέσεως ἡμῶν.

Νὰ δεικνύωμεν εἰς τοὺς ἄλλους προσοχὴν καὶ σεβασμὸν, τοῦ ὁποίου δικαιοῦνται οὗτοι.

Νὰ μὴ ἀποτεινόμεθα μὲ εὐθυμον πρόσωπον, πρὸς ἄτομα, ἅπερ, ὡς γνωστὸν ἡμῖν, ἔχουσιν ἰδιαιτέρως ἀφορμὰς λύπης.

Νὰ μὴ δεικνύωμεν ὕψος περιφρονητικὸν καὶ πλήρες ὑπερηφανείας.

Νὰ ἀποφεύγωμεν ὑπέρμετρον ἀριθμὸν λέξεων, ἐπεξηγήσεων καὶ παρεκτροπῶν ἐκ τοῦ ἀντικειμένου· ὅλα ταῦτα εἶναι δυσάρεστα καὶ ἐξαντλοῦσι τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀκροατοῦ.

Νὰ ὁμιλῶμεν ἀφελῶς καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἐξαπτόμεθα· νὰ ἀρχίζωμεν δὲ τὴν ὁμιλίαν, εἰς τὴν σειρὰν ἡμῶν προσπαθοῦντες νὰ μὴ δικόπτωμεν τοὺς ὁμιλοῦντας.

Νὰ μὴ καταλαμβάνωμεν ὅλην τὴν συνομιλίαν ἐκάστοτε, ὡσάκως παρυσιάζεται νέον ἀντικείμενον συνδιαλέξεως.

Νὰ ἀφίνωμεν νὰ τελειώσῃ ὁ ὁμιλῶν καὶ νὰ ἀρχίζωμεν ὁμιλοῦντας ὅταν οὗτος παύσῃ ὁμιλῶν.

Νὰ ἀποφεύγωμεν, κατὰ τὸ ἐνόν, τὸ νὰ ὁμιλῶμεν κρυφίως μετὰ τοῦ παρακκθημένου.

Νὰ ὁμιλῶμεν ὀλίγον ἄλλ' ὅπου δεῖ. Διότι ὁ πολὺλογος κουράζει τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένους, ὁ δὲ σιωπηλὸς ἐπιφέρει στενοχωρίαν.

Νὰ μὴ ὁμιλῶμεν περὶ ἑαυτῶν. Ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ τῶν ἀρετῶν καὶ προτερημάτων ἡμῶν, καθιστάμεθα βαρετοὶ καὶ γελοιοί.

Ὅταν ὁμιλῶσιν οἱ ἄλλοι, νὰ μὴ ἐξάγωμεν ἐκ τοῦ θυλακίου ἐπιστολάς, νὰ μὴ παρατηρῶμεν τὸ ὠρολόγιον, νὰ μὴ παίζωμεν τύμπανον μὲ τοὺς δακτύλους καὶ νὰ μὴ τραγωδῶμεν ἐν ἑαυτοῖς.

Νὰ μὴ λαμβάνωμεν ἐν τῇ συνομιλίᾳ ὕψος ἐπιβλητικόν· δέον νὰ ὁμιλῶμεν πάντοτε μὲ εὐχάριστον, ἤπιον καὶ εὐγενῆ τρόπον.

Ὅπου δὲ ἀπαιτεῖται ὕψιστος βαθμὸς εὐσχημοσύνης, ὡς λ. χ. ἐκεῖ, ἐνθα ὀφείλομεν νὰ κρατῶμεν ἑαυτοὺς αὐστηρότερον, ἐνθα λησμονοῦντες πᾶσαν ματαιοφροσύνην καὶ βιωτικὴν μέριμναν, ὀφείλομεν νὰ παραδιδώμεθα εἰς τὴν εὐλαβεστέραν κατὰστασιν καὶ νὰ συγκεντρωθῶμεν εἰς τὴν προσευχὴν καὶ ἱεροτελεστείαν, δηλαδή ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ὁποίου ὀφείλομεν πάντοτε νὰ ἐνθυμώμεθα τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος.— «Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς». Ὅσον δὲ ὑψηλὴ καὶ ἂν ᾖ ἡ κοινωνικὴ ἡμῶν θέσις, οὐδέποτε πρέπει νὰ εἰσερχώμεθα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὸ αἶσθημα καὶ ὕψος τῆς ὑπεροχῆς ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες παρίστανται ἐν αὐτῷ, ὅσον καὶ ἂν ᾧσιν οὗτοι κακῶς ἐνδεδυμένοι καὶ εἰς ὁποίαν δήποτε κοινωνικὴν τάξιν καὶ ἂν ἀνήκωσιν οὗτοι. Ἄλλ' ὀφείλομεν νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ὅλοι εἴμεθα ἴσοι,

καὶ ὅτι ἴσως μεταξὺ τῶν μικρῶν τούτων ἀδελφῶν ἡμῶν ὑπάρχουσι καὶ τοιοῦτοι. οἵτινες διὰ τοῦ ὀπίου καὶ ὄντος χριστιανικοῦ αὐτῶν βίου καὶ τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν, ἴστανται ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἀσυγκρίτως ὑψηλότερον ἡμῶν.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν δέον νὰ μεταβαίνει τις μετὰ καθαρᾶς ἐπιθυμίας τοῦ ἁρσίσαι καὶ θερμάναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ τῆς προσευχῆς, ἐκ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος κινούμενος, οὐχὶ δὲ χάριν τῆς ἕξεως ἢ διὰ νὰ ἐπιδείξῃ ἑαυτόν. Πρέπει δὲ νὰ ἴσταται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λίαν φρονίμως. Τὸ νὰ βλέπῃ δὲ τις δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ νὰ ἀνταλλάσῃ βλέμματα μετὰ τῶν γνωστῶν αὐτοῦ, νὰ μειδιᾷ ἢ ὅπερ ἔτι χειρότερον νὰ γελά, νὰ συνομιλῇ, νὰ βλέπῃ πῶς ἕκαστος εἶναι ἐνδεδυμένος, νὰ χασμαῖται κ.λ.π. εἶναι πολὺ ἄσχημον καὶ ἀξιοκατᾶκριτον.

Ποτὲ δὲ δὲν πρέπει νὰ ἔρχηται εἰς τὴν ἐκκλησίαν λίαν ἐξώρως, ἢ νὰ φεύγῃ ἐξ αὐτῆς πρὸ τοῦ τέλους τῆς Ἀκολουθίας, ἄνευ σπουδαίας αἰτίας· πολὺ δὲ ἄσχημον καὶ ἀπρεπὲς νὰ φεύγῃ ἐν ὄρῳ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Στάσις, τρόποι, χαιρετισμὸς καὶ βᾶδισμα.

« Καὶ βῆμα ποδὸς καὶ γέλωσ ὀδόντων
 » ἀναγγέλλουσι τὰ περὶ τοῦ ἀνδρός. »
 (Σολ.)

Α'.) Ἡ στάσις συνίσταται εἰς τὴν ἁρμονίαν τῶν διαφόρων θέσεων, ἃς λαμβάνει τὸ σῶμα. Ἐξ αὐτῆς κρίνουσιν ἐπί-

σης περὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὅποιον βλέπουσι κατὰ πρώτην φοράν.

Ἐπὶ ἐποφῆν καλῆς ἀνατροφῆς, διὰ τῆς λέξεως στάσις ἐνοοῦσιν οὐ μόνον τὴν θέσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκφρασίαν τοῦ προσώπου καὶ ἐν γένει ὅλον τὸ ἐξωτερικόν.

Ἐν ταῖς τρόποις καὶ ἐν τῇ στάσει πολλάκις ἀντανγκλάται ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀτόμου. Ματτιόδοξον καὶ ὑπερήφανον ἀνθρώπον δύναται νὰ διακρίνῃ τις ἐκ τοῦ ἐπιτετηδευμένου τῶν τρόπων καὶ ἐκ τῆς στάσεως αὐτοῦ· ἐπίσης ὁ νωχελῆς καὶ ἀκάθαρτος διακρίνεται διὰ τῶν ἀνκλόγων τρόπων καὶ στάσεως.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ κακοὶ τρόποι καὶ τὸ στάσιμον πολλάκις χρησιμεύουσιν ὡς ἀφορμὴ πρὸς σχηματισμὸν κακῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἀτόμου, ἀνάγκη νὰ φροντίξῃ τις ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, νὰ ἀποκτήσῃ καλὸν στάσιμον καὶ καλοὺς τρόπους.

Πρὸ πάντων δέον νὰ διορθῶνῃ πληθὺν ἐλλείψεων ἐν τῇ στάσει, αἵτινες εἶναι συνέπειαι κακῶν ἕξεων, ἃς προσεκτήσατο κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ ἃς ἀκολούθως ἀδύνατον νὰ διορθῶτῃ.

Ὅταν ἴσταται, πρέπει νὰ μὴ κύπτῃ πρὸς τὰ ἐμπρός, νὰ μὴ ἔχῃ τὴν κεφαλὴν ἐκρυσμῆ, νὰ μὴ ἀκουμβᾷ ἀπροσέκτως ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἢ ἐπὶ τῶν ἐπίπλων, ἰδίως ἐπὶ τοῦ καθίσματος, νὰ μὴ κινῆται, νὰ μὴ κύπτῃ, νὰ μὴ στηρίζῃ ὅλον τὸ βᾶρος τοῦ σώματος ἐπὶ τοῦ ἐνός ποδός κλπ. Καθήμενος δὲ πρέπει νὰ λαμβάνῃ θέσιν μετριόφρονα καὶ μὴ στενοχωροῦσαν τοὺς περὶ αὐτόν, νὰ μὴ κάθηται κεκαμμένος, νὰ μὴ ἀκουμβᾷ ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος εἰς τὰ ὀπισθεν τοῦ καθίσματος, ἢ νὰ κρεμᾷ δι' αὐτοῦ τὴν χεῖρα, νὰ μὴ ρίπτῃ ὀπισθεν τὴν κεφαλὴν,

ὅπως ἀκουσθήσῃ ἐπὶ τῶν ὀπισθεν τοῦ καθίσματος, νὰ μὴ πίπτῃ μὲ ὅλον τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀκουσθῶν ἐπ' αὐτῆς διὰ τῶν ἀγκῶνων, νὰ μὴ κινήται ἐπὶ τῆς καθέκλας, νὰ μὴ θέτῃ τὸν ἓνα πόδα ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἐν ἐνὶ λόγῳ, νὰ ἀποφεύγῃ πάσαν ἄσχημον στάσιν.

Νέος ἢ νέα δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὕψος παθητικόν, αἰσθηματικόν ἢ μελαγχολικόν. ἐπίσης νὰ ἀποφεύγῃ διαρκῆ μειδιαματὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἢ τούναντίον, νὰ δεικνύῃ πάντοτε σπουδαίαν καὶ πλήρη περιφρονησεως ἔκφρασιν τοῦ προσώπου. Ὅλαι αἱ ἐξωτερικαὶ αὐταὶ ἐλλείψεις, καθιστῶσι τὸν ἄνθρωπον γελοῖον καὶ τρόπον τινά, ἐμπνέουσιν ἀποστροφῆν.

Εἶναι λίαν ἀγενές, νὰ μὴ παρατηρῆτε ἐκεῖνον μεθ' οὗ συνομιλεῖτε.

Ἐπίσης εἶναι κακόν, νὰ ὁμιλῇ τις δυνατώτερον τοῦ δέοντος, ἢ λίαν σιγὰ· ἀμφοτέρωτα ταῦτα εἶναι ὑπερβολαί· πρέπει νὰ ὁμιλῆτε οὕτως ὥστε νὰ ἀκούωσιν ὑμᾶς εὐκρινῶς οἱ παρκαθήμενοι.

Ἐν τῇ συνομιλίᾳ, πρέπει, ὅσον τὸ δυνατόν, σπανιώτερον νὰ καταφεύγωμεν εἰς χειρονομίας καὶ νὰ προσπαθῶμεν, ὅπως αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς ἀρμονίαν μετὰ τῶν λόγων.

Ἐκφράζων δέ τις τὴν χαρὰν αὐτοῦ μεθ' ὑπερβολικοῦ γέλωτος, συνοδευομένου ὑπὸ δυνατοῦ χειροκροτήματος, παρκαθαίνει τοὺς κανόνας τῆς εὐσχημοσύνης.

Ἐπάρχουσι καὶ ἄλλαι ἐλλείψεις εἰς τοὺς τρόπους καὶ τὸ στάσιμον. Ἴδου αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν: Τὸ νὰ στρέφῃ συγχρᾶ ἐκ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἄλλο μέρος τὴν κεφαλὴν, ἐν καιρῷ τῆς συνομιλίας, νὰ βλέπῃ ἑαυτὸν εἰς τὸ κάτωπτρον μετ' αὐταρεσκείας, νὰ διορθῶνῃ ἀκαταπαύστως τὸ ἔνδυμά του, νὰ

θέτῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ συνδιαλεγομένου μετ' αὐτοῦ, νὰ στρέφῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ὅλα τὰ μέρη, νὰ ὑψώνῃ αὐτοὺς μετ' ἐπιτηδεύσεως, νὰ ἀκολουθῇ τὸν ρυθμὸν παίζων τύμπανον μετὰς χειρᾶς ἢ μὲ τοὺς πόδας, νὰ στρέφῃται μὲ τὴν καθέκλαν, νὰ κάμνῃ νεύματα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, νὰ σπρώχνῃ μὲ τὸν πόδα κλπ. Ὅλαι αἱ κκι καὶ αὐταὶ ἔξεις εἶναι ὀχληραὶ εἰς τοὺς παρισταμένους καὶ οὐδὲν ἄρεσκουσιν αὐτοῖς. Ἡ καλὴ στάσις καὶ ἡ εὐσχημοσύνη πρὸ πάντων εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὰς γυναῖκας. Ἐκ τούτων ἐν τοῖς περιπάτοις, συμποσίοις, συναναστροφαῖς, χοροῖς κλπ. ἡ κοινωνία σχηματίζει ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν καὶ τῆς καλῆς αὐτῶν ἀνατροφῆς.

Ἀξιέραστος γυνή, ἐκ καλῆς κοινωνίας, ὀφείλει νὰ παρουσιάζηται ὡς πρόσωπον μὲ ὑψηλὰ αἰσθήματα, σεμνὴ καὶ περιποιητικὴ πρὸς πάντας τοὺς περὶ ἑαυτήν. Ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς δέον νὰ ᾖ ἡ ἐγκεχαρκαγμένη ἢ ἔκφρασις τῆς ἀγαθότητος, ευχαριστήσεως καὶ εὐμενείας.

Β'.) Πας καλῶς ἀνατεθραμμένος ἄνθρωπος, ὀφείλει νὰ ἔχῃ καλοὺς τρόπους. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι γεννημένοι διὰ τὴν κοινωνίαν, ὅθεν δέον νὰ προσπαθῶσιν ἀδικλείπτως νὰ ἀρέσκουσιν ἀλλήλοις· καὶ ὅστις δὲν ἔχει εὐσχήμους τρόπους, συνεπάγεται δυσμενεῖς δι' ἑαυτὸν ἐπικρίσεις ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας.

Ὅταν συναντᾶτε ἄνθρωπον, ὅστις διὰ μιᾶς ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν ὑμῶν, διαθέτει ὑμᾶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ἐμπνέει καλὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, μολονότι δὲν δύνασθε νὰ δώσητε ἑαυτοῖς λόγον περὶ τοῦ τί ἰδίως διαθέτει ὑμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀναλύετε τότε ἐν ἑαυτοῖς ἰδιαιτέρως παν, ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ ἐξωτερικόν αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας περιστάσεις εὐρί-

σκετε, ὅτι τοῦτο ἰδίως εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπιτυχοῦς συνδυασμοῦ, μετρίας εὐχαριστήσεως καὶ ἀνυποκρίτου σεβασμοῦ, εὐαρέστου εἰς τὰ ὄμματα φυσικῆς στάσεως, ἀγνοῦ καὶ εὐθύμου βλέμματος, εὐσχήμου ὕφους, ἐπὶ τέλους τῆς ἐνδυμασίας, καὶ ὅλα ταῦτα ἄνευ ἀκκισμάτων καὶ ἰδιοτροπιῶν. Ἐκ τοῦ χαιρετισμοῦ πάντοτε εὐκόλως διακρίνεται ἄνθρωπον καλῆς συμπεριφορᾶς, ἀπὸ ἀνθρώπου ἄνευ ἀνατροφῆς.

Ὁ χαιρετισμὸς, πρῶτον πάντων, εἶναι καθῆκον εὐγενείας. Ὅσον μεγαλειότερον καὶ ἐπισημότερον εἶναι τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον χαιρετῶμεν, τοσοῦτον καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεως ἡμῶν δεόν νὰ γίνηται μετὰ περισσοτέρου σεβασμοῦ. Τὸν συνάδελφον δὲ ἢ ὀμῆλικα, ἢ συνεργάτην δυνάμεθα νὰ χαιρετῶμεν ὡς εὐρίσκομεν κατὰλληλον.

Παρουσιάζονται ἐνίοτε περιστάσεις ἐν τῷ βίῳ, καθ' ἃς ἐκ γνωστῆς ἐκφράσεως εὐγενείας, ἢ ἐκ τοῦ χαιρετισμοῦ, ὡς σημείου σεβασμοῦ, πρὸς γνωστὸν πρόσωπον, οὐχὶ σπανίως ἐξαρτάται ὀλόκληρον τὸ στάδιον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ αἱ περαιτέρω αὐτοῦ ἐπιτυχίαι ἐν τῷ βίῳ. «Καὶ βῆμα ποδός, καὶ γέλωσ ὀδόντων, ἀναγγέλλουσι τὰ περὶ τοῦ ἀνδρός» λέγει ὁ σοφὸς Σολομών.

Ζῶντες ἐν πεπολιτισμένη κοινωνίᾳ, ὀφείλομεν νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς ἐν χρήσει ἐθιμοτυπίας.

Ἐπίσημος χαιρετισμὸς γίνεται ὡς ἐξῆς: προχωροῦμεν ὀλίγα βήματα πρὸς τὰ ἐμπρός, κάμνομεν ἐν βῆμα πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τὰ ἀριστερά, ὅπου παρουσιάζεται κατὰλληλότερον, τὸν ἕτερον δὲ πόδα κινουμένον πρὸς τὸν πρῶτον καὶ ὑποκλινόμενον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στήθος, ἀκολουθῶν κάμνομεν βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἤδη ὀπισθοχωροῦντες ἐγείρομεν τὴν

κεφαλὴν καὶ ἱστιάμεθα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὅλα ταῦτα γίνονται ταχέως καὶ εὐσπρόφως.

Παρατηρητέον ὅτι, πλησιάζοντες τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἐπιθυμεῖτε νὰ χαιρετήσητε, δεόν νὰ βλέπητε αὐτὸ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ πρόσωπον.

Ἐὰν δὲ τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὀφείλετε νὰ χαιρετήσητε εὐρημαῶς καθήμενον, ὀφείλετε νὰ ἐγερθῆτε, νὰ κάμητε βῆμα πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερά καὶ νὰ ὑποκλίνητε τὴν κεφαλὴν.

Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὸ δωμάτιον, ἐνθα εὐρίσκεται ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδέσποινα, ὀφείλετε πρῶτον πάντων νὰ χαιρετήσητε αὐτοὺς καὶ ἀκολουθῶν τοὺς λοιποὺς.

Διερχόμενοι δὲ διὰ δωματίου, ἐνθα κάθηνται ξένοι, ἀλλ' οὐχὶ οἱ οἰκοδεσπότης, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὸ πλησίον δωματίου, χαιρετήσατε δι' ὑποκλίσεως διερχόμενοι, πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἢ πρὸς ἀμφοτέρω τὰ μέρη, ἐὰν κάθηνται ἐκατέρωθεν. Ὁ χαιρετισμὸς οὗτος γίνεται ὡς ἐξῆς: διὰ νὰ χαιρετήσητε πρὸς τὰ δεξιὰ, κινεῖτε τὸν δεξιὸν πόδα πρὸς τὰ ἐμπρός, στρέφετε ὀλίγον τὸ σῶμα πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ὀλίγον κλίνετε τὴν κεφαλὴν, ἐὰν δὲ ἀριστερά, τὸν ἀριστερὸν πόδα.

Ἐν ὁποίῳ δήποτε δὲ χαιρετισμῷ δὲν δικαιουσθε νὰ προτείνητε πρῶτον τὴν χεῖρα εἰς κυρίαν, μέχρις οὗ αὕτη δῶση αὐτὴν μόνη, καθὼς καὶ εἰς πρόσωπον πρεσβύτερον ὑμῶν καὶ κατέχον ὑψηλοτέραν κοινωνικὴν θέσιν.

Ἐὰν εἰς τὸ δωμάτιον, ἐνθα εὐρίσκεσθε, εἰσέλθῃ κυρία ἢ δεσποινίς ἢ πρόσωπον μᾶλλον ἡλικιωμένον καὶ ἀνώτερον κατὰ τὴν θέσιν, ὑμεῖς ὀφείλετε νὰ χαιρετήσητε πρῶτοι.

Ἐν τοῖς χοροῖς, προσκαλοῦντες κυρίαν, ἥτις συγκατετέθη νὰ χορεύῃ μεθ' ὑμῶν, δεόν νὰ ἀποταθῆτε πρὸς αὐτὴν μεθ' ὑ-

ποκλίσεως, ἐν γένει δὲ πάντοτε, ὅσάκις ζητεῖτε τὴν χεῖρα κυρίας, δεόν νὰ πράξητε τοῦτο, στρεφόμενοι πρὸς αὐτὴν καὶ ἰστάμενοι οὕτως ὡς εἰ ἐζητεῖτε τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς.

Τοὺς γνωστοὺς ἡμῶν ὀφείλομεν νὰ χαιρετῶμεν πανταχοῦ, ὅπου ἂν συναντήσωμεν αὐτούς.

Νὰ μὴ δὲ περιμένωμεν, ὅπως ὁ κατώτερος ἡμῶν, χαιρετήσῃ ἡμᾶς πρῶτος.

Ἐψηλῆς περιωπῆς ἄνθρωπος, ἀκολουθῶν τοὺς κανόνες τῆς εὐγενείας καὶ ἐμφορούμενος ὑπὸ εὐγενείας ψυχικῆς, διακρίνεται ἐκ τοῦ τρόπου μεθ' οὗ ἐκπληροῖ τὸ καθήκον τοῦτο τῆς εὐγενείας.

Χαιρετῶντες δὲ καθ' ὁδὸν γνωστὸν, ἐκβάλλετε τὸν πῖλον διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, ἐὰν οὗτος ὑπάγῃ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὤμων, καὶ τὸναντίον διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, ὅταν οὗτος ὑπάγῃ πρὸς τὰ δεξιὰ ὤμων. Πράττοντες δὲ τὸναντίον, καλύπτετε ἀπ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ὤμων, καὶ οὗτος δικαιούται νὰ νομίσῃ ὅτι ἄλλον χαιρετᾶτε.

Συναντῶντες κυρίαν, μεταβαίνουσιν μόνην ἢ μετὰ γνωστοῦ αὐτῆς, δεόν νὰ περιμείνητε νὰ σᾶς δείξῃ αὕτη διὰ τῆς χειρός ἢ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὅτι ἐπιτρέπει ὑμῖν νὰ τὴν χαιρετίσητε.

Αἱ κυρίαι χαιρετῶσι δι' ἐλαφροῦς ὑποκλίσεως τῆς κεφαλῆς.

Γυνὴ συναντῶσα ἄνδρα, ὀφείλει νὰ χαιρετήσῃ πρώτη

Κυρία ἢ δεσποινὴς συναντῶσα ἄνδρα ὀλίγον γνωστὸν, κάμνουςι μικρὰν ὑπόκλισιν τῆς κεφαλῆς καὶ παρέρχονται.

Συναντῶντες καλῶς γνωστὸν, ἐκτείνετε αὐτῷ τὴν χεῖρα μεθ' ἀβρότητας.

Ἡ γυνὴ χαιρετῶσα προσφέρει τὴν χεῖρα εἰς ἄνδρα, οὐδέποτε ὅμως νὰ σφίγγῃ αὐτήν.

Παρουσιαζόμενοι εἰς πολυάριθμον συναναστροφὴν ὡς π. χ. εἰς χορὸν ἢ ἐσπερίδα ἐν γένει, καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου κάθηται ἡ οἰκοδέσποινα, προσπαθήσατε νὰ πλησιάσῃτε αὐτήν, προχωρῶντες βραδέως μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν ξένων καὶ χαιρετοῦντες ἐν τῷ διέρχῃσθαι τοὺς γνωστοὺς, ἀλλὰ νὰ μὴ σταθῆτε, οὐδὲ νὰ ἀρχίζετε συνδιάλεξιν μετ' αὐτῶν πρὶν ἢ χαιρετήσητε τὸν οἰκοδεσπότην καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν.

Ποτὲ ἄνθρωπος δὲν δίδει πρῶτος τὴν χεῖρα εἰς γυναῖκα. Εἰς αὐτὴν ἀνήκει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ δώσῃ τὴν χεῖρα κατὰ βούλησιν εἰς ἄνδρα.

Ἐπίσης ὁ ἄνθρωπος δὲν δίδει πρῶτος τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀρχηγόν του, ἀλλ' ἀναμένει, ὅπως οὗτος δώσῃ αὐτῷ τὴν χεῖρα. Τὸ αὐτὸ δὲ γίνεται καὶ μετὰ τῶν πρεσβυτέρων.

Ἄνθρωπος, χαιρετῶν ἢ ἀποχαιρετῶν κυρίαν, δὲν πρέπει νὰ σφίγγῃ τὴν χεῖρα αὐτῆς, ὡς τὴν τοῦ συναιτέρου αὐτοῦ. Ὁμοίως δὲ πρέπει νὰ πράττῃ καὶ πρὸς ἄνδρα, ἀνωτέρους αὐτοῦ κατὰ τὴν θέσιν ἢ τὴν ἡλικίαν.

Ἐπαρχοῦσι τινες, οἵτινες μόλις ἐγγίζουσι τὴν προτεινομένην αὐτοῖς χεῖρα. Τοῦτο εἶναι ἀγενές. Ἐὰν δὲν ἐπιθυμῆτε νὰ δώσητε εἰς τινὰ τὴν χεῖρα, ὀφείλετε νὰ πράξητε οὕτως, ὥστε νὰ ἀποφύγητε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ δώσητε ἢ νὰ σᾶς τείνωσιν αὐτήν.

Οὐχ ἤττον ἀγενὴς καὶ ἐκείνος, ὅστις δίδει μόνον τὸν ἕνα ἢ δύο δακτύλους· τοῦτο δεικνύει ψυχρὰν, ἀνείσθητον ἢ ἐγωϊστικὴν φύσιν. Τὸ νὰ κρατῇ δὲ ἐπὶ πολὺ τὴν χεῖρα τοῦ ἄλλου, δεικνύει κακὴν ἀνατροφὴν.

Πάντοτε δίδεται ἡ δεξιὰ χεῖρ.

Γ'.) Τὸ βάντισμα καλῶς ἀνατετραμμένης κυρίας, δεόν νὰ

ἦναι οὔτε λίαν ταχύ, οὔτε λίαν βραδύ. Ἐλαφρὸν καὶ μέτριον βᾶδισμα ὀλιγώτερον κουράζει καὶ περισσώτερον ἀρέσκει. Πρέπει δὲ νὰ κρατῆ τὸ σῶμα εὐθύ, καὶ τὴν κεφαλὴν ὀρθήν. Πρὸ πάντων δὲ αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν δεόν νὰ ἦναι ἐλαφραὶ καὶ φυσικαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἡ δυσμεριφορὰ ἐν περιπάτῳ.

Οἱ περίπατοι γίνονται ἢ πεζῇ, ἢ ἐφ' ἵππου, ἢ ἐφ' ἀμάξης.

Ἐν τῷ περιπάτῳ ὁ χαιρετισμὸς παίζει λίαν σπουδαίον πρόσωπον. Χαιρετῶν τις τοὺς γνωστοὺς αὐτοῦ καθ' ὁδόν, ὀφείλει νὰ μὴ λησμονῆ ὅτι ἐκ τοῦ χαιρετισμοῦ ἐξαρτῶνται πολλά. Ὁ Lafontaine ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο, λέγει: « Διὰ νὰ ζῆ τις ἐν ὁμοιοῖα μετὰ τῶν ἀνθρώπων, δεόν νὰ ἤξεύρῃ νὰ χαιρετᾷ αὐτοὺς· ὁ χαιρετισμὸς εἶναι τὸ αὐτὸ ὅ,τι καὶ ἡ ἐπιστολή· ἅμα λάβῃς αὐτήν, πρέπει νὰ σπεύσῃς νὰ ἀποκριθῆς, ἵνα μὴ θεωρηθῆς ἀγροίκος.»

Νὰ ἀνταποδίδῃ τις χαιρετισμὸν διὰ μιᾶς μόνης κινήσεως τῆς κεφαλῆς εἶναι ἀπρεπές. Ὁ Κάρολος ὁ IV καὶ ὁ Γεώργιος ὁ ΔΙ, γνωστοὶ διὰ τὴν εὐγένειαν αὐτῶν, ἐχαιρέτων πάντοτε, ἐξάγοντες τὸν πῖλον, χωρὶς νὰ κἀμνωσι διάκρισιν γένους, οὔτε ἡλικίας οὔτε κοινωνικῆς θέσεως.

Καθ' ὁδόν δεόν νὰ βαδίζῃ τις μὲ μέτριον βῆμα, δηλ. οὔτε λίαν ταχέως, οὔτε λίαν βραδέως. Νὰ μὴ δεικνύῃ δὲ μεγαλο-

πρεπές καὶ ἐπιτακτικὸν ὕφος, ἐὰν θέλῃ νὰ μὴ θεωρήσωσιν αὐτὸν ἀνόητον.

Νὰ προσπαθῆ δὲ νὰ μὴ ὠθῆ τοὺς διερχομένους πλησίον αὐτοῦ.

Ἀναβαίνων κλίμακα μετὰ κυρίας, δεόν νὰ προηγηθῆ αὐτῆς, καταβαίνων δέ, τὸνναντίον νὰ ἀφήσῃ τὴν κυρίαν νὰ προηγηθῆ.

Ἀναβαίνων δὲ κλίμακα, καὶ κρατῶν κυρίαν ἐκ τοῦ βραχίονος, νὰ κινῆ τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἔμπρός μόνον τόσον, ὥστε νὰ χρησιμεύτῃ ὡς στήριγμα διὰ τὴν κυρίαν, δὲν πρέπει ὅμως νὰ κινήτῃ μεθ' ὀρμῆς, ἢ νὰ σύρῃ τὴν κυρίαν πρὸς τὰ ἔμπρός. Τὸ αὐτὸ δὲ ὀφείλει νὰ πράττῃ καὶ καταβαίνων τὴν κλίμακα μετὰ κυρίας.

Συναντῶν δὲ ἐπὶ τῆς κλίμακός τινα ἀναβαίνοντα ἢ καταβαίνοντα καὶ φέροντα φορτίον ὡς λ. γ. τὸν θυρωρὸν μετὰ ξύλων ἢ ἄλλον κλπ. νὰ σταθῆ καὶ νὰ ἀφήσῃ εἰς αὐτὸν ἐλευθερίαν τὴν δίοδον, ἵνα μὴ ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ στρέψῃ ὀπίσω χάριν αὐτοῦ· δι' αὐτόν, ἐὰν χάσῃ ἐν λεπτόν, δὲν σημαίνει οὐδέν, δι' ἐκείνον ὅμως, ὅστις φέρει φορτίον, πᾶν περιττὸν βῆμα εἶναι περιττὸς κόπος καὶ ἐξάντλησις. Βαδίζων τις ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, νὰ προσπαθῆ νὰ μὴ ἐνοχλῆ τοὺς διερχομένους διὰ τοῦ ἀγκῶνος καὶ νὰ μὴ παρατηρῆ ἀναιδῶς τὰς κυρίας εἰς τὸ πρόσωπον.

Συναντῶν ἐπὶ τοῦ πεζοδρόμου ἱερέα, ἢ γυναῖκα ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἄνθρωπον φέροντα φορτίον, ὀφείλει νὰ παρχωρῆ αὐτοῖς τὸ ἄκρον τοῦ λιθοστρώτου, δηλ. τὸ πρὸς τῆς οἰκίας μέρος.

Ἡ κυρία καθ' ὁδόν δὲν πρέπει νὰ σηκώνῃ τὰ ἐνδύματα αὐ-

τῆς ὑψηλότερον μιᾶς βαθμίδος, νὰ κάμνη δὲ τοῦτο διὰ τῆς δεξίας χειρός.

Δέον νὰ ἀποφεύγη τις τὴν κίνησιν ὄλου τοῦ σώματος, ἥτις παρέχει εἰς τὸν ἄνδρα ὄψιν ἀμβλυνοίαν.

Μόνον οἱ φρενοβλαβεῖς κάμνουι χειρονομίαις, ἢ τραγωδοῦν καθ' ὁδόν.

Τὸ δεξιὸν μέρος θεωρεῖται πάντοτε τιμητικόν.

Ἐν Ρωσσίᾳ συνηθίζεται ὅπως ὁ ἄνθρωπος, ὁ συνοδεύων γυναικὰ ἐκ τοῦ βραχίονος, νὰ προτείνῃ αὐτῇ τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἐν Γαλλίᾳ δὲ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὅλως τὸναντιον, προτείνει αὐτῷ τὸν ἀριστερόν. Μόνον δὲ εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς ἐπιτρέπεται νὰ προτείνωσι τὸν δεξιόν, διότι εἰς τὰ ἀριστερὰ φέρουσι τὸ ξίφος, ὅπερ ἤθελεν ἐμποδίζει τὴν κυρίαν.

Προχωρῶν μετὰ συνοδείας, ἐν ἧ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν εἶναι μικρότερος τοῦ τῶν κυριῶν, εὐπρεπέστερον εἶναι νὰ προτείνῃ τὸν βραχίονα πρῶτον εἰς τὰς κυρίας καὶ ὄχι εἰς δεσποινίδας. Ἐάν εἰς κύριος συνοδεύῃ δύο κυρίας, ἀμφοτέραι δύνανται νὰ πορεύωνται κρατούμεναι ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, μία ὁμως κυρία οὐδέποτε πρέπει νὰ κρατῇ ἀπὸ τοῦ βραχίονος συγχρόνως δύο ἄνδρας, διότι τοῦτο εἶναι ἄχαρι καὶ ἀσύνηθες. Δύνανται νὰ κρατῇ τὸν ἕνα ἀπὸ τοῦ βραχίονος, ὁ δὲ ἄλλος, ἄς ἐρχεται εἰς τὸ πλάγιον.

Ἄνθρωπος κρατῶν ἀπὸ τοῦ βραχίονος γυναικὰ, νὰ πρέχῃ αὐτῇ πάντοτε τὸ πρὸς τὰς οἰκίας μέρος, νὰ ρυθμίζῃ τὸ βῆμα αὐτοῦ πρὸς τὸ ἑαυτῆς, καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ μήπως αὐτὴ προσκορῆται ὑπὸ τῶν διαβατῶν. Διερχόμενος δὲ ρύακα, ὀφείλει οὗτος πρὸς στιγμὴν νὰ προχωρήσῃ, εἶτα δὲ νὰ προσφέρῃ αὐτῇ τὴν χεῖρα, ὅπως βοηθήσῃ αὐτὴν νὰ διέλθῃ. Τὴν φιλοφροσύνην δὲ ταύτην

ὀφείλομεν νὰ δεικνύωμεν εἰς πάντα ἄξιον τῆς ἐπιεικειᾶς ἡμῶν.

Βαδίζοντες δὲ ὑπὸ τὸ ἀλεξιβροχον, δέον νὰ κρατῆτε αὐτὸ οὕτως, ὥστε νὰ δύνασθε νὰ βλέπητε ἐμπρὸς καὶ νὰ μὴ προσκορῆτε πρὸς τοὺς προσερχομένους.

Ἐν ὄρα δυνάτῃς βροχῆς, ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ προτείνῃ εἰς κυρίαν, νὰ καλυφθῇ αὕτη ὑπὸ τὸ ἀλεξιβροχον αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ κυρία εἰς οὐδεμίαν περίστασιν δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο εἰς ἄνδρα, πολλῶ δὲ μάλλον μόνη νὰ ζητήσῃ νὰ καλυφθῇ ὑπὸ τὸ ἀλεξιβροχον αὐτοῦ.

Ἐὰν συναντήσῃτε ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐπίσημον πρόσωπον καὶ τύχη νὰ σταθῆτε ὅπως συνομιλήσῃτε μετ' αὐτοῦ, δὲν πρέπει νὰ ἐπαναθήσῃτε τὸν πῖλον ὑμῶν, πρὶν ἢ οὗτος ἐπιτρέψῃ ὑμῖν τοῦτο.

Νέος ἢ νέα, ἐξερχομένη μετὰ τῆς μητρὸς ἢ μετὰ τινος ἐκ τῶν πρεσβυτέρων συγγενῶν αὐτῆς, ἥτις δικαιούται τῆς ὑπολήψεως αὐτῆς, ὀφείλει αὕτη νὰ παρχωρῇ αὐτοῖς τὸ δεξιὸν μέρος, νὰ ρυθμίζῃ τὰ βήματα αὐτῆς πρὸς τὰ ἐκείνων καὶ νὰ προτείνῃ αὐτοῖς τὴν χεῖρα, ἐὰν εὐρίσκη, ὅτι διὰ τοῦτου θὰ διευκολύνῃ τὴν ὁδὸν αὐτῶν ἢ θὰ παράσχῃ εὐχαρίστησιν.

Εἰς δημοσίους περιπάτους δέον νὰ ὁμιλῆτε περὶ ἀσχέτων πραγμάτων, ὅπως πρόσωπα δυνάμενα νὰ ἀκούσωσι τὴν συνδιάλεξιν ὑμῶν, μὴ δυνηθῶσι νὰ ἐξχαγάωσι συμπεράσματα καὶ παρεξηγήσωσι τοὺς λόγους ὑμῶν.

Νὰ ὁμιλῆτε δὲ χαμηλοφώνως, ἵνα μὴ ἐπισπάσῃτε τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων.

Ἐὰν τὸ πρόσωπον, ὅπερ συνοδεύετε σταθῇ, ὀφείλετε καὶ ὑμεῖς νὰ σταθῆτε.

Εὐρισκόμενοι παρὰ προσώπῳ, ὅπερ ὑποχρεοῦσθε νὰ τιμᾶτε,

ὀφείλετε εὐγενῶς νὰ παραχωρῆτε αὐτῷ τὸν δρόμον, ἰστάμενοι ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ λιθοστρώτου.

Ἰπάρχουσι κακῶς ἀνκτεθραμμένοι ἄνθρωποι, οἵτινες ἐπιτρέπουσιν ἐκυτοῖς νὰ τρώγωσιν ἐν ὁδῷ καὶ ἐν περιπάτῳ τοῦτο δεικνύει τὴν λαίμαργίαν αὐτῶν καὶ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς μικρὰ παιδία.

Ἐὰν προσκρούσητε πρὸς κανένα, ἐν τῷ πλήθει ἀκουσίως, ζητήσατε ἀμέσως συγγνώμην, ὅστις δῆποτε καὶ ἂν ᾖ οὗτος.

Ἐὰν πατήσητε ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος κυρίας, ἐπίσης ζητήσατε ἀμέσως συγγνώμην, καὶ χωρική ἐὰν ᾖ αὕτη.

Καθ' ὁδὸν πρέπει πάντοτε νὰ κρατῆτε τὸ δεξιὸν μέρος, τὸ ἀριστερὸν δὲ νὰ ἀφίνητε εἰς τοὺς διερχομένους ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους.

Βαδίζοντες μετὰ κυρίας, νὰ προφυλάσσητε αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νὰ ὠθῆται ὑπὸ τῶν διαβατῶν, διανοίγων αὐτῇ ὅσον τὸ δυνατὸν καλλιτέραν πορείαν.

Εἶναι πολὺ ἀπρεπὲς νὰ δεικνύητέ τινα διὰ τῆς ράβδου, ἢ διὰ τοῦ δακτύλου.

Ἐπιθυμῶν νὰ ἀνάψῃς τὸν σιγάρον σου καθ' ὁδόν, ἐν πρώτοις μὴ ζητῆς πῦρ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων σου, δεύτερον δὲ ἀνάπτων, μὴ λαμβάνῃς εἰς τὴν χεῖρα τὸν ξένον σιγάρον, μάλιστα μὴ ἐγγίξῃς αὐτὸν διόλου. Ἄμ. δὲ ἀνάψῃς εὐχαρίστησον καὶ χαιρέτησον.

Μὴ κινήσῃς τὴν ράβδον ἢ τὸ ἀλεξίβροχον, περιπατῶν καθ' ὁδόν.

Συναντῶν κυρίαν γνῶριμον, ὁ ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ σταματᾷ αὐτὴν εἰς τὸν δρόμον, ἀλλὰ πλησιάσας αὐτὴν νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς καὶ νὰ συνομιλήσῃ, καὶ ἂν εἰσέτι ἢ δι-

εὐθυσίαι αὐτῆς ἀπομακρύνῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τοῦ περιπάτου αὐτοῦ.

* Ἄνευ δὲ τῆς ἀδείας τῆς κυρίας, δὲν πρέπει νὰ συνοδεύῃ αὐτὴν λίαν μακράν, ἀλλ' ἀνταλλάξας ὀλίγας φράσεις, εὐγενῶς νὰ ἀποχαιρετήσῃ καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ.

Συναντῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ κυρίαν ὀλίγον γνωστήν, ἢ δεσποινίδα, καὶ μὴ ὦν βέβαιος, ἂν αὕτη θὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτόν, ὁ ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ σπεύσῃ νὰ χαιρετήσῃ, ὅπως μὴ παρεξηγηθῇ, ἀλλὰ νὰ περιμεῖνῃ, ὅπως αὕτη ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν πρὸς τοῦτο, διὰ θωπευτικοῦ καὶ μειδιῶντος ὕφους, δεικνύοντος ὅτι αὕτη ἀναγνωρίζει αὐτόν.

Τὸ μειδίημα εὐφυοῦς καὶ ἀνεπτυγμένης δεσποινίδος, δέον νὰ ἐκφράζῃ μόνον τὸ εὐχάριστον τῆς συναντήσεως. Ἐὰν ὅμως ὁ ἀνὴρ παρὰ πολὺ συνοδεύῃ αὐτὴν, τότε αὕτη δύναται δι' ἑλαφροῦ χαιρετισμοῦ νὰ ἀποχαιρετήσῃ αὐτόν, ἢ ἐπὶ τινα δευτερόλεπτα νὰ διακόψῃ τὴν συνομιλίαν καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ δώσῃ αὐτῷ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι οὗτος ὀφείλει νὰ ἀπομακρυνθῇ. Ἐὰν δὲ ὁ τελευταῖος οὗτος προσποιῆται ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον, δεικνύει μεγάλην ἀγένειαν καὶ αὐθάδειαν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ χαιρετήσῃ ψυχρῶς καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐπιταχύνουσα τὸ βῆμα.

Ἐὰν ἡ κυρία κρατῇ εἰς χεῖρας κανέν δέμα ἢ βιβλίον, ὁ ἀνὴρ ὀφείλει νὰ λάβῃ αὐτὸ καὶ νὰ τὸ φέρῃ ἀντ' αὐτῆς· ἐὰν ὅμως αὕτη δὲν ἐπιθυμῇ νὰ τὸ δώσῃ, οὗτος δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένῃ, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποκρίνεται δι' ὑποκλίσεως καὶ ὑπακούει.

* Ἦδη ἐπιτρέπεται τὸ καπνίζεῖν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· ἐὰν ὅμως ὁ καπνίζων συναντᾷ γνωστήν του κυρίαν, ἢ εὐγένεια ἀπαιτεῖ

νά ρίψη οὗτος τὸν σιγάρον, πλησιάζων αὐτὴν πρὸς συνομιλίαν. Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ ἀποφεύγωσι τὸ νὰ παρατηρῶσιν ἐξαικολουθητικῶς κατὰ πρόσωπον τοὺς διερχομένους ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἰδίως τοὺς ἄνδρας.

Ἐπίσης θεωρεῖται λίαν ἀξιοκατάκριτον, ὅταν νέκι δεσποινίδες, συναντῶσαι ἄνδρα, ἀποτείνωνται πρὸς ἀλλήλας μετὰ μυστηριώδους ὕφους, ὡσὰν εἰ ἀνήγγελλον ἀλλήλας τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν περὶ τοῦ διερχομένου ἔμπροσθεν αὐτῶν ἀνδρός.

Γυνή, ἰδίως νέα, δὲν πρέπει νὰ σταματᾷ, συναντῶσα γνωστὸν αὐτῇ ἄνδρα, ἐὰν οὗτος δὲν ᾔῃαι γέρων, καὶ δὲν ὑπάρχη μετὰξὺ αὐτῶν μεγάλη γνωριμία· ἐὰν δὲ κυρία τις εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶπῃ λέξεις τινὰς εἰς ὑψηλὸν πρόσωπον, τότε αὕτη δύναται νὰ σταθῇ πρώτη καὶ νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ὀφείλει αὕτη νὰ ζητήσῃ συγγνώμην.

Ἐὰν παρακαλῶσιν ὑμᾶς νὰ δείξητε ὁδὸν τινα, ἢ νὰ ὑποδείξητε ἄλλο τι, ἐκτελεῖτε τὴν ἐκδούλευσιν ταύτην εὐχαρίστως καὶ ἀμέσως, ὅστις δὴποτε καὶ ἂν ᾔῃ ὁ ἔρωτων. Ἀγέρωγον δὲ καὶ ἀλαζὸν ὕφος, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δίδει λυπηρὰν ἰδέαν περὶ τῆς ἠθικῆς ὑμῶν ἀξίας.

Ἐὰν δὲ ὑμεῖς αὐτοὶ τύχη νὰ ἔχητε ἀνάγκην τῆς τοιαύτης ἐκδουλεύσεως, ἐρωτᾶτε, ὅσον τὸ δυνατόν εὐγενέστερον καὶ μὴ λησμονεῖτε νὰ εὐχαριστήσῃτε εὐγενῶς τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἔκαμεν ὑμῖν τὴν ἐκδούλευσιν ταύτην.

Συναντῶντες πρόσωπον, μετὰ τοῦ ὁποίου δὲν εὐρίσκεισθε εἰς στενὰς σχέσεις, δὲν πρέπει νὰ ἐρωτᾶτε αὐτό, ποῦ ὑπάγει ἢ πόθεν ἔρχεται, καὶ ἐν γένει πᾶσαν ἐρώτησιν, περιέχουσαν

ἀναίδειαν καὶ μὴ μετριόφρονα περιέργειαν, δέον νὰ ἀποφεύγητε ἐν τοιαύτῃ περιστάσει.

Ἐντὸς δημοσίων ἀμαξῶν, δέον νὰ κάθηται τις ὅσον τὸ δυνατόν φρονιμώτερον καὶ νὰ ἐκπληροῖ λεπτομερῶς τὰς ὀρισμένας διατάξεις, μὴ ἀπαιτῶν οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν δι' αὐτόν· νὰ μὴ συνομιλῇ μετ' ἀγνώστων ἐπιβατῶν, νὰ ᾔῃαι πάντοτε εὐγενὴς πρὸς τὰς κυρίας, χωρὶς ἐντοσοῦτο νὰ ἐπιβάλλῃ αὐταῖς τὰς ἐκδουλεύσεις καὶ περιποιήσεις αὐτοῦ. Μὴ γνωρίζων παρὰ τίνι κάθηται, ἐντὸς δημοσίων ἀμαξῆς, νὰ ἀποφεύγῃ πᾶσαν σχέσιν, καὶ διὰ νὰ προλάβῃ τὴν προθυμίαν τῶν ἄλλων, ὅπως συνάψωσιν ὁμιλίαν μετ' αὐτοῦ, ἃς προσποιῆται ὅτι κοιμᾶται ἢ ἃς ἀναγινώσκῃ ἐφημερίδα ἢ βιβλίον.

Ἡ εὐγένεια ἀπαιτεῖ νὰ παραχωρῶμεν τὰς καλλιτέρας θέσεις ἐντὸς τῆς ἀμαξῆς, εἰς τὰς κυρίας καὶ τοὺς γέροντας.

Καλλιτέρα καὶ τιμητικώτερα θέσεις ἐντὸς ἀμαξῆς μὲ δύο θέσεις, θεωρεῖται τὸ πρὸς τὴν δεξιὰν χεῖρα, μὲ τέσσαρας δὲ θέσεις, αἱ ἀπέναντι τοῦ καθίσματος τοῦ ἀμαξήλατου καὶ ἐξ αὐτῶν ἢ πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ μᾶλλον τιμητικῆ.

Ἄνῃρ βαίνων ἐφ' ἀμαξῆς μετὰ κυριῶν, ὀφείλει νὰ εἰσέλθῃ τελευταῖος εἰς τὴν ἀμαξάν καὶ νὰ ἐξέλθῃ πρῶτος, ὅπως βοηθήσῃ τὰς κυρίας.

Ἐπιβαίνων δὲ ἐφ' ἀμαξῆς, δὲν πρέπει νὰ σπεύδῃ πρῶτος, ἀλλὰ νὰ ἀφίγη τοὺς ἄλλους νὰ εἰσέλθωσιν, αὐτὸς δὲ τελευταῖος νὰ εἰσέλθῃ.

Ἐὰν δὲ θέλωσι νὰ ἐπιβῇ αὐτὸς πρῶτος, δέον κατ' ἀρχὰς νὰ ἀποποιηθῇ, ἐὰν δὲ ἐπιμένωσι, νὰ ἐπιβῇ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ διστάζῃ καὶ ἂν εἰσέτι ὁ παροτρύνων αὐτὸν εἶναι ἀνώτερός τις, ἢ ὑψηλὸν πρόσωπον.

Ἡμέραν τινά, Λουδοβίκος ὁ ΙΔ΄. εἶχε προσκαλέσει Μορτεμάρτον τινά ὅπως συνοδεύσῃ αὐτὸν εἰς τὸν περίπικτον. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἐποχὴν οἱ Μορτεμάρτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν εὐγένειαν καὶ τοὺς χαριέντας αὐτῶν τρόπους. Ἐλεγον, ὁμιλοῦντες περὶ αὐτῶν: «Ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ εὐγένεια τῶν Μορτεμάρτων».

Προσεγγισάσης τῆς ἀμαξίας, ὁ Λουδοβίκος ὁ ΙΔ΄. ἔκαμε διὰ τῆς χειρὸς σημεῖον εἰς τὸν δοῦκα νὰ ἐπιβῇ πρῶτος. Πᾶς ἄλλος θὰ ἐποιεῖτο ἴσως φιλοφρονήσεις· ὁ δούξ ὅμως ἀνέβη ἀμέσως, δι' ὃ ἠξιώθη τῶν συγχαρητηρίων τοῦ βασιλέως. Ἡ πρόσκλησις μονάρχου εἶναι διαταγὴ καὶ δεῖον πάραυτα νὰ ἐκπληροῦται.

Ἐὰν ἡ ἀμαξία ἴσταται οὕτως, ὥστε ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν, χωρὶς νὰ ἐνοχλήσῃ τὰς ἐν αὐτῇ καθημένους κυρίας, ὀφείλει τότε νὰ εἰσέλθῃ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους.

Ἐὰν δὲ μεθ' ὑμῶν εἰσέρχονται καὶ κυρίαί εἰς τὴν ἀμαξίαν, προσφέρετε αὐταῖς τὴν χεῖρα, ὅπως βοηθήσῃτε αὐτάς νὰ εἰσέλθωσιν ἢ νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς ἀμαξίας· τὸ αὐτὸ νὰ κάμνητε καὶ πρὸς γέροντας.

Ἐξ ὑπολήψεως δὲ πρόσωπα, εἰς τὰ ὅποια ἐδώσατε θέσιν ἐν τῇ ἀμαξίᾳ ὑμῶν, εἰσθε ὑπόχρεοι νὰ συνοδεύσῃτε μέχρι τῆς θύρας τῆς κατοικίας αὐτῶν.

Οἱ ἄνδρες, δεῖον νὰ κάθηνται ἐν τῇ ἀμαξίᾳ ὀπισθεν τοῦ ἀμαξηλάτου, παρέχοντες τὰς καλλιτέρας θέσεις εἰς τὰς κυρίας.

Βαίνων δὲ ἐφ' ἀμαξίας μετὰ κυρίας, ὁ ἀνὴρ, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κάθῃται εἰς τὸ πλάγιον αὐτῆς, ἐὰν δὲν ᾔῃαι σύζυγος αὐτῆς, ἢ ἀδελφός, ἢ πατήρ, ἢ υἱός. Ἀκόμη καὶ ὁ γαμβρὸς πρέπει νὰ τηρῇ τὸν κανόνα τοῦτον τῆς ἐθιμοταξίας.

Τὸ νὰ δύναται τις νὰ εἰσέρχηται καὶ νὰ ἐξέρχηται ἐκ τῆς ἀμαξίας, ὡς δεῖ, εἶναι ἀπλοῦν, ἀλλὰ ἱκανὸν προσόν. Προκειμένου νὰ καθήσῃτε ἀπέναντι τῶν ἵππων, θέσατε ἐπὶ τῆς βαθμίδος τὸν ἀριστερὸν πόδα καὶ εἰσέλθετε εἰς τὴν ἀμαξίαν πρῶτον μὲ τὸν δεξιὸν πόδα, ὅπως εἰσέλθητε ἀμέσως εἰς τὴν θέσιν ὑμῶν. Ἐὰν δὲ πρόκηται νὰ καθήσῃτε ὀπισθεν τῶν ἵππων, κάμνετε τὸ ἐναντίον. Εἰσελθόντες δὲ εἰς τὴν ἀμαξίαν, δράττεσθε ὀπισθεν τοῦ μέρους, ἔνθα θέλετε νὰ καθήσῃτε, ὅπως ἀποφύγητε τὴν στροφὴν ἐντὸς τῆς ἀμαξίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ συνδιαλέξεως.

Ἡ συνδιάλεξις εἶναι ἀνταλλαγὴ σκέψεων καὶ αἰσθημάτων διὰ τοῦ λόγου· εἶναι φιλικὴ συνομιλία μετὰξὺ δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων.

Ἡ συνδιάλεξις ἔχει τοὺς κανόνας αὐτῆς καὶ τὰς εὐσχημοὺς διατυπώσεις, τὰς ὁποίας ἕκαστος ὀφείλει νὰ τηρῇ, ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ ἀρέσκῃ εἰς ἐκεῖνον μεθ' οὗ ὁμιλεῖ.

Ἐν καλῇ συνδιαλέξει ἀνοίγονται ὅλαί αἱ ὁδοὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ψυχῆς. Αὕτη εἶναι τὸ κυριώτερον καὶ ἴσως τὸ μοναδικὸν μέσον, ὅπως γίνῃ τις ἀρεστός εἰς τὴν κοινωνίαν.

Τὸ ὕψος τῆς συνδιαλέξεως δεῖον νὰ ᾔῃαι εὐκολον καὶ φυσικόν, οὐχὶ ὅμως σχολαστικόν καὶ ἀνόητον. Δεῖον νὰ ᾔῃαι τις λόγιος, ἀλλ' οὐχὶ σχολαστικὸς, εὐθυμος, ἀλλὰ μὴ θορυβώδης,

εύγενής άνευ υπερβολής, διασκεδαστικός, χωρίς νά ποιήται χρῆσιν χυδαίων και άνοήτων διαφορουμένων.

Έν τῇ συναναστροφῇ όμιλοῦσι περί διαφόρων πραγμάτων, διά νά δύναται έκαστος νά εἶπη κάτι· δέν έμβαθύνουσιν εἰς ζητήματα, ἔνα μή στενοχωρήσωσι τοὺς μετ' αὐτῶν συνδιαλεγομένους, αλλά παρουσιάζουσι τὰ ζητήματα, υπό τοιαύτην μορφήν, ὡς φρονούσιν οὗτοι περί αὐτῶν και πρὸς τούτοις τελειόνοῦσι τὰς περί αὐτῶν κρίσεις ἐν βραχείῃ ἢ περίληψι, ἢ σαφήνει, ἢ ἀκριβεί, εἰς τὰς ἐκφράσεις, αποτελοῦσι τὴν γλαφυρότητα. Δέον νά ἐκφράζῃ έκαστος τὴν γνώμην αὐτοῦ, υποστηρίζων αὐτὴν λογικῶς και με' ὀλίγας λέξεις.

Ποτέ δέν πρέπει νά ἐπιτίθεσαι μετὰ παραφορᾶς και άνομορησίας, κατὰ τῆς γνώμης τῶν ἄλλων, καθὼς και τὴν ἑαυτοῦ γνώμην δέν πρέπει νά υποστηρίξῃς ἐπιμόνως· νά προσπαθῆς μόνον νά διασαφίσῃς τὸ ζήτημα, και ἀκολούθως ἀνάγκη νά παύσῃς τὴν φιλονεικίαν.

Όταν τηρῶνται οἱ ὅροι οὗτοι, ὁ λόγος γίνεται ἐνδιαφέρων, οἱ συνομιλοῦντες δέν χάνουσι τὴν καλὴν διάθεσιν, δέν ἀπαυδῶσι και οἶωνεἰ διασκεδάζοντες ἐκ τῆς συνδιαλέξεως, πορίζονται ἐξ αὐτῆς ὠφελείας, καθότι και ὁ εὐφυσέστερος τῶν ἀνθρώπων ἐν τοιαύτῃ συνδιαλέξει εὐρίσκει ἀντικείμενον μελέτης.

Συνήθως συμβαίνει, ὡστε ἀνθρωποὶ γνωρίζοντες ὀλίγα, νά ὀμιλῶσι πολλά, και οἱ πολλά εἰδότες, τούναντίον, ὀμιλοῦσιν ὀλίγα. Φυσικώτατον εἶναι νά υποθέσωμεν ὅτι ὁ ἀμαθής, δίδει μεγάλην σημασίαν, εἰς πᾶν, ὅ,τι βλέπει, εἰς ὅλους ὀμιλεῖ περί αὐτοῦ· ἀλλ' ἀνθρωπος με' γνώσεις οὐχί εὐκόλως ἀνοίγει τὴν συλλογὴν αὐτοῦ, οὗτος δύναται νά εἶπη παρὰ πολλά, ἐπειδὴ

ὅμως γνωρίζει ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμη πολλά, τὰ ὅποια δέν δύναται νά εἶπη, σιωπᾷ.

Δύναται νά ὀμιλῇ τις καλῶς και δικαίως, αλλά συγχρόνως δέον νά ὀμιλῇ ὅπου και ὅταν πρέπη. Εἰς τὸ τελευταῖον ὅμως πολλάκις σφάλλουσι· λ. χ. ἐπεκτεινόμενος εἰς τὴν περιγραφὴν μεγαλοπρεποῦς φιλοξενείας ἀπέναντι ἀνθρώπων, οἵτινες δύνανται νά διαμερισθῶσι μεθ' ὑμῶν μόνον τὸν ἐπιούσιον ἄρτον των, ἢ ὀμιλῶν περί τῶν ἀγαθῶν τῆς υἰείας ἀπέναντι ἀσθενῶν, ἢ ἐπὶ τέλος ἀναγγέλλων τὰ πλοῦτη του, τὰ εἰσοδήματά του, τὰ ἐπιπλα κλπ. εἰς ἀνθρωπον, ὅστις εὐρίσκεται εἰς ἀμηχανίαν ἢ ὑποφέρει ἐλλείψεις, ἐν ἐνὶ λόγῳ, διεγούμενος περί τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ εἰς ἀνθρώπους, εἰς τὴν τύχην τῶν ὁποίων ἔπεσαν μόνον βάσανα, πένια και πικτοειδεῖς στερήσεις.

Έν ταῖς συνδιαλέξεσι νά ἀποφεύγητε πᾶσαν σπουδαίαν ἐπιστημονικὴν φιλονεικίαν, ἰδίως περί πολιτικῆς και θρησκείας· και μυριάκις δίκαιον ἐάν ἔχητε, ὑποχωρεῖτε ἔκουσίως, ὅταν βλέπετε, ὅτι ἡ φιλονεικία ἀνάπτει και θέλει περιέλθει εἰς ἔριν.

Νά ἡξεύρη δέ τις νά ἀκούη, εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον, ὅπως και τὸ νά ἡξεύρη νά ὀμιλῇ· ἐξ αὐτοῦ διακρίνομεν τὸν ἀνθρωπον με' υἰγειῖς ιδέας και καλὴν ἀνατροφήν.

Δέν ὑπάρχει δέ ἀγενέστερον, ἢ τὸ νά διακόπτη τις ὀμιλοῦντας, ἔστω και ἂν πρᾶξῃ τούτο ὅπως διορθώσῃ λάθος, ἢ ὅπως ὑποβοηθήσῃ τὸ μνημονικὸν αὐτοῦ και ὑπαγορεύσῃ αὐτῷ λέξιν, ἢν οὗτος ἐφάνη ζητῶν. Τὸ νά διακόπτη δέ τις τὸν λόγον τινός, ὅπως ἀποτελειώσῃ ἱστορίαν, ἢν οὗτος ἐπεθύμει νά διηγηθῇ, ὅπως δήποτε οὗτος και ἂν ἤρχισεν αὐτὴν, καλῶς ἢ κακῶς, θεωρεῖται μεγάλη ἀγένεια και βάνανσον.

Έάν παρουσιασθῇ πλήρης ἀνάγκη νά κάμωσι παρατήρη-

σιν, δέον νά πράττωσι τοῦτο μέ ὅλας τὰς διατυπώσεις τῆς εὐγενείας.

Καλῶς ἀνταθραμμένος ἄνθρωπος, δέν ἀρχίζει ποτέ νά ὀμιλῇ, πρὶν ἢ ἔλθῃ ἡ σειρά του· ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ εἶναι εὐάρεστος, ἤρεμος, εὐπρεπής, ἀνευ ἐπιτηδεύσεως καὶ ἐκδήλωσεως τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ· ἄνθρωπος λόγιος, ἀποφεύγει πολὺ τὸ νά ἐπαινῆται διὰ τὰς γνώσεις του, τούναντίον προσπαθεῖ νά ταπεινοῦται ἐξίσου πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ.

Δέν πρέπει νά ὀμιλῇ τις περὶ τῶν ἀτομικῶν του ἀσχολιῶν ἢ περὶ τῆς τέχνης του, ἐάν δέν ἐρωτήσωσιν αὐτὸν οἱ συνομιλοῦντες, ἵνα μὴ στενοχωρήσῃ τὴν συναναστροφὴν.

Ἐν γένει ποτέ μὴ ὀμιλεῖτε ἐν τῇ συναναστροφῇ περὶ ἑαυτῶν, εἰ δυνατόν ἀποφεύγετε τοῦτο, διότι μόνον οἱ πλησιέστατοι φίλοι δύνανται πράγματι νά ἐνδιαφέρονται ἐκ τῶν ἀτομικῶν ὑποθέσεων ὑμῶν. Μὴ λέγετε εἰς τοὺς ξένους τὰς πράξεις τῶν συγγενῶν ὑμῶν ἢ τὰ δυστυχήματα ὑμῶν. Διότι οὗτοι βεβαίως ἀκροῶνται ὑμᾶς ἀλλ' ἀφεικτως θά λογίσωσιν ὑμᾶς ἀνευ ἀντροφῆς καὶ ὀχληρούς.

Μὴ καυχᾶσθε διὰ στενὰς σχέσεις μετ' ἀτόμων, ἀνωτέρων ὑμῶν κατὰ τὴν θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Εἶναι δὲ λίαν ἀπρεπὲς ἀκαταπαύστως νά ἀναφέρητε ἐν τῇ ὀμιλίᾳ διαφόρους τιτλοφόρους φίλους ὑμῶν· τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις ὅτι οὗτοι δι' ὑμᾶς εἶναι θαῦμα, καὶ ὅτι ὑμεῖς καυχᾶσθε δι' αὐτούς, ἐξ οὗ φαίνεται χυδαία ἔλλειψις ὑπολήψεως ἑαυτοῦ. Μὴ ἐρωτᾶτε περὶ τῆς συγγενείας καὶ καταγωγῆς τῶν γνωστῶν ὑμῶν, ἰδίως ἐάν δέν γνωρίζητε ἐάν ταῦτα περιποιῶσιν αὐτοῖς τιμὴν.

Εἶναι δὲ πολὺ ἀγενές νά ἀναγκάζητε τὸν ὀμιλοῦντα νά

ἐπαναλάβῃ λέξιν, ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι δέν ἠκούσατε αὐτὸν καλῶς.

Εἶναι ἀγενές, ἐν καιρῷ κοινῆς συνομιλίας νά προσκαλέσῃ τινὰ χωριστά, διὰ νά τῷ εἴπῃ τι ἰδιαιτέρως· ἀκόμη δὲ ἀγενέστερον θὰ ἦτο νά προσπαθῆς νά ἀκούσῃς τί λέγουσι δύο ἄτομα ἰδιαιτέρως. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσι πρέπει ἡσύχως νά ἀπομακρυνθῆς ἀπ' αὐτοῦ.

Ποτέ μὴ ψιθυρίζετε ἐν συναναστροφῇ. Ἐάν δὲ ἄλλος ὀμιλῇ συγχρόνως μέ ὑμᾶς, σταματήσατε καὶ ἀφήσατε αὐτὸν νά τελειώσῃ τὸν λόγον του.

Ἔστε, ὅσον τὸ δυνατόν, σύντομοι εἰς τὰς διηγήσεις ὑμῶν, ἰδίως ὅταν ἡ διήγησις ἀναφέρεται εἰς ὀλίγον σπουδαῖα πράγματα· προσπαθεῖτε νά ἀποφεύγητε λεπτομερεῖς καὶ ἀνωφελεῖς διασαφήσεις. Ἔστε πολὺ ὑπομονητικοί, ἀκούοντες τὰς διηγήσεις τῶν γερόντων μεθ' ὑπομονῆς, διότι οὗτοι ἀγαπῶσι νά ὀμιλῶσιν ἐν ἐκτάσει.

Καλῶς ἀνταθραμμένοι ἄνθρωποι δέν ἐκφράζουσι θαυμασμόν, ὅταν ἀναγγέλλωσιν αὐτοῖς σπουδαῖαν τινὰ εἰδήσιν. Ἀλλὰ προσπαθοῦσι νά μένωσιν ἀτάραχοι, ἐκτὸς μόνον ὅταν ἀναγγέλλωσιν αὐτοῖς μεγάλην χαρὰν ἢ εὐτυχίαν, ἐν τούτῳ ἀνάγκη νά ἐκφράσῃ τὴν εὐχαρίστησίν του.

Ἐάν τις ἀναφέρῃ ὑμῖν περὶ προτερήματός τινος αὐτοῦ, ὅπερ δέν ὑποτίθεται ἐν αὐτῷ, μὴ δεικνύετε μεγάλην ἐκπληξιν· διότι τοῦτο εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς εἰ ἐλέγετε : ἦναι δυνατόν, τοσοῦτον εὐτελές ὄν νά ἦναι πεπρωτισμένον διὰ τοιούτου προτερήματος.

Ὅταν ἀναγγέλλωσιν ὑμῖν, ὅτι νέος ἢ νέα νυμφεύεται, συγχαρεῖτε θερμῶς, ἀλλ' ἀπλῶς. Μὴ ἐκφράσητε θαυμασμόν ὡς

π. χ. Εἶναι δυνατόν! Πόσον εἰσθε εὐτυχεῖς κλπ. Τοῦτο εἶναι λίαν ἀγενές, ὡτάν εἰ εὐρίσκετε δῆθεν αὐτοὺς ἀνικάνους.

Χείρονα δὲ ἐλαττώματα ἐν τῇ συνομιλίᾳ εἶναι, τὸ ψεῦδος, ἡ κακολογία, ἡ συκοφαντία, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι συντελεῖ πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων.

Καλῶς ἀνατεθραμμένον ἄτομον (νέος ἢ νέα), εὐρισκόμενον ἐν συναναστροφῇ, ἀκούει προσεκτικῶς καὶ μετὰ σεβασμοῦ τοὺς ὁμιλοῦντας, οὐδέποτε διακόπτων αὐτούς. Ἀξιέπαινον δὲ εἶναι ἐάν δὲν ἐπιτρέπη ἑαυτῷ νὰ κάμη ἐρωτήσεις, καὶ ἂν εἰσέτι αὐταὶ ἦναι σπουδαιαὶ καὶ ὠφέλιμοι· τοῦτο ἐπιτρέπεται μόνον ἐν στενῷ φιλικῷ κύκλῳ καὶ συγχρόνως ὅταν ὅλοι σιωπῶσι. Ἐρωτώμενος ὀφείλει νὰ ἀποκριθῇ σεμνῶς καὶ τελειώσας τὴν ἀπάντησιν ἐλαφρῶς νὰ ὑποκλίνῃ τὴν κεφαλὴν εἰς σημεῖον σεβασμοῦ, ἰδίως ὅταν ἀποτείνεται πρὸς πρόσωπον πολὺ προσβύτερον κατὰ τὴν ἡλικίαν.

Προσκλούμενος δὲ εἰς τὴν συνδιάλεξιν, ὀφείλει νὰ ἀποφεύγῃ τὸ νὰ ὑψώνῃ πολὺ τὴν φωνήν, τὸ νὰ κάμνῃ ὑπερμέτρους χειρονομίας, τὸ νὰ παρκτηρῇ λίαν ἐξακολουθητικῶς τοὺς παρισταμένους, τὸ νὰ γελᾷ δυνατὰ καὶ νὰ ὁμιλῇ με ἀπότομον ὕφος.

Ἐάν, τῇ παρουσίᾳ νέας, ὁ λόγος λάβῃ ἄσεμνον τᾶσιν, αὕτη ὀφείλει νὰ ἀπομακρυνθῇ, παραλαμβάνουσα μεθ' ἑαυτῆς καὶ τοὺς παῖδας, ἐάν εὐρεθῶσιν ἐκεῖ, μήπως οὗτοι ἀκούσωσι πράγματα, δυνάμενα νὰ ἐμπνεύσωσιν αὐτοῖς ιδέας μὴ ἀνταποκρινομένας πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτῶν.

Οἱ φοιτῶντες εἰς τὰς συναναστροφάς, ἀνάγκη νὰ γνωρίζωσι νὰ ὁμιλῶσι καλῶς περὶ μηδαμινῶν πραγμάτων. Πολλοὶ λίαν εὐφρεῖς καὶ πεπαιδευμένοι, εἶναι πληκτικοὶ καὶ ὀχληροὶ

ἐν ταῖς συναναστροφαῖς, διότι δὲν δύνανται νὰ ὁμιλῶσι περὶ μηδαμινῶν. « Φρίνεται, εἶπεν ὁ Δζόνσων, ὅτι ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος νὰ μικρολογῇ, ὁμοιάζει πρὸς πλούσιον, ὅστις δὲν ἔχει λεπτὰ νομίσματα, καὶ διὰ τοῦτο δυσκολεύεται νὰ πληρῶσῃ μικρὰ χρέη ».

Ἀναγινώσκετε ἐφημερίδας, μανθάνετε ποῖα ζητήματα ἐνδιχέρον καὶ ἐπισπῶσι τὴν κοινὴν προσοχὴν καὶ σχηματίσατε ἐν ἑαυτοῖς τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν ὑμῶν. Ἀναγινώσκετε νέα βιβλία· μάθετε τοὺς συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς, τὴν μουσικὴν κλπ. καὶ ποτὲ δὲν θὰ εὔρητε δυσκολίαν εἰς τὴν ἐκλογὴν ἀντικειμένων διὰ τὰς συνδιαλέξεις τῆς ἀνωτέρας συναναστροφῆς.

Ἡ συνδιάλεξις, δὲν δύνανται νὰ ἦναι ἀρκετὰ ἐνδιχέρουσαν, ἐάν οἱ συνδιαλεγόμενοι δὲν φροντίζουσι περὶ ἀναπτύξεως καὶ πλουτίσεως τοῦ πνεύματος αὐτῶν διὰ νέων γνώσεων. Διὰ τὴν ὁμιλῆν τις καλῶς πρέπει νὰ ἀναγινώσκῃ πολλά.

Μολονότι δὲ ἀπὸ τὰς γυναικῶν οὐδόλως ἀπαιτεῖται νὰ ἐπιδίδωνται εἰς ἐπιστημονικὰς ἢ πολιτικὰς συζητήσεις, οὐχ ἥττον αὐταὶ δεόν νὰ ἦναι τοσοῦτον πεπαιδευμένα καὶ ἀνεπτυγμένα πνευματικῶς, ὥστε νὰ ἦναι εἰς θέσιν νὰ ἐννοῶσι καὶ μετ' ἐνδιχέροντος νὰ παρακολουθῶσι πολιτικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς διαλέξεις.

Ὅμιλοῦντες δὲν πρέπει ποτὲ νὰ θίγωμεν ἀντικείμενα δυσάρεστα εἰς ἐκεῖνον, μεθ' οὗ συνομιλεῖτε.

Νὰ μὴ λέγωμεν ποτὲ τι δυνάμενον νὰ λυπήσῃ ἢ νὰ προσβάλῃ τινὰ ἐκ τῶν παρισταμένων.

Ἐάν τύχῃ νὰ ἀκροᾷσθῆ τις πληκτικῶς διαλεγόμενον, ἢ ὅλως ἀδιόφορον διήγημα, μὴ δεικνύετε στενοχωρίαν ἢ κόπω-

σιν, ἀλλ' εὐγενῶς δεικνύετε αὐτῷ προσοχὴν καὶ ἐνδικαίφρον πρὸς τὰ λεγόμενα.

Ἐν τῇ ἐκλογῇ δὲ τοῦ θέματος, πρέπει πάντοτε νὰ συμμορφοῦται τις μὲ τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλον καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἐκείνων μεθ' ὧν συνομιλεῖ.

Ποτὲ μὴ λέγετε πόσον σὰς ἐστοίχισε τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο πρᾶγμα καὶ μὴ ἐρωτᾶτε: — « πόσον ἐπληρώσατε; » εἰς τοὺς ἄλλους.

Ποτὲ μὴ ὀμιλεῖτε ἀπερισκέπτως, καὶ μὴ λέγετε εἰς τοὺς ἄλλους ὅτι θὰ ἦτο δυσάρεστον νὰ ἀκούσητε ὑμεῖς αὐτοὶ παρ' αὐτῶν. Ἀπότομοι λόγοι μᾶλλον ἀποκτῶσιν ἐχθροὺς καὶ κατὰστρέφουσι τὴν διάθεσιν περισσότερον ἢ αἱ κακαὶ πράξεις.

Εἰς πολυανθρώπους συναστροφάς, ὅπου ὅλοι δὲν εἶναι γνωστοὶ μεταξύ των, ποτὲ μὴ ἐκφράζετε κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις περὶ τίνος ἐκ τῶν παρισταμένων, διότι πολλάκις δυνατὸν νὰ συμβῇ, ὥστε ἐκεῖνος, μεθ' οὗ συνομιλεῖτε, νὰ ἦναι πλησίον συγγενῆς, ἢ φίλος ἐκείνου, μεθ' οὗ ὀμιλεῖτε· ἐννοεῖται δὲ ὅτι τοιαύτη παρενόησις δυνατὸν νὰ ἔχη δυσάρεστους συνεπείας.

Ποτὲ μὴ δεικνύετε προσοχὴν εἰς τὴν κακολογίαν καὶ φλυαρίαν, καὶ ἂν ἐν τῇ συναστροφῇ ἀκούστέ τινος κατηγοροῦντος τινὰ ἐκ τῶν ἀπόντων γνωστῶν σας, ἢ νὰ περιγελεῖ αὐτόν, μὴ φανῆτε ὅτι ἀκούετε μετὰ προσοχῆς τὸν κατήγορον, ἢ ὅτι ἐπιδοκιμάζετε αὐτόν διὰ τοῦ μειδιάματος ὑμῶν· τούναντίον, ἀπομακρυνθῆτε, ἢ λαμβάνοντες ψυχρὸν ὕφος, προσπαθήσατε νὰ ἐκφράσητε ἐν τῷ προσώπῳ ὑμῶν ὅτι ἀποδοκιμάζετε τὴν κακολογίαν.

Ὅταν διηγείσθῃ τι γελοῖον, μὴ γελάτε διόλου, καὶ μάλι-

στα οὐδὲ νὰ μειδιάτε ὁ ἴδιος· τούναντίον νὰ δεικνύετε σπουδαῖον ὕφος, ἐὰν ἐπιθυμῆτε ἀληθῆ ἐπιτυχίαν μετὰξὺ τῶν ἀκροατῶν θεωρεῖται λίαν ἀπρεπὲς τὸ νὰ ἀποταθῇ τις πρὸς ἄλλον μὲ ἐρωτήσεις, αἵτινες περιέχουσι τᾶσιν πρὸς ἀνάμιξιν εἰς τὰς ἀτομικὰς αὐτοῦ ὑποθέσεις καὶ συμφέροντα, οὕτω λ. χ. ποτὲ δὲν ἀρμόζει νὰ ἐρωτᾶτε ὅποιον δήποτε: πόσον μισθὸν λαμβάνει, πόσον πληρώνει τὴν ὑπηρετικὴν, πόσον ἀγοράζει τὸ ὕψωμα, πόσον πληρώνει τὸν ράπτην, ἢ νὰ ἐρωτᾶτε τὴν αἰτίαν οἰκογενειακῶν ἐρίδων κλπ.

Ὁ ἀστεῖσμός ἐπιτρέπεται ἐν τῇ συνδιαλέξει, μόνον ὅταν ἦναι λεπτὸς καὶ δὲν προσβάλλῃ οὐδένα ἐκ τῶν παρόντων. Δύναται δὲ νὰ ἀστεΐζηται τις μόνον μεθ' εὐγενῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δύνανται νὰ διακρίνωσι τὸν ἀστεῖσμόν ἀπὸ τῆς προσβολῆς, διότι ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐκλέθωσι τὸν ἀστεῖσμόν ὡς ἐμπαιγμόν, ὡς ἔλλειψιν ὑπολήψεως πρὸς τὸ ἄτομον αὐτῶν καὶ νὰ ὀργισθῶσι. Ἐπιτρέπεται κυρίως ὁ λεπτὸς καὶ εὐφυῆς ἀστεῖσμός καὶ τοῦτο μετὰξὺ ἴσων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν ἐπισκέψει.

Πᾶσα τυπικὴ ἐπίσκεψις δὲν πρέπει νὰ παρατείνηται πλεῖω τῶν εἴκοσι λεπτῶν.

Ἐμφανιζόμενος δὲ τις εἰς οἰκίαν, ὀφείλει νὰ ἀνασηκώσῃ τὸν πῖλόν του ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀνοίγει

αὐτῷ τὴν θύραν· εἰσερχόμενος δὲ εἰς τὸν ἀντιθάλαμον νὰ ἐκβάλῃ αὐτόν. Μὴ πράξῃς δὲ τοῦτο δεικνύει ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τοὺς οἰκοδεσπύτας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς ἐπισκέψεως, ἐὰν παρουσιασθῇ καὶ ἄλλος τις, νὰ μὴ ἐγερθῇ ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ περιμείνῃ δύο ἢ τρία λεπτά.

Νὰ μὴ ἀπέρχηται δὲ ποτὲ συγχρόνως μετὰ νέας κυρίας ἢ κα μὴ δῶση ἀφορμὴν εἰς καταλαλιάν.

Ἐὰν δὲ τὸ πρόσωπον, ὅπερ μέλλει νὰ ἐπισκεφθῇ τις, ἔχη ὠρισμένην ἡμέραν ἐπισκέψεως, νὰ ἐπισκέπτηται αὐτὸ αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν.

Ἐὰν δὲ ἐπισκεφθῇ τινα ἐν ὥρᾳ ἐργασίας, ὅπως μὴ ἐνοχλῇ αὐτόν νὰ ἀποσυρθῇ ἀμέσως χωρὶς νὰ ἀποδείξῃ ἀθυμίαν διὰ τοῦτο, ὅπερ θὰ ἀπεδείκνυεν αὐτόν ἄπειρον τοῦ κόσμου.

Κάμων δὲ ἐπίσκεψιν εἰς ὦραν, καθ' ἣν προσεγγίζει τὸ γεῦμα, νὰ μὴ ἐκτείνηται πολὺ, καὶ ἅμα κρίνῃ ὅτι ἡ παρουσία αὐτοῦ καθίσταται ἐνοχλητικὴ, νὰ ἐγερθῇ καὶ νὰ ἀποσυρθῇ, προσκισζόμενος ὅτι εἶναι πολὺ ἄργα καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ εὔρεθῇ εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἐὰν δὲ ἐκεῖνος, εἰς ὃν ἔρχεται νὰ κάμῃ ἐπίσκεψιν ἦναι ἔτοιμος νὰ ἐξέλθῃ, νὰ μὴ ἐμποδίζῃ αὐτόν, καὶ μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐνστάσεις, ἀλλὰ νὰ ἀποσυρθῇ ἀμέσως.

Ἐποχρεωτικὴν δὲ ἐπίσκεψιν ὀφείλει τις εἰς τοὺς γονεῖς τῶν νεονύμφων, οἵτινες ἔστειλαν αὐτῷ προσκλητήριον διὰ τὴν τελευτήν τῶν γάμων τῶν τέκνων των.

Αἱ ἐπισκέψεις δὲ αὗται γίνονται ἐντὸς τοῦ δεκαπενθημέρου, ὅπερ ἀκολουθεῖ τὸν γάμον.

Εἰς δὲ τοὺς νεονύμφους ὀφείλει ἐπίσκεψιν μόνον ἀφοῦ προηγουμένως ἐπισκεφθῶσιν αὐτόν.

Ἐχει δὲ τις εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ὅλον τὸν Ἰανουάριον ὅπως ἐκτελέσῃ τὰς ἐπισκέψεις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Ἄλλ' αἱ οἰκειότεραι καὶ φιλοφρονέστεραι γίνονται τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Τὴν πρωίαν δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης οἱ γονεῖς ὀφείλουσι νὰ στέλλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τοὺς ἀνιόντας αὐτῶν συγγενεῖς καὶ ἀναδόχους ἵνα ἐκφράζωσιν αὐτοῖς τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτῶν.

Αἱ ἑσπεριναὶ ἐπισκέψεις γίνονται πρὸς μόνων τῶν ἀνδρῶν· ἐκτὸς ὅταν πρόκηται νὰ ὑπάγῃ τις εἰς οἰκίαν, ἐν αἷς δέχονται καθ' ἐβδομάδα ἢ κατὰ δεκαπενθημερίαν ἄνευ προσκλήσεως.

Μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξοχῆς ἐπιστροφὴν ὀφείλει τις ἐπίσκεψιν εἰς ἐκείνους, μεθ' ὧν ἐπιθυμεῖ νὰ διαμείνῃ εἰς στενὰς σχέσεις.

Ὄφείλει ἐπίσης ἐπισκέψεις ἀποχιρευτισμοῦ εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ, πρὶν ἀπέλθῃ εἴτε εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἴτε εἰς μακρὸν ταξείδιον.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὀφείλει ἐπίσκεψιν εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν γειτόνων, μεθ' ὧν θέλει νὰ συνάψῃ σχέσεις, ἐὰν οὗτοι ἦλθον πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν ἐξοχὴν.

Φθάσας δὲ εἰς τὴν πόλιν, ἐν ἣ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποκατασταθῇ, ὀφείλει νὰ κάμῃ ἐπίσκεψιν εἰς πάντα τὰ ἀνώτερα πρόσωπα καὶ νὰ μὴ περιορίζηται μόνον εἰς ἀποστολὴν ἐπισκεπτηρίων δελτίων.

Εἰς τὰς ἐπισκέψεις εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα κομψὴ ἐνδυμασία. Νὰ μὴ φορῇ δὲ ἐνδύματα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἑσπέραν· οἷον ἀνὴρ μὲ χειρόκτια ὑποκιτρίνου χρώματος καὶ γυνὴ ἀσκεπῆς τὴν κεφαλήν θὰ ἦσαν ἀμφοτέροι γελοιοί.

Ἄν δὲ γνωστός τις προαχθῆ εἰς θέσιν ἐπίσημον, νὰ γράψῃ αὐτῷ συγγραφεὶον ἐπιστολὴν· νὰ ἐπισκεφθῆ ὁμοίως αὐτὸν λίαν βραδέως μὴπως φανῆ ἀπαιτῶν χάριν.

Τούναντιόν δὲ ὀφείλει τις ταχεῖαν καὶ ἀπαραίτητον ἐπίσκεψιν εἰς τὸν φίλον, ὅστις ἤθελε περιπέσει εἰς δυστύχημά τι· διότι τοῦτο εἶναι τρανωτάτη ἀπόδειξις εὐγενείας ψυχικῆς.

Εὐρισκόμενος δὲ τις ἐντὸς αἰθούσης ὑποδοχῆς νὰ μὴ συνομιλῇ κρυφίως μετὰ τοῦ παρακαθημένου· διότι τοῦτο εἶναι προσβολὴ εἰς τὴν οἰκοδέσποιναν· ἀλλὰ νὰ ἀναμιχθῆ εἰς τὴν γενικὴν συνδιάλεξιν.

Νὰ μὴ ἐγείρηται δὲ ὅπως ἀνχωρήτη ἐν μέσῳ σπουδαίας καὶ ἐνδιαφερούσης συνδιαλέξεως.

Ὅταν δὲ ἔρχεται ἕτερός τις νὰ μὴ ἐγείρηται ἐκ τῆς ἑδρας, ἣν προσέφερον αὐτῷ ἢ οἰκοδέσποινα· διότι αὐτὴ μόνη ὀφείλει νὰ κάμῃ τὰς τιμὰς τῆς ὑποδοχῆς.

Ἡ δὲ οἰκοδέσποινα δὲν πρέπει ποτὲ νὰ προσφέρῃ τὸ κάθισμα αὐτῆς, ἐκτὸς μόνον εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλει βαθῆν σεβασμόν.

Ἐὰν δὲ ἐν ἐπισκέψει εὖρη τὴν οἰκοδέσποιναν ἐν ἰδιαιτέρῳ συνεντεύξει μετὰ στενῆς φίλης τῆς, ὀφείλει νὰ μείνῃ πολὺ ἄλιγον, ἐκτὸς ἐὰν ἔλθωσι καὶ ἄλλοι κατόπιν αὐτοῦ.

Ὁ δὲ οἰκοδεσπότης καὶ ἡ οἰκοδέσποινα δὲν πρέπει νὰ ὁμιλῶσι περὶ ἑαυτῶν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐπισκεφθέντος προσώπου.

Οἱ ἄνδρες, οἵτινες παρουσιάζονται εἰς οἰκίαν τινὰ πρὸς ἐπίσκεψιν, ὀφείλουσι νὰ ἀφίνωσι τὸ ἐπανωφόριον αὐτῶν εἰς τὸν ἀντιθάλαμον.

Νὰ εἰσέρχονται δὲ εἰς τὴν αἴθουσαν κρατοῦντες τὸν πῖλον εἰς τὴν χεῖρα.

Ἐπίσης ἀπειροκαλίας σημεῖον εἶναι τὸ νὰ ἀφίνη τις τὸν πῖλον τοῦ εἰς τὸν ἀντιθάλαμον καὶ νὰ εἰσέρχεται μετὰ τοῦ ἐπανωφορίου. Ἀφίνει δὲ τὸν πῖλον αὐτοῦ εἰς τὸν ἀντιθάλαμον μόνον εἰς χορὸν καὶ ἐφespερίδα.

Οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ ἐρχόμενοι εἰς ἐπίσκεψιν εἰσέρχονται εἰς τὸν θάλαμον τῆς ὑποδοχῆς μετὰ τοῦ ξίφους· προσκληθέντες δὲ εἰς γεῦμα ἢ εἰς ἐφespερίδα χαιρετῶσι πρῶτον τοὺς οἰκοδεσπότης καὶ ἔπειτα ἐκβάλλουσιν αὐτό.

Ἡ δὲ κυρία ἀφίνει εἰς τὸν ἀντιθάλαμον τὸ ἀλεξιβροχόν της, ἐὰν κρατῆ τοιοῦτον.

Εἰσερχόμενος δὲ τις εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ ἄλλοι ὑποκλίνεται κατ' ἀρχὰς εἰς σημεῖον γενικῆς φιλοφροσύνης, εἶτα δὲ πλησιάζει εἰς τὴν οἰκοδέσποιναν ἵνα χαιρετήσῃ αὐτήν, καὶ τότε μόνον κάθηται εἰς τὴν ἑδραν, τὴν ὅποιαν προσφέρει αὐτῇ, ὅταν ἴδῃ αὐτὴν καθεζομένην.

Ὁ ἀνὴρ ὀφείλει νὰ κρατῆ τὸν πῖλον τοῦ εἰς χεῖρας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ περιμένῃ ὅπως ἡ οἰκοδέσποινα προσφέρῃ αὐτῷ κάθισμα, ἀλλ' ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος· δὲν πρέπει δὲ νὰ πλησιάζῃ πολὺ τὴν ἑδραν τοῦ εἰς τὴν τῆς οἰκοδεσποίνης, οὔτε νὰ κάθηται παρ' αὐτήν, ἐκτὸς ἐὰν αὕτη τὸν προκαλέσῃ.

Ὁ μὲν ἀνὴρ ὀφείλει νὰ ἐγείρηται, ὅταν γυνὴ τις εἰσέρχεται, ἐν ὧρα ἐπισκέψεως. Ἡ δὲ γυνὴ δὲν ἐγείρεται ἀλλ' ὑποκλίνεται μόνον.

Πάντες δὲ οἱ εὐρισκόμενοι εἰς ἐπίσκεψιν παρ' ἐπισήμῳ προσώπῳ ὀφείλουσι νὰ ἐγείρονται τῆς ἑδρας των, ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν μέλος τι τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Να μὴ ἔρχηται τις ποτὲ εἰς ἐπίσκεψιν μετὰ παιδὸς ἢ κυ-
ναρίου.

Καὶ ὑψηλὴν θέσιν καὶ ἂν κατέχη τις νὰ μὴ περιμένῃ ἀνα-
χωροῦντα νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸν ἢ οἰκοδεσποινὰ πέραν τῆς θύ-
ρας τῆς ὑποδεκατηρίου αἰθούσης, εἰὰν ἔχη καὶ ἄλλους ξένους
παρ' ἑαυτῆ.

Ἐκτὸς τῶν ἐπισκέψεων τοῦ νέου ἔτους, αἷτινες γίνονται
τὴν πρώτην ἡμέραν, εἰς τὰς τοιαύτας ἐπισκέψεις αἷτινες γί-
νονται ἄλλην ἡμέραν θὰ ἦτο ἄτοπον νὰ κάμῃ τις εὐχὰς διὰ
τὸ νέον ἔτος εἰς τὸ πρόσωπον ὕπερ ἐπισκεπτεται ἐκτὸς εἰὰν
ἦνάτις στενωῶς συνδεδεμένος μετ' αὐτοῦ.

Ἐπισκεπτόμενος δὲ τις τὸ νέον ἔτος συγγενῆ ἢ φίλον καὶ
μὴ εὐρὼν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. δὲν ἀρίνει τὸ ἐπισκεπτῆριον
αὐτοῦ· ἀλλ' ἐκφράζει αὐτῷ διὰ τοῦ ὑπηρετοῦ ἢ τοῦ οἰκοφύ-
λακος αὐτοῦ τὴν ἐκ τούτου λύπην του καὶ, ἂν δὲν ἔχη ἐμπό-
διον, ἐπανέρχεται ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος.

Ἐθιμοτακτικαὶ ἐπισκέψεις εἶναι αἰ γινόμεναι διὰ τὸ νέον
ἔτος, ἢ πρὸς εὐχαρίστησιν τινος διὰ τινὰ χάριν ἢ φιλοφροσύ-
νην, οἷον παρευρεθεῖς τις εἰς γεῦμα, εἰς γάμον κτλ. ὀφείλει
ἐπίσκεψιν. Ἐπίσης μετὰ τὴν ἐπιστροφήν ἐκ τῆς ἐξοχῆς ὡς
καὶ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ἐν γένει, ὅσκις σπουδακίόν τι
συμβάν ἀπικτεῖ τὴν ἀβροφροσύνην ταύτην.

Ὁ ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ ἐπισκεπτεται λεχὼ πρὶν παρῆλθῃ
μὴν ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ.

Ἐὰν δὲ παρουσιασθῇ πρὸς ἐπίσκεψιν εἰς οἰκίαν στενωῶς κυ-
λικήν, καὶ εἴπωσιν ὅτι οἱ οἰκοδεσπότες εἶναι ἀπόντες, νὰ μὴ
ἐπιμένῃ ποτὲ ὅπως εἰσέλθῃ, καὶ ἂν προσέτι ἦναι βέβαιος ὅτι
εἶναι παρόντες· ἀλλὰ νὰ περιμένῃ πλέον νὰ κάμωσι ἐκείνοι

πρῶτοι ἐπίσκεψιν καὶ εἶτα νὰ ἐπανεέλθῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰ-
κίαν των.

Μαθῶν δὲ ὅτι φίλος τοῦ τις ἀσθενεῖ, ὀφείλει ἀμέσως νὰ
ἐπισκεφθῇ αὐτὸν ἀλλὰ νὰ μὴ εἰσέρχεται παρ' αὐτῷ, εἰὰν ὁ
περιποιούμενος αὐτὸν δὲν πρότείνῃ τοῦτο· ἀφ' ἐκυτοῦ νὰ
στέλλῃ δὲ νὰ μαυθάνῃ εἰδήσεις περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ νὰ μὴ ἔλθῃ
καὶ δεύτερον πρὸς ἐπίσκεψιν εἰμὴ ὅταν εἰδοποιήσῃ ὅτι δύνα-
ται νὰ δεχθῇ αὐτόν.

Ἄν δὲ κάμων ἐπίσκεψιν, εὐρίσκεται εἰς τὴν θύραν εἴτε
τοῦ προδόμου εἴτε τῆς αἰθούσης μετὰ πολλῶν ἄλλων προσώ-
πων πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τὰς φιλοφρονήσεις καὶ νὰ εἰσέλθῃ
κατὰ τὴν τάξιν, ἣν ὀρίζει αὐτῷ ἢ ἐθιμοταξίει.

Οἷον αἱ κυραὶ εἰσέρχονται πρῶτον ἀναλόγως τῆς ἡλικίας·
αἰ δεσπούναι, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἦναι νεώτεροι αὐτῶν, ὑπο-
χωροῦσι τὸ βῆμα εἰς τὰς χήρας καὶ τὰς ἐγγάμους. Οἱ δὲ ἄν-
δρες εἰσέρχονται τελευταῖοι βαίνοντες καὶ οὗτοι ἀναλόγως
τῆς ἡλικίας.

Ὅταν δὲ φέρωσιν εἰς τὴν οἰκοδεσποινὰν παρ' ἣ εὐρίσκεται
τις ἐν ἐπισκέψει, ἐπιστολήν, καὶ αὕτη ἀποθέσει αὕτην ἐπὶ
τῆς τραπέζης, νὰ παρακαλέσῃ αὕτην νὰ τὴν ἀναγνώσῃ. Ἐὰν
δὲ δὲν τὸ πράξῃ, νὰ ἀποσυρθῇ ἀμέσως χωρὶς νὰ φανερώσῃ
τὸν λόγον, δι' ὃν ἀπέρχεται.

Εἶναι δὲ μεγίστη σκαιότης νὰ ἐκβάλλῃ τις τὰ χειροκτῆ-
του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκέψεως.

Νὰ μὴ παρατηρῇ δὲ ποτὲ μετὰ περιεργείας τὰ καλλιτε-
χνικὰ ἀντικείμενα ἢ τὰ ἐπιπλα τῆς αἰθούσης ἐν ἣ εὐρίσκε-
ται κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν του.

Ἄναρρώσας δὲ ἐξ ἀσθενείας, ὀφείλει ἐπίσκεψιν εἰς πάντας

τούς ἐλθόντας αὐτοπροσώπως ὅπως πληροφορηθῶσι περὶ τῆς ἀσθενείας του.

Ἐρχόμενος δὲ πρὸς ἐπίσκεψιν ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀμάξης, στέλλει τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ νὰ ἐρωτήσῃ τὸν οἰκοφύλακα, ἂν τὸ πρόσωπον ὅπερ μέλλει νὰ ἐπισκεφθῆ εὐρίσκηται εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐὰν δὲ ἐπιβαίνει μισθωτῆς ἀμάξης, ὀφείλει ὁ ἴδιος νὰ καταβῆ καὶ νὰ ἐρωτήσῃ.

Οἱ ἔχοντες τὸ αὐτὸ ὄνομα μετὰ ἀγίου τινὸς ἑορταζομένου ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὑποδέχονται τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἀγίου τούτου, ἐκεῖνοι δέ, ὧν τὸ ὄνομα δὲν εὐρίσκεται ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀγίων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως αὐτῶν.

Τὴν ἡμέραν δέ, ἣν ὠρισέ τις πρὸς ὑποδοχὴν, δὲν πρέπει ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει νὰ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας του.

Δὲν πρέπει νὰ ἀφίνη τις καλύμματα ἐπὶ τῶν ἐπίπλων τὴν ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς του. Οὐδὲ νὰ ὑποδέχεται ἐν τῷ κοιτῶνίσκῳ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς του.

Ἐὰν κυρία τις εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν, ἢ οἰκοδέσποινα ἐγείρεται, ὑποκλίνεται καὶ διὰ κινήματος τῆς χειρὸς δεικνύει τὸ θρονίον εἰς τὸ ὅποιον πρέπει νὰ καθήσῃ καὶ δὲν ἐπανακάθηται ἢ ἀφοῦ πρῶτον καθήσῃ ἢ ἐπισκεπτομένη.

Ἐὰν δὲ ὁ οἰκοδεσπότης εὐρίσκηται παρών, ὀφείλει νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν κυρίαν νὰ λάβῃ αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τὸ δι' αὐτὴν προωρισμένον θρονίον.

Ἐὰν δὲ πολλὰ πρόσωπα εἰσέρχονται συγχρόνως εἰς τὴν αἴθουσαν, οἱ οἰκοδεσπότης ὀφείλουσι τὰς πρῶτας φιλοφρονήσεις εἰς τὸν κατέχοντα ὑψηλοτέραν κοινωνικὴν θέσιν ἢ τὸν πρεσβύτερον κατὰ τὴν ἡλικίαν.

Ἀφοῦ δὲ τὸ ἐπισκεπτόμενον πρόσωπον καθήσῃ, ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδέσποινα παρυσιαζέουσιν αὐτὸ εἰς τοὺς λοιποὺς ἐπισκεπτομένους, ὑποκλινόμενοι μετ' ἐπιχαρίτου μειδιάματος καὶ λέγοντες: ὁ Κύριος ἢ ἡ Κυρία δεῖνα. Ἐότε πάντες οἱ παρευρισκόμενοι ὑποκλίνονται παρατηροῦντες τὸν ἐπισκεπτόμενον, ὅστις ἐπίσης ὑποκλίνεται καὶ ἀμέσως ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδέσποινα ἀπευθύνει αὐτῷ τὸν λόγον.

Ὁ οἰκοδεσπότης δύναται νὰ προσφέρῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ εἰς κυρίαν, ἀλλὰ ποτὲ εἰς ἄνδρα, ἐκτὸς ἂν οὗτος ᾔηται ἀνώτερός τις ἢ κληρικός.

Ἐὰν δὲ κυρία τις ἐγείρηται, ἵνα ἀπέλθῃ, ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἡ οἰκοδέσποινα ἐγείρονται ἐπίσης, καὶ ὁ πρῶτος ὀδηγεῖ αὐτὴν μέχρι τοῦ ἀντιθαλάμου.

Ἐὰν δὲ ἡ οἰκοδέσποινα ᾔηται μόνη, ὀφείλει νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν μέχρι τῆς θύρας τῆς αἰθούσης· ἐὰν δὲ ἔχη παρ' ἑαυτῆ καὶ ἄλλους ἐπισκεπτομένους, ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ἐγερθῆ καὶ νὰ χαιρετήσῃ καὶ δὲν ἐπανακάθηται, ἢ ἀφοῦ ἡ κυρία παρέλθῃ τὴν θύραν.

Ἡ οἰκοδέσποινα δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λέγῃ εἰς ἄνδρα ἐπισκεπτόμενον αὐτὴν, νὰ καταθέσῃ τὸν πῖλόν του. Δὲν πρέπει δὲ αὕτη νὰ μονολογῆ μετὰ τοῦ παρκαθημένου προσώπου.

Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐπισκεπτόμενός τις ἐγείρεται, ἢ οἰκοδέσποινα ὀφείλει νὰ σημάνῃ, ὅπως ὑπηρέτης τις εὐρεθῆ εἰς τὴν θύραν διὰ νὰ προπέμψῃ αὐτόν.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ κρατῆ τις πλησίον του τὰ τέκνα αὐτοῦ, τὴν ἡμέραν τῆς ὑποδοχῆς του, ὅπως μὴ παρενοχλῶσι τοὺς ἐπισκεπτομένους.

Ἡ οἰκοδέσποινα δεικνύει μεγίστην ἀπειρίαν καὶ σκιότη

τα, ὅταν ἀφίγη τοὺς ἐπισκεπτομένους νὰ ἐμπιζῶσιν ἢ νὰ κακολογῶσιν τινὰ τῶν προαναχωρησάντων. Ἐὰν δὲ ἤθελον ἀρχίσῃ τοιαύτην τινὰ συνομιλίαν, ὀφείλει διὰ λέξεων χαριέντων μὲν ἀλλ' ἐνχαργεστάτων, νὰ ὑποδείξῃ ὅτι αὐτὴν προσβάλλουσιν ὀμιλοῦντες τοιοῦτοτρόπως.

Ἐποχρηστικὰ ἐπισκέψεις εἶναι αἱ ἀκόλουθοι: α'.) εἰς πρόσωπα, ἅπερ παρέσχον ἡμῖν ἐκδοῦλευσιν. β'.) εἰς πρόσωπα, ἅπερ προσεκάλεσαν ἡμᾶς εἰς γεῦμα ἢ εἰς ἐσπερίδα, καὶ ἂν εἰσέτι δὲν ἐπωφελήθητε τῆς προσκλήσεως. γ'.) εἰς φίλους καὶ γνωστούς, ὅταν ἡ τύχη στείλῃ αὐτοῖς χαρὰν, εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν. δ'.) ἐπίσης θεωρεῖται καθήκον νὰ ἐπισκέπτηται τις τοὺς φίλους αὐτοῦ ὅταν οὗτοι ἀσθενῶσιν. Ἐκεῖνοι δέ, ἐξ ἄλλου μέρους, ὀφείλουσιν ἀντεπίτκεψιν ὅταν ἀναρρώσωσι.

II

Περὶ ἐπισκεπτηρίων δελτίων.

Μόνον τὴν πρώτην τοῦ ἔτους δύναται τις νὰ στείλῃ ἐπισκεπτήριον ἐντὸς φακέλλου. Ἐν πάσῃ δὲ ἄλλῃ περιπτώσει, ὅταν τοῦτο χρησιμεύῃ πρὸς ἀντικατάστασιν ἐπισκέψεως, ἐγχειρίζεται ἀπλῶς λυγισμένον εἰς τὸν οἰκοφύλακα ἢ ὑπῆρέτην.

Ἄλλὰ τὸ ἐπισκεπτήριον δὲν δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τῆς ὑποχρέσεως τῆς ἐπισκέψεως. Ἐν Εὐρώπῃ συνειθίζουσι νὰ στέλλωσιν ἐντὸς φακέλλου τοσαῦτα ἐπισκεπτήρια, ὅσα εἶναι τὰ πρόσωπα τῆς οἰκογενείας, μετὰ τοῦ ὀνόματος καὶ ἐπωνύμου ἐκάστου.

Αἱ γυναῖκες δὲ στέλλουσιν ὅσα εἶναι τὰ πρόσωπα, τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ φύλον αὐτῶν. Ὁ σύζυγος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ὀφείλουσιν νὰ ἔχωσιν ἐπισκεπτήρια χωριστὰ καὶ ὁμοῦ.

Ὁ μὲν ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ θέτῃ πρὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τὴν λέξιν Κύριος, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον προσθέτων καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ. Ἡ δὲ γυνή, συνήθως θέτει τὸν τίτλον Κυρία πρὸ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς καὶ τὸ ἐπώνυμον τοῦ συζύγου.

Τὸ ἀθροιστικὸν ἐπισκεπτήριον περιέχει: ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία ***

Ἐκαστος δὲ ὀφείλει νὰ φέρῃ ὁ ἴδιος τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ εἰς ἀνώτερον ἢ ὑψηλὸν πρόσωπον.

Παρὰ τοῖς ὑψηλοῖς δὲ ὑπαλλήλοις καὶ ἀξιωματικοῖς τοῦ κράτους, ὑπάρχει ἀνοικτὴ βίβλος παρὰ τῷ οἰκοφύλακι, εἰς ἣν ἐγγράφονται οἱ ἄνδρες. Αἱ δὲ γυναῖκες δύνανται νὰ στείλωσιν τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτῶν.

Τὸ ἐπισκεπτήριον, ὅπερ ἀφίνει τις ἀπλῶς ἐξ εὐγενείας, δὲν πρέπει νὰ φέρῃ οὐδὲ ἐξέχουσιν ἄκρην, οὐδὲ πτυχήν. Μόνον δέ, ὅταν ἐμφανιζόμενος πρὸς ἐπίσκεψιν δὲν εὐρίσκει οὐδένα, πρέπει νὰ διπλώτῃ ἐγκαρσίως τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος.

Μετὰ συλλυπητήριον δὲ ἐπίσκεψιν, ἡ πτυχὴ γίνεται πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος.

Πρὸς πᾶσαν δὲ πρόσκλησιν ἢ ἐπιστολὴν κοινοποιουσαν οἶον δὴποτε συμβάν, ὀφείλει νὰ ἀποκριθῇ τις δι' ἐπισκέψεως ἢ τοῦλάχιστον νὰ στείλῃ τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν, ἦν ἐδέχθη τις, κρίνῃ καλὸν νὰ μὴ συνάψῃ σχέ-

σεις μετὰ τοῦ ἐπισκεφθέντος, ἀποστέλλει αὐτῷ ἀπλῶς τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ.

Ἐγκαταλείπων δὲ πρὸς καιρὸν τὴν διχνομήν αὐτοῦ, δέον νὰ ἀφήσῃ ἐπισκεπτήρια εἰς τοὺς φίλους καὶ γνωστοὺς αὐτοῦ, περιέχοντα κάτωθι τὴν χειρόγραφον ὑποσημείωσιν : Π. Α, ὅπερ σημαίνει : πρὸς ἀποχαιρετισμόν. Γαλλιστὶ δὲ τὰ τρία ταῦτα γράμματα : P. P. C, τοῦτέστιν : Pour prendre congé.

Νὰ ἀναγγέλλῃ δὲ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ δι' ἀποστολῆς νέου ἐπισκεπτηρίου μετὰ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ.

Γυνὴ δὲν στέλλει ποτὲ ἐπισκεπτήριον εἰς ἄγαμον ἄνδρα.

Νέα δὲ ἀνύπανδρος, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ ἡλικία τῆς, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ στέλλῃ ἐπισκεπτήρια δελτία.

Ὅφειλε τις νὰ στέλλῃ τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ, ἐκάστοτε, ὡσάκις λάβῃ ἀγγελίαν περὶ τοκετοῦ ἢ γάμου, ἐν γνωστῇ οἰκογενεῖα. Ἐπίσης δὲ ὡσάκις λαμβάνει πρόσκλησιν εἰς γεῦμα ἢ εἰς ἐσπερίδα, ἢ εἰς χορὸν ἢ εἰς συναυλίαν κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν τραπέζῃ.

Αἱ συνήθειαι ἀκαταπαύστως τροποποιοῦνται π. χ. ἄλλοτε συνείθιζον νὰ θραύωσιν ἐπὶ τῆς παροψίδος τὸν φλοιὸν τῶν ὠῶν· σήμερον ὅμως ἡ μικρὰ αὕτη πράξις θεωρεῖται ἄτοπος. Θὰ περιορισθῶμεν λοιπὸν εἰς τὰς μάλλον ἀναγκαιοῦσας παρατηρήσεις, ἐπὶ πραγμάτων, ἅπερ δυνατὸν νὰ ἀγνοῇ μαθητὴς ἀπερχόμενος ἀπὸ τῶν ἐδωλίων.

Καθίσσας τις εἰς τράπεζαν, ὀφείλει νὰ λάβῃ εὐτχημον καὶ κατάλληλον θέσιν.

Νὰ ἀποφεύγῃ τὸ νὰ ἐνοχλῇ τοὺς γείτονας αὐτοῦ διὰ λίαν ἀποτόμων κινήσεων.

Νὰ μὴ θέτῃ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Νὰ μὴ τυχαντεύηται ἐπὶ τοῦ καθίσματος, οὐδὲ νὰ ἀκουμβῆ ἐπὶ τοῦ νώτου τῆς καθέδρας.

Νὰ μὴ κινῇ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὑπὸ τὴν τραπέζαν.

Ἐὰν ὁ ζωμὸς ἦναι πολὺ θερμὸς, νὰ μὴ φουσκῇ αὐτὸν ἄνωθεν, ἀλλὰ νὰ περιμεῖνῃ νὰ κρυώσῃ.

Νὰ ἀφίνη τὸ κοιλιάριον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς παροψίδος καὶ νὰ ἀνεγείρῃ αὐτὴν ὅπως διευκολύνῃ τὸν ὑπηρέτην τῆς τραπέζης.

Ὅταν δὲ παρουσιάζουν αὐτῷ ἔδεσμά τι, νὰ λαμβάνῃ ἐξ αὐτοῦ μὲ διάκρισιν καὶ νὰ μὴ φοινηται κάμων ἐκλογίην.

Νὰ κρατῇ τὴν κρεάγγραν μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, τὸ δὲ ἐγχειρίδιον μὲ τὴν δεξιάν.

Νὰ κόπτῃ δὲ τὸ κρέας εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ νὰ τρώγῃ αὐτὰ βαθμηδόν.

Νὰ μὴ βάλῃ ποτὲ τὴν λεπίδα τοῦ ἐγχειριδίου εἰς τὸ στόμα.

Νὰ μὴ κόπτῃ τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου δι' ἐγχειριδίου, ἀλλὰ νὰ θλῆ αὐτὸ ἄνωθεν τῆς παροψίδος αὐτοῦ.

Νὰ μὴ ἀπομάσῃ τὸ ἐπὶ τῆς παροψίδος αὐτοῦ ἔμβαμμα μὲ φίχα ἄρτου οὐδὲ νὰ ἐγγίξῃ τὰ ὅστ᾽ διὰ τῶν δακτύλων.

Νὰ μὴ ὀμιλῇ οὐδὲ νὰ πίνῃ ἔχων πεπληρωμένον τὸ στόμα.

Νὰ μὴ τρώγῃ οὔτε λίαν ταχέως οὔτε λίαν βραδέως. Ἐὰν δὲ παρουσιασθέντος τοῦ ὑπηρέτου, δὲν ἐτελείωσῃ, νὰ ἀφήσῃ νὰ λάβῃ τὴν παροψίδα.

Ἐὰν μὲν εἰς ἕκαστον ἔδεσμα ἀλλάσσουν τὸ ἐγχειρίδιον καὶ τὴν κρεάγραν, ὡς συμβαίνει εἰς τινὰς οἰκίας, νὰ ἀποθέτῃ αὐτὰ ἐπὶ τῆς παροψίδος αὐτοῦ, ἔαν δὲ τούναντίον, νὰ θέτῃ αὐτὰ πλησίον του, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ρυπάνῃ τὴν ἐπιτραπέζιον ὀθώνην.

Νὰ μὴ ἀναπτύσῃ ποτὲ ἐντελῶς τὸ χειρόμακτρον αὐτοῦ· νὰ ἀφίνη δὲ αὐτὸ ἐπὶ τῶν γονάτων.

Οὐδέποτε νὰ ἀπομάσῃ τὸ ποτήριον αὐτοῦ διὰ τοῦ χειρομάκτρου.

Ἐὰν δὲ συμβῇ νὰ εὕρῃ τρίχα ἐντὸς τοῦ φαγητοῦ, νὰ μὴ δείξῃ αὐτήν, ἵνα μὴ φέρῃ ἀηδίαν εἰς τοὺς συνδαιτημόνας.

Ἐὰν δὲ τῷ φαίνεται ὅτι τὸ κυνήγιον καὶ οἱ ἰχθυὺς ἔχουσιν ὄσμην, νὰ μὴ φάγῃ ἐξ αὐτῶν· ἐρωτηθεὶς δὲ τὸν λόγον νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἀγαπᾷ αὐτὰ.

Ὅταν δὲ οἱ οἰκοδεσπότες, τιμῶντες αὐτόν, τῷ στέλλωσι παροψίδα περιέχουσαν ἔδεσμα τι ὀφείλει νὰ κρατήσῃ αὐτήν. Θεωρεῖται δὲ ἀγένεια τὸ νὰ προσφέρῃ αὐτήν εἰς τὸν γείτονά του.

Νὰ μὴ ἐπικρίνη οὐδέποτε ἔδεσμα, οὐδὲ νὰ κάμνη σύγκρισιν αὐτοῦ πρὸς ἄλλο παρόμοιον, ὅπερ ἔφαγεν ἀλλαχοῦ καὶ τὸ ὅποιον ἐφάνῃ εἰς αὐτόν νοστιμώτερον.

Νὰ μὴ πίνῃ χωρὶς νὰ ἀπομάξῃ τὰ χεῖλη, ἵνα μὴ ἐπιλιπάνῃ τὰ χεῖλη τοῦ ποτηρίου, ὅπερ εἶναι λίαν ρυπαρόν.

Νὰ μὴ ὀσφραίνεται τὸν οἶνον, οὐδὲ νὰ δοκιμάζῃ αὐτόν ὡς ὁ ἔμπορος ἐν τῇ ἀποθήκῃ.

Νὰ μὴ λέγει: εὐχαριστῶ, εἰς τοὺς ὑπηρέτας, οἵτινες παρυσιάζουσιν τι· διότι ἐκεῖνοι κάμνοντες τοῦτο δὲν ὑπηρετοῦσιν αὐτόν ἀλλὰ τοὺς κυρίους αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἐπιδορπίων δὲ νὰ μὴ βάλῃ οὔτε ζακχαρωτὰ οὔτε ἄλλο τι εἰς τὸ θυλάκιον· διότι τοῦτο εἶναι ἀπρεπές.

Νὰ μὴ καθαρῖζῃ μῆλον ἢ ἄπιον σπειροειδῶς. Ἄλλὰ νὰ διαίρῃ αὐτὸ κατὰ μῆκος, εἶτα δὲ εἰς τέσσαρα τέταρτα καθαρῖζων αὐτὰ καθ' ὅσον τρώγει.

Ὁ ἀνὴρ ὀφείλει ἐπὶ τῆς τραπέζης νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν παρκαθημένων αὐτῷ κυριῶν· νὰ πράττῃ δὲ τοῦτο μετὰ χάριτος καὶ ἄνευ ἐπιτηδεύσεως.

Ἡ κυρία δὲν πρέπει ποτὲ νὰ χέῃ ὕδωρ ἵνα πῖωσιν οἱ παρκαθημένοι αὐτῇ ἄνδρες.

Ἐχων δὲ τις νὰ ζητήσῃ τι παρὰ τοῦ ὑπηρέτου δὲν πρέπει νὰ φωνάζῃ αὐτόν, ἀλλὰ νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐκεῖνος παρατηρεῖ αὐτόν διὰ νὰ κάμῃ αὐτῷ ἐν μικρὸν νεῦμα.

Νὰ προσέχῃ δὲ νὰ μὴ κάμνη θόρυβον διὰ τοῦ ἐγχειρίδιου ἢ διὰ τῆς κρεάγρας.

Ὅσοι τρώγοντες κάμνουν θόρυβον διὰ τῶν σιαγόνων, ὀφείλουν νὰ προσέχωσι πολὺ ὅταν παρευρίσκωνται εἰς γεῦμα.

Νὰ μὴ διαμοιράζῃται μετὰ κυρίας ὀπωρικὸν περιεχόμενον ἐν τῇ παροψίδι αὐτοῦ. Διότι τοῦτο ἤθελον πράξῃ πολλοὶ κύριοι. Δυνατὸν ὅμως νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἄρκετὰ ὀπωρικά δι' ὅλους· τότε ὀφείλει νὰ προσφέρῃ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἄπιου, ἔνθα εἶναι προσκεκολλημένος ὁ μίσχος.

Νὰ μὴ ὀμιλῇ οὐδέποτε χμηλοφωνῶς καὶ μὲ μυστικὸν τρόπον εἰς τὸ οὖς τῆς γείτονος αὐτοῦ· διότι τοῦτο θεωρεῖται ἀγενές.

Ἐὰν ἀνὴρ πῖῃ ἐξ ἀπροσεξίας ἐκ τοῦ ποτηρίου τῆς παρκαθημένης αὐτῷ κυρίας, χωρὶς ποσῶς νὰ γελάσῃ καὶ νὰ κά-

μη ἐπὶ τούτου ἀτόπους ἀστειότητας, ὀφείλει νὰ ζητήσῃ αἰ-
δημόνως συγγνώμην καὶ νὰ νεύσῃ ἀμέσως νὰ ἀλλάξωσι τὸ
ποτήριον.

Προσθέσωμεν δὲ ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ δεικνύῃ ἕτερον διὰ
τοῦ δακτύλου.

Ἐὰν συνήθειά τις τυγχάνῃ ἄγνωστος εἰς αὐτόν, νὰ παρα-
τηρῇ πῶς πράττουσιν οἱ λοιποὶ συνδιαιτημένες· μήπως ἐκ
τῆς βίας διαπράξῃ ἀτόπημά τι.

Ἐὰν δὲ ᾔνῃ προσκεκλημένος εἰς δείπνον τελετῆς, δέον νὰ
φέρῃ μέλαν ἔνδυμα, λευκὸν λαίμοδέτην καὶ χειρόκτια λευκὰ
ἢ ἀχυρόχροα.

Ἐὰν δὲ ᾔνῃ καὶ ἄλλοι συνηθροισμένοι πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς
τὸ ἐστιατόριον, ἐκτελεῖ τὸν συνήθη χαιρετισμὸν καὶ ἵσταται
ὀρθός, συνομιλῶν μετὰ τῶν γειτόνων αὐτοῦ ἕως οὔ ὁ οἰκοδε-
σπότης ἢ ὁ ὑπηρετὴς ἀνοίξῃ ἀμφοτέρως τὰς πτυχὰς τῆς θύ-
ρας καὶ προσκαλέσῃ αὐτούς.

Τότε ὁ μὲν οἰκοδεσπότης προσφέρει τὸν βραχίονα εἰς τὴν
γυναῖκα, ἥτις ἕνεκα τῆς ἡλικίας καὶ κοινωνικῆς αὐτῆς θέ-
σεως, δικαιοῦται τοῦ τοιούτου σεβασμοῦ καὶ προτιμῆσεως,
καὶ προηγείται.

Ἡ δὲ οἰκοδέσποινα προσφέρει τὸν βραχίονα εἰς τὸν ἄνδρα
τὸν μάλλον προβεβηκότα τῇ ἡλικίᾳ καὶ διαπρεπέστερον, καὶ
ἀκολουθεῖ δευτέρα.

Οἱ δὲ προσκεκλημένοι ἀκολουθοῦσι συμφώνως πρὸς τοὺς
κανόνας τῆς ἐθιμοταξίας.

Ὀφείλει δὲ ὁ συνοδεύων γυναῖκα νὰ προσφέρῃ πάντοτε τὸν
δεξιὸν βραχίονα.

Διερχόμενος δὲ διὰ θύρας, νὰ προηγῆται ἀποσυρόμενος ὁ

λίγον πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἀφίνων περισσότερον διάστημα
εἰς τὴν μετ' αὐτοῦ κυρίαν. Ἄμα δὲ φθῶσιν εἰς τὸ ἐστιατό-
ριον νὰ χαιρετήσῃ τὴν σύντροφον αὐτοῦ, ἥτις θὰ ἀνταποκρι-
θῇ διὰ κούφου ὑποκλίσεως.

Νὰ περιμένουν δὲ νὰ ὑποδείξουν αὐτοῖς τὰς θέσεις των,
ἐκτὸς ἐὰν αὗται ὑποδεικνύονται ὑπὸ γραμματίου τεθειμένου
ἐπὶ τοῦ χειρομάκτρου.

Ὁ ἀνὴρ ὁ συνοδεύων γυναῖκα ὀφείλει νὰ περιμείνῃ νὰ κα-
θεσθῶσι πασαι αἱ γείτονες αὐτοῦ καὶ ἀκολουθῶσιν αὐτός.

Ὁ οἰκοδεσπότης μετὰ τῆς οἰκοδεσποίνης καταλαμβάνουσι
τὸ μέσον τῆς τραπέζης ἀπέναντι ἀλλήλων. Τιμητικαὶ δὲ θέ-
σεις εἶναι αἱ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῶν.

Ἄφοῦ δὲ καθεσθῇ ἐντελῶς νὰ ἀνταλλάξῃ τετριμμένους τι-
νὰς λόγους πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ.

Νὰ μὴ λησμονῇ δὲ ὁ συνοδεύων γυναῖκα ὅτι ἡ θέσις αὐτοῦ
ὑποχρεοῖ αὐτὸν νὰ παρέχῃ πᾶσαν δυνατὴν ἐκδούλευσιν εἰς τὸ
πρόσωπον ὅπερ συνοδεύει. Νὰ βαλλῇ εἰς αὐτὸ ποτόν, ἂν ὁ οἶ-
νος εὐρίσκηται ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ προσε-
κτικῶς μήπως τῷ ἐλλείπει τι.

Νὰ σταθμιζῇ καλῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ πρὸς πλείονα
ἀσφάλειαν νὰ περιορίζηται εἰς γενικά.

Ἐὰν δὲ ὁ οἰκοδεσπότης προσφέρῃ αὐτῷ ἕδισμα ἢ ἡ οἰκο-
δέσποινα ζυμαρικόν, ἢ οἶον δῆποτε γλύκισμα κατασκευασθὲν
ὑπ' αὐτῆς εἶναι ὑπόχρεως νὰ τιμῆται τὴν φιλοφρόνησιν
ταύτην.

Ὅταν δὲ συνδιάλεξις τις καταστῇ γενικὴ, ἐὰν θέλῃ νὰ
λάβῃ μέρος εἰς αὐτήν, νὰ πράξῃ τοῦτο εὐγενῶς. Νὰ μὴ δια-
κόπτῃ δὲ τίνα τῶν ἐν τῇ τραπέζῃ.

Ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ δεῖπνόν μας.

Λαμπρά εὐθυμία διαχέεται μετὰ τοῦ οἴνου τοῦ ἐπιδορπίου.

Ἡ χάρὰ ἀκτινοβολεῖ ἐπὶ τῶν προσώπων πάντων.

Σήμερον δὲν συνειθίζουσι σχεδὸν τὰς προπόσεις εἰμὴ μόνον εἰς πολιτικὰ συμπόσια. Ἐάν ἐν τούτοις ὁ ἀμφιτρώων προπίη εἰς ὑγείαν τινός, πάντες οἱ συνδαιτημόνες ὀφείλουσι νὰ κύψωσι ὅπως χαιρετήσωσι τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἀπευθύνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ κενώσωσιν ἐντελῶς τὰ ποτήρια αὐτῶν.

Δὲν ἀνήκει δὲ εἰς τοὺς συνδαιτημόνας ἡ πρωτοβουλία τῶν προπόσεων· τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἐστιάτορα.

Δοθέντος δὲ τοῦ σημείου τῆς ἐγέρσεως ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἕκαστος ἐγείρεται ἀποθέτων τὸ χειρόμακτρον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς παροψίδος καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς καθέκλας, καὶ προσφέρων τὸν βραχίονα εἰς τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ γείτονα αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἐπιστροφή εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς γίνεται ὡς καὶ ἡ ἐξοδος μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ οἰκοδέσποινα ἀφίνει τοὺς λοιποὺς νὰ προηγηθῶσιν.

Ὁ σύζυγος αὐτῆς προηγεῖται ὡς καὶ πρότερον. Οἱ δὲ συνδαιτημόνες ἀκολουθοῦσιν αὐτόν, ἐπαναφέρων ἕκαστος τὴν κυρίαν, ἣν συνώδευσε εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς.

Μετὰ τινα δὲ στιγμὴν φέρουσι τὸν καφέν. Ἡ δὲ οἰκοδέσποινα ὀφείλει νὰ ἐπιστατῆ ποιουμένη τὰς ἀναλόγους φιλοφρονήσεις. Νὰ μὴ δὲ χύνωσιν τὸν καφέν ἐντὸς τοῦ πινακιδίου.

Ἐάν δὲ τις δὲν δύναται νὰ στερηθῆ τοῦ σιγάρου μετὰ τὸ δεῖπνον, νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν οἰκοδεσπότην εἰς τὸ καπνιστήριον, καὶ νὰ ἐπανεέλθῃ, ὡς οἶόν τε, τάχιον. Διότι ἡ εὐγένεια ἀπαιτεῖ νὰ συντελέσῃ ἕκαστος πρὸς τέρψιν τῶν λοιπῶν.

Ἐάν δὲ ἡ οἰκοδέσποινα λέγῃ νὰ παίζωσι μουσικόν τι ὄργανον, οἱ ἐρασταὶ τῆς μουσικῆς ὀφείλουσι νὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς. Αὕτη δὲ ὀφείλει νὰ μὴ καταχρασθῆ τῆς ἀγαθότητος αὐτῶν, μὴ λησμονοῦσα τὴν δεικτικὴν ἀπάντησιν τοῦ Chopin πρὸς τὸν ἀμφιτρώονα αὐτοῦ, ὅστις ἐνόμιζε τὸν μέγαν κλειδοκυμβαλιστήν, τρόπον τινὰ ὑπόχρεων νὰ παίζῃ καθ' ὅλην τὴν ἐσπερίδα :

— Ἄχ! Κύριε, εἶπεν ὁ Chopin, παίζας προηγουμένως μίαν μαζοῦρα, ἔφαγον πολὺ ὀλίγον!

Πρέπει δὲ ὁ οἰκοδεσπότης νὰ προνοῇ πρὸς εὐχαρίστησιν πάντων τῶν προσκεκλημένων ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ πέντε ἢ ἕξ ὥρας. Κατὰ συνέπειαν, νὰ ἐτοιμάζῃ εἰς μικρὸν τι δωμάτιον τράπεζαν μετὰ χαρτίων, χάριν ἐκεῖνων οἵτινες εὐχρεστοῦνται εἰς τὰς τοιοῦτου εἴδους διασκεδάσεις.

Ὁ οἰκοδεσπότης μετὰ τῆς οἰκοδεσποίνης θὰ ὑποχρεώσων τοὺς ἐραστὰς τοῦ παιγνίου τούτου, οἵτινες δὲν μεταβάλλουσιν πρὶν ἢ προσκαλέσωσιν αὐτούς.

Αἱ μὲν γυναῖκες ἐκλέγουσι τὰς θέσεις αὐτῶν, οἱ δὲ ἄνδρες καθήνται ἀκολουθῶντες εἰς αὐτὰς καθὼς πρὸς ἐκλογήν.

Εἶναι δὲ ἐν χρήσει, ἵνα τὸ πρόσωπον, ὅπερ διανέμει κατὰ πρῶτον τὰ χαρτῖα, νὰ ὑποκλίνεται καὶ ἕκαστος νὰ τῷ ἀποδίδῃ τὸν χειρετισμὸν αὐτοῦ πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὸ παίγνιον.

Οἱ νέοι ὀφείλουσι νὰ ἀποφεύγωσι τὸ παίγνιον. Αἱ δὲ νέαι νὰ μὴ παρουσιάζωνται εἰς τράπεζαν παιγνίου, καθ' ὅτι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν θὰ ἦναι ἀναγκαία πρὸς πλήρωσιν θέσεως.

Ἐνῶ δὲ ἕκαστος διασκεδάζει, φέρουσι τὸ τέτον. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ αὐτοῦ ὅτι καὶ περὶ καφέ. Πρέπει δὲ,

πρὸς τούτοις, νὰ ἀφίνη τις τὸ κοχλιάριον ἐντὸς τοῦ κυπέλλου.

Ὅταν δὲ παρέλθῃ ἡ ὥρα καὶ ἐγερωθῶσι τινες ἂν καὶ ἡ οἰκοδέσποινα ζητῇ νὰ κρατήσῃ αὐτοὺς δέον νὰ ἀπέλθωσι.

Τότε ἀποχαιρετῶσιν τοὺς ξενίζοντας αὐτοὺς εἰς οὓς ὄφειλουσιν ἐπίσκεψιν μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας.

Νὰ μὴ λησμονῶσι δὲ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην νὰ ἐπαινῶσι τὸ δειπνον καὶ τοὺς συνδιαιτημόνας καὶ πρὸ πάντων τὴν χαρίεσσαν φιλοξενίαν τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ τῆς οἰκοδεσποίνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν θεάτρῳ.

Τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους σέβας δέον νὰ ᾔηται τὸ μέτρον καὶ ὁ κανὼν πάσης ἐλευθερίας. Δυστυχῶς ὅμως κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τινὲς φαντάζονται ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι καὶ κατὰ συνέπειαν ὅτι δύνανται νὰ πράττωσι κατὰ βούλησιν χωρὶς οὐδὲλως νὰ λογιζῶσι τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους εὐπρέπειαν.

Οὕτως ἐν τῷ θεάτρῳ, ἀρθείσης τῆς αὐλαίας, παρουσιάζεται αἴφνης κύριός τις ἐξώρως καὶ ἀνχιδῶς δικταράσσει δεκαπέντε ἢ εἴκοσι παρακαθημένους, ὅπως καταλάβῃ τὴν θέσιν του. Ἐὰν δὲ τολμητῇ τις νὰ τῷ κάμῃ τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν, θὰ ἀποκριθῇ ὅτι ἐπλήρωσε τὴν θέσιν του καὶ δικαιοῦται νὰ ἔλθῃ ὁπόταν θέλῃ.

Περὶ δὲ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, ὅτε ὑπολείπονται εἰσέτι δύο ἢ τρεῖς σκηναί, εἴκοσιν ἢ τεσσαράκοντα ἢ ἑκατὸν ἐ-

χειρόμενοι συγχρόνως, κάμνουσι τρομερὸν θόρυβον ἐμποδίζοντα τοὺς λοιποὺς θεατὰς ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκούσωσι τὴν λύσιν τοῦ δράματος. Οἱ κύριοι οὗτοι, καίπερ γνωρίζουσι τὴν εὐγένειαν, ἀποσκορακίζουσιν αὐτήν. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἡ ἀξίωσις τῆς κατὰ τὴν εἴσοδον πληρωμῆς.

Πόσα ἄλλα παράπονα δύναται τις νὰ ἐκφράσῃ κατὰ τῶν ὀχληρῶν τούτων καὶ ἀναγῶγων!

*Ἄλλοι μὲν κατασκευάζουσιν ὀδοντογλυφίδα καθ' ὅλην τὴν παράστασιν, διαταράσσοντες τὰ νεῦρα τῶν παρακαθημένων· ἄλλοι δὲ κρούουσι τὸν ρυθμὸν, παρενοχλοῦντες τὰ ὦτα τῶν λοιπῶν. *Ἄλλοι δὲ ληκυθίζουσιν ἀδικόπως ὡς ἀοιδοί· ἄλλοι δὲ ἀπομύττονται λίαν θορυβωδῶς, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου ὁ ἐραστὴς μετὰ τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ προσπαθοῦσι νὰ μελωδήσωσι τὰ παράπονα αὐτῶν, ἢ τὰς ἀβρὰς αὐτῶν ὁμολογίας κλπ. κλπ. Εἶναι μακρὸς ὁ κατάλογος τῶν τοιούτων, οἵτινες ἀναγκάζουσι νὰ αἰσθάνηται τις ἀποτροπὴν πρὸς τὸ θέατρον.

Δικαίως καλοῦσι τὸ θέατρον σχολὴν τῆς ἠθικῆς καὶ τῶντι τὸ θέατρον ἐξασκεῖ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἠθῶν, καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον πρὸς ἐξημέρωσιν τῶν βαναύσων ἠθῶν, πρὸς ἀποστροφήν τοῦ κακοῦ, ἐξεγειρεῖ τὴν εὐαισθησίαν τῆς ψυχῆς, καὶ προσκαλεῖ τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα τῆς καρδίας.

Δέον ἐν τούτοις νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὅλαι αἱ παραστάσεις δὲν ἐξασκιοῦσιν εὐγενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἀναπτύξεως τῆς νεολαίας, ἥτις δέον νὰ χειραφετῆται ὑπὸ τῶν γεροντοτέρων, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δράματος.

Ὅταν μεταβαίνωσιν εἰς τὸ θέατρον μετὰ κυριῶν, εἰς ἐκ

τῶν ἀνδρῶν ὀφείλει νὰ λάβῃ τὰ εἰσιτήρια καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ τὰς κυρίας ἀπὸ τοῦ νὰ παρουσιάζωσιν αὐτὰ ἐν τῇ εἰσόδῳ.

Ἐν καιρῷ δὲ τῆς πρακτικῆς, δεόν νὰ τηρῆ ἕκαστος βαθεῖαν σιωπὴν, ἵνα μὴ ἐμποδίζῃ τοὺς λοιποὺς ἀπὸ τοῦ νὰ προσέχωσιν εἰς τὴν παράστασιν. Ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ ἐκφράσῃ σιωπηλῶς εἰς τὸν γείτονα αὐτοῦ παρατήρησιν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν παράστασιν ἢ τοὺς ἐν αὐτῇ παίζοντας καλλιτέχνους.

Ἐρχόμενος δὲ εἰς τὸ θέατρον μετὰ τηλεσκοπίου, πρέπει νὰ μεταχειρίζηται αὐτὸ διὰ τὴν σκηνήν, οὐχὶ δὲ διὰ τὸ πλῆθος ἢ διὰ τὰς κυρίας, διότι τοῦτο εἶναι ἄσεμνον.

Ἐν θεάτρῳ αἱ κυρίαὶ δὲν συνειθίζεσθαι νὰ ἐπισκέπτονται ἀλλήλας ἀπὸ τῆς μιᾶς λιόζας εἰς τὴν ἄλλην. Ἐκαστος ὀφείλει νὰ τηρῆ τὴν θέσιν αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν παράστασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν ὁδοιπορίᾳ.

Καὶ οἱ ὁδοιπόροι δὲ καθυποβάλλονται εἰς ἀμοιβαίαις παραχωρήσεις, πρῶτον μὲν ἐξ εὐγενείας, εἶτα δὲ ἐκ προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐὰν θέλωσι νὰ ἀνακουφίσωσι τοὺς κόπους καὶ τὰς ἀνίας τῆς ὁδοιπορίας.

Ἐπάρχουσιν ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας ὁ ταξιδεύων οὐ μόνον δύναται, ἀλλὰ καὶ ὀφείλει νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς συνοδοιπόρους, ὡς π. χ. νὰ ἀνοίγῃ τὴν θύραν, νὰ βοηθῆ αὐτοὺς ὅπως εἰσέλθωσιν ἢ ἐξέλθωσι κλπ. ἢ δὲ ὁδοιπόρος ὀφείλει εὐγενῶς

καὶ μετὰ χάριτος νὰ εὐχαριστήσῃ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις ταύτας.

Ἐν δημοσίᾳ δὲ ἀμάξῃ καὶ ἐν γένει εἰς παρόμοια δημοσία μέρη, καλῶς ἀνατεθραμμένοι ἄνθρωποι, ποτὲ δὲν συνάπτουσι συνδιάλεξιν μετ' ἀγνώστων προσώπων. Ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτήσῃ ἢ νὰ δώσῃ καμμίαν πληροφορίαν εὐγενῶς, ἀλλ' ἀκολουθῶς νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἐφημερίδος ἢ βιβλίου καὶ οὕτω νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ὀμιλίαν.

Ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ καλὴ συμπεριφορὰ ἀπαιτοῦσι νὰ μὴ ἀρχίζῃ τις ποτὲ ἀνοικτὰς συνομιλίαις μετὰ συγγενῶν ἢ φίλων αὐτοῦ, συνοδοιπορούντων μετ' αὐτοῦ, ἀπέναντι ξένων.

Φανερὰ συνδιάλεξις ἀπέναντι ξένων καὶ ἀγνώστων ἡμῶν προσώπων, δύναται νὰ ἔχῃ λίαν σπουδαίας, ἐνίοτε δὲ μάλιστα καὶ λίαν λυπηρὰς συνεπειάς.

Πολλάκις συμβαίνει, ὥστε πρόσωπον, μεθ' οὗ ἀπερίσκεπτος ὁδοιπόρος, συμφιλιοῦται, μὴ γνωρίζων, οὔτε τὸ παρελθόν, οὔδ' ἀκόμη τὸ παρόν αὐτοῦ, νὰ παρουσιασθῇ ἀκολούθως εἰς αὐτὸν ἐν συνχναστροφῇ τοιούτων φίλων, ὥστε νὰ ἀνγκάζῃ τὸν ἀπρόσεκτον ὁδοιπόρον νὰ ἐρυθριάσῃ, ἐκ μόνης τῆς ιδέας, ὅτι ἦτο γνωστός αὐτοῦ.

Ἐκαστος ὀφείλει νὰ ἀποθέτῃ τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν δεικτύων ἢ ὑπὸ τὸ κάθισμα· διότι ἔχει δικαίωμα μόνον ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου διαστήματος, ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τῆς θέσεως, ἣν κατέχει.

Νὰ ἀπέχῃ τοῦ τρώγειν ἐντὸς σιδηροδρομικῆς ἢ δημοσίας ἐν γένει ἀμάξης, ἐκτὸς ἀπολύτου ἀνάγκης, καὶ τότε μετὰ διακρίσεως καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ταχέως. Διότι δὲν εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐνοχλῇ τοὺς γείτονας αὐτοῦ διὰ τῆς ὀσμῆς τῶν τροφίμων καὶ καθαρμάτων αὐτοῦ.

Νὰ μὴ προβάλλη αὐτοῖς ἐρωτήσεις εἰς πᾶσαν περίστασιν, οὐδὲ νὰ ἀρχίζῃ μεγαλοφώνως συνδιαλέξεις περὶ τῶν ἰδίων ὑποθέσεων, εἰς ἃς οἱ παρευρισκόμενοι δὲν ἐνδιαφέρονται.

Πολλάκις διεγείρονται φιλονεικίαι περὶ τῶν θυρίδων, ἅς, οἱ μὲν θέλουσιν ἀνοικτὰς, οἱ δὲ κεκλεισμένους· διότι πολλοὶ φαντάζονται ὅτι ἔχουσιν εἰς τὴν διέθεσιν αὐτῶν τὴν θυρίδα, ἐν ἣ παρακίθηνται· τοῦτο δὲ πρὸ πάντων συμβαίνει ἐντὸς σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν. Ἄλλ' ἀπατώνται οἱ οὕτω νομίζοντες· διότι ὁ ἀπέναντι αὐτῶν, ὡς ἔχων τὰ αὐτὰ μὲ αὐτοὺς δικαιώματα, δύναται νὰ ἦναι ὅλως ἐναντίας γνώμης.

Δύο τινὰ μόνον δύναται τις νὰ ἀπαιτήσῃ. Ἄφ' ἐνὸς μὲν τὸ κλείσιμον τῆς ἐτέρας τῶν θυρίδων, ὅταν γίνηται ρεῦμα ἀέρος· ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν ἀποχὴν τοῦ καπνοῦ.

Ἡ στοιχειωδέστερα εὐγένεια θεωρεῖ καθήκον τὸ ὑπακίβειν πάραυτα εἰς αἴτησιν κυρίας ἢ οἰουδήποτε προσώπου, ὅπερ φαίνεται ἀδιάθετον.

Εἶναι δὲ εὐγενὲς τὸ νὰ προσφέρῃ τις τὴν γωνίαν, τὴν ὁποίαν κατέχει, εἰς κυρίαν ἢ εἰς γέροντα· δύναται ὅμως νὰ ἀπλλαγῇ τῆς τοιαύτης ὑποχρέωσης, ὅταν εὐρισκόμενος ἐν οἰκογενεῖα, κάθηται πλησίον φίλου τινός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν τοῖς λουτροῖς.

Τὰ λουτρά κατέστησαν μία τῶν κατεπειγουσῶν ἀναγκῶν τοῦ νεωτέρου βίου. Ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν γίνονται κατ' ἔτος μετοικεσίαι.

Αἱ μὲν γυναῖκες, μεταβαίνουσαι εἰς τὰ λουτρά, ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τῶν ἐπίδεικτικῶν φροντίδων τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν συζυγικῶν ἐλέγχσεων. Οἱ δὲ σύζυγοι, διαμείνοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐν ταῖς πόλεσιν, ἔνεκα τῶν ἰδίων ὑποθέσεων. Ἐπισκέπτονται δὲ μόνον καθ' ἑβδομάδα, ἢ κατὰ δεκαπενθημερίαν, ἢ ἀπαξ μόνον κατὰ μῆνα. Τοῦτο ἐξαρτάται ἐκ τῆς ἀποστάσεως.

Ἐπὶ τῇ πλήρει ταύτῃ ἐλευθερίᾳ καὶ μονώσει, ἢν ἡ θέσις αὕτη παρέχει εἰς τὰς γυναῖκας, ἴσως δὲν εἶναι ἄτοπον νὰ ὑποβάλωμεν παρατηρήσεις τινάς.

Πρῶτον πάντων, νὰ προσέχωσιν αὐστηρῶς νὰ μὴ συναναστρέφονται μετὰ προσώπων, ὧν ἀγνοοῦσι τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν παροῦσαν αὐτῶν θέσιν. Ἄλλ' ἴσως εἶπη τις, ὅτι δὲν μεταβαίνουσιν εἰς τὰ λουτρά, ὅπως καταδικασθῶσιν εἰς βίον μονήρη καὶ στερηθῶσι σχέσεων μᾶλλον ἢ ἥττον εὐαρέστων, καὶ πρὸς τούτοις δὲν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ μένωσιν ἐμπεπορημένοι ἐντὸς τῶν ἵπποπηρῶν αὐτῶν. Ἄλλὰ κατὰ τοῦτο ἀπατώνται διότι θεωροῦσι τὰ πράγματα λίαν ἐπιπολαιῶς.

Ἐπικινδυνωδέστερον νὰ ἀνχάβῃ τις ἀπερισκέπτως οἶκας

δήποτε υποχρεώσεις πρὸς πρόσωπα, μεθ' ὧν τὸ πρῶτον ἐσχετίσθη.

Ἀνάγκη νὰ λαμβάνη λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῆς θέσεως καὶ τοῦ παρελθόντος αὐτῶν πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκόν του.

Μεταξὺ τῶν τυχαίων τούτων συναντήσεων, φυσικῶς θὰ εὐρεθῶσι καὶ ἔντιμοι ἄνθρωποι.

Παραδέχεται λοιπὸν αὐτοὺς ἐκ περιστάσεως, διὰ τὰς στιγμιαίας αὐτῆς ἀνάγκας καὶ διασκεδάσεις, καίπερ μὴ οἰκείους· οὗτοι δὲ λαμβάνουσιν ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὴν ὑποδοχὴν ταύτην καὶ δὲν λησμονοῦσι νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτήν, ἐπανελθούσαν εἰς τὴν πόλιν. Πῶς τότε θὰ ἐκκρούσῃ αὐτούς; Ἐὰν ἀρνηθῇ νὰ ἀνοιξῇ αὐτοῖς τὴν θύραν, θὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἀσπόνδους ἐχθρούς· διότι ἡ προσβληθεῖσα αὐτῶν φιλαυτία ποτὲ δὲν θὰ συγχωρήσῃ τοῦτο.

Ἄλλ' ὁ μεγαλειότερος κίνδυνος δὲν ἔγκειται εἰς τοῦτο μόνον. Παραδεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι ἔσχε τις τὸ δυστύχημα νὰ περιπέσῃ εἰς τινα ἐξ ἐκείνων τῶν πανούργων ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, οἵτινες ἐπαγγέλλονται τὸ θηρεύειν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν γυναικῶν, ἵνα καυχῶνται ἐπὶ τούτῳ δημοσίᾳ, καὶ ἐκμεταλλεύονται τὸ ἀπαύγασμα τῆς τιμῆς αὐτῶν. Ἐὰν δὲ προσενηχθῶσιν αἰμύλως καὶ ἐξαπατηθῶσιν ὑπ' αὐτῶν, χωρὶς οὐχ ἧττιν νὰ λάβωσι στενὰς σχέσεις, διακινδυνεύουσι τὴν ὑπόληψιν αὐτῶν, καὶ ὑφίστανται κακὰς συνεπειάς.

Λοιπὸν δέον νὰ ἦναι τις προσεκτικὸς εἰς τὰς κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐξοχῇ διαμονὴν αὐτοῦ σχέσεις, καὶ τὰς μᾶλλον παροδικάς, καὶ προσέτι λίαν σκεπτικὸς καὶ φρόνιμος κατὰ τὴν διαγωγὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν κοινωνίαν.

Τοῦτο εἶναι τὸ γλυκύτερον ὄναρ ὅπερ αἱ νεάνιδες ἐρατμιώτερον φιλοφρονοῦνται, ἐποφθαλμιούσι δὲ πρὸς τὴν εὐδαίμονα ταύτην ἡμέραν, ὡς οἱ μαθηταὶ τοῦ γυμνασίου πρὸς τὴν ἀποφοίτησιν αὐτῶν.

Μέχρι τοῦδε, ἡ νεάνις κεκλεισμένη, οὕτως εἶπειν, ἐντὸς παρνόμου εἰρητικῆς, ἐζήσῃ λίαν περιορισμένη. Σπανίως μολίς τῇ ἐπέτρεπον νὰ ἐμφανίζηται πρὸς στιγμὴν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Αἱ διασκεδάσεις αὐτῆς, αἱ μόναι αὐτῆς ἠδοναί, περιορίζοντο εἰς πεδιάς τινας μετὰ τῶν ὁμιλήκων αὐτῆς συμμαθητριῶν. Ἄλλ' ὁ καιρὸς παρήλθε.

Ἡ μικρὰ κόρη ἔγεινεν ἐνῆλιξ νεανίς. Δέον νὰ σκέπτωνται ἤδη πρὸς ἀποκατάστασιν αὐτῆς· δηλονότι πρὸς εὐρεσιν συζύγου ἀρμοδίου καὶ ἀναλόγου πρὸς αὐτήν. Πρὸς τοῦτο δέον νὰ παρουσιάζωσιν αὐτὴν εἰς τὴν κοινωνίαν. Μέγα τὸ ἔργον, ἀπικιτοῦν μακρὰν καὶ ἐπίπονον προπαρασκευήν.

Κατὰ πάσαν προίαν ἔρχεται ὁ χοροδιδάσκαλος, ὅστις ἐπαγγέλλεται τὴν τελειοποίησιν τοῦ μέρους τούτου τῆς ἀνατροφῆς τῆς νεάνιδος. Διδάσκει εἰς αὐτὴν τὴν εὐστροφίαν τοῦ σώματος, τὸ ἀτημέλητον τῶν κινήσεων, τὰς χαριέσσας στάσεις, τοὺς δικφόρους χειρετισμούς καὶ σχήματα, τὸν τρόπον τοῦ κρατεῖν τὸ ρινόμακτρον καὶ τὸ ριπίδιον, καὶ στιρίζειν ὀρχουμένην τὸν ἀριστερόν βραχίονα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ συνορχουμένου κτλ.

Ἀκολουθῶς δέ, ἡ μήτηρ ἐνισχύει αὐτὴν διὰ τῆς πείρας καὶ τῶν συμβουλῶν αὐτῆς. Μυεῖ αὐτὴν τῶν θεμιτῶν μυστηρίων τῆς φιλαρεσκείας· ἐπιτηρεῖ καὶ καθιστᾷ αὐτὴν προφυλακτικὴν κατὰ τῶν κολακειῶν καὶ δόλων τῶν ἐραστῶν. Διδάσκει εἰς αὐτὴν τοὺς ἀπαιτούμενους τρόπους καὶ λέξεις εἰς τὴν τοιάνδε ἢ τοιάνδε περίστασιν. Ἀκολουθῶς δὲ ἀμφοτέρω ἐπιθεωροῦσι τοὺς διαφόρους στολισμούς, φροντίζουσαι νὰ φαντασθῶσι τοιοῦτόν τινα, οὔτινος ἢ ἐξαιρετικῆ ἀπλότης καὶ κομψότης· νὰ ἦναι κατὰλληλοι ὅπως διεγείρωσι τὸν θαυμασμόν.

Ἐπὶ τέλους, ἡ ἀναμενομένη ἡμέρα ἔφθασεν. Ἡ νεανίς συνοδεύει τὸν πατέρα αὐτῆς, ὅστις συνιστᾷ αὐτὴν εἰς τοὺς στενοὺς αὐτοῦ φίλους καὶ γνωστούς, οἵτινες περιστοιχίζουσι καὶ ὑποδέχονται αὐτὴν ἐνθουσιωδῶς ὡς συνήθως πᾶν κκινοφανές.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης, κατατάσσεται εἰς τὸν κατάλογον τῶν νυμφευσίμων δεσποινίδων.

Οἱ ὑποψήφιοι γαμβροὶ δύνανται νὰ ζητήσωσιν αὐτὴν εἰς γάμον. Τότε διενεργοῦνται ἐν τῇ ὑπάρξει αὐτῆς ταχεῖαι μεταμορφώσεις παρεμφερεῖς πρὸς ὀρατὴν μαγικὴν μεταβολὴν.

Μεταχειρίζονται δὲ αὐτὴν μεθ' ὅλης τῆς ὑπολήψεως καὶ εὐπρεπείας, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ νέα αὐτῆς θέσις.

Πανταχοῦ τυγχάνει ὑποδοχῆς, εἰς ἐορτάς, εἰς δεῖπνα κλπ. βοηθεῖ τὴν μητέρα αὐτῆς εἰς τὰς φιλοφρονήσεις τῆς ὑποδοχῆς, καὶ συνοδεύει αὐτὴν πανταχοῦ, εἰς τὰς ἐπισκέψεις, εἰς τὸ θέατρον, τὴν συναυλίαν κτλ.

Τοῦ λοιποῦ δέ, ὅταν τις δίδῃ ἐπισκεπτήριον δελτίον διὰ τὴν Κυρίαν, θὰ φροντίσῃ ἐπίσης νὰ δώσῃ καὶ διὰ τὴν δεσποσύνην· ἐπὶ τέλους τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀναγράφεται εἰς ὅλα τὰ προσκλητήρια.

Ἦδη δέ, ὅτε ἐξηκοντίσθη εἰς τὴν τύρβην καὶ δίνην τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ἡδονῶν, ὑπολείπονται μόνον εὐχαὶ καὶ δεήσεις πρὸς ταχεῖαν εὔρεσιν συζύγου—κατὰ τὴν ἀρέσκειαν καὶ ἐπιθυμίαν αὐτῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν χορῷ.

Quel bonheur de bondir, éperdue en la foule,
De sentir par le bal ses sens multipliés,
Et de ne pas savoir si dans la nue ou roule
Si l'on chasse, en fuyant, la terre, on si l'on foule
Un flot tournoyant à ses pieds.

VICTOR HUGO.

Ἐν Παρισίοις οἱ χοροὶ ἄρχονται λίαν ἐξώρας.

Τὸ προσκλητήριον ὀρίζει τὴν ἐνδεκάτην ὥραν. Θεωρεῖται δὲ ἀδιακρίσια τὸ νὰ ἔλθῃ τις ἐνωρίτερον, ἀγένεια δὲ τὸ νὰ παρουσιασθῇ λίαν ἐξώρας· διότι τοῦτο δεικνύει ἔλλειψιν προθυμίας.

Ἐκαστος δὲ εἰσερχόμενος, κατὰ πρῶτον ἐκτελεῖ τὰ πρὸς τοὺς οἰκοδεσπότας καθήκοντα. Εἶτα δὲ περιερχόμενος ἐντὸς τῆς αἰθούσης χαιρετᾷ διαδοχικῶς πάντας τοὺς γνωστούς. Ἀκολουθῶς δὲ ρίψας εὐστροφον βλέμμα ἐπὶ τῶν καθισμάτων, διακρίνει τὰς κυρίας καὶ δεσποινίδας, εἰς ἃς κατὰ χρέος ἢ δι' οἶαν δῆποτε ἄλλην αἰτίαν, ὀφείλει νὰ ἀπευθύνῃ τὰς πρώτας αὐτοῦ προσκλήσεις. Ὄφείλει δὲ νὰ ἦναι ἐτοιμος ἅμα τῷ

προανακρούσματι τῆς ὀρχήστρας, μὴ λησμονῶν τοὺς ἀπαιτούμενους τρόπους :

« Κυρία ἢ Δεσποσύνη, ἐλπίζω ὅτι θὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ με τιμῆσητε κτλ. — ἢ θὰ ἦμαι λίαν εὐτυχῆς νὰ ἐπιτύχω τῆς εὐνοίας κτλ.

Αὐτὴ δὲ θὰ ἀποκριθῆ καταφατικῶς ἢ, ἐὰν ἦναι ἤδη προσκεκλημένη ὑπ' ἄλλου, θὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην της, διότι δὲν δύναται νὰ ἀποδεχθῆ.

Ἐγερθείσης δὲ ταύτης, ἀποθέτει οὗτος τὸν πῖλόν του ἐπὶ τοῦ καθίσματος αὐτῆς, ἢ τὸ ξίφος ἐὰν ἦναι στρατιωτικός· προσφέρει δὲ τὸν δεξιὸν βραχίονα καὶ ἀμφότεροι καταλαμβάνουν θέσιν.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ χοροῦ, ὀδηγεῖ αὐτὴς τὴν συγχορευτρίαν αὐτοῦ ποιοῦμενος βαθὺν χαιρετισμὸν, πρὸς ὃν αὕτη ἀνταποκρίνεται διὰ βαθείας ὑποκλίσεως.

Θεωρεῖται δὲ ἀδιακρισία εἰς ἄνδρα, νὰ προσκαλέσῃ ἐν τῇ αὐτῇ ἐσπερίδι πλείονας ἢ τρεῖς φορές τὴν αὐτὴν κυρίαν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἔλλειψις χορευτριῶν. Ἡ προσοχὴ δὲ αὕτη, ἦν ἀπαιτεῖ ἡ κοσμιότης, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς νέους μεμνηστευμένους.

Δὲν πρέπει δὲ ὁ ἀνὴρ νὰ θέτῃ τὸν βραχίονα περὶ τὴν ὀσφῦν δεσποινίδας, ὅπερ ἐπιτρέπεται μόνον πρὸς ἑγγαμον κυρίαν. Ἄλλὰ νὰ θέτῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐντελῶς εἰς τὸ μέσον τῆς ράχως καὶ νὰ μὴ κρατῆ τὴν χορευτρίαν αὐτοῦ πολὺ πλησίον.

Καὶ αὕτη δὲ ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείπῃ ἑαυτὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ χορευτοῦ, οὐδὲ πάλιν νὰ μὲνῃ λίαν μακρυσμένη. Νὰ ἀποφεύγῃ τὰς δύο ταύτας ὑπερβολάς. Πᾶσα δὲ

χορεύτρια μὴ οὔσα προσκεκλημένη ὑπὸ τινος, εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἀποδέχεται ἀδιακρίτως πάντα παρουσιαζόμενον εἰς αὐτήν. Νὰ κατὰβῆ δὲ τὴν μεγαλειτέραν προσοχὴν μήπως ἀποδεχθῆ τὴν πρόσκλησιν δύο συγχρόνως ἐν τῷ αὐτῷ χορῷ. Ἐὰν δέ, ἐξ ἀπροσεξίας, πράξῃ τὸ λάθος τοῦτο, ὁ μόνος τρόπος πρὸς ἐπὶ ἀνόρθωσιν αὐτοῦ εἶναι τὸ νὰ ἀποποιηθῆ ἀμφοτέρους καὶ νὰ καθίσῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ χοροῦ τούτου.

Εἶναι δὲ ἀπρεπέστατον τὸ νὰ προσπαθῆ ὁ ἕτερος τῶν χορευτῶν τούτων νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτήν νὰ ἐγερθῆ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν κύριον ἐκείνον, ὅστις ἐπιλήσμων ὢν, ἀφίνει τὴν κυρίαν, τὴν ὁποῖαν προσεκάλεσε νὰ προσμένη μάλιστα, ἐκτίθεται εἰς δυσαρέστους συνεπείας. Διότι τοιαύτη προσβλητικὴ λήθη εἶναι ἀσύγγνωστος.

Ὅταν δὲ χορευτὴς τις προσκαλέσῃ κυρίαν τινὰ καὶ αὕτη ἀποποιηθῆ, θὰ ἐδείκνυε αὐθάδειν, ἐὰν προσεκάλεῖ ἑτέραν ἐκ τῶν παρακαθημένων γνωρίζουσαν τὴν ἄρνησιν ταύτην, ἐκτὸς ἂν αὕτη ἦναι σχετικὴ του καὶ δύναται νὰ δικαιολογηθῆ μετὰ χαριεντισμοῦ.

Ἡ νεάνις, ἢ τις δὲν χορεύει, ὀφείλει νὰ κάθηται πλησίον τῆς μητρὸς αὐτῆς ἢ τοῦ προσώπου τοῦ ἐπιφορτισμένου, ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτῇ ὡς ὀδηγός.

Ἡ κυρία ἐν ᾧ χορεύει δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐμπιστεύηται τὴν ἀνθοδέσμην της, τὸ ρινόμικτρον της ἢ τὸ ριπίδιόν της εἰς ἄνδρα, ἐκτὸς ἐὰν οὗτος ἦναι σύζυγός της ἢ ἀδελφός, ἢ στενὸς συγγενής.

Ἄμα δὲ ἡ χορεύτρια σταματήσῃ εἰς τὸν στρόβιλον ἢ εἰς τὴν πύλλαν κτλ. ὁ χορευτὴς αὐτῆς ὀφείλει ἀμέσως νὰ ἀποσύρῃ τὸν βραχίονά του ἀπὸ τὴν μέσῃν αὐτῆς.

Ὅταν δὲ χορεύτρια τις ἐπιθυμῇ νὰ καθήσῃ, εἶναι ἄτοπον εἰς τὸν χορευτὴν, νὰ ἐπιμένῃ νὰ χορεύσῃ ἀκόμη· δύναται δὲ μόνον ὁδηγῶν αὐτὴν εἰς τὴν θέσιν τῆς νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του, διότι παύει τόσον ταχέως.

Ἄνῃρ δὲ χορέων κακῶς, ἢ οὐχὶ τόσον ἐρῶθως, δεόν νὰ προσκλῆ μόνον γνωστὰς κυρίας. Καθίσας δὲ εἰς τὴν θέσιν κυρίας χορευούσης, ὀφείλει νὰ ἐγερθῇ κατὰ τὴν τελευταίαν στροφὴν τῆς ὀρχήστρας μὴ προσμένων νὰ ζητηθῇ ἡ θέσις.

Ὅταν ἡ οἰκοδέσποινα χορεύῃ ἔχει δὲ καὶ θυγατέρας χορευούσας, εἰς ταύτας ὀφείλει πᾶς ἀνὴρ τὴν πρώτην του πρόσκλησιν.

Ἐὰν δὲ αὗται εἶναι προσκεκλημένοι ὑπ' ἄλλου, ὀφείλει νὰ παρουσιασθῇ εἰς αὐτάς ἐπικνελημένως καθ' ὅλην τὴν ἐσπερίδα, ἀκνεῶν τὴν πρώτην αὐτοῦ πρόσκλησιν.

Οἱ δὲ νέοι, οἱ προσποιούμενοι ὅτι δὲν χορεύουσι ἐπιδεικνύουσιν ἢ εὐθήθειαν ἢ αὐθάδειαν. Ἡ δὲ νεανὶς εἰσερχομένη εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ καθήσῃ.

Ὁ ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ προσφέρῃ τὸν βραχίονα εἰς νεανίδα, ὅπως ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὸ ὄψοτροφεῖον, ἐκτὸς ἐὰν ᾖναι οἰκειακὸς αὐτῆς φίλος.

Δὲν πρέπει νὰ ἐκβάλλῃ τις τὰ χειρόκτια του διὰ νὰ λαμβάνῃ ἐκ τῶν ἀναψυκτικῶν ἐδεσμάτων τὰ ὅποια περιφέρονται καθ' ὅλην τὴν ἐσπερίδα· ὀφείλει δὲ νὰ ἐκβάλλῃ αὐτὰ μόνον ὅταν τρώγῃ ἐν τῷ ὄψοτροφεῖῳ ἢ ἐν τῷ ἐστιατορίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Στολισμὸς γυναικῶν.

«Μία Παρισινή, λέγει ὁ Βολταίρος, δὲν δειλιᾷ, πρὸς καλλωπισμὸν αὐτῆς, νὰ φορολογήσῃ καὶ τὰ τέσσαρα πέρατα τῆς οἰκουμένης». Ἐν τούτοις, ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη ἀσωτία τοῦ πλοῦτου δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀληθῆ γλαφυρότητα. Ἐκτὸς τούτου, δεόν νὰ δύναται νὰ συναρμόζῃ, μετὰ καλαισησίας, τὰ διάφορα ταῦτα στοιχεῖα, ὅπως συγκροτήσῃ ἐν ὅλον ἀρμονικόν.

Πᾶσα γυνὴ κέκτηται τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς τέχνης εἰς διάφορον βαθμόν, ποιουμένη χρῆσιν αὐτοῦ μᾶλλον ἢ ἥττον λογικὴν ἢ πολυδάπανον.

Δὲν δύναται δὲ νὰ ἐπιστήσῃ τις εἰς αὐτάς ἐπιμόνως τὴν μετριοφροσύνην προκειμένου περὶ καλλωπισμοῦ.

Ὅφείλουσιν οὐχ ἥττον αὗται αἰεποτε νὰ ρυθμίζωσιν αὐτὴν ἀνακλόγως τῆς περιουσίας καὶ θέσεως, ἣν κατέχουσι.

— Οὔτε ὑπερβάλλουσα πολυτέλεια, οὔτε ὑπέρμετρος ἀπλότης· τὸ φρόνιμον εἶναι νὰ ἀποφεύγωσι τὰς δύο ταύτας ὑπερβολάς.

Στολισμὸς ἀνδρῶν.

Ἡ δὲ ἀνδρική ἐνδυμασία δὲν ἀπαιτεῖ ἀνοήτους δαπάνας. Διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μέλαινα κατηφῆς καὶ ἄχαρις.

Ὁ κοινωνικὸς ἄνθρωπος ἔχει κομψότητα καὶ χάριν ὡς πρὸς

τὴν ἐνδυμασίαν. Εἶναι δὲ ἐγκρατῆς ὅσον ἀφορᾷ τὰ κειμήλια, ἐγκαταλείπων ἐκουσίως τὸν τοιοῦτον στολισμὸν, ὡς τὴν ἀνάγκησιν ἀλύσεων καὶ λοιπῶν, εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν τοῦ λαοῦ. Ἰδοῦ δὲ τί ἐγράφει καὶ ἐφημερίς τις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου :

«Εἶναι ἀπειροκαλία τὸ νὰ φέρῃ τις ἄλυσιν, ὅσον πολῦτιμος καὶ ἂν ᾖναι αὕτη, ὅταν φορῇ μέλαινα ἐνδύματα· διότι εἶναι ἀγένεια ὡς πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην καὶ τοὺς ξένους αὐτοῦ, ἐντὸς θαλάμου ὑποδοχῆς νὰ φαίνεται ἀνησυχῶν διὰ τὴν ὄραν».

Ὁ δὲ συγγραφεὺς τῶν χρονικῶν συνεπῶς πρὸς ταῦτα λέγει :

«Παράβασις τοῦ κανόνος τούτου τῆς εὐπρεπείας ἀρκεῖ νὰ ὀρίσῃ τὴν τάξιν τινός, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, νὰ υποβιβάσῃ αὐτὸν τῆς τάξεως εἰς ἣν ἀνήκει.»

Ἦδη δὲ ὑπολείπονται ὀδηγίαι τινές, περὶ τῆς ἐνδυμασίας, τῆς ἀναλόγου εἰς τινὰς ὀμηγύρεις καὶ τελετὰς.

Ἐνδύμα, ὑπενδύτης καὶ περισκέλις μέλαινα μετὰ λευκοῦ λαίμοθέτου, συνηθίζονται εἰς μεγάλα δειπνα, εἰς χοροὺς καὶ ἐσπερίδας, εἰς θεατρικὰς παρυστάσεις καὶ ἐπὶ τέλους εἰς πᾶσαν ὀμηγύριν ἐν ἣ καὶ γυναῖκες παρίστανται ἄνευ πύλου καὶ φέρουσαι ἐσθῆτας γυμνοτραχήλους (décolletés) κτλ.

Εἰς συλλυπητηρίους δὲ ἐπισκέψεις συνηθίζεται ἡ μέλαινα ρεδιγκότα διεσταυρωμένη μετὰ χειροκτίων.

Εἰς ἐπίσκεψιν δὲ τῆς ἡμέρας οὐχὶ ἐπίσημον συνηθίζεται ἡ ρεδιγκότα.

Ὁ δὲ λευκὸς ὑπενδύτης φαίνεται παρητημένος, ἀπὸ οἶον ἠποτε στολισμὸν τελετῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Καπνίζοντες καὶ ταμβακίζοντες.

Οἱ γονεῖς δὲν δύνανται νὰ φροντίζωσι καὶ νὰ ἐπαγρυπνώσωσι, ὅπως ἐμποδίζωσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καπνίζεῖν καὶ ταμβακίζεῖν.

Ταῦτα δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν πράττουσι τοῦτο πρὸς διασκέδασιν, ἀκολούθως δὲ συνηθίζουσι καὶ τοῖς εἶναι δύσκολον, ἵνα μὴ εἴπω ἀδύνατον, νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς ὑλεθρίας ταύτης ἕξεως.

Οἱ μὲν ταμβακίζοντες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ ἔχωσιν ὑπερβολικὴν καθιρότητα. Νὰ ἐφοδιάζωνται πάντοτε μὲ δύο ρινόμακτρα· τὸ μὲν ἐν ποικιλόχρουν, διὰ τὴν ἰδικὴν ταύτην χρῆσιν, τὸ δὲ ἕτερον ἐκ λευκοῦ λινοῦ ὑφάσματος.

Εἶναι δὲ λίαν ἀγενές τὸ νὰ λάβῃ ἢ νὰ ζητήσῃ τις πρέζαν ταμβακού, ὡς καὶ τὸ νὰ προσφέρῃ ἐξ αὐτοῦ. Ὁφείλει νὰ ἀπέχη τοῦ ταμβακίζεῖν ἐν τραπέζῃ· ἐὰν δὲ δὲν δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ, τότε νὰ προσέχη μήπως πέσῃ ἐξ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιτραπέζιου ὀθόνης.

Ὡν δὲ εἰς ξένην οἰκίαν, νὰ μὴ θέτῃ τὴν ταμβακοθήκην αὐτοῦ ἐπὶ ἐπίπλου, ὡς καὶ τὸν πύλον αὐτοῦ.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς καπνίζοντας τί δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰ εἰρημένα; Νὰ ἐπιστήσωμεν αὐτοῖς τὸ νὰ ἀπέχωσι τοῦ καπνίζεῖν εἰς δημόσιον μέρος, ἐνθα δυνατόν νὰ παρυσιασθῶσι γυναῖκες, καὶ ἂν εἰσέτι δὲν ὑπάρχωσι πρὸς στιγμὴν τοιαῦτα.

Οἶμοι! Ὁ κακὸς παρῆλθε, καθ' ὃν μία κυρία ἠδύνατο νὰ ἀποκριθῆ πρὸς πρόσωπον, ἐρωτῶν αὐτὴν ἐὰν ἐνοχλῆται ὑπὸ τοῦ καπνοῦ: — Ἀγνοῶ, Κύριε, διότι οὐδέποτε ἐκάπνισαν ἐνώπιόν μου.

Σήμερον ὁ σιγάρος εἰσῆχθη πανταχοῦ. Κατεκτήσατο καὶ τὸ κοιτώνιον τῶν κυριῶν καὶ τὸ ἐστιατόριον κλπ. ἀξιοῦσι μάλιστα ὅτι κατέστησε βαθυγρόους καὶ τὰς θύρας αἰθουσῶν τινῶν τῆς ὑποδοχῆς. Τοῦτο ἴσως εἶναι συκοφαντία· ἀλλὰ προσοχή, μήπως αὔριον ἐπαληθεύσῃ.

Καὶ ἡ μὲν χρῆσις τοῦ ταμβάκου κάπως περιστάλη. Ὁ καπνὸς ὅμως ἀείποτε ποιεῖται νεωτέρας κατακτήσεις. Οὕτως εἶπειν, κολακεύει καὶ θωπεύει τὰς ὀρέξεις τοῦ ἀνθρώπου παρ' ὧν τὰ πάντα καπνός: καπνός ἡ δούξα, καπνός τὰ πλούτη, καπνός αἱ τιμὴ κτλ. Ἐκαστος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπιδιώκει τὸν καπνὸν αὐτοῦ μετὰ τῆς αὐτῆς ζέσεως, μεθ' ἧς ὁ Ἰζίων⁽¹⁾ ἐπέδιωσε τὴν νεφέλην αὐτοῦ.

Μάτην ἰδρύνονται ἐταιρίαι ἐξ ἱατρῶν, ἐκ λογίων, ἐξ ἀκκοδηματικῶν καὶ ἐξ ἐφημεριδογράφων, αἵτινες συνέρχονται πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ· μάτην οὗτοι ἐκδίδουσιν ἀλλεπάλληλα βιβλία καὶ δημοσιεύουσι διάφορα ἄρθρα πρὸς περιγραφὴν τῶν ἐκ τοῦ καπνοῦ κινδύνων. Οἱ καπνίζοντες οὐδόλως ἐλόγισαν ταῦτα, ἀλλ' ἤναψαν τὸν σιγάρον αὐτῶν μετὰ τὰ φύλλα τῶν

(1) Βασιλεὺς τῶν Λαπιθῶν, εἰς ὃν ὁ Ζεὺς παρέδχεν ἄστυλον εἰς τὸν Ὀλυμπον. Ἀλλὰ παραβὰς τὸν πρὸς τὴν Ἥραν ὀφειλόμενον σιδασμὸν κατεκρημνίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν θεῶν εἰς τὸν Τάρταρον, καταδικασθεὶς νὰ στρέφῃ αἰωνίως τροχόν τινα, περιβεβλημένον ὑπὸ ὄψεω.

βιβλίων τούτων καὶ μετὰ τὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων, καὶ τὸ πῦρ τῶν σιγάρων ἐξηκολούθησε πανταχοῦ μετὰ πλείονος ἐντάσεως ἢ ποτε.

Σήμερον δὲ ὁ καπνὸς ἄρχει καὶ διέπει, ὡς ἀπόλυτος ἄρχων, καὶ πάντες οἱ τὴν ὑψηλίον κατοικοῦντες, ὑποτάσσονται ὑπὸ τὸ σποδοειδὲς σκῆπτρον τοῦ πυριπνοῦ τούτου ὀλετήρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ οὐδότησεως.

Οὐδέποτε νὰ ποιῆται τις συστάσεις εἰς διακεκριμένον πρόσωπον, χωρὶς νὰ ἐξαιτῆται προηγουμένως τὴν ἄδειαν αὐτοῦ.

Ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ συνιστᾷ ἀλλήλοις δύο πρόσωπα, πρὶν ἢ συμβουλευθῆ αὐτὰ χωρὶς. Νὰ συνιστᾷ δὲ πάντοτε τὸν νεώτερον εἰς τὸν πρεσβύτερον καὶ τὸν ὑποδεέστερον εἰς τὸν ἀνώτερον. Ἄνδρα εἰς γυναῖκα καὶ οὐδέποτε γυναῖκα εἰς ἄνδρα, ἐκτὸς ἐὰν οὗτος κατέχη λίαν ὑψηλὴν θέσιν, ἢ ᾗναι κληρικός.

Ἰδοὺ δὲ ὁ ἐν χρήσει τύπος:

Ἐὰν μὲν ᾗναι ἀνὴρ ὁ συνιστῶν:

— « Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς συστήσω (ἢ νὰ σᾶς παρουσιάσω ὑμῖν) τὸν Κύριον ἢ τὴν Κυρίαν». . . ἀκολούθως προσθέτει τὸ ὄνομα καὶ τοὺς τίτλους τοῦ προσώπου.

Ἐὰν δὲ ᾗναι γυνὴ ἢ συνιστῶσα θὰ εἴπῃ:

— « Ἐπιτρέψατέ μοι (ἢ εὐαρεστήθητε νὰ μοι ἐπιτρέψητε) νὰ Σῆς συστήσω τὸν Κύριον κτλ. » Οὐδέποτε ὁμοῦς ἐπιτρέπεται νὰ εἴπῃ « λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ». Καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ συνιστώμενος ὀφείλει νὰ χαιρετᾷ αἰδημόνως, ἡ δὲ γυνὴ νὰ ὑποκλίνεται χαριέντως, καὶ ἀμφότεροι νὰ ἀνταποκρίνονται διὰ φιλοφρόνων φράσεων πρὸς τὴν ὑποδοχὴν, ἣν ποιοῦνται αὐτοῖς.

Ὅταν δὲ ὑπάρχῃ οἰκειότης, ἢ ἦναι βιαστικός, ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ὀνομάσῃ τὰ πρόσωπα πρὸς ἄλληλα. Τοῦτο δὲ συμβαίνει συνήθως.

Συνιστῶν δὲ τινὰ εἰς ὑψηλὸν πρόσωπον, νὰ μὴ ἀναφέρῃ οὐδόλως τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ἡ συνιστωμένη κυρία, ὀφείλει νὰ περιμείνῃ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς οἰκοδεσποίνης μεθ' ἧς ἐγνωρίσθη καὶ ἀκολούθως νὰ ἐπαλέθῃ καὶ πάλιν.

Πρόσκλητις δὲ εἰς γεῦμα ἢ εἰς χορὸν, δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐπίσκεψιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ προεδρειῶν.

Δὲν ἔσχομεν εἰσέτι τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὑποδείξωμεν πόσον δύσκολον εἶναι, ἐντὸς μεγάλης ὁμηγύρευς, νὰ κατατάξῃ τις πάντας καλῶς καὶ ἕκαστον κατὰ τὴν ἀρέσκειαν αὐτοῦ. Ἐπιθυμοῦμεν εἰς λεπτομερείας τινὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Αἱ τιμητικαὶ θέσεις εἶναι καὶ πλησιέστεραι πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην καὶ τὴν οἰκοδεσποινὴν ἐκ τῶν δεξιῶν.

Οὕτως ἢ μᾶλλον ἐπίσημος κυρία ἢ ἡ πρεσβυτέρα κατὰ τὴν ἡλικίαν, δεῖον νὰ καθήσῃ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ οἰκοδεσπότη. Ἐκ τῶν ἀνδρῶν δὲ ἐκεῖνος τὸν ὅποιον θέλουσι νὰ τιμήσωσι, πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς οἰκοδεσποίνης.

Ἀριστερὰ δὲ αὐτῶν, λαμβάνουσι θέσιν οἱ λοιποὶ προσκεκλημένοι, ἀναλόγως τῆς τάξεως καὶ ἡλικίας αὐτῶν, φροντίζοντες νὰ κάθηνται ἑκατέρωθεν τὰ φῦλα.

Οὐδὲν ἀπλούστερον καὶ εὐκολώτερον τούτου κατ' ἐπίφασιν· ἐν τούτοις ὅταν τύχῃ τις νὰ ἐφαρμώσῃ τὰ μικρὰ ταῦτα πράγματα, πολλάκις στενοχωρεῖται ὑπερβαλλόντως.

Διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ παρθεῶμεν κανόνας τινὰς ἐρανεζόμενοι αὐτοὺς ἐκ τινος Γαλλικοῦ καλενδαρίου, τοὺς ἐξῆς :

Ἡ πρώτη θέσις, ἢτοι ἡ θέσις τῆς τιμῆς, ἀνήκει εἰς τοὺς μητροπολίτας, τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ κράτους, τοὺς στρατάρχας καὶ ναυάρχους.

Ἀμέσως μετ' αὐτοὺς ἔπονται : ὁ ἀρχιστράτηγος, ὁ δικαστικός πρόεδρος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὁ ὑποστράτηγος καὶ ὁ νομάρχης, ἐκτὸς ἐὰν οὗτος ἦναι σύμβουλος τοῦ κράτους, ὅτε βαίνει πρὸ τοῦ στρατηγοῦ· ἀκολούθως ὁ ἐπίσκοπος, εἶτα ὁ ἐνωματάρχης καὶ κατόπιν ὁ δῆμαρχος τοῦ τόπου.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ δικαστικὰ ἀξιώματα, τὸ πρωτεῦον ἔχει τὴν πρωτοκαθεδρείαν. Κατὰ πρῶτον ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου μετὰ τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου, ἀκολούθως τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς τοῦ Ἀρείου Πάγου, εἶτα τὸ ἐφετεῖον, οἱ δικηγόροι καὶ οἱ ἀντίκλητοι αὐτοῦ· τὰ πολιτικά δικαστήρια μετὰ τῶν ἀντικλήτων αὐτῶν, οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ κλητῆρες. Ἐὰν δὲ τύχῃ νὰ συνέλθῃσι πολλὰ ἐπὶ ταῦτ' φυσικῶς τὸ ἀνώτερον προτιμᾶται. Μεταξὺ δὲ ἰσο-

βαθμίων στρατιωτικῶν, ἢ προεδρεία ἀνήκει δικαιοματικῶς εἰς τὸν κατέχοντα ἀρχαιότερον τὸ ἀξίωμα. Σημειωτέον δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ἐν τὰ στρατιωτικὰ ἀξιώματα προεδρεύωσι τῶν δικαστικῶν, ἢ προεδρεία αὕτη εἶναι ὅλως ἀτομική, καθ' ὅτι εἰς δημοσίας τελετὰς συντεταγμένον στρατιωτικὸν σῶμα, ἔπεται μετὰ τοὺς δικαστικούς ἀξιωματικούς.

Σημειωτέον ὡσαύτως ὅτι, εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὁμηγύρεις, ἀμφοτέροι ἐξ αἰσθήματος κοινωνικῆς εὐπρεπείας, ὀφείλουσι νὰ παραχωρῶσι τὴν τιμητικὴν θέσιν εἰς πρωθιεράρχην, καὶ εἰς ἀπλοῦν ἔτι ἐφημέριον, δεικνύοντες σεβασμὸν πρὸς τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, τὸν λειτουργὸν τοῦ Ὑψίστου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν Ἐκκλησίᾳ.

Ἐκ τῶν πρώτων κανόνων τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, εἶναι τὸ σέβασθαι τὰς πεποιθήσεις ἐκάστου, κατὰ πολὺ δὲ μείζονα λόγον, τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις.

Ἐπιδεικνύει δὲ σκαιότητα, ὁ ἐπιθυμῶν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἑαυτοῦ συνειδήσεως, προσβάλλων δὲ τὴν τοῦ ἄλλου.

Εἰσερχόμενος εἰς ἐκκλησίαν, εἰς τέμενος ἢ εἰς συναγωγὴν, ὀφείλει νὰ κρατῇ ἑαυτὸν, ὡς οἶόν τε, κοσμιώτερον.

Μόνος ὁ ἄφρων καὶ ἀνάγωγος δύναται νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν τῆς ἀπιστίας του.

Πᾶς τις ὀφείλει νὰ τηρῇ εὐσεβῶς πάσας τὰς διατυπώσεις τῶν τελετῶν, εἰς ἃς παρίσταται.

Δὲν εἶναι λυπηρὸν νὰ βλέπη τις νέους συζύγους μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νεαροὺς μαθητὰς μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτῶν, ἀποδεικνύοντας διὰ τῆς ἀθυμύσης καὶ ρεμβώδους αὐτῶν στάσεως, ὅτι πικρίστανται εἰς τὴν θείαν τελετὴν ἐξ ἀρεσκείας καὶ καταναγκαστικῶς;

Δὲν συμβαίνει δὲ τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς γυναικας ταύτας, αἵτινες ἔρχονται πολυτελῶς ἐστολισμέναι καὶ μετὰ θορύβου, ἐν μέσῳ τῆς ἀκολουθίας, διαταράττουσαι πάντας, ὡς εἰ ἤρχοντο ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐπίδειξιν ἑαυτῶν;

Οἱ ἱερεῖς, ὡς καὶ πάσης θρησκείας οἱ λειτουργοί, δικαιοῦνται μεγίστου σεβασμοῦ. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δέον νὰ παραχωρῶμεν τὴν θέσιν· διότι ὁ σεβασμὸς οὗτος δὲν ἀποδίδεται πρὸς τὸ ἄτομον, ἀλλὰ πρὸς τὰ καθήκοντα ἅπερ ἐκτελεῖ.

Δὲν συνηθίζεται νὰ δίδωσι τὴν χεῖρα εἰς κληρικόν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἰς ἐπίσκοπον.

Ἄλλ' ἐξαιτοῦνται τὴν εὐλογίαν αὐτῶν καὶ ἀσπάζονται τὴν δεξιάν τῶν πρωθιεραρχῶν. Καθ' ὁδὸν δὲ εἶναι φρονιμώτερον νὰ περιορίζηται τις εἰς ἀπλοῦν χαιρετισμόν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ διαφόρων ἐπιστολῶν.

Ἡ ἐπιστολὴ οὐδὲν ἕτερόν ἐστίν ἢ γραπτὴ συνδιαλέξις μεταξὺ δύο προσώπων, ἅπερ ἢ ἀπόστασις κωλύει ἀπὸ τῆς διὰ ζώσης φωνῆς συγκοινωνίας. Εἶναι δὲ διαφόρων εἰδῶν ἐπιστολαὶ οἷον εὐχαριστήριαι, συγχαριτήριαι, παραμυθητικαί, παραινετικαί, συστατικαί, ἀναφοραί, αἰτήσεις κτλ. Ἡρέπει δὲ νὰ λαμβάνη τὸ εὐκόλον καὶ φυσικὸν ὕφος, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ θελήγητρον τῶν συνδιαλέξεων, ρυθμιζομένη οὐχ ἥττον ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῆς θέσεως τοῦ προσώπου εἰς ὃ ἀπευθύνεται. Θεωρεῖται δὲ ἀπαραίτητος κανὼν εἰς τὴν ἐπιστολογραφίαν ἢ ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ κοσμιότης καὶ καθαριότης τῆς ἐπιστολῆς, ἐξ ἧς σχηματίζει τις ἰδέαν περὶ τοῦ γράφοντος, ὅστις ὀφείλει νὰ ἀποφεύγῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ κινήσῃ τὸν γέλωτα, ὅπερ συμβαίνει ὅταν οὗτος θέλων νὰ δείξῃ πολυμάθειαν ἐξέρχεται τοῦ προκειμένου μεταχειριζόμενος λέξεις καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας καὶ αὐτὸς δὲν ἐννοεῖ.

Οὐσιώδη δὲ μέρη πάσης ἐπιστολῆς εἶναι: α.) Ἡ προσφωνησις ἢ ὁ τίτλος. β.) Τὸ προοίμιον. γ.) Ἡ ὑπόθεσις. δ.)

Ἡ ἐπίλογος. ε.) Ἡ ἡμερομηνία ἢ ἡ χρονολογία. στ.) Ἡ ὑπογραφή. ζ.) Ἡ ἐπιγραφή.

Α΄. Περὶ προσφωνήσεως ἢ τίτλου ἐπιστολῆς.

Προσφωνήσις λέγεται ἢ πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιστολῆς διεύθυνσις πρὸς τὸν εἰς ὃν διευθύνεται αὕτη, περιέχουσα τὸ ὄνομα καὶ τὸν τίτλον ἢ τὸν βαθμὸν ἐκείνου πρὸς ὃν διευθύνεται.

Τίθεται δὲ αὕτη εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος τῆς σελίδος πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐν τινι ἀποστάσει ἀπὸ τῆς κυρίας ὑποθέσεως. Ὅσον δὲ σεβασμιώτερον ἢ σημαντικώτερον εἶναι τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ ὁποῖόν τις ἀπευθύνεται, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ μεταξὺ τῆς προσφωνήσεως καὶ τῆς κυρίας ὑποθέσεως ἀπόστασις πρέπει νὰ αὐξήσῃ.

Γράφοντες δὲ πρὸς ἡγεμόνας, βασιλεῖς κλπ. καὶ ἐν γένει εἰς πρόσωπα ἄξια σεβασμοῦ ἢ ὑπολήψεως, μεταχειριζόμεθα χάρτην σχήματος 4ου, γράφοντες δὲ πρὸς ἴσους σχήματος 8ου ὡς καὶ πρὸς οἰκείους, ἢ γραμμάτια. Γράφομεν δὲ εἰς δύο φύλλα, οὐδέποτε δὲ ἐπὶ ἑνός, ὅπερ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς ἐμπορικὰς ἐπιστολάς.

Καὶ πρὸς γονεῖς μὲν γράφοντες μεταχειριζόμεθα τὰς οἰκείας προσφωνήσεις:

Φιλοστοργότατέ μοι ἢ Σεβαστέ μοι πάτερ ἢ μήτηρ.

Πρὸς υἱὸν δέ:

Παμφίλτατέ μοι ἢ ἀπλῶς Φίλτατέ μοι υἱέ.

Πρὸς ὅμοιον δὲ καὶ μικρότερον τὸ Κύριε ἀπλῶς μετὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἢ τοῦ ἐπιθέτου τοῦ πρὸς ὃν ἢ ἐπιστολή· οἷον Κύριε Γεώργιε, κύριε Γεωργιάδη. Ἐπὶ στενωπάτης δὲ οἰκειότητος ἀντὶ τοῦ Κύριε μεταχειριζόμεθα τὸ ὄνομα τοῦ πρὸς ὃν ἢ ἐπιστολή γράφεται μετὰ τῆς προσφωνήσεως· ὡς Ἀγαπη-

τέ μοι, Φίλτατέ μοι, Ποθητέ μοι· οἶον Ἀγαπητέ μοι Νικό-
λαε καὶ ἀγαπητέ μοι ἀπλῶς. Οὐδέποτε δὲ ἐπιτρέπεται νὰ
μεταχειρισθῶμεν συγκεκριμένον τὸ Κύριε, ὡς Κ. Γεωργιάδη,
καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν δις εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τὸ Κύριε, ὅ-
περ ἐπιτρέπεται μόνον ὅταν γράφωμεν εἰς ἀνώτερα πρόσωπα.

Προσφώνησις εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον.

Τῷ Μεγαλειοτάτῳ, Γαληνοτάτῳ, Κραταιοτάτῳ καὶ Εὐ-
σπλαγγικωτάτῳ ἡμῶν Ἀνακτι Σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ
Χάν Ἐφένδη ἡμῶν.

Τίτλος προσφωνήσεως.

Κραταιότατε, Γαληνότατε, Ἀκαταμάχητε, Μέγιστε Αὐ-
τοκράτωρ τοῦ κράτους τοῦ Ἀλῆ Ὀσμάν, καὶ Εὐσπλαγγι-
κώτατε ἡμῶν Βασιλεῦ.

Τύπος σεβασμοῦ.

Τῆς Ὑμετέρας Εὐσπλαγγικωτάτης Μεγαλειότητος
ταπεινότατος δούλος
(ἢ ὑπογραφή)

Προσφώνησις εἰς Βασιλέα.

Τῇ Αὐτοῦ (ἢ Αὐτῆς) Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ (ἢ τῇ Βα-
σιλίσση) τῆς Ἑλλάδος.

Τίτλος προσφωνήσεως.

Μεγαλειότατε (ἢ Μεγαλειοτάτη)

Τύπος σεβασμοῦ.

Τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος
ταπεινότατος δούλος (ἢ πιστὸς ὑπῆκοος)
(ἢ ὑπογραφή)

Εἰς Προίγκηπα.

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὸν Προίγκηπα
(δεῖνα)

Ὑψηλότατε ἢ Ὑψηλοτάτη

Εἰμι μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ Τῆς Ὑμετέρας Βασιλικῆς
Ὑψηλότητος

ταπεινότατος καὶ εὐπειθέστατος δούλος
(ἢ ὑπογραφή)

Εἰς Ἡγεμόνα.

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα τὸν Ἡγεμόνα (τῆς δεινῆς
Ἡγεμονίας)

Ὑψηλότατε

Τῆς Ὑμετέρας Γαληνότητος καὶ Ἐπιεικεστάτης Ὑψη-
λότητος

δούλος ἐλάχιστος
(ἢ ὑπογραφή)

Εἰς Ὑπουργόν.

Πρὸς τὸν Κύριον Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐξοχώτατε (ἢ Κύριε Ὑπουργέ)

Εὐπειθέστατος

(ἢ ὑπογραφή)

Εἰς Ἀντιπρόσωπον παρὰ ξένη αὐλῆ.

Πρὸς τὴν παρὰ τῆ (δεῖνι) Αὐλῆ Β. Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν
(ἢ Πρὸς τὸν παρὰ τῆ (δεῖνι) Αὐλῆ ἀντιπρόσωπον τοῦ Βασι-
λείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξοχώτατε

Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος

εὐπειθέστατος ὑπῆκοος

(ἢ ἀπλῶς εὐπειθέστατος)

(ἢ ὑπογραφή)

Πρὸς Νομάρχην, Ἐπαρχὸν ἢ Δήμαρχον.

Πρὸς τὴν Σ. Νομαρχίαν (δεῖνι). (ἢ, Πρὸς τὸν Κύριον Ἐ-
παρχον, Νομάρχην ἢ Δήμαρχον).

Κύριε Νομάρχα (*Ἐπαρχε ἢ Δήμαρχε)

Εὐπειθέστατος

(ἢ ὑπογραφή)

Εἰς Πρόξενον.

Πρὸς τὸ (ἐν Προύσῃ λ. χ.) Ἐμπορ. Γραφεῖον τῆς Ἑλλ.
Πρεσβείας.

Κύριε Πρόξενε

Εὐπειθέστατος

(ἢ ὑπογραφή)

Εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Θειοτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
Κυρίῳ Κυρίῳ . . . .

Παναγιώτατε Δέσποτα

Τῆς Ὑμετέρας πανσεβάστου καὶ προσκυνητῆς μοι Πα-
ναγιότητος

πειθήνιον πνευματικὸν τέκνον

(ἢ ὑπογραφή)

ΣΗΜ. α'. Τὸν αὐτὸν τύπον μεταχειριζόμεθα καὶ εἰς πε-
πτωκότας Πατριάρχας, προστιθέντες μόνον τὴν λέξιν πρώην
πρὸ τῆς λέξεως οἰκουμενικῷ.

ΣΗΜ. β'. Ἢ ἐξωθεν τῆς ἐπιστολῆς ἐπιγραφή εἶναι ἡ ἐξῆς:

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Θειοτάτῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
κυρίῳ μοι κυρίῳ (δεῖνι) τῷ πανσεβάστῳ μοι Πατρὶ καὶ Δε-
σπότῃ

πανευλαβῶς

Εἰς τοὺς λοιποὺς Μακαριωτάτους Πατριάρχας.

Τῷ Μακαριωτάτῳ καὶ Θειωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας (ἢ Ἀντιοχείας ἢ Ἱεροσολύμων) Κυρίῳ Κυρίῳ (δεῖνι).

Μακαριώτατε Δέσποτα

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς μοι Μακαριότητος

πειθήνιον πνευματικὸν τέκνον
(ἢ ὑπογραφή)

Εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου.

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κύπρου Κυρίῳ (δεῖνι).

Μακαριώτατε

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

πειθήνιον πνευματικὸν τέκνον
(ἢ ὑπογραφή)

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιγραφή ὡς ἄνω καταλλήλως μετατρεπομένη.

Πρὸς ὁμοιοβάθμιον Συνοδικόν.

Σεβασμιώτατε καὶ λίαν μοι περισπούδαστε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ.

Τῆς Ὑμετέρας λίαν μοι περισπούδαστου Σεβασμιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλος πρόθυμος
(ἢ ὑπογραφή)

Ἡ ἐπιγραφή.

Τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ (δεῖνος ἐπαρχίας) Κυρίῳ (δεῖνι), τῷ λίαν μοι ἀγαπητῷ καὶ περισπούδαστῳ ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ.

Πρὸς τὸν Θεσσαλονίκης οἱ ἐπίσκοποι αὐτοῦ
καὶ ἐπαρχιωταί.

Παναγιώτατε

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος

(οἱ μὲν ἐπίσκοποι)

ὁ ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλος πρόθυμος.

(οἱ δὲ ἐπαρχιωταί)

πειθήνιον πνευματικὸν
τέκνον.

(ἢ ὑπογραφή)

Ἡ ἐπιγραφή.

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ ἁγίῳ Θεσσαλονίκης Κυρίῳ Κυρίῳ (δεῖνι) τῷ πανσεβάστῳ μοι Πατρὶ καὶ Δεσπότη.

Εἰς Ἐπίσκοπον

Τῷ Πανιερωτάτῳ ἁγίῳ (δεῖνι) Κυρίῳ (δεῖνι).

Τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος

ἐλάχιστον πνευματικὸν τέκνον
(ἢ ὑπογραφή)

ΣΗΜ. Οἱ ἐπίσκοποι, εἴτε ἐν ἐνεργείᾳ, εἴτε τιτουλάριοι, φέρουσι τὸν τίτλον τοῦ Θεοφιλεστάτου· τοῦτον ὅμως μόνον οἱ ἀνώτεροι κατὰ τὸν βαθμὸν κληρικοὶ μεταχειρίζονται εἰς τὰς πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολάς. Οἱ κατώτεροι κληρικοὶ καὶ εἴ τις ἄλλος μεταχειρίζονται τὸν τίτλον Πανιερώτατος.

Πρὸς δὲ τοὺς κατωτέρους ἐκκλησιαστικοὺς λειτουργοὺς γράφοντες μεταχειρίζομεθα καὶ εἰς τούτους τὰς οἰκείους ἐκάστω προσφωνήσεις οὕτω λ. χ.

Εἰς Πρωτοσύγγελον, Ἀρχιμανδρίτην,
Ἡγούμενον ἢ Μοναχόν.

Τῷ Πανοσιολογιωτάτῳ ἁγίῳ Πρωτοσυγγέλῳ (Ἀρχιμανδρίτη, Ἡγούμενῳ κτλ.) Κυρίῳ (δεῖνι)

Ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν σας

(ἢ ὑπογραφή)

ΣΗΜ. Τὸν αὐτὸν τύπον μεταχειρίζομεθα γράφοντες εἰς Πρεσβύτερον. ἀντικαθιστῶντες μὲν τὸν τίτλον Πανοσιολογιώτατος διὰ τοῦ Αἰδεσιμώτατος.

Β'. Περὶ Προομίου τῶν Ἐπιστολῶν.

Μεταχειρίζομεθα τὰ προοίμια μόνον ὅταν πρόκηται νὰ διηγηθῶμεν σπουδαίον τι συμβάν μεγάλης χαρᾶς ἢ λύπης πρόξενον. Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίστασιν ἢ χρήσιν προομίου εἶναι σχολαστικότης.

Γ'. Περὶ τῆς ὑποθέσεως ἢ τοῦ περιεχομένου τῶν Ἐπιστολῶν.

Πάσης ἐπιστολῆς τὸ περιεχόμενον πρέπει νὰ ᾖ σαφές, σύντομον καὶ εὐληπτον· μάλιστα εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐπιστολάς ἢ συντομία καὶ ἡ σαφήνεια εἶναι τὰ καλλίτερα προσόντα αὐτῶν.

Δ'. Περὶ τοῦ Ἐπιλόγου τῶν ἐπιστολῶν.

Ἐπίλογος τῶν ἐπιστολῶν ὀνομάζεται ἢ μετὰ τὸ τέλος τῆς ὑποθέσεως τιθεμένη ἔκφρασις σεβασμοῦ, ὑπολήψεως, φιλίας, συγγενείας ἢ εὐγνωμοσύνης, κατὰ τὴν περίστασιν καὶ κατὰ τὸν βαθμὸν ἢ τὴν σχέσιν τοῦ γράφοντος πρὸς τὸν εἰς ὃν ἀποτείνεται· περατοῦμεν δὲ τὴν ἐπιστολὴν θέτοντες (μετὰ τὴν ἔκφρασιν ταύτην τῶν αἰσθημάτων μας) τὴν ὑπογραφήν μας.

Οὕτω λ. χ.

Εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ.

Δέχθητι, Κύριε, τὰ σεβάσματά μου, μεθ' ὧν δικτελῶ
πρόθυμος δούλός σας

Εἰς ἔνδειξιν βαθέος σεβασμοῦ ἢ ὑπολήψεως.

Δικτελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ (ἢ διακεκριμένης ὑπολήψεως)

ταπεινότητος καὶ εὐπειθέστατος δούλός σας

Εἰς ἔνδειξιν εὐγνωμοσύνης.

Δέχθητι τὴν εἰλικρινῆ καὶ βαθεῖαν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τῆς εὐγνωμοσύνης μου, μεθ' ὧν διατελῶ

Εἰς ἔνδειξιν φιλίας.

Δέχθητι τοὺς ἐγκερδῖους ἀσπασμούς μου. Ἡ, Σὲ ἀσπάζομαι ἀπὸ καρδίας (ἢ ὀλοψύχως) καὶ διατελῶ ὅλος σὸς (ἢ ὅλος ὑμέτερος ἢ καὶ ἀπλῶς ὑμέτερος.

Ἐπὶ στενωτάτης οἰκειότητος.

Σὲ κατασπάζομαι.

ὁ ὡς ἀδελφός.

Ὁ συνηθέστερος ἐμπορικὸς τύπος.

Σας φιλικασπάζομαι καὶ μένω

πρόθυμος

Ὅταν δὲ ὁ γράφων διατελῇ ἐν τινι ψυχρότητι πρὸς τὸν εἰς ὃν γράφει, τότε εἶναι εἰς χρῆσιν τὸ Ὑγίαινε, τὸ ὁποῖον τιθέμενον ξηρὸν ἀντὶ παντὸς ἐπιλόγου, δεικνύει τὴν ὑπάρχουσαν ψυχρότητα.

Ε'. Περὶ ἡμερομηνίας ἢ χρονολογίας τῶν Ἐπιστολῶν.

Τὴν ἡμερομηνίαν μεταχειρίζομεθα εἰς τὰς ἐπιστολάς εἰς προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας, τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἐγγράφη αὕτη πρὸ τῆς δὲ τίθεται καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐγράφη οἶον,

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 20 Μαΐου 1889.

ἢ Κωνσταντινούπολις τὴν 20 Μαΐου 1889.

Θέτομεν δὲ τὴν ἡμερομηνίαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς σελίδος, ἄνωθεν τῆς προσφωνήσεως. Ὅταν ὁμως ἡ ἐπιστολὴ διευθύνηται εἰς πρόσωπα ἀνωτέρου βαθμοῦ ἢ ἡλικίας, τότε εἰς ἔνδειξιν ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως τίθεται αὕτη μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς, ἢτοι μετὰ τὸν ἐπίλογον, πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς ὑπογραφῆς.

ΣΤ'. Περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἢ τῆς διευθύνσεως τῶν ἐπιστολῶν.

Ἀφοῦ τελειώσωμεν τὴν ἐπιστολὴν καὶ διπλώσωμεν αὐτήν, δὲν μένει ἄλλο παρὰ νὰ ἐπιγράψωμεν αὐτήν, ἢτοι νὰ θέσωμεν ἔξωθεν τὸ ὄνομα ἐκείνου πρὸς ὃν διευθύνεται καὶ τὴν διαμονὴν αὐτοῦ.

Ἀντὶ δὲ τοῦ ἐνταῦθα θέτομεν τὴν λέξιν οἴκαδε ὅταν ἡ ἐπιστολὴ διευθύνηται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πρὸς ὃν γράφεται, ὅπερ ὁμως εἶναι ἀδιάφορον. Ἰνὲς περιπλέον μεταχειρίζονται καὶ τὰ στοιχεῖα I. X. ἢτοι ἰδίαις χερσί, ὅπερ σημαίνει τὴν ἐπιθυμίαν, ὅτι πρέπει αὕτη νὰ δοθῇ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πρὸς ὃν στέλλεται.

Λοιπὸν ἡ σύνταξις τῆς ἐπιστολῆς ποικίλει ἀναλόγως τῆς τάξεως καὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀτόμου πρὸς ὃν διευθύνεται.

Ἄνηρ γράφων πρὸς γυναῖκα καὶ κατωτέρως εἰσέτι τῆς ἑαυτοῦ τάξεως, ὀρεῖται πάντοτε νὰ μεταχειρίζηται αἰδῆμον σχῆμα.

Γυνὴ δὲ γράφουσα ἢ ὁμιλοῦσα πρὸς ἄνδρα, δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζηται τὰς ἀκολούθους ἐκφράσεις: « Ἐχω τὴν τιμὴν, κτλ. νὰ εὐαρεστηθῇ νὰ κάμῃ αὐτῇ τὴν τιμὴν.

Ὁ ἀνὴρ δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζηται τὴν λέξιν: φιλτάτη Κυρία, γράφων πρὸς γυναῖκα νεωτέρην αὐτοῦ, καὶ ἀπαιτεῖται πολὺ στενὴ φιλία, διὰ νὰ μεταχειρισθῇ τις τὴν φρά-

σιν ταύτην πρὸς Κυρίαν τῆς αὐτῆς ἡλικίας μετ' αὐτοῦ, ἢ μᾶλλον αὐτοῦ ἡλικιωμένην· καὶ τότε δὲ ἀκόμη ὀφείλει ἐκφράζεσθαι οὕτως: ἀγαπητὴ Κυρία μοι καὶ φίλη.

Ἡ νέα δὲν γράφει ποτὲ: φίλτατέ μοι, ἀγαπητέ μοι Κύριε.

Δύναται δὲ ἡ γυνὴ νὰ ποιῆται χρῆσιν τῶν φράσεων: κάμετέ μοι τὴν τιμὴν, λαμβάνω τὴν τιμὴν, μόνον ὅταν ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται πρὸς ὑψηλὸν πρόσωπον, οἷον ὑπουργὸν ἢ ἀρχιερέα ἢ ὅταν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει σχῆμα ἀναφορᾶς. Εἰς οὐδεμίαν δὲ ἄλλην περίστασιν.

Αἱ πρὸς Αὐτοκράτορας καὶ βασιλεῖς ἀναφοραὶ γράφονται ἐπὶ μιᾶς μόνης σελίδος· αἱ πρὸς Πρίγκηπας δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ εἰς τὴν 6'. σελίδα.

Πρέπει δὲ νὰ ἀποφεύγῃ τις τὰ ὑστερόγραφα, ἐκτὸς ἐὰν ἀναγκασθῇ ὑπὸ ἀπροόπτου καὶ αἰφνιδίου περιστάσεως.

Αἰτήσεις.

Ἡ αἴτησις δέον νὰ ᾖ συντομωτάτη, ἐκθέτουσα τὴν ὑπόθεσιν μὲ τρόπον ἀπλοῦν καὶ σύντομον ἅμα δὲ καὶ αἰδέημονα. Ὅσον δὲ δικαία καὶ βᾶσιμος καὶ ἂν ᾖ ἡ αἴτησις τινος, δέον νὰ ὑποδεικνῇ εἰς τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἀπευθύνεται, ὅτι ἡ ἀξία τῆς ἐπιτυχίας ὀφείλεται εἰς αὐτό.

Νὰ ἐπαινῇ λοιπὸν μεθ' ἀδρότητας ἐκείνους εἰς οὓς προσφεύγει, κινῶν τὴν κενοδοξίαν αὐτῶν. Νὰ ἀναφέρῃ δὲ συνημὰ καὶ τὰ παθήματα αὐτοῦ.

Εἶναι ἐστιγματισμένη ἀγένεια τὸ νὰ μὴ ἀποκριθῇ τις πρὸς

τινα ἀπευθύνοντα αὐτῷ τὸν λόγον ἐντὸς ὀμηγύρεως· κατὰ πολὺ δὲ μείζονα λόγον τὸ νὰ μὴ ἀποκριθῇ εἰς ἐπιστολήν.

Μόνον ὅταν ἡ ληφθεῖσα ἐπιστολὴ εἶναι ἀπρεπῆς δὲν εἶναι τις ὑπόχρεως ν' ἀποκριθῇ. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ σιωπὴ εἶναι κρείσσων πάσης ἀπαντήσεως· εἶναι σιωπηλὴ μομφὴ ὑπερτέρα πάσης γραπτῆς.

Ἐχων δὲ νὰ ἀποκριθῇ παραπροσδοκίᾳ εἰς οἷαν δῆποτε ὑπόθεσιν ἀρνητικῶς νὰ προσάπτῃ τὸ σφάλμα εἰς τὰς περιστάσεις καὶ τὰ προσκόμματα ἅπερ συνήντησε δεικνύων τὴν λύπην αὐτοῦ διὰ τὴν ἀποτυχίαν.

Ἐὰν δὲ πρόκηται περὶ χρηματικοῦ δανείου ὅπερ δὲν δύναται τις νὰ κάμῃ, ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ ἐν πρώτοις τὴν καλὴν αὐτοῦ διάθεσιν συνάμα δὲ καὶ τὴν λύπην αὐτοῦ διότι ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν εἶτα δὲ νὰ καλύπτῃ τὴν ἀρνησιν αὐτοῦ διὰ τῶν βεβαιοτέρων λόγων.

Αἰτησίς τινος ἐπικαλουμένου τὴν εὖνοιαν Μεγιστᾶνος.

Ἐξοχώτατε,

Αἱ ἀναριθμητοὶ εὐεργεσίαι, ἃς κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπεδαφιλεύσατε εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, μὲ ἐνθαρρύνουσι νὰ σᾶς προσφέρω διὰ τῆς ταπεινῆς μου ταύτης ἐπιστολῆς τοὺς ἐδαφικίους προσκυνισμοὺς μου, καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω θερμῶς ὅπως μὲ ἀπαξιώσητε τῆς εὖνομίης, ἧς παρ' Ὑμῖν ἔχαιρον ὁ μακαρίτης πατήρ μου. Ἡ εὐμένεια καὶ ἡ προστασία τοιοῦτου ἐξόχου ἀνδρὸς εἶναι ἄγκυρα σωτηρίας καὶ ἀσφαλὲς στήριγμα εἰς τὸ βιωτικόν μου στάδιον. Ὅθεν εὐχρεστήθητε

ὅπως μὲ καλύψητε ὑπὸ τὴν αἰγίδα Σας, καὶ μὲ κατατάξητε εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν δημιουργημάτων Σας, ἐν οἷς εἰμι

ταπεινότητος δούλος.

Περὶ ἀναφορῶν.

Αἱ δὲ ἀναφοραὶ πρέπει νὰ γράφονται ἐπὶ μεγάλου χάρτου, ὅπερ κάμπτει τις εἰς δύο, καθ' ὅλον τὸ μῆκος αὐτοῦ. Ἐνωθεν δὲ τῆς σελίδος τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου εἰς ὃ ἀπευθύνεται· εἶτα δὲ εἰς τὸ μέσον, πρὸς τὰ δεξιὰ γράφεται ἡ προσφώνησις . . .

Μεταξὺ δὲ τῆς προσφωνήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀναφορᾶς, νὰ ἀφίνη διάστημα ἀρκετὸν, καθὼς καὶ κάτωθι τῆς σελίδος. Ἐν τῷ σώματι δὲ τῆς ἀναφορᾶς μεταχειρίζεται: Ὑμετέρα Μεγαλειότης. Πρὸς ὑπουργὸν δέ: Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης κτλ. κτλ.

Ἡ ἀναφορὰ πρέπει νὰ ᾖ συντομωτάτη, λίαν εὐανάγνωστος καὶ γεγραμμένη μὲ μέγιστον σέβας.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ κλείη τις τὴν ἀναφορὰν μὲ σημερινήν (ὅστις), ἀλλὰ νὰ σφραγίσῃ αὐτὴν διὰ κηροῦ.

Πρὸς τὸν Οἶκ. Πατριάρχην ὑπὲρ Ἀρχιερέως.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Αἱ Εὐαγγελικαὶ ἀρεταὶ καὶ ἡ εὐσεβὴς σοφία, διαλάμπουσαι σήμερον ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, φωταγωγοὺς δια-

χέουσιν εἰς τὸν χριστεπώνυμον λαὸν ἀκτίνας, καὶ ζηλωτὰς τοῦ σεπτοῦ ποιμενάρχου τοὺς ποιμένας ἅπαντας τῆς Ἐκκλησίας καθιστῶσιν. Ὁ πρὸς τὴν ἀρετὴν οὗτος ζῆλος διακρίνει πρὸ πάντων τὸν ἡμέτερον ἀρχιερέα, ὅστις ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύει παρ' ἡμῖν τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀλώμου ἡμῶν θρησκείας. Ἡ ἠθικὴ διδασκαλία, ἡ ἰσάγγελος προχότης, τὸ αἰδέσιμον ἦθος σύμφωνον πρὸς τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ συναλλακτικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ ἐφείλκυσαν τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην πάντων τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ, οἵτινες δοξάζουσι τὸν Ὑψιστον, τὸν δωρησάμενον αὐτοῖς τοιοῦτον ἀρχιερέα, καὶ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, χρησιμεύσασαν ὡς ὄργανον τοῦ θεοῦ τούτου δωρήματος. Ὅθεν, τὸν φόρον ἡμῶν τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ ἀληθείᾳ προσφέροντες, διακοινοῦμεν τὰ αἰσθητάτα τῆς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸν Παναγιώτατον καὶ Θεϊότατον ἡμῶν Πατριάρχην, ταπεινῶς Αὐτοῦ δεόμενοι, ὅπως μὴ στερήσῃ τὴν ἐπαρχίαν ἡμῶν ἀρχιερέως, τῆς κοινῆς ἀπάσης τῆς ἐπαρχίας ἀγάπης ἀπολαύοντος.

Ἐπὶ τούτοις ἐπικαλούμενοι τὰς θεοπειθεῖς τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος εὐχὰς καὶ εὐλογίας, καὶ τὴν παναγιάν Αὐτῆς δεξιάν κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν.

Εὐχαριστήριον ἐπιστολαί.

Εἰς τὰς τοιοῦτου εἶδους ἐπιστολάς, δεόν νὰ ἐκφράξῃ τις εὐκρινῶς καὶ ἐγκαρδίως τὰ εὐγενῆ αὐτοῦ συναισθητάτα καθ' ὅτι ἡ εὐχαριστία κατὰ τὸν Bossuet εἶναι ἔργον εὐγνωμοσύνης.

Ἡ παραχωρηθεῖσα ἐκδούλευσις, αἱ συμπρομητροῦσαι περιστάσεις, ἡ γενναϊότης ἐκείνου, ὃν ὑποχρεοῖ τις ἢ εὐαισθησία τοῦ λαμβάνοντος τὴν χάριν, καὶ ἡ βλαθεῖα αὐτοῦ εὐγνωμοσύνη, εἶναι θέματα, ἅτινα δεόν νὰ ἀναπτύσῃ τις, π. χ.

Εὐχαριστήριον φιλοξενηθέντος.

Σπεύδω διὰ τοῦ παρόντος μου νὰ πληρώσω μέρος τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνης μου διὰ τὴν εὐγενῆ ὑποδοχὴν, ἧς ἠξιώθητι παρὰ τῇ ἐρασμίᾳ ὑμῶν οἰκογενεῖα. Ὅσας ἡμέρας διήλθον μεθ' ὑμῶν θὰ ἐνθυμῶμαι ὡς εὐτυχεστέρας τῆς ζωῆς μου· διότι ἦτο σειρά ἐγκαρδίων φιλοφρονήσεων, εἰλικρινοῦς εὐθυμίας καὶ εὐαρέστων διασκεδάσεων. τῶν ὁποίων ἀφοῦ ἐστερηθῆναι αἰσθάνομαι μέγα κενὸν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν μου.

Τοῦτο ἐλπίζω νὰ ἀναπληρώσῃ ἐν μέρει ἢ πρὸς ἀλλήλους ἀλληλογραφία. Ἐπιστολαὶ τοιούτων προσφιλῶν μοι ἀνδρῶν μοὶ εἶναι δῶρον πολυτιμότερον, καὶ παρακαλῶ ἵνα μὴ μεστερήσῃτε τῆς εὐχαρίστου ταύτης παραμυθίας.

Εὐαρεστήθητε νὰ προσφέρῃτε τοὺς προσκυνισμούς μου πρὸς ἅπασαν τὴν σεβαστὴν μοι οἰκογένειαν ὑμῶν.

Εὐχαριστήριον φιλοξενηθέντος μετὰ δώρου.

Τόσας περιποιήσεις παρ' ὑμῶν ἔλαβον καθ' ὃν παρ' ὑμῖν ἐφιλοξενούμην χρόνον, ὥστε ἀμνηχανῶ τίνι τρόπῳ νὰ ἀποδείξω πρὸς ὑμᾶς τὴν εὐγνωμοσύνην μου. Μὴ δυνάμενος δὲ νὰ ἐκφράσω αὐτὴν δι' ἀπλῶν λόγων, παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ δεχθῆτε τὸ παρὸν δῶρον, ὅπερ εἶναι μὲν εὐτελές, προσφέρεται ὅμως μετ' εἰλικρινοῦς καρδίας τοῦ εὐγνωμονοῦντος διὰ βίου, φίλου σας.

Περὶ συγχαρητηρίων ἐπιστολῶν.

Αἱ τοιαῦται ἀπευθύνονται εἴτε πρὸς φίλους, εἴτε πρὸς ἀνωτέρους εἴτε πρὸς ἴσους. Χαίρει τις μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ διὰ πᾶν εὐτύχημα δυνάμενον νὰ συμβῇ εἰς αὐτούς, δι' ὃ ὀφείλει νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὸν κάλαμον αὐτοῦ.

Τὰ πρὸς ἀνωτέρους ἀπευθυνόμενα συγχαρητήρια δὲν εἶναι ὅμοια τῶν πρὸς ἴσους.

Εἰς τὰς τοιαύτας δὲ ἐπιστολάς δὲν λαμβάνει τις ὑπ' ὄψιν τὸ αἴσθημα ἀλλὰ τὰς παρεπώδεις φιλοφρονήσεις.

Τοιαύτη πρὸς φίλον λαβόντα θέσιν.

Σὲ συγχαίρω ἀπὸ καρδίας ἐπὶ τῷ διορισμῷ σου (ἢ τῷ προβιβασμῷ σου).

Ἡ δικαιοσύνη τέλος πάντων ἐθριάζβευσεν, αἱ ἐκδουλεύσεις σου ἐβραβεύθησαν καὶ ἡ ὑπομονὴ σου ἐστεφανώθη. Εὐχομαι ἡ διαβολὴ νὰ μὴ δυναθῇ ποτὲ νὰ σὲ κλονίσῃ ἀπὸ τὴν θέσιν σου, ἀλλὰ νὰ διαπρέψῃς ἐν αὐτῇ καὶ ἐντὸς ὀλίγου νὰ προβιβασθῆς καὶ εἰς ἄλλην ἀνωτέραν. Εὐδαιμόνει καὶ μὴ λησμονεῖ ποτὲ

τὸν φίλον σου

Συγχαρητήριον πρὸς ἀρχιερεῖα ἐκ μέρους φίλου.

Ἡ ἀπονεμηθεῖσα ἀμοιβὴ εἰς τὰς εὐαγγελικὰς Ἰμῶν ἀρετὰς ἐχαροποίησεν ὅλους τοὺς ἀπανταχοῦ φίλους Ἰμῶν. Τὸ ἐμπιστευθὲν Ἰμῖν λογικὸν ποιμνιον δύναται νὰ ἀναπαύηται ἀμερίμνως, πεποιθὸς εἰς τὴν ἄγρυπνον φύλαξιν τοιοῦτου ποι-

μενάρχου. Ὅθεν παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰς συγχαρητηρίους εὐχάς, ἃς τολμῶ νὰ ἐκφράσω διὰ τῆς ταπεινῆς ταύτης ἐπιστολῆς μου. Ἐξαιτούμενος δὲ τὰς εὐλογίας Ὑμῶν διατελῶ.

Συλλυπητήριοι ἐπιστολαί.

Εἰς τὰς ἐπιστολάς ταύτας, περιορίζεται τις γενικῶς εἰς τὸ νὰ ἀποδείξῃ πόσον κήδεται διὰ τὴν ἀπώλειαν προσώπου τινός.

Ἐὰν δὲ ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνη εἰς ἣν ἀπευθύνει τις τὰ συλλυπητήριά του πενήθῃ πρόσωπον προσφιλές, νὰ μὴ ἀποφεύγῃ τὸ νὰ γράφῃ διὰ μακρῶν. Ἡ θλίψις ἀρέσκειται συσπειρουμένη ἐν ἑαυτῇ νὰ ὑποθάληται ὑπὸ τῆς λύπης αὐτῆς.

Μικρὰ δὲ ἐνδειξις εὐσεβείας εἶναι ἀναγκαῖα ἐν τῇ παραμυθητικῇ ἐπιστολῇ. Ἡ θρησκεία, τὸ μέγα τοῦτο καταφύγιον, μόνη κέκτεται παρηγορίας, αἵτινες ὑψοῦσιν ἡμᾶς ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων θλίψεων καὶ βασάνων.

Τοιαύτη περὶ θανάτου ἀδελφοῦ.

«Οὐκ ἔστιν ἀντίκτησις οὐδεμία ἀδελφοῦ, ὡσπερ οὐδὲ χειρὸς ἀφαιρεθείσης», λέγει ὁ Πλούταρχος.

Ὅταν δὲ ὁ ἀδελφός εἶναι τοιοῦτος, ὡς ὁ ἰδικός σου, ἢ στέρησις εἶναι ἀσύγκριτος. Συμπεραίνω λοιπὸν τὴν θλίψιν σου, ἣν ἅπαντες οἱ φίλοι σου συμμεριζόμεθα· ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶναι ἀθεράπευτον ὁ δὲ μακκρίτης οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν, εἰμὴ νὰ προλάβῃ ἡμᾶς εἰς τὸ ἀναπόφευκτον τοῦτο ταξείδιον. Ἐῴθε ὁ Θεὸς νὰ ἀναβάλλῃ τὸ ἰδικόν σου ὅσον εἶναι δυνατὸν πλείονα καιρόν, καὶ ἄλλην θλίψιν νὰ μὴ δοκιμάσῃ ἢ ψυχὴ σου.

Γενικὸν παραμυθητικόν.

Ὡς αἱ εὐτυχίαι τέρπουσι συνήθως τὴν καρδίαν, οὕτω καὶ αἱ δυστυχίαι θλίβουσιν αὐτήν. Ἀλλὰ τί τὸ πρακτέον; Εἰς τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον, πλὴν τῆς ἀστασίας, οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει μόνιμον, τὰ δὲ ἀνιαρὰ ἀτυχῶς εἶναι πλείονα καὶ συχνότερα τῶν χαρμωσύνων. Ἡ σύνεσις καὶ ἡ γενναιοκαρδία εἰς τὰς κακοδαιμονίας εἶναι ὡς ἡ ἀνδρεία τοῦ ἀθλητοῦ ἐν καιρῷ πάλης. Ὁ δόκιμος ναύτης μένει ἀτάραχος ἐν καιρῷ τῆς τρικυμίας καὶ ὑποφέρει αὐτὴν ἀνευ ἀπογνώσεως, ἐλπίζων νὰ ἴδῃ πάλιν τοὺς ἀνέμους κοπάζοντας καὶ τὴν εὐδίαν ἐπανερχομένην. Δείξατε λοιπὸν καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, πόσον εἴσθε ἀνώτερος τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ἔχουσι δύναμιν νὰ ἀνθεξώσιν εἰς τῆς παλιμβούλου τύχης τὰς καταδρομάς. Ὁ τροχὸς τῆς τύχης στρέφεται, καὶ θὰ ἴδῃτε πάλιν εὐτυχεῖς ἡμέρας, ἀπολαμβάνοντες τὴν ἀμοιβὴν τῆς ὑπομονῆς καὶ καρτερίας ὑμῶν.

Βεβαιώθητε ἐν τούτοις, ὅτι οἱ φίλοι ὑμῶν συμπάσχουσι σήμερον μεθ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ὁ εἰλικρινέστερος.

Περὶ γραμματίων.

Τὸ διακρίνον τὸ γραμματίον τῆς ἐπιστολῆς εἶναι ἡ ἀπλότης αὐτοῦ.

Μόνον δὲ πρὸς ἐκεῖνον πρὸς ὃν ἔχει τις μεγάλην οἰκειότητα ἢ ὑπεροχὴν δύναται νὰ γράψῃ γραμματίον.

Ἰδοὺ ἐν λίαν εὐφρές, ὅπερ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Villemain πρὸς κυρίαν, ἣτις εἶχε δανείσει αὐτῷ τὰ ποιήματα τοῦ André Chénier καὶ τὰ ὅποια ἀπέστειλλε πρὸς αὐτήν.

« Κυρία, εἰς ἀσθενῆς ἀκαθημαϊκός, ἀναγινώσκων πλείονας στίχους, μὴ γινώσκων δὲ ἀπὸ στήθους πλείονας ἢ ὑμεῖς, εὐλαβεῖται τηρῶν τὸν τόμον τοῦτον, ὃν ἐδανείσατε αὐτῷ πρότινων μηνῶν. Ἐχει δὲ τὴν τιμὴν νὰ ἀποστείλῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς καὶ δραττόμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης προσφέρει ὑμῖν τὴν ἐνδειξιν τῆς ὑπολήψεως αὐτοῦ, καὶ διαθβεθαιοὶ ὑμᾶς ὅτι δὲν ἀποθνήσκει παραφρόνως ἀλλ' ἐπισήμως. »

Αἱ ἔντυποι ἐπιστολαὶ δύνανται νὰ ᾔναι συντεθημέναι εἰς τρίτον πρόσωπον· ἀλλ' εἰς τὰς χειρογράφους δὲν εἶναι ἐν χρήσει τὸ τρίτον πρόσωπον. Ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ παρέσχε διὰ τῆς ἀμφιλογίας αὐτοῦ ἀφορμὴν εἰς πολλὰς ἀστείας ἀπάτας, — μάρτυς τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον.

Ἐν τινι δειπνῷ, ἔνθα πολλοὶ λόγιοι ἦσαν συνηθροισμένοι, συνδιελέγοντο περὶ ἐπιστολογραφικοῦ ὕφους, εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν προσέβαλλε ζωηρῶς τὰ τριπρόσωπα γραμμᾶτια. Ἐτερος δὲ τις ὑπερήσπιζεν αὐτά, ἀξιῶν ὅτι ἦσαν φιλοφρονέστερα καὶ εὐγενέστερα.

— Πᾶ! ὑπέλαβε τρίτος τις, ἐκ τῶν προτερημάτων τῆς εὐγενείας εἶναι καὶ τὸ νὰ ᾔναι τις σαφής, προσὸν ὅπερ στεροῦνται τὰ εἰς τρίτον πρόσωπον γραμμᾶτια. Ἰδοὺ δὲ τί μοι συνέβη πρότινων ἐτῶν. Ἐλαβον πρῶταν τινὰ παρὰ τοῦ φίλου μου Δ . . . , ταγματάρχου ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν . . . γραμμᾶτιον περιέχον τὰς ἐξῆς φράσεις: « Ὁ Κύρ. Δ . . . , ταγματάρχης, σπεύδει νὰ πληροφορήσῃ τὸν φίλον αὐτοῦ Α . . .

(ὁ ταπεινότητος ὑμῶν!) ὅτι διωρίσθη ἱππότης τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς. »

« Φαντάσθητε τὴν χαρὰν μου, ἐξακολουθεῖ ὁ Α . . . ἤμην ὁ εὐτυχέστερος τοῦ κόσμου! Ἐδραμον λοιπὸν πρὸς τὸν χαλκογράφον μου, καὶ παρήγγειλα ἐπισκεπτῆρια φέροντα τὴν κολακευτικὴν ἀνάμνησιν. Κύριος Α . . . ἱππότης τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

Ἐσπευσα πρὸς τὸν ἀδαμαντοπώλην μου καὶ ἐξέλεξα ἓνα μεγαλόσταυρον. Ἐδραμον πρὸς τὸν ταινιοπώλην καὶ ἠγόρασα ὠραίαν ἐρυθρὰν ταινίαν. Ἐδραμον πρὸς ὅλους τοὺς φίλους μου ὅπως λάβω τὰ συγχαρητήρια αὐτῶν· ἐπὶ τέλους δὲ ἔσπευσα εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅπως εὐχαριστήσω τὸν φίλον μου Δ . . . , καὶ ριφθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ·

— ὦ φίλτατε, πόσον εἶμαι εὐτυχῆς καὶ πόσον σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν καλὴν εἶδησιν.

— Ὁ ἐξοχος Α . . . , ἀνέκραξεν ὁ Δ . . . , πόσον κήδεσαι τῆς εὐδαιμονίας μου!

— Σὲ εὐχαριστῶ· διότι ἐνῶ ἐμέ ἐτιτλοφόρησαν, λογίζεις τὴν εὐτυχίαν διὰ σὲ αὐτόν!

— Πῶς σὲ ἐτιτλοφόρησαν;

— Ναί, δὲν ἔχει οὕτως;

— Ὁχι, φίλε μου, ἐγὼ ἐτιτλοφορήθην.

— Σύ!

— Μάλιστα . . . . Ἄναμφιβόλως εἶσαι ἄξιος αὐτοῦ μᾶλλον ἐμοῦ· ἀλλ' ἐπὶ τέλους εἰς ἐμέ ἀπένειμον τὴν τιμὴν ταύτην.

« Τότε ἐνόησα τὴν ἔννοιαν τῆς ἀμφιβόλου φράσεως ».

— Ἐς κόρακας καὶ σὺ καὶ τὸ τρίτον πρόσωπόν σου. Δὲν ἠδύνασο νὰ μοὶ γράψῃς ἀπλούστατα :

« Φίλτατέ μοι, εὐχαρίστως σοὶ ἀναγγέλλω ὅτι ἀρτίως ἐτιτλοφορήθην ».

Παρατήρησα λοιπὸν αὐτὸν μανιώδη: καὶ ἐπανεῖδον αὐτὸν μετὰ δύο ἔτη ὅτε πράγματι ἔλαβον τὸν τίτλον.

Ἴδου αἱ συνέπειαι τῆς ἀμφισβητησίμου τριτοπροσωπίας.

Προσκλητήριοι ἐπιστολαί.

Αἱ προσκλήσεις εἰς δεῖπνον ἢ εἰς ἐσπερίδα, ἢ εἰς χορόν, δύνανται νὰ γίνωσιν ἢ διὰ ζώσης φωνῆς ἢ γραπτῶς. Ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ ταύτῃ περιπτώσει, δεόν νὰ διαφέρῃ ἡ σύνταξις τῶν γραμματικῶν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς σχέσεως τῆς συνδεούσης ἡμᾶς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως. Κάτωθεν δὲ προσθέτουσι τό: «Παρακαλεῖσθε νὰ ἀπαντήσητε ».

Αἱ προσκλήσεις δὲ αὗται δεόν νὰ στέλλωνται πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἡμερῶν, ἵνα μὴ λάβῃ ὁ προσκαλούμενος πρόσκλησιν παρ' ἄλλου.

Ἐὰν δὲ δὲν δύνανται νὰ δεχθῇ, ὀφείλει νὰ μεταβῇ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἢ τὸ βραδύτερον τὴν ἐπαύριον, ὅπως ζητήσῃ συγγνώμην, ἢ νὰ πράξῃ τοῦτο δι' ἐπιστολῆς. Διότι τὸ νὰ μὴ ἀποκριθῇ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ νὰ ἀποδεχθῇ αὐτήν. Εἶναι δὲ εὐγενὲς νὰ δώσῃ ἢ νὰ πέμψῃ αὐτήν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ

ἀμφιτρώωνος, τὴν πρὸ τῆς προτεραιᾶς ἡμέραν τῆς ὀρισμένης διὰ τὸ δεῖπνον ἢ τὴν ἐσπερίδα.

Εἰς ἀρχαιοτέραν δὲ ἐποχὴν διὰ τὰς προσκλήσεις προσέφευγον ἐνίοτε εἰς τὴν ποίησιν.

Ὁ Βολταίρος, ἐπιφορτισθεὶς ὑπὸ τῆς δουκίσσης τῆς Maine νὰ προσκαλέσῃ τὸν συγγραφέα τῆς τέχνης τοῦ ἔρξιν l'Art d'aimer) ἔγραψεν αὐτῷ τὸν εὐφυῆ τοῦτον τετράστιχον:

*Au nom du Pinde et de Cythère
Gentil-Bernard est averti.
Que l'Art d'aimer doit samedi
Venir souper chez l'Art de plaire.*

Ἐν ὀνόματι τοῦ Πίνδου καὶ Κυθαιρῶνος ὁ Gentil-Bernard εἰδοποιεῖται ὅτι ἡ τέχνη τοῦ ἔρξιν ὀφείλει τὸ σάββατον νὰ ἔλθῃ νὰ δειπνήσῃ παρὰ τῇ τέχνῃ τοῦ ἀρέσκειν.

Προσκλητήριον εἰς ἑορτήν.

Ἀὔριον εἶναι ἐπέτειος ἡμέρα τῶν γενεθλίων τοῦ υἱοῦ μου, καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ πανηγυρίσωμεν αὐτὴν μετὰ τῶν φίλων ἡμῶν, παρακαλοῦμεν ἵνα τιμῆσητε καὶ ὑμεῖς τὸ δεῖπνόν μας.

Ἡ χαριστάτη παρουσία ὑμῶν θὰ αὐξήσῃ τὴν εὐθυμίαν τῶν συνεστικτόρων καὶ τῆς ἐσπερινῆς ἡμῶν συναναστροφῆς.

Ἔτερον εἰς χορόν.

Ἡ Κυρία Θ. μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς παρακαλοῦσιν ὑμᾶς, ὅπως τιμῆσητε διὰ τῆς παρουσίας ὑμῶν τὴν ἐσπερινὴν αὐτῶν συναναστροφὴν κατὰ τὴν 17 τρέχοντος.

Ἐτερον εἰς γεῦμα.

Ὁ Κύριος Γ. παρκαλείται νὰ συνδειπνήσῃ αὔριον μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Ε. Ἐχομεν ὁμοτραπέζους καὶ τοὺς Κυρίους Α. Β. Γ. Πέποιθα δὲ ὅτι δὲν θέλετε μὰς στερήσει τῆς παρουσίας σας. Τὴν 8 ὥραν πάντες οἱ φίλοι θέλουσιν εἶσθαι συνηγμένοι.

Ἀπάντησις.

Δέχομαι προθύμως τὴν εὐγενῆ ὑμῶν πρόσκλησιν, καὶ σὰς ὑπόσχομαι νὰ παρουσιασθῶ ἐν καιρῷ, ἐφωδιασμένος δι' ἀρκείας τῆς ὀρέξεως.

Ἄλλο.

Ἀπόψε ἔχομεν μουσικὴν συμφωνίαν. Ἄν εὐαρεστησῆτε νὰ λάβῃτε καὶ ὑμεῖς μέρος, παρκαλοῦμεν νὰ ἔλθῃτε φέροντες καὶ τὴν κιθάραν σας, καὶ θέλετε ὑποχρεώσαι πᾶσαν τὴν ὀμήγυριν μετὰ τοῦ ὑποφαινομένου

φίλου ὑμῶν.

Ἀπάντησις.

Ἡ παράκλησις εἶναι περιττή· διότι ἡ συναναστροφή ὑμῶν θὰ ὑποχρέωσῃ μάλλον

τὸν δούλόν σας.

Εἰδοποιήσις.

Αἱ εἰδοποιήσεις διὰ γάμον ἢ δι' ἐνταφισμὸν ἔχουσιν ὀρισμένον τύπον γνωστὸν τοῖς τυπογράφοις καὶ λιθογράφοις.

Οὐχ ἦττον εἶναι καλὸν νὰ ἀναθεωρήσωμεν τὸ κείμενον αὐτῶν.

Πρέπει τις νὰ ἀποφεύγῃ τὸ νὰ ἐκθέτῃ κατ' ἀρέσκειαν τοὺς τίτλους καὶ βαθμοὺς τῶν προσώπων ἅτινα ἐκτίθενται ἐν τοῖς γραμματίοις τούτοις. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐπιδεικνύῃ τις ἐν αὐτοῖς τὴν κενοδοξίαν αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἀρκεῖ ὁ τίτλος τοῦ πατρὸς.

Αἱ εἰδοποιήσεις διὰ τὴν γέννησιν παιδίου δεόν νὰ στέλλωνται ἐπ' ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ οὐχὶ τῆς μητρὸς καὶ τῶν μεγάλων συγγενῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Βάπτισις.

Τὸ βάπτισμα εἶναι τελετὴ καθαρῶς θρησκευτικῆ. Εἶναι ἡ εἴσοδος τοῦ ἀρτιγεννήτου παιδὸς εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὸ ὅποιον ὁ ἀνάδοχος χρησιμεύει ὡς εἰσηγητής.

Οἱ γονεῖς φροντίζουν περὶ τῆς ἐκλογῆς ἀναδόχου.

Πρέπει δὲ νὰ προτείνωσιν εἰς ξένους νὰ γίνωσιν ἀνάδοχοι ἀφοῦ προηγουμένως πληροφορηθῶσιν ὅτι οὗτοι εἶναι εὐδιά-

θετοι ὅπως παραδεχθῶσι τὴν πρότασιν· διότι ἄλλως ὁμοιάζει φόρον καταναγκαστικὸν ἐπιβαλλόμενον εἰς αὐτοὺς.

Ἐκκτος δὲ προσκληθεὶς ὅπως ἀναλάβῃ τοῦτο θέον νὰ ἀποδεχθῆ διότι ἄλλως παραβαίνει χριστιανικὸν καθήκον.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ λαμβάνῃ τις ἀνάδοχον πρόσωπον μὴ ἀνήκον εἰς τὴν θρησκείαν ἣν θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὸ τέκνον του.

Τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου δίδει συνήθως ὁ ἀνάδοχος ἢ ἡ ἀνάδοχος· ὀφείλει ὅμως νὰ συμβουλευῆται προηγουμένως τὴν μητέρα.

Ὁ ἀνάδοχος θεωρεῖται, ὡς ἕτερος πατὴρ τοῦ παιδίου καὶ ἀναλαμβάνει βάρος ὑλικὸν καὶ ἠθικόν.

Εἶναι ὑπόχρεως νὰ κάμῃ τὰς δαπάνας τῆς τελετῆς καὶ τῶν δώρων.

Δὲν ἀναφερόμεν δὲ περὶ δώρων, διότι ποικίλουσιν ἀναλόγως τῶν μερῶν καὶ τῆς θέσεως τοῦ τε διδόντος καὶ τοῦ λαμβάνοντος.

Τὰ συνήθως διδόμενα εἶναι.

Μία καλύπτρα τοῦ βαπτίσματος, ἑτέρα καλύπτρα καὶ ἐσθῆς λευκῆ, αἵτινες δύνανται νὰ ᾤναι κεκοσμημέναι διὰ μεταξίνων ταινιῶν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ μικρὸν τι κόσμημα, οἶον σταυρὸς κτλ.

Ὁ ἀνάδοχος ὀφείλει νὰ προσφέρῃ καὶ εἰς τὴν μητέρα δῶρόν τι.

Προσέτι πέμπει ζαχαρωτὰ καὶ τραγήματα, ἅπερ ἡ μήτηρ διανέμει εἰς τοὺς φίλους καὶ τὰς φίλας τῆς.

Μετὰ δὲ τὴν βάπτισιν τοῦ τέκνου ὁ ἀνάδοχος διανέμει εἰς τοὺς παρευρισκομένους τὰ λεγόμενα μαρτυρικά.

Εἰς τὰς ἐκκλησίας ὑπάρχει κώδηξ τῆς βαπτίσεως ἐν ᾧ σημειοῦται τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου καθὼς καὶ τὰ τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ τὸ τοῦ ἀναδόχου, καὶ πρὸς τούτοις ἡ χρονολογία τῆς τελετῆς τοῦ βαπτίσματος· ὥστε ὁ βαπτισθεὶς ὁπόταν θέλῃ, δύναται νὰ ἀναφερθῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ λάβῃ ἀντίγραφον τῆς πράξεως ταύτης, ὅπερ καλεῖται βαπτιστικόν.

Μετὰ δὲ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ ἀνάδοχος θεωρεῖται ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας. Λαμβάνει τὴν φροντίδα τοῦ ἀναδεξιμαίου αὐτοῦ, ὅστις πάλιν οὐδέποτε λησμονεῖ τὴν πρὸς αὐτὸν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην καὶ σεβασμόν.

Προσκλητήριον εἰς βάπτισιν.

Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Δ. Γ. παρακαλοῦσιν Ὑμᾶς ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμῆσητε διὰ τῆς παρουσίας Σας τὴν βάπτισιν τοῦ υἱοῦ αὐτῶν, τελεσθησομένην τὴν προσεχῆ τρίτην, περὶ τὴν 8. ὥραν μ. μ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Γάμος.

Ἡ αἴτησις εἰς γάμον εἶναι μία τῶν ἀβροτέρων πράξεων τῆς ζωῆς. Ὁ νέος, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ νυμφευθῆ, ὀφείλει νὰ προσπαθήσῃ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας φροντίδος, ὅπως μὴ ὑποπέσῃ εἰς κἀνὲν λάθος ἐξ ἐκείνων, τῶν ὁποίων καὶ τὰ μάλ-

λον μικρά δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν εὐτυχίαν πάσης αὐτοῦ τῆς ζωῆς.

"Ἐν συναντήσῃ πρόσωπον, ὅπερ τῷ ἀρέσκει καὶ τὸ ὅποιον ἐπιθυμῆι νὰ συζευχθῆ, ὀφείλει νὰ ἐπιφορτίσῃ κοινούς φίλους νὰ ἀπευθυνθῶσιν εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τῆς νέας διὰ νὰ μάθῃ ἂν ἡ πρότασις αὐτοῦ ἔσεται πρᾶξευκτὴ.

"Ἀντιβαίνει δὲ ἐντελῶς εἰς τὰ καθεστῶτα ἔθιμα τὸ νὰ κάμῃ τις ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ διάβημα τοῦτο. "Ἐν δὲ οἱ φίλοι εἰς οὓς ἀνέθηκε τὴν αἴτησιν ταύτην φέρωσιν ἀπάντησιν ἀρνητικὴν, ὀφείλει ἐπὶ τινα χρόνον τοῦλάχιστον νὰ ἐμμεῖνῃ, ἀπέναντι τῆς νεάνιδος, ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως, ἣν κατεῖχε πρὸ τούτου τοῦ διαβήματος.

Πᾶς ὑπαινιγμὸς ἐπὶ τῆς δοθείσης ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως θὰ ἦτο, ὡς εἶναι ἐπόμενον, λίαν ἄχαρι κίνημα.

"Ἐν δὲ ἡ ἀπάντησις τῆς οἰκογενείας ἦναι εὐνοϊκὴ, θὰ ζητήσῃ τότε νὰ παρουσιασθῆ εἰς αὐτήν.

"Ἡ οἰκογένεια τῆς νέας ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ διὰ ταύτην τὴν συνέντευξιν ἡμέραν καὶ ὥραν, καθ' ἣν οὐδενὸς ξένου ἐπίσκεψιν περιμένει.

"Ἡ νεάνις δέον νὰ ἦναι προειδοποιημένη περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ νέου, ἀλλ' οὐδ' ὁ ἐλάχιστος ὑπαινιγμὸς δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διαρκούσης τῆς συνεντεύξεως.

"Ἐν ἡ πρώτη αὕτη συνέντευξις εὐαρεστήσῃ τὸν νέον ὀφείλει νὰ ἀπευθυνθῆ διὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἰς τὴν τῆς νέας, ζητῶν νὰ γείνη δεκτὸς εἰς τὴν οἰκίαν ὑπὸ τὸν τίτλον μέλλοντος μνηστῆρος.

Τὸ διάβημα τοῦτο γίνεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ νέου, ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ ὑπὸ τῆς μητρὸς, ὑπὸ συγγενοῦς ἢ καὶ φίλου.

"Ἀποῦ δὲ ἐπιτευχθῆ ἡ συγκατάθεσις τῶν γονέων τῆς νέας, ὁ νέος ἔρχεται ἀμέσως νὰ κάμῃ ἐπίσκεψιν εὐχαριστήριον εἰς τὴν οἰκογενεῖαν αὐτῆς· ἀλλὰ γράφει πρῶτον διὰ νὰ μάθῃ τὴν ὥραν, καθ' ἣν δύναται νὰ ἦναι δεκτὸς.

"Ἡ νεάνις δὲν πρέπει νὰ παρευρεθῆ μετὰ τῆς οἰκογενείας τῆς κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ νέου. Προσκαλοῦσι δὲ αὐτὴν μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν εὐχαριστηρίων περὶ τῆς παραδοχῆς.

Τότε τῇ συνιστῶσι τὸν νέον ὡς τὸν μέλλοντα σύζυγόν τῆς.

"Ἄλλ' ἡ σύστασις αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ ἀπλῶς διὰ τὸν τύπον μόνον· διότι ἡ νεάνις ὀφείλει νὰ ἔχῃ προηγουμένως εἶδῃσιν τοῦ πράγματος πρὸς ἀποφυγὴν, εἴτε ἐκπλήξεως, εἴτε δυσαρεσκείας, εἴτε λύπης.

Οἱ μνηστῆρες δὲν πρέπει νὰ ἀποκλῶσιν ἀλλήλους ἀπλῶς διὰ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ νὰ προσθέτωσι πάντοτε τὸ: Κύριος, Κυρία, εἴτε πρὸς ἀλλήλους ἀπευθυνόμενοι, εἴτε πρὸς τρίτους ὀμιλοῦντες.

"Ἐν δὲ ἀποῦ γείνη δεκτὸς εἰς οἰκίαν τινὰ ὡς μέλλον μνηστήρ, σπουδαῖοι λόγοι ἀναγκάζουσιν αὐτὸν νὰ ἀποσυρθῆ ὀφείλει νὰ μεταχειρισθῆ τὴν μεγαλειτέραν περίσκεψιν.

"Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοιαύτην περίστασιν προφασίζονται ἀσθένειαν ἢ ταξείδιον, τὰ ὅποια δῆθεν ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς νὰ ἀναβάλωσι τὰς ἐπισκέψεις των. "Ἐπειτα γράφει τις ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν πατέρα ἢ τὸν κηδεμόνα τῆς νέας ἐπιστολὴν λίαν φιλοφρονητικὴν καὶ πλήρη σεβασμοῦ, ἐν ἣ παρίστησι τὴν βαθεῖαν θλίψιν, ἣν αἰσθάνεται, ἐκ τοῦ ὅτι ἀναγκάζεται νὰ ἀποσυρθῆ διὰ λόγους προερχομένους ἐξ ὑποθέσεων ὅλως οἰκιακῶν τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ ἐκμυστηρευθῆ κτλ.

"Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ἡμέρας ὀφείλει νὰ παύσῃ φοιτῶν εἰς

πάσαν οίκίαν, ἐν ἣ θά ἦτο πιθανόν νά ἀπαντήσῃ τήν οἰκογενεῖαν ἢ τήν νέαν, ἣν ἠναγκάσθη νά ἀποποιηθῆ.

Ὁ νέος, ἀπὸ τῆς γενόμενης δεκτῆς εἰς οἰκίαν ὡς μέλλον μνηστήρ, ὀφείλει νά ἔρχεται λίαν συχνά· ἀλλὰ πάντοτε ἐπισήμως.

Πᾶς γάμος πρέπει νά φυλάττεται μυστικὸς μέχρι οὗ συνταχθῆ τελείως τὸ συμβόλαιον, καὶ μόνον ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ κοινοποιεῖται ἐπισήμως εἰς τοὺς φίλους.

Ἀφοῦ ὁ γάμος κοινοποιηθῆ ἐπισήμως, ἡ νεάνις δὲν πρέπει νά παρουσιάζηται εἰς τὸ δημόσιον, δηλαδή εἰς τὰς συναστροφὰς ἢ εἰς τὸ θέατρον.

Αἱ βάσεις τοῦ προικοσυμφώνου πρέπει νά ἦναι ἐντελῶς ὠρισμέναι μεταξὺ τῶν δύο μερῶν πρὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν μέλλει νά ὑπογραφῆ· διότι ἡ διέγερσις φιλονεικίας περὶ συμφέροντος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην θά ἦτο ὅλως ἄτοπον. Συντάσσεται δὲ τοῦτο καὶ ὑπογράφεται συνήθως ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος τῆς πρὸ τῆς τελετῆς τοῦ γάμου.

Προικοσύμφωνον.

Ἐπειδὴ μέλλω νά ὑπανδρεύσω τὴν θυγατέρα μου Β. μετὰ τοῦ κ. Δ. εὐχομαι αὐτῇ πρῶτον πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπομένως τῇ δίδω προικὸν εἰς μετρητὰ Δραχ. 30 χιλιάδας.

Πρὸς τούτοις δὲ . . . .

Ταῦτα πάντα ἀνήκουσιν εἰς τὴν θυγατέρα μου· ἀλλὰ τὰ χρήματα (ἢ ὑποστατικὰ) δίδονται εἰς ἐξουσίαν τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὅστις ἔχει τὸ δικαίωμα νά τὰ διαθέσῃ κατὰ τὸν συμ-

φερώτερον τρόπον, χωρὶς ὅμως νά ἔχη τὴν ἄδειαν νά πωλήσῃ τὰ ἀκίνητα κτήματα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς συζύγου αὐτοῦ. Ὅθεν συνετάχθη τὸ παρὸν προικοσύμφωνον, παρόντων τῶν συνυπογραφομένων ἀξιοπίστων μαρτύρων.

Ὅταν ἡ τελετὴ τοῦ γάμου μέλλῃ νά γείνη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὁ γαμβρὸς ἔρχεται μετὰ τῆς οἰκογενεῖας αὐτοῦ καὶ παραλαμβάνει τὴν νύμφην μετὰ τῶν ἑαυτῆς. Στέλλει δὲ ἀμάξας εἰς τὰς κατοικίας τῶν παρανύμφων καὶ τῶν συγγενῶν ἀφοτέρων τῶν μερῶν, ὅπως μεταφέρωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, τὴν ὁποίαν ὀφείλουσι νά συνοδεύσωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τὰ διὰ τὰς ἀμάξας ταύτας καὶ ἐν γένει πάντα τὰ ἐξοδα, τὰ ὁποῖα πηγάζουσιν ἐκ τῆς τελετῆς τοῦ γάμου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εἶναι εἰς βᾶρος τοῦ γαμβροῦ.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὁ πατήρ τῆς νύμφης, ἢ ὁ κατέχων τὴν θέσιν αὐτοῦ δίδει εἰς αὐτὴν τὸν βραχίονα, ὅπως τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τὸν βωμόν· ὁ δὲ γαμβρὸς ἀκολουθεῖ προσφέρον τὸν βραχίονα εἰς τὴν μητέρα του.

Μετὰ τούτους ἔρχεται ἡ μήτηρ τῆς νύμφης στηριζομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ πατρὸς τοῦ γαμβροῦ, ἢ ἐν ἑλλείψει αὐτοῦ εἰς τὸν τοῦ παρανύμφου. Φθάσαντες δὲ οἱ μελλονύμφου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὰς δι' αὐτοὺς ὠρισμένας θέσεις, προσέρχονται καὶ ἴστανται δεξιόθεν μὲν ὁ γαμβρὸς, ἀριστερόθεν δὲ ἡ νύμφη.

Ἐκατέρα τῶν δύο οἰκογενειῶν τίθεται πρὸς τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται τὸ εἰς αὐτὴν ἀνήκον μελλονύμφον πρόσωπον, δηλαδή δεξιὰ μὲν ἡ τοῦ νέου, ἀριστερὰ δὲ ἡ τῆς νέας οἰκογένεια.

Μόνον αἱ δύο οἰκογένειαι καὶ οἱ στενοὶ φίλοι αὐτῶν δύνανται νὰ κατάρχωσι θέσεις πλησίον τοῦ μελλονύμφου ζεύγους. Οἱ δὲ ἄπλοι προσκεκλημένοι ἴστανται μακρότερον.

Οἱ προσκληθέντες εἰς τὴν τελετὴν τοῦ γάμου ὀφείλουσιν, ἐντὸς τοῦ ἐπομένου δεκαπενθημέρου, νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν, ἣτις προσεκάλεσεν αὐτοὺς πρὸς εὐχαριστήριον ἐπίσκεψιν.

Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ δὲν δύναται τις νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ νὰ στείλῃ ἀπλῶς τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτοῦ εἰμὴ ὅταν δὲν εὐρίσκεται εἰς συνεχεῖς σχέσεις.

Εἶναι δὲ πολὺ ἄκομψον νὰ ὀμιλῇ ἢ νὰ γελᾷ τις καθ' ἣν ὥραν τελεῖται τὸ μυστήριον τοῦ γάμου.

Διότι δεικνύει οὐ μόνον ἀσέβειαν ἀλλὰ καὶ προσβάλλει τὴν οἰκογένειαν, ἣτις προσεκάλεσεν αὐτόν.

Ὅταν ἡ τελετὴ τοῦ γάμου γίνεται πρῶτῃ, τότε προσφέρεται μετὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς μικρὸν γεῦμα ἢ πρόγευμα, εἰς τὸ ὅποιον παρευρίσκονται μόνον οἱ γονεῖς τῶν νεονύμφων καὶ οἱ παράνυμφοι.

Εἰς τὸ πρόγευμα τοῦτο δὲν φυλάττεται μεγάλη ἐθιμοταξία καὶ οἱ νεόνυμφοι δύνανται νὰ καθήσωσι πλησίον ἀλλήλων· εἰς τὸ δεῖπνον ὅμως τῆς ἐσπέρας πρέπει νὰ φυλαχθῇ ἀκριβῶς ἡ ἐθιμοταξία.

Οἱ νύμφιοι τότε κάθηνται ἀπέναντι ἀλλήλων εἰς τὴν τράπεζαν.

Ἡ νύμφη πρέπει νὰ ἔχῃ εἰς τὰ δεξιὰ αὐτῆς τὸν πατέρα τοῦ γαμβροῦ ἢ ἐκεῖνον ὅστις κατέχει τὴν θέσιν αὐτοῦ, δηλαδὴ τὸν πλησιέστερον αὐτοῦ συγγενῆ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸν ἴδιον αὐτῆς πατέρα.

Ὁ γαμβρὸς εἰς μὲν τὰ δεξιὰ αὐτοῦ ἔχει τὴν μητέρα τῆς νύμφης, εἰς δὲ τὰ ἀριστερὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μητέρα.

Ἄν ἦναι προσκεκλημένον πρόσωπόν τι ὑψηλῆς περιωπῆς καὶ θέλωσι νὰ τιμῆσωσιν αὐτὸ πρέπει νὰ τῷ δώσωσι θέσιν πλησίον τοῦ γαμβροῦ μὲν ἂν ἦναι γυνή, πλησίον δὲ τῆς νύμφης ἂν ἦναι ἀνὴρ.

Οἱ παράνυμφοι κάθηνται, ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερον τῶν νεονύμφων.

Εἰς τὴν νύμφην πρῶτην πρέπει νὰ διανέμηται τὸ φαγητόν.

Εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ δείπνου πάντες προπίνουσιν ὑπὲρ τῶν νεονύμφων· πρῶτος δὲ πάντων προπίνει ὁ παράνυμφος.

Ὁ πατὴρ τῆς νύμφης ἀπαντᾷ ἐκ μέρους τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ.

Οὐδεὶς πενηθορῶν παρευρίσκεται εἰς γάμον.

Ἐὰν χήρα τις ὑπανδρεύσῃ τὴν θυγατέρα αὐτῆς ἐν ᾧ ἀκόμη εὐρίσκεται εἰς πένθος, ὀφείλει ἀπαιτιτῶς νὰ ἐνδυσθῇ καὶ ἡ λευκὰ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου.

Ὅταν δίδεται χορὸς τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ἡ νύμφη ἀρχίζει τὸν χορὸν μετ' ἐκείνου ἐκ τῶν προσκεκλημένων, εἰς ὃν ἀμφότεραι αἱ οἰκογένειαι ὀφείλουσι τὸ μεγαλειότερον σέβας· ἐπίσης ὁ γαμβρὸς προσφέρει τὴν χεῖρα εἰς τὴν μᾶλλον διακεκριμένην κυρίαν.

Μετὰ τοῦτο χορεύουσιν ἀδιαφόρως μετὰ τῶν προσκεκλημένων αὐτῶν, ἀλλ' ἡ νύμφη κάμνει ἀφ' ἑαυτῆς τὰς προσκλήσεις αὐτῆς.

Δὲν ἐπισκέπτεται τις ποτὲ τοὺς νεονύμφους πρὶν ἢ ἐπισκεφθῶσιν αὐτοὶ πρῶτοι.

Πολιτικός γάμος.

Ὁ δὲ πολιτικός γάμος γίνεται ἐν τῷ δήμαρχείῳ. Ἐν αὐτῷ δὲ ὀφείλει τις νὰ παρουσιάσῃ τὰ ἐξῆς :

Πρῶτον, ἐν πιστοποιητικὸν ἀποδεικνύον ὅτι ἡ προκήρυξις τῶν γάμων ἐγένετο ἐνθα ἀπαιτεῖ αὐτὴν ὁ νόμος.

Δεύτερον, τὰ βαπτιστικὰ τῶν μελλονύμφων, καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, πρόδηλον ἀποδεικτικὸν ἐκ τῆς πατρίδος ἢ ἐκ τῆς διαμονῆς αὐτῶν. Πρέπει δὲ τοῦτο νὰ ᾖ ἐπικεκρωμένον ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλλείψεως

Τρίτον, ἡ ἔγγραφος συγκατάθεσις τῶν γονέων, καθ' ἣν περίπτωσιν δὲν δύνανται νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν τελετὴν τοῦ γάμου· ἄνευ δὲ τῆς συγκαταθέσεως ταύτης, θεωρεῖται παράνομος ὁ γάμος.

Τέταρτον, ὁ μελλονύμφος, ἐὰν ᾖ στρατιωτικὸς εἶναι ὑπόχρεως νὰ παρουσιάσῃ ἀπόδειξιν τῆς ἀφέσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

Πέμπτον, ἐὰν ἀνήκει εἰς τὸν στρατὸν νὰ φέρῃ τὴν ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν.

Ὁ πολιτικός γάμος γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν παραμονὴν τῆς τελετῆς τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου. Ἄλλὰ δυνατόν νὰ γίνῃ καὶ πολὺ πρότερον.

Σήμερον μόνον οἱ γονεῖς καὶ οἱ μάρτυρες τῶν μελλονύμφων, παρίστανται εἰς τὸν πολιτικὸν γάμον.

Οἱ μάρτυρες οὗτοι, τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, — δύο διὰ τὸν νυμφίον καὶ δύο διὰ τὴν νύμφην, — λαμβάνονται ἐκ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ προσώπων ἐξ ὧν ἐπιθυμοῦσι νὰ λάβωσι τιμὴν καὶ ὑποστήριξιν.

Ὁ δὲ δήμαρχος ἢ ὁ πάρεδρος ἀναγινώσκει εἰς τοὺς μελλονύμφους τὸν νόμον καὶ ὑποχρεοῖ αὐτοὺς νὰ ἀπαγγείλωσι τὸ μυσταγωγικὸν Μάλιστα.

Μετὰ δὲ τοῦτο, κηρύττονται ἔγγαμοι ἀπέναντι τοῦ νόμου.

Πρῶτη δὲ ὑπογράφει ἡ νύμφη· εἶτα δὲ δίδει τὴν γραφίδα εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς.

Παρὰ δὲ τοῖς Γάλλοις λαμβάνων αὐτὴν ὁ σύζυγος ὑποκλίνεται λέγων : « Merci Madame ! » Ἀπὸ δὲ τῆς στιγμῆς ταύτης καλεῖται αὕτη Madame, δηλ. ἔγγαμος Κυρία

Προσκλητήριον εἰς γάμον.

Κύριε !

Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Π. Θεοδωρίδου λαμβάνουσι τὴν τιμὴν νὰ Σας ἀναγγείλωσι τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς αὐτῶν Ἑλένης μετὰ τοῦ Κυρίου Φωτίου Γεωργιάδου καὶ νὰ Σας παρακαλέσωσιν ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμῆσητε αὐτοὺς διὰ τῆς παρουσίας Σας τελεσθησομένους τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν τῇ 1 ὄρα μ. μ. ἀκριβῶς.

Κύριε !

Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Χ. Γεωργιάδου λαμβάνουσι τὴν τιμὴν νὰ Σας ἀναγγείλωσι τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ αὐτῶν Φωτίου μετὰ τῆς δεσποινίδος Ἑλένης Θεοδωρίδου, καὶ νὰ Σας παρακαλέσωσιν ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμῆσητε αὐτοὺς διὰ τῆς παρουσίας Σας, τελεσθησομένους τὴν προσεχῆ Κυριακὴν, τῇ 1 ὄρα μ. μ. ἀκριβῶς.

Πέραν Κωνσταντινουπόλεως τῇ 15 Ἀπριλίου 1889.

II

Πρὶν ἢ ἀρχίσωσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ γάμου οἱ μεσολαβοῦντες υποχρεοῦνται νὰ λάβωσιν ἀκριβῶς πληροφορίας καὶ ἐκ θετικῆς πηγῆς, περὶ τῆς περιουσίας, τῆς κοινωνικῆς θέσεως κλπ. τῶν δύο οικογενειῶν. Μόνον δὲ ὅταν πεισθῶσιν ὅτι συμφωνοῦσι καθ' ὅλα, ὀφείλουσι νὰ ὀρίσωσιν ὀριστικὴν συνέντευξιν. Διότι δὲν πρέπει, ἀφοῦ συναντηθῶσι καὶ ἀρέσωσιν ἀλλήλοις, νὰ παρουσιάζωσιν ἀπρόοπτον δυσχέρειαν, προσερχομένην ἐκ μέρους τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Ὡστε δεόν νὰ προσέχωσι μήπως προσβληθῇ ἢ φιλικυτὴ τινὸς ἐξ αὐτῶν.

Οἱ γονεῖς ὀφείλουσι νὰ ἐπαγρυπνώσιν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν τέκνων των, διότι πρόκειται περὶ τῆς μελλούσης εὐτυχίας ἢ δυστυχίας ὀλοκλήρου τοῦ βίου τῶν τέκνων αὐτῶν. Ὡστε, ὅταν εὐρίσκωσιν αὐτὸν ἀνάρμοστον, νὰ προσπαθῶσι παντὶ σθένει νὰ πείθωσι τὰ τέκνα αὐτῶν, πρὸς ἀποφυγὴν τοιοῦτου γάμου. Οὗτοι πρέπει νὰ ἀνχιμνήσκωνται ὅτι ἡ νεότης εἶναι εὐπιστος καὶ ἀλαζῶν καὶ τὰ πάντα θεωρεῖ ῥόδινα.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, οἱ νέοι πολλάκις ἀπατῶνται εἰς τὰ αἰσθήματα, καὶ πολλάκις ἀπλῆν παραφορὰν τῆς νεανικῆς καρδίας, θεωροῦσι πραγματικὸν ἔρωτα.

Ἐξ ἄλλου δὲ μέρους, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ δίδωσιν ὑπερβολικὴν σημασίαν εἰς τὸ ὕλικόν μόνον μέρος τῆς ὑποθέσεως. Νὰ θυσιάσωσιν εἰς τὸν Βάαλ τὰς εἰλικρινεῖς διαθέσεις δύο νεαρῶν καρδιῶν, θὰ ἦτο σκληρότης, ἀνάξια τῶν συγγενικῶν αἰσθημάτων.

Ἄνευ ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ εἰλικρινῶν καὶ τιμίων αἰσθη-

μάτων, ὁ γάμος δὲν θὰ ἦτο ἄλλο τι, ἢ δυστυχῆς σύμβασις αἰωνία πηγὴ λύπης, δυστυχιῶν, ἐρίδων καὶ σκανδάλων ἐν τῇ οικογενείᾳ· διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κλείωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπέναντι οὐδενός, ἀφορῶντος τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀτόμου, ὅπερ προτιθέμεθα νὰ καταστήσωμεν πατέρα ἢ μητέρα τῶν τέκνων ἡμῶν.

Ἡ συμπάθεια ἐν τῷ χαρκατῆρι, συνίσταται εἰς τὴν ὁμοιότητα ἢ τὴν ταυτότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ διαθέσεων· ταυτότητα τῶν ἰδεῶν ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ταυτότητα αἰσθημάτων, τάσεων, διαθέσεων κλπ.

Ἐπιβλῆ ἐξασφάλισις καὶ ἀφθονία, εἶναι ἐκ τῶν πρώτων ὄρων, πρὸς συζυγικὴν εὐημερίαν· διὰ τοῦτο ὁ ἐρχόμενος εἰς γάμου κοινωνίαν, πρὸ πάντων δεόν νὰ φροντίζῃ πρὸς ἐξασφάλισιν ἑαυτοῦ δι' ἀσφαλῶν μέσων, πρὸς διατήρησιν τῆς μελλούσης αὐτοῦ οικογενείας. Ἐὰν ἡ πατρικὴ αὐτοῦ κληρονομία εἶναι πρὸς τοῦτο ἀνεπαρκῆς, δεόν νὰ αὐξήσῃ αὐτὴν διὰ τινος ἐπικερδοῦς ἐπαγγέλματος.

Εἰς γάμον, συνομολογούμενον ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους, ὁ σύζυγος εὐρίσκει ἐν τῇ συζύγῳ αὐτοῦ, φιλόστοργον καὶ ἀληθῆ φίλην, ἥτις παρέχει αὐτῷ πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ βίῳ ὠραῖον καὶ πολύτιμον, αὕτη ἀποτελεῖ δι' αὐτὸν τὴν εὐχρηστοτέραν συναναστροφὴν, φροντίζει περὶ παντός, ὅ,τι χρειάζεται οὗτος, σπεύδει νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν λύπην καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν διαταραχθεῖσαν ἐν αὐτῷ ἀνησυχίαν· συμμερίζεται μετ' αὐτοῦ τὰς δυστυχίας καὶ λύπας, παρηγορεῖ αὐτὸν παντοτρόπως, προσπαθεῖ νὰ ἀνγκουφίσῃ τὰ βιάσανα αὐτοῦ κλπ. ἐν εὐτυχίᾳ δὲ συμμερίζεται τῆς χαρᾶς αὐτοῦ, βοηθεῖ αὐτὸν διὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ ὠφελίμων συμβουλῶν τῆς, διατηρεῖ τὴν

τάξιν καὶ οἰκονομίαν ἐν τῷ οἴκῳ κλπ. Συμβαίνει ὅμως ἐνίοτε ὁ γάμος νὰ ἔχη καὶ τὰς ἐναντίας συνεπείας.

Τοῦτο συμβαίνει ὅταν, συνερχόμενοι εἰς γάμον ἐχειραγωγῆθησαν ὑπὸ τοῦ τυφλοῦ πάθους, ἢ ὑπὸ ἀλλοκότου ἰδιοτροπίας, ἢ φιλοδόξων σκοπῶν. Ἐὰν πρὸ τοῦ γάμου οἱ μελλόνυμφοι δὲν ἐφρόντισαν νὰ σπουδάσωσι τὸν χαρακτῆρα ἀλλήλων, ὁ γάμος δὲν βραδύνει νὰ μεταβληθῆ εἰς βαρείαν καὶ ἀφόρητον ἄλυσιν, ἣτις καθιστᾷ τὸν βίον τῶν δι' αὐτοῦ συνδεθέντων λυπηρὸν καὶ δυστυχῆ.

Ἡ ἀδιαφορία, ἣτις εἶναι συνέπεια τῶν ἀτυχῶν γάμων, φέρει κατ' ἀρχὰς ἀμοιβαίας δυσαρρεσκείας καὶ ἔριδας, καὶ ἀκολούθως πλήρη διάλυσιν· οἱ σύζυγοι ἐπιδαψιλεύουσιν ἀλλήλοις πικρὰς μομφάς, καὶ μὴ εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς διαγωγῆς ἀλλήλων, παραπονοῦνται διὰ τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν σχέσεις.

Συνεπεία δὲ τούτου, συνήθως ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ὁ σύζυγος παύει φροντίζων περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἀμελεῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, καὶ διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὰς οἰκογενειακὰς ἔριδας καὶ δυσαρρεσκείας, ἀρχίζει νὰ παραδίδηται εἰς τὰ τυχηρὰ παιγνίδια καὶ εἰς τὰς διασκεδάσεις. Ἡ δὲ σύζυγος, ἐξ ἄλλου μέρους βλέπουσα ἐν τῷ συζύγῳ αὐτῆς τὰ τοιαῦτα, τῇ προξενεῖ ἀποστροφὴν εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, ἐγκαταλείπει τὴν οἰκίαν εἰς ἀταξίαν, λησμονεῖ τὰ καθήκοντα αὐτῆς, καθίσταται ἀδιάφορος πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐνίοτε, ὅπερ πάντων χερίστον, ἐμπνέει καὶ εἰς τὰ τέκνα τὸ μῖσος, ὅπερ αὕτη τρέφει πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν.

Οὕτω λοιπὸν ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῶν συζύγων ἐξαρτᾶται ἡ συζυγικὴ εὐημερία.

Ἡ ἀλήθεια δ' αὕτη, ἐπικυρουμένη ὑπὸ τῆς καθημερινῆς πείρας, ἀρκετὰ ἀποδεικνύει, πόσον σπουδαῖον εἶναι διὰ τοὺς συνάπτοντας γάμοι, νὰ προσέχωσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ μέλλουσι νὰ συνδεθῶσι καθ' ὅλον τὸν βίον.

Ἡ εὐτυχία ἢ δυστυχία τοῦ ἀνδρός, ὅταν οὗτος νυμφεύηται, πολὺ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ συζύγου. Δὲν ὑπάρχει τι καλλίτερον τῆς ἀγαθῆς γυναικός, καθὼς καὶ οὐδὲν χείρον τῆς κακῆς γυναικός.

Πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ νυμφευθῆ ὁ ἀνὴρ, ὀφείλει νὰ προσέξῃ πολὺ, διότι ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ, ἂν καὶ βραχυεῖα, οὐχ ἦττον τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἔσονται ἀτελεύτητα. Μολονότι δὲ δὲν δύναται τις νὰ περιφρονῆ τὰ χρήματα, οὐχ ἦττον ἠκίστα κηδεταὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ὁ νυμφευόμενος ἀποκλειστικῶς χάριν τῶν χρημάτων. Μολονότι δὲ λέγουσιν ὅτι ὁ Ἔρωσ εἶναι τυφλός, οὐχ ἦττον οὗτος εἶναι καλλίτερος ὁδηγός, παρὰ οἱ ἀριθμητικοὶ κανόνες.

Οἱ πολλοὶ συνήθισαν νὰ θεωρῶσιν εὐτυχῆ ἐκεῖνον, ὅστις εἶναι πλούσιος. Ἐν τοσοῦτῳ καλλίτερον ἢ γυνὴ νὰ ἔχη πλοῦτον ἐν ἑαυτῇ παρὰ μεθ' ἑαυτῆς. Ἡ κόρη, ἢ φέρουσα εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς μεγάλην προίκα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, φέρει μεθ' ἑαυτῆς καὶ τάσιν πρὸς τὴν πολυτέλειαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐν τῷ πλούσιῳ πατρικῷ οἴκῳ, διότι δὲν ἔμαθε ποτέ τί ἐστὶν οἰκονομία.

Ἐπίσης ἀπερίσκεπτον εἶναι νὰ νυμφεύηται τις, χάριν μιᾶς μόνης ὠραιότητος· αὕτη ὁμοιάζει πρὸς ὠραίαν τοποθεσίαν, τὴν ὁποίαν, ὅταν βλέπωσι καθ' ἑκάστην, γίνονται ἀδιάφοροι τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μετὰ τὸ ὠραῖον πρόσωπον ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν δὲν λάμπῃ ἐν αὐτῷ ὠραία ψυχὴ.

Ἔστι σήμερον φαίνεται ἡμῖν ὄρασιον, δυνατὸν αὖριον νὰ φανῇ σύνηθες· ἐνῶ ἡ ἀγαθότης καὶ μὲ τὰ ἀπλούστερα χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, μένει πάντοτε ἀμετάβλητος καὶ εὐχάριστος. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ ψυχικὴ καλλονὴ αὐξάνεται σὺν τῷ χρόνῳ, ἐνῶ ἡ φυσικὴ μακραινεται.

Δὲν πρέπει νὰ νυμφεῖται τις πολὺ μικρᾶς ἡλικίας νέαν, οὔτε γραιαν.

Ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ νυμφεῖται, ὅπως ἀποκτήσῃ φίλον καὶ σύντροφον ἐν τῷ βίῳ, οὐχὶ δὲ μαγεύσῃ ἢ κλειδοῦχον.

Δὲν εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ ἀνιχνεύσῃ τις ὅλας τὰς ιδιότητας τοῦ χαρακτῆρος, εἰς τὰς ὁποίας δέον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐκλογὴν συζύγου. Ὅσον ἀφορᾷ π.χ. τὴν ψυχικὴν ἀγαθότητα, εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ πεισθῇ τις ἀμέσως· διότι εἶναι πολὺ εὐκόλον, παρόντος τοῦ μνηστῆρος, νὰ παρουσιάσῃ αὐτὴ πρόσωπον ἡπιον καὶ γλυκὺ καὶ κεκοσμημένον ὑπὸ ἀγγελικῶν μειδιημάτων. Διότι δὲν δύνασθε νὰ ἐνοήσητε ἐν μέταλλον, πρὶν ἢ κρούσητε αὐτό.

Ἐν τούτοις δυνατὸν, ἀπλούστατα νὰ μαντεύσητε περὶ τοῦ ἀν' ἡ κόρη εἶναι ἱκανὴ νὰ γίνῃ καλὴ σύζυγος. Σχετισθῆτε μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, σπουδάσατε τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς καὶ ἂν ἡ νέα ἦτο καλὴ θυγάτηρ καὶ καλὴ ἀδελφὴ. Ἐρωτήσατε ἑαυτὸν ἂν τιμᾶτε καὶ ὑπολήπτεσθε νέαν, τὴν ὁποίαν ἀγαπάτε. Ὁ Φίλιππος λέγει «Δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς καὶ δικαίης ἔρωσ ἀνευ ὑπολήψεως· πᾶς δὲ ἄλλος ἔρωσ, συνεπάγεται μεταμέλειαν καὶ εἶναι ἀνάξιος εὐγενοῦς ἀνθρώπου.»

Δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι ἡ οἰκογενειακὴ εὐημερία δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὄρασιου προσώπου, οὐδ' ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τῶν προτερημάτων τῆς γυναικός, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἠθους αὐ-

τῆς. Ὁ υἱὸς τοῦ Σιράχ λέγει ὅτι, κάλλιον θὰ ἔζη μετὰ λέοντος καὶ δράκοντος παρὰ νὰ ἀποφασίσῃ νὰ ἔχη ἐν τῷ οἴκῳ κακὴν γυναῖκα. Μετ' αὐτῆς νὰ ἔχη τις ὑπόθεσιν εἶναι τὸ αὐτό, ὅπως μετὰ σκορπιῶ. Ἡ μεγαλόφωνος καὶ φίλερις γυνὴ εἶναι καλὴ διὰ νὰ διώκῃ τοὺς κλέπτας. Τὸναντίον, χαρῖσσα γυνὴ ἀποτελεῖ τὴν χαρὰν τοῦ συζύγου αὐτῆς καὶ ἡ μετριοφροσύνη αὐτῆς παρέχει αὐτῷ εὐχάριστησιν.

Ἡ ἡσυχὸς καὶ ἀγαπῶσα γυνὴ εἶναι θεῖον δῶρον· καὶ τίς δύναται νὰ ἦναι τόσον ἀξιογάπητος, ὅσον καλῶς ἀνατεθραμμένος νοῦς.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν γυναῖκα, καὶ αὕτη ἐρχομένη εἰς γάμου κοινωνίαν, ὀφείλει νὰ ἦναι πολὺ προσεκτικὴ ἐν τῇ ἐκλογῇ συζύγου. «Διὰ τὸν ἄνδρα, λέγει ἡ κυρία Στάλ, ὁ ἔρωσ ἀποτελεῖ ἐπεισόδιον τοῦ βίου, διὰ δὲ τὴν γυναῖκα, ὅλην τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς.» Ὁ ἔρωσ οὗτος σκοτίζει αὐτὴν οὕτως, ὥστε πολλάκις αὕτη θεωρεῖ τὰ ἐλαττώματα, προτερήματα, τὴν ἀσχημίαν, καλλονὴν, καὶ ἀκόμη τὰ ἀπαίσια ἐλαττώματα λαμβάνουσιν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς ὄψιν θελκτικὴν.

Κατὰ τὴν νεκρὰν ἡλικίαν, ὁ ἔρωσ εἶναι ἰδίως τυφλός, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ δι' ἄλλους λόγους, αἱ νέαι, κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη πράττουσι κακῶς, ἐὰν ἐπιτρέπωσιν εἰς τὸν ἔρωτα νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν καρδίαν των. Οὗτος καταστρέφει τὴν εὐχάριστησιν τῶν εὐτυχῶν ἐτῶν τῆς νεαρᾶς ἡλικίας, καὶ ἐνίοτε φέρει τὴν κόρην εἰς γάμου κοινωνίαν, πρὶν ἢ αὕτη ὠριμάσῃ φυσικῶς, ἢ ἠθικῶς, ἢ ὑπὸ ἔποψιν οἰκιακῆς οἰκονομίας, διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ συζυγικοῦ βίου. Ἐκ τῆς βίας δὲ καὶ ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ὑπανδρευθῶσιν, αἱ γυναῖκες εὐκόλως περιπίπτουσιν εἰς λάθη, δι' ἃ στενάζουσι καὶ μετανοοῦσι καθ' ὅλον

αὐτῶν τὸν βίον Δὲν ζητοῦσι σύζυγον μὲ ὠρισμένα προσόντα, ἀλλὰ προσπαθοῦσι νὰ εὕρωσιν ἀπλῶς σύζυγον, καὶ ὑπόσχονται αὐτῷ ἔρωτα, ἐμπιστεύονται αὐτῷ τὴν τιμὴν των καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποτάσσωνται αὐτῷ! Αἱ γυναῖκες ὑπανδρεύονται πολλάκις μόνον ὅπως σχηματίσωσιν οἰκογένειαν, διότι δὲν δύνανται μόναι νὰ πλαιίσωσι πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου καὶ ἐπειδὴ ὁ παρθενικός αὐτῶν βίος πολλάκις εἶναι τοσοῦτον λυπηρὸς καὶ ἀδρανής, ὥστε αὐταὶ φαντάζονται ὅτι δῆθεν ἐὰν ὑπανδρευθῶσι, θὰ ἐπέλθῃ μεταβολὴ εἰς τὸν βίον αὐτῶν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

Πολὺ καλλίτερον νὰ μείνῃ ἢ νέα ἀνύπανδρος, παρὰ νὰ γίνῃ σύζυγος κακοῦ συζύγου, καὶ νὰ βασανίζηται καθ' ὅλον αὐτῆς τὸν βίον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἐνταφιασμός.

*Là, d'un enterrement la funèbre ordonnance,
D'un pas Ingubre et lent vers l'église s'avance.
Boileau.*

Αἱ δικτυπώσεις τοῦ ἐνταφιασμοῦ εἶναι τὰ τελευταῖα δείγματα ἀγάπης ἀποδιδομένης εἰς τὸν ἀποδηοῦντα.

Εὐθὺς ἅμα ἐκπνεύσῃ ὁ νοσῶν, θέτουσι παρὰ τὴν νεκρικὴν κλίνην τράπεζαν κεκαλυμμένην ὑπὸ λευκοῦ ὑφάσματος καὶ

ἐπὶ τῆς τραπέζης ταύτης τίθεται εἰς σταυρὸς καὶ ἀνημμέναι λαμπάδες.

Δεικνύει δὲ τις ἔλλειψιν σεβασμοῦ οὐ μόνον πρὸς τὸν νεκρὸν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ὁμιλῶν μεγαλοφώνως ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ.

Ἐν ὅσῳ εὐρίσκεται νεκρὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ πάντες ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι βιβειαν σιωπῆν. Τὸ φηγητὸν δὲν πρέπει νὰ προσφέρηται κατὰ τὴν συνήθειαν ἕκαστος τρώγει μόνος ἰδιαιτέρως ἐν τῷ δωματίῳ του ἢ ἐπὶ ἄκρας τινὸς τῆς τραπέζης. Ἀλλὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὸ νὰ παραθέτῃ τράπεζαν ἐν τῷ ἐστιατορίῳ.

Πρέπει δὲ νὰ εὐρίσκηται πάντοτε εἰς φύλαξ παρὰ τὸν νεκρὸν.

Τὸ πρῶτον τὸ ὄποιον ὀφείλει νὰ κάμῃ τις μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τινος εἶναι νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Δημαρχεῖον τοῦ τμήματος καὶ νὰ δώσῃ εἶδησιν.

Τὰ προσκλητήρια δέον νὰ στέλλωνται τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας τῆς ἐκφοράς.

Ὅταν δὲ αἱ σχέσεις τοῦ μακαρίτου εἶναι πολυάριθμοι, καὶ δὲν εὐκαιροῦσι νὰ γράψωσι τὰς διευθύνσεις, πρέπει νὰ καταχωρῆ τις εἰς τὰς ἐφημερίδας γενικὴν πρόσκλησιν.

Ἐν δὲ τῇ πομπῇ, ὅταν ὁ καιρὸς ᾖ ἡναι ψυχρὸς δύναται τις νὰ φορέσῃ τὸν πῖλον αὐτοῦ ἐν ᾧ ἀκολουθεῖ τὴν κηδεῖαν ἀλλ' ἂν ὁ καιρὸς ᾖ ἡναι καλὸς κρατεῖ αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρα δεικνύων σέβας πρὸς τὸν τεθνεῶτα.

Ἐπὶ τοῦ νεκροφορείου νεάνιδος ἢ νέου τίθεται στέφανος ἐκ λευκῶν ἀνθέων.

Ὅταν ὁ ἀποβιώσας ᾖ ἡναι δικεκριμένον πρόσωπον, αἱ ἄ-

κραι τοῦ ἐπικηδείου καλύμματος κορτοῦνται ὑπὸ τῶν σημαντικωτέρων προσώπων μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὴν συνοδίαν.

Οἱ ἐν ἐπισήμῳ στολῇ ἀντιπροσωπεύοντες διάφορα σωματεία βραδίζουσι πρῶτοι ἢ οἰκογένεια τοῦ θανόντος ἔρχεται κατόπιν. Αἱ ἀμαξίαι πρέπει νὰ ᾖναι ἀρκετὰ πολλαί, ὥστε πάντες οἱ φίλοι τοῦ ἀποβιώσαντος νὰ δυνηθῶσιν, ἂν θέλωσι, νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

Οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς ὀφείλουσι νὰ συνοδεύωσι τὴν κηδεῖαν μέχρι τοῦ νεκροταφείου.

Τὸ αὐστηρότερον δὲ πένθος εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον φέρει γυνὴ διὰ τὸν συζυγόν της.

Τὸ πένθος τῆς χήρας διαρκεῖ δύο ἔτη. Τὸ δὲ τοῦ χηρεύοντος ἔξ μῆνας ἢ ἐν ἔτος τὸ πολὺ.

Τὸ πένθος τῶν γονέων φέρεται ἐπὶ ἐν ἔτος.

Δὲν δύνανται τις νὰ κάμῃ ἐπισήμους ἐπισκέψεις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ μεγάλου πένθους του.

Ὁ πενθῶν δὲν πρέπει νὰ ἐορτάζῃ ἐπέτειον ἐορτῆν.

Δὲν πρέπει νὰ συχνάζῃ οὔτε εἰς τὸ θέατρον, οὔτε εἰς ἄλλο μέρος διασκεδάσεως.

Ὁ μουσικός, ὁ καλλιτέχνης καὶ πᾶν ἄλλο πρόσωπον, οὗ τινος τὸ ἐπάγγελμα σκοπὸν ἔχει τὸ διασκεδάζειν τοὺς ἄλλους, ὀφείλει νὰ ἀπέχῃ τοῦ νὰ παρουσιάζηται εἰς τὸ δημόσιον τοῦλάχιστον κατὰ τὰς πρώτας δεκαπέντε ἡμέρας τοῦ μεγάλου πένθους του.

Οἱ πενθηφοροῦντες μεταχειρίζονται γενικῶς, ὅταν γράψωσι, χάρτην καὶ περικαλύματα μὲ μέλανας γύρους.

Μόνον δέ, ὅταν σφραγίζῃ τις τὰς ἐπιστολάς του πρέπει νὰ

μεταχειρίζηται κηρὸν μέλανα ἢ λευκόν· πᾶν ἄλλο χρῶμα ἀπαγορεύεται.

Δὲν πρέπει νὰ ἐπεύχηται τις ποτέ διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ πρόσωπον βαρυπενθοῦν.

Τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν ἢ τὴν ἐπαύριον οἱ προσκεκλημένοι δίδουσι τὸ ἐπισκεπτήριον αὐτῶν κεκαμμένον ὡς δεικνύται ἐν τῷ περὶ ἐπισκεπτηρίων δελτίῳ κεφαλαίῳ.

Προσκλητήριον εἰς κηδεῖαν.

Ὁ Κύριος Γ. Π. μετὰ τῶν τέκνων, ἀδελφῶν καὶ λοιπῶν συγγενῶν του, ἀνηγγέλων μετὰ βαθυτάτης θλίψεως τὸν μετὰ πηλυχρόνιον ἀσθένειαν πολυώδυνον θάνατον τῆς φιλότατης αὐτοῦ συζύγου

Κ. Π.

παρακαλεῖ ὑμᾶς ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ συνοδεύσητε τὴν ἐκφορὰν αὐτῆς γενησομένην αὐριον τὴν 2 ὥραν μ. μ. ἐκ τῆς ἐν*** ὑπ' ἀριθμ. 16 οἰκίας αὐτῆς.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆ . . .

Ἔτερον εἰς προβεδυκῶτα

*Ἐδοξε τῷ Κυρίῳ ὅπως καλέσῃ εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς τὸν φίλτατον καὶ σεβαστὸν ἡμῖν σύζυγον, πατέρα καὶ πενθερὸν

M. K.

τοῦτο μετὰ βελουτάτης θλίψεως ἀναγγέλλοντες, παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς τιμῶντας τὴν μνήμην αὐτοῦ ὅπως εὐαρεστηθῶσι νὰ συνοδεύσωσι τὴν ἐκφορὰν αὐτοῦ, γεννησομένην αὐριον Κυριακὴν, τὴν 11 ὥραν π. μ. ἐκ τῆς ἐν*** ὑπ' ἀριθμ. 8 οἰκίας αὐτοῦ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆ . . .

Ἡ σύζυγος Π. Κ.

Ἡ θυγάτηρ Κ. Χ.

Ὁ γαμβρὸς Ν. Χ.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Ε΄.

Κοινὰ παιγνίδια (Petits-jeux.)

Πολλάκις συνηθίζεται, μεταξὺ τῶν χορῶν καὶ τῆς μουσικῆς, ἐν εἴδει ἀναπαύσεως, νὰ διασκεδάζωσι μὲ ἀθῶα παιγνίδια.

Ἐὰν ἡ οἰκοδέσποινα ἦναι νέα, αὕτη συνήθως διευθύνει τὰ

παιγνίδια, ἢ καμμία ἐκ τῶν φίλων αὐτῆς, ἥτις διὰ τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς δύναται νὰ ποικίλῃ αὐτὰ κατὰ τὸ δυνατόν.

*Ὅταν δὲ παρατηρῆ, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ παιγνίου ἐνδικέρον ἐξασθενεῖ, ἀμέσως ὀφείλει νὰ προτείνῃ ἄλλο, διὰ νὰ μὴ κουράσῃ τὴν συναναστροφὴν διὰ τῆς μονοτονίας.

*Ὅλοι ἀγαπῶσι νὰ παίζωσι εἰς κοινὰ παιγνίδια, οὐχ ἦττον εἶναι λίαν ἀγενεὲς νὰ ἀρνηθῆ τις νὰ συμμετάσχῃ αὐτῶν, ἐὰν ἡ οἰκοδέσποινα προτείνῃ τοῦτο.

Δὲν κρίνομεν περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, παιγνίδια τινὰ, ἅτινα συνηθίζονται ἐν ταῖς συναναστροφαῖς.

Α΄.) Ὅμοιοκαταληξίαι.

Οἱ παίζοντες καθήμενοι σχηματίζουσι κύκλον. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ρίπτει εἰς ἄλλον ἐν ρινόμακτρον καὶ συγχρόνως προφέρει οἰανδήποτε λέξιν· ἐκεῖνος δὲ ὀφείλει νὰ λάβῃ αὐτὸ ἀποκρινόμενος μὲ ὁμοιοκαταληξίαν, ἀκολουθῶν ὁ τελευταῖος οὗτος ρίπτει αὐτὸ εἰς ἄλλον προφέρων ἐπίσης λέξιν τινά. Ὁ συλλαβῶν τὸ ρινόμακτρον, μὴ δὲ ἀποκριθεὶς ἐρρυθμῶς δίδει ἐνέχυρον.

Β΄.) Συλλαβοπαίγνιον.

Ἐν τούτῳ πράττουσι καθ' ὅλα, ὅπως καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ, μόνον μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ρίπτοντες τὸ ρινόμακτρον, προφέρουσιν οὐχὶ λέξιν, ἀλλὰ συλλαβὴν, ὁ λαμβάνων δὲ αὐτὸ ὀφείλει νὰ προσθέσῃ συλλαβὴν τινὰ, ὥστε νὰ ἀποτελεσθῆ λέξις. Ὁ μὴ προφθάσας νὰ ἀποκριθῆ δίδει τὸ ἐνέχυρον.

Γ'.) Τὸ ταχυδρομεῖον.

Εἰς ὅλους τοὺς παίζοντας, δίδεται τεμάχιον χάρτου, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἕκαστος γράφει ἐρώτησίν τινα. Ἀκολουθῶς ὅλα τὰ χαρτῖα ταῦτα τίθενται ἐντὸς ἐνὸς πύλου καὶ ἀναμιγνύονται. Ἐπειτα ἕκαστος κατὰ σειρὰν ἐξάγει ἀπὸ ἐν χαρτίον καὶ χωρὶς νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐρώτησιν γράφει εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τὴν ἀπάντησιν, καὶ θέτει τὸ χαρτίον ἐντὸς ἄλλου πύλου. Ὅταν γραφῶσιν ὅλοι αἱ ἀποκρίσεις, τότε ἐξάγουσι τὰ χαρτῖα καὶ ἀναγινώσκουσι μεγαλοφώνως τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις. Ἐκ τούτου δὲ ἡ σύμπτωσις ἢ ἡ ἀσυμφωνία προξενουῖσιν οὐκ ὀλίγον γέλωτα.

Δ'.) Τὰ πτηνὰ πετῶδι.

Οἱ παίζοντες κάθηνται περίξ τραπέζης τινός, ἐπὶ τῆς ὁποίας θέτουσι τοὺς δακτύλους. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀναφέρει πετῶντα ἀντικείμενα ἄψυχα ἢ ἔμψυχα· ἐὰν δὲ ἀναφέρῃ τοιοῦτον ἀντικείμενον, ὅπερ δὲν πετᾷ καὶ τις ἐκ τῶν παιζόντων ὑψώσῃ τὸν δάκτυλον, δίδει πρόστιμον.

Ε'.) Ἡ κοινὴ γνώμη.

Εἰς ἐκ τῶν παιζόντων μεταβαίνει εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον, ἕτερος δὲ συλλέγει γνώμης περὶ αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἐνθυμεῖται ἢ γράφει ἐπὶ χάρτου. Ὅταν δὲ συλλεγῶσι καὶ ἐγγραφῶσιν αἱ γνώμαι ὅλων, τότε ὁ ἀποσυρθεὶς ἐπανέρχεται καὶ τῶ λέγουσι

ἢ ἀναγινώσκουσι τὰς περὶ αὐτοῦ γνώμης, χωρὶς νὰ ἀναφέρωσιν οὐδένα ἐκ τῶν γνωμοδοτησάντων. Οὗτος δὲ ὀφείλει νὰ μαντεύσῃ τίς ἐξέφρασε περὶ αὐτοῦ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν γνώμην. Ἐὰν μαντεύσῃ τοῦτο, τότε τὸ ἐφράσαν τὴν γνώμην ἐκείνην πρόσωπον ἀπέρχεται εἰς ἄλλο δωμάτιον, καὶ περὶ αὐτοῦ συλλέγουσι γνώμης. Ἐὰν δὲ τρεῖς φορὰς κατὰ σειρὰν δὲν τὸ μαντεύσῃ, λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ ἐνέχυρον καὶ φεύγει εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον ἕτερος ἐκ τῶν παιζόντων καὶ οὕτω καθεξῆς.

ΣΤ'.) Ἡ βιογραφία.

Ὅλοι οἱ λαμβάνοντες μέρος εἰς τὸ παίγνιον, λαμβάνουσι μακρὸν φύλλον χάρτου καὶ μολυβδόκονδρῦλον. Ἐκαστος δὲ ὀφείλει νὰ γράψῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον γινώσκου τινος προσώπου, ἔστω καὶ ἐκ τῶν παρόντων· ἀκολουθῶς δὲ κλείει αὐτὸ καὶ τὸ δίδει εἰς τὸν γείτονα αὐτοῦ, ὅστις περιγράφει τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ἀτόμου, μὴ γνωρίζων τίνος ὄνομα εὑρίσκειται ἐν τῷ χαρτίῳ. Ἀφοῦ γράψῃ, τὸ δίδει εἰς τὸν γείτονα αὐτοῦ, ὅστις περιγράφει τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἀκολουθῶς τὸ δίδει εἰς τὸν κατόπιν καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς γράφουσι: τί κίμνει, ποῦ ζῆ, ὑπὸ ποίας περιστάσεις κλπ. Ὡστε ἀποτελεῖται διςκεδαστικὴ βιογραφία.

Ζ'.) Τὸ σχοινίον.

Οἱ παίζοντες ἴστανται κυκλοειδῶς καὶ ὅλοι δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν κρατοῦνται ἐκ τινος σχοινίου, δεδεμένου εἰς τὰ ἄκρα. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἴσταται εἰς τὸ μέσον καὶ προσπαθεῖ

νά κτυπήσῃ τινὰ ἐπὶ τῶν δακτύλων ὁ κτυπηθεὶς λαμβάνει τὴν θέσιν αὐτοῦ. Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον προσπαθεὶ νά κτυπήσῃ ὁ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου ἰστάμενος, δύναται νά ἀφήσῃ τὸ σχοινίον· ἀλλ' ἀμέσως ὀφείλει νά τὸ πιάσῃ καὶ πάλιν. Ὅταν δὲ προσεκτικῶς ἀκολουθῇ τὰς κινήσεις τοῦ κτυπῶντος, δύναται νά κρατῇ ἐλευθέρως τὸ σχοινίον, μέχρις οὗ ἀφήσῃ οὗτος τὴν χεῖρα. Πάντοτε δὲ προφθάνει ἐγκαίρως νά σηκώσῃ τὰς χεῖρας.

II'.) Τὸ δακτυλίδιον.

Ἐν τούτῳ κáθηνται ὅλοι κυκλοειδῶς καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν θέτει εἰς κυκλοφορίαν ἐν δακτύλιον, περιερχόμενον ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Εἰς δὲ κáθηται εἰς τὸ μέσον καὶ προσπαθεὶ νά εὐρῆ εἰς ποῖον εὐρίσκεται τὸ δακτύλιον. Εἰς ὄντινα δὲ εὐρεθῇ οὗτος λαμβάνει τὴν θέσιν αὐτοῦ.

III'.) Ἡ θάλασσα κυματίζει.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου θέτουσι δύο σειρὰς καθεκλῶν, προσεγγίζοντες τὰ νῶτα αὐτῶν· μίαν δὲ ὀλιγωτέραν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παιζόντων. Ὅλοι λοιπὸν κáθηνται, ἐκτὸς ἐνός, ὅστις καλεῖται θάλασσα, ἕκαστος δὲ καθήμενος λαμβάνει τὴν ὀνομασίαν ἰχθύος τινός. Ἡ θάλασσα τρέχει ὀλόγυρα, προσκαλοῦσα ἕνα ἢ περισσοτέρους ἰχθύς, οἵτινες ἀμέσως ἐγείρονται, ἀκολουθοῦσι τὴν θάλασσαν καὶ μιμῶνται ὅλας αὐτῆς τὰς κινήσεις. Ἐάν ἡ θάλασσα λέγῃ: «ἤλλαξεν ὁ ἄνεμος», ὅλοι ὀφείλουσι νά στρέψωσι τὰς κεφαλὰς. Ἐάν λέγῃ: ἡ θάλασσα καλεῖ ὅλους τοὺς ἰχθύς, ὅλοι ἐγείρονται καὶ ἀκολου-

θοῦσιν αὐτήν. Ὅταν αὕτη κáθηται λέγουσα: «ἡ θάλασσα εἶναι ἡσυχος» ὅλοι ἀμέσως κáθηνται. Ὅστις δὲ μείνῃ χωρὶς θέσιν, ἐκεῖνος παριστᾷ τὴν θάλασσαν. Ἡ θάλασσα δύναται νά καθήσῃ ὅποταν θέλῃ, ἀκόμη καὶ ὅταν προσκληθῇ εἰς μόνος ἰχθύς. Τότε αὕτη λαμβάνει τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

I'.) Ὁ Ἐρημίτης.

Ἐκλέγουσιν ἕνα ἐρημίτην, τὸν ὅποιον καθίζουσι εἰς μίαν καθέκλαν· περίξ δὲ αὐτοῦ θέτουσι καθέκλας, μίαν ὀλιγωτέραν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παιζόντων. Ὅλοι πιάνονται ἀπὸ τὰς χεῖρας, τραγωδοῦν καὶ περιστρέφονται περίξ τοῦ ἐρημίτου. Ὅταν οὗτος κτυπᾷ μὲ τὴν ῥάβδον, ὅλοι ρίπτονται εἰς τὰς καθέκλας. Ὅστις δὲν προφθάσῃ νά καταλάβῃ θέσιν, πλησιάζει τὸν ἐρημίτην καὶ λέγει: Πάτερ ἐρημίτα! Εἶμαι ἀμαρτωλός! Διὰ νά ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, τί διατάσσεις νά πράξω;» Ὁ ἐρημίτης διατάσσει αὐτῷ νά τραγωδήσῃ, ἢ νά ἀπαγγείλῃ ποίημα, ἢ νά πηδήσῃ ἐπὶ τοῦ ἐνός ποδός, περίξ τῶν ἄλλων κλπ. Ὅταν οὗτος ἐκτελέσῃ τὴν ποινήν, λαμβάνει τὴν ῥάβδον καὶ τὸν πῖλον τοῦ ἐρημίτου καὶ κáθηται εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ.

IIA'.) Τὰ στοιχεῖα.

Εἰς ἐκ τῶν παιζόντων ρίπτει εἰς τὸν ἄλλον τὸ ρινόμακτρον, ἀναφέρων ἐν οἶον δῆποτε στοιχεῖον, π. χ. ὕδωρ, οὗτος δὲ λαμβάνων αὐτό, ὀφείλει νά ἀναφέρῃ ζῶνόν τι, ζῶν ἐντὸς τοῦ στοιχείου τούτου ὡς π. χ. φώκη. Αὐτὸς δὲ πάλιν ρίπτει τὸ ρινόμακτρον εἰς τὸ κατόπιον. Ἐάν εἴπῃ, εἰς τὸ πῦρ, τίποτε δὲν

ἀποκρίνεται, διότι ἐν τῷ στοιχείῳ τούτῳ δὲν ὑπάρχουσι ζῶα. Ἐνίοτε ἀναφέρουσι δύο στοιχεῖα ὡς π. χ. «γῆ καὶ ὕδωρ» ἀπάντησις «ἐλέφας καὶ παλαμῖς». Ὄταν ἀναφέρῃ τρία συγγρόνως στοιχεῖα: «γῆν, ἀέρα καὶ ὕδωρ» δέον νὰ ἀποκριθῇ, ἀναφέρων τρία ζῶα ζῶντα ἐν αὐτοῖς π. χ. «ἄρκτος, ἀετός, καρκίνος». Ὅστις δὲ δὲν ἀποκρίνεται ταχέως, ἢ ἀποκρίνεται οὐχὶ ὀρθῶς, καθὼς ἐπαναλαμβάνει τι ἐκ τῶν λεχθέντων, δίδει τὸ ἐνέχυρον. Ὄταν δὲ ὅλοι δώσωσιν ἐνέχυρον, ἀρχίζει τὸ παιγνίδιον τῶν ἐνεχύρων.

IB.) Ἄγαπῶ τὸν γείτονά μου.

Οἱ παίζοντες λέγουσιν, ἕκαστος κατὰ σειρὰν: «ἀγαπῶ τὸν γείτονά μου», καὶ ἀκολούθως προσθέτουσι: α'.) τὴν ἰδιότητα, δι' ἣν ἀγαπῶσιν αὐτόν, β'.) τί τῷ δίδουσι, γ'.) ποῦ τὸν στέλλουσι, δ'.) μὲ τί θὰ τὸν θρέψωσι καὶ ἐνδύσωσιν. Ὅλα ὁμῶς τὰ τέσσαρα δέον νὰ ἀρχίζωσι ἀπὸ τοῦ ἰδίου γράμμα. Ὁ πρῶτος ἐκλέγει τὸ γράμμα Α, ὁ δεύτερος τὸ Β καὶ οὕτω καθεξῆς: π. χ. ὁ πρῶτος λέγει: «Ἄγαπῶ τὸν γείτονά μου Ἀνδρέαν, διότι δὲν εἶναι ἀλαζών· χαρίζω εἰς αὐτόν ἀγαλμάτιον, αὔριον θὰ ὑπάγω μετ' αὐτοῦ εἰς Ἀνδριανούπολιν καὶ θὰ θρέψω αὐτόν μὲ ἀνθόγαλα» καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὅστις δὲ λανθασθῇ δίδει ἐνέχυρον· ἐὰν οὐδεὶς παρετήρησέ τὸ λάθος, ὅπερ ἐγένετο ἴσως μὲ σκοπόν, τότε ὁ ὀμιλῶν ἐπιβάλλει πρόστιμον εἰς ὅλους.

IF.) Ὁ σκοπός.

Ἐποθετοῦσι δύο σειρὰς καθισμάτων, πλησιάζοντες τὰ νῶτα

αὐτῶν, ἐν ὀλιγώτερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παίζόντων. Ὄταν δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν καθισμάτων εἶναι περιττός, θέτουσι τὸ τελευταῖον καθισμα εἰς μίαν ἄκρην, μὲ τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸ πλάγιον τῆς τελευταίας σειρᾶς.

Ἐνα δὲ διορίζουσι σκοπὸν· οὗτος περιέρχεται περίξ τῶν καθελῶν, ἔπονται δὲ κατὰ σειρὰν ὅλοι οἱ παίζοντες, τραγωδοῦντες. Ὁ σκοπός, μὲ τὴν ράβδον ἢ μὲ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρα βαδίζει ἄλλοτε ἡσυχῶς, ἄλλοτε ταχέως, ἄλλοτε τρέχων, ἀπατῶν τοὺς παίζοντας ὅτι θὰ καθήσῃ, καὶ κήθηται ὅταν ὀλιγώτερον τὸν περιμένουσιν· ὅλοι τότε ὁρμοῦσιν εἰς τὰς καθέκλας. Ἐκεῖνος δὲ ὅστις ἤθελε μείνει ἄνευ θέσεως, ὀδηγεῖται ὑπὸ τοῦ σκοποῦ εἰς τὴν φυλακὴν, εἰς γωνίαν τινά. Ὁ τελευταῖος δὲ οὗτος δὲν μένει ἐπὶ πολὺ μόνος· διότι ὁ σκοπὸς ἀρχίζει καὶ πάλιν νὰ περιπολῇ, καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὸν πρῶτον αἰχμάλωτον μία καθέκλα ἀποβάλλεται, καὶ πάλιν εἰς μένει χωρὶς θέσιν καὶ ἄγεται εἰς τὴν φυλακὴν· ἀκολούθως καὶ πάλιν ἀφαιροῦσιν ἐν καθισμα καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἐξκολλουθοῦσι μέχρις οὗ μείνωσι μόνον τρεῖς. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι σχηματίζουσι στρατιωτικὸν δικαστήριον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σκοποῦ. Ὄταν ἀρχίζῃ ἡ δίκη, προσκαλεῖ οὗτος μίαν γυναικα καὶ ἓνα ἄνδρα, ἐκ τῶν φυλακισμένων. Ἐν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου ἀναφέρει κατ' αὐτῶν κατηγορίαν τινά. Αὐτοὶ δὲ ἀπολογοῦνται, ὁ σκοπὸς δὲ δύναται νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ποινὴν ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἐν τῷ παρελθόντι καλὴν διαγωγὴν τῶν κατηγορουμένων, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τυγχάνουσιν οὗτοι πλήρους συγχωρήσεως· ἐπιβάλλεται δὲ ποινή, ἣτις ὀφείλει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ.

Αἱ τιμωρίαι δέον νὰ ᾖναι σύντομοι, ἵνα μὴ μακρύνωσιν ἐπὶ

πολύ τὸ παιγνίδιον· π. χ. 1) Νὰ πῖη ποτήριον ὕδατος, χωρὶς νὰ προσεγγίσῃ τὴν ρίνα εἰς τὸ ποτήριον.

2) Νὰ ψάλλῃ ᾄσμα.

3) Νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ ἐδάφους τρεῖς βελόνας, χωρὶς νὰ θέσῃ τοὺς δακτύλους (βρέχων τὴν παλάμην).

4) Νὰ εἴπῃ αἴνιγμα ἢ νὰ λύσῃ τοιοῦτον.

5) Νὰ παραστήσῃ τὸν Ἡράκλειτον καὶ Δημόκριτον. (Ἐναλλάξ ὅτε μὲν κλαίων, ὅτε δὲ γελῶν).

6) Νὰ γίνῃ καθρέπτῃς. (Νὰ μιμῆται ὅλας τὰς κινήσεις ἐκάστου ἐκ τῶν παιζόντων κατὰ σειράν).

7) Νὰ πηδᾷ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδός.

8) Εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις νὰ ἀπαντᾷ: μάλιστα.

9) Νὰ καθιερωθῇ ἰππότης. (Νὰ σταθῇ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδός, καὶ παρ' ἐκάστου νὰ λάβῃ κτύπημα ἐπὶ τοῦ ὤμου.

ΙΔ'.) Νὰ ἀποκριθῇ διωπῶν.

Εἷς ἐκ τῶν λαμβανόντων μέρος εἰς τὸ παιγνίδιον κάθηται εἰς τὸ μέσον καὶ προβάλλει ἐρωτήσεις, ἀποτεινόμενος ὅτε μὲν εἰς τὸν ἕνα, ὅτε δὲ εἰς τὸν ἄλλον· π. χ. πῶς ἐκοιμήθητε χθές;

— Τί σὰς ἀρέσκει περισσότερο; — Πί ὄργανον παίζετε; κτλ. Ἐκαστος δὲ ὀφείλει νὰ ἀποκριθῇ διὰ νευμάτων ὅστις δὲ προφέρει λέξιν, δίδει ἐνέχυρον.

Καίπερ δὲ εἶναι ἀπλοῦν τὸ παιγνίδιον τοῦτο, οὐχ ἤττον εἶναι πολὺ διασκεδαστικόν· ἀλλ' ὁ ἐρωτῶν δὲν πρέπει νὰ προβάλλῃ τοιαύτας ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας δύνανται εὐκόλως νὰ ἀποκριθῶσι διὰ τοῦ: ναι· ἢ ὄχι· ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὸν χαρακτηῖρα καὶ τὴν ἰκανότητα τῶν παιζόντων.

ΙΕ'.) Εὐρίσκειν διὰ τῆς μουσικῆς.

Εἷς ἐκ τῆς συναναστροφῆς ἀπομακρύνεται εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον, μέχρις οὗ κρύψωσι πράγμα τι. Οὗτος ἐξέρχεται καὶ ὀφείλει νὰ εὔρῃ τὸ κεκρυμμένον πράγμα, προσέχων εἰς τοὺς φθόγγους τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ὅσον οὗτος πλησιάζει πρὸς τὸ ζητούμενον πρᾶγμα, τοσοῦτον καὶ οἱ φθόγγοι εἶναι ἰσχυρότεροι, ὅταν δὲ ἀπομακρύνηται, γίνονται ἀσθενέστεροι.

ΙΣΤ'.) Ἀλλαγὴ ὀνομάτων.

Ὅλοι οἱ συμπαίζοντες ἀνταλλάσσουσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Εἷς ἐξ αὐτῶν κάθηται ἀπέναντι τῶν ἄλλων, προσκαλῶν ὅτε μὲν τὸν ἕνα, ὅτε δὲ τὸν ἄλλον καὶ παρακαλεῖ νὰ καθίσωσι καὶ νὰ ἀποκριθῶσι εἰς ἐρωτήσεις τινάς. Οἱ προσκαλούμενοι ἀποκρίνονται ὑποκρινόμενοι τὸ πρόσωπον, οὕτινος ἔλαβον τὸ ὄνομα. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπομιμῆται τις τὰς σωματικὰς ἐλλείψεις ἐκείνων οὓς παριστάνει. Ἐπιτρέπονται μόνον ἐλαφροὶ ἐμπαιγμοί.

ΙΖ'.) Ἡ ἐπιστολή.

Ἀποφασίσας νὰ γράψῃ οἷαν δήποτε ἐπιστολήν, συγχαρητήριον, παρακλητικὴν, ἐρωτικὴν κλπ. ὁ πρῶτος ἐπὶ ἐνὸς φύλλου χάρτου γράφει μίαν γραμμὴν, καὶ διπλώνει αὐτήν, καὶ λέγων τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς γραμμῆς, δίδει τὸ φύλλον εἰς τὸν γείτονα αὐτοῦ. Οὗτος δέ, συμφώνως πρὸς τὴν τελευ-

ταίαν λέξιν ἐξακολουθεῖ μετὰ τὸ ἴδιον ὕψος καὶ διπλώσας τὸ γράφεν, δίδει τὸ φύλλον εἰς τὸν ἀκόλουθον.

Ὅταν τὸ φύλλον περιέλθῃ εἰς τὰς χεῖρας ὄλων μίαν ἢ περισσοτέρας φορὰς, τότε ἀναγινώσκουσι μεγαλοφωνῶς τὴν ἐπιστολήν.

III.) Οἱ φίλοι.

Λέγουσιν ὅτι ἐκεῖνοι εἶναι φίλοι ἡμῶν, οἵτινες φανερῶς ἐκφραζοῦσιν ἡμῖν τὰς ἐλλείψεις μας. Ἐπὶ φύλλων χάρτου γράφουσι τὰ ὀνόματα ὄλων, ὅσοι παίζουσι καὶ διανέμουσιν αὐτά. Ἐκαστος γράφει οἷαν δὴποτε παρατήρησιν περὶ ἐκείνου οὗτινος τὸ ὄνομα εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ φύλλου. Ἐὰν δὲ τύχη τὸ φύλλον μετὰ τὸ ἰδικόν του ὄνομα, ὀφείλει νὰ γράψῃ παρατήρησιν περὶ ἐαυτοῦ.

Συναθροίσας τὰ φύλλα, ὁ διευθύνων τὸ παιγνίδιον, ἀναγινώσκει μεγαλοφωνῶς τὰς παρατηρήσεις. Ἐκεῖνος δὲ, περὶ οὗ ἀναγινώσκουσιν, ὀφείλει νὰ μαντεύσῃ, ποῖος ἔγραψε τὴν παρατήρησιν. Γνωρίζων τὴν τάσιν καὶ τὸ πνεῦμα τῶν παιζόντων, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τοῦτο. Ἐπιτρέπεται δὲ νὰ ἀναφέρῃ δύο ἐξ αὐτῶν. Ἐὰν τὸ μαντεύσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὁ γράψας δίδει τὸ ἐνεχύρον.

ΙΘ.) Ἦδη τὸ παίγνιον τῶν ἐνεχύρων.

Συνήθως εἰς ἀνακλιθάνας νὰ συλλέξῃ τὰ ἐνεχύρα. Οὗτος θέτει αὐτὰ ἐντὸς ρινομάκτρον, ἢ ἐντὸς κανίστρου, ἢ ἐντὸς πύλου τινός. Ταῦτα δύνανται νὰ συνίστανται ἐκ διαφόρων πραγμάτων, ἀπὲρ ἕκαστος ἔχει μεθ' ἐαυτοῦ, δύνανται ἀκόμη

ὁ μὴ ἔχων ἄλλο τι, νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τιμαχίου χάρτου. Ὅταν τελειώσῃ τὸ παιγνίδιον, ἀναθέτουσιν εἰς τινὰ νὰ ἐξαγάγῃ τὰ ἐνεχύρα. Λαμβάνων ἓν ἐκ τοῦ κανίστρου, χωρὶς νὰ δεῖξῃ αὐτό, οὗτος ἐρωτᾷ ἓνα ἐκ τῶν παιζόντων.

«Τί θὰ γίνῃ ἐκεῖνος, τοῦ ὁποῦ ἐξήχθη τὸ ἐνεχύρον!». Ὅταν ὁ ἐρωτώμενος ἀποκριθῇ, τότε δεικνύουσιν αὐτῷ ὅ ὁ κύριος αὐτοῦ ἐκπληροῖ ἀμέσως τὸ ὄρισθὲν καὶ λαμβάνει τὸ ἐνεχύρον αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὀρίζει τί νὰ πράξῃ ὁ κύριος τοῦ δευτέρου ἐνεχύρου καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἴδου δὲ αἱ τιμωρίαι, τὰς ὁποίας συνήθως μεταχειρίζονται εἰς τὸ παιγνίδιον.

α'.) Νὰ πῖν ποτήριον ὕδατος, χωρὶς νὰ πλησιάσῃ τὴν βίνα εἰς τὸ ποτήριον.

β'.) Νὰ τραγωδηθῇ.

γ'.) Νὰ σηκώσῃ ἐκ τοῦ ἐδάφους τρεῖς βελόνας μετὰ τὴν πάλμην.

δ'.) Νὰ ὀρίσῃ τί νὰ κάμῃ ὁ κύριος τοῦ β'. ἐνεχύρου.

ε'.) Νὰ γελά.

ς'.) Νὰ λύσῃ ἀίνιγμα.

ζ'.) Νὰ περυστήσῃ τὸν Ἡράκλειτον καὶ Δημόκριτον (ἄλλοτε κλαίων, ἄλλοτε γελῶν).

η'.) Νὰ γίνῃ καθρέπτης (Νὰ μιμηθῇ τὰς κινήσεις τῶν ἄλλων).

θ'.) Νὰ πηδᾷ ἐπὶ τοῦ ἐνός ποδός.

ι'.) Ἐν τῇ ἐνδυμασίᾳ ἐκάστου νὰ ἐπικρίνῃ τι.

ια'.) Νὰ εὔρῃ τι καλὸν ἐν τῇ ἐνδυμασίᾳ ἐκάστου.

ιβ'.) Εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις νὰ ἀποκριθῇ διὰ τοῦ : Μάλιστα ἢ ναί.

ιγ'.) Εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις νὰ ἀποκριθῆ : εἶμι καθ' ὅλα τῆς γνώμης σας.

ιδ'.) *Ανευ βοήθειας τῆς χειρὸς νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ ἔδαφους καὶ νὰ ἐγερθῆ.

ιε'.) Νὰ κάμῃ μεξικανικὸν χαιρετισμὸν (ἀσπαζόμενος τὴν χειρὰ τινος καὶ ἐγγίζων συγχρόνως διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς τὸ ἔδαφος).

ις'.) Νὰ χειροτονηθῆ ἰππότης (ιστάμενος ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς νὰ λάβῃ ἀπὸ ὅλους κτύπημα ἐπὶ τοῦ ὤμου).

ιζ'.) Νὰ κάμῃ τι γελοῖον.

ιη'.) Νὰ παραστήσῃ τὸν ἡλίθιον καὶ νὰ ἐκπληροῖ ὅλας τὰς παραγγελίας.

ιθ'.) Νὰ ἀπαγγεῖλῃ στίχους ἢ μύθους.

κ'.) Νὰ ἐξετάσῃ τί ἕκαστος φρονεῖ περὶ αὐτοῦ.

κα'.) Νὰ εἶπῃ γελοῖον ψεῦδος.

κβ'.) Νὰ ἐπαναλάβῃ πᾶν ὅ,τι λέγει ἕκαστος ἐκ τῶν παιζόντων.

κγ'.) Νὰ εἶπῃ εἰς ἕκαστον τί θὰ τῷ ἔκαμνε ἐάν ἠδύνατο.

κδ'.) Εἰς τρεῖς νὰ εἶπῃ τὴν τύχην των.

κε'.) Νὰ ἀπαγγεῖλῃ σύντομον λόγον ἐπὶ δεδομένου θέματος.

κς'.) Ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον κατεδίκασαν νὰ μένῃ ἐν ἐξορίᾳ, νὰ σταθῆ εἰς μεμακρυσμένην γωνίαν, καὶ νὰ μὴ ἔχῃ μετ' οὐδενὸς συγκοινωνίαν. Ἐκεῖ δὲ ἰστάμενος ὀρίζει, τί νὰ γίνῃ ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου θὰ ἐξαχθῆ τὸ ἐνέχυρον κατόπιν αὐτοῦ. Πρὸ δὲ τοῦ ὀρισμένου χρόνου, ἐπ' οὐδεμιᾶ προφάσει δὲν δύναται νὰ ἀφήσῃ τὴν γωνίαν.

κζ'.) Ὡν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς συναναστροφῆς, ὁ μὲν ἀνὴρ

ὀφείλει νὰ κάμῃ πᾶν ὅ,τι διατάσσουν αἱ γυναῖκες, ἐκείναι δὲ ἀμοιβαίως ὅτι οἱ ἄνδρες.

κη'.) Νὰ γίνῃ ἄγαλμα. Ὁ καταδικασθεὶς ἵσταται ἐπὶ μιᾶς καθέκλας· ἕκαστος δὲ τῷ δίδει τὴν θέσιν, τὴν ὁποῖαν θέλει, ἐν ἣ μένει, μέχρις οὗ ἄλλος τῷ δώσῃ ἄλλην στάσιν, ἢ ἕως οὗ ἀπαλλάξῃ αὐτόν.

κθ'.) Νὰ γίνῃ χαρτίον.— Ὁ καταδικαζόμενος ἐρωτᾷ ἕκαστον : «ἐάν γίνω φύλλον χάρτου, τί θὰ μὲ κάμει; Ἐκαστος λοιπὸν ἀπαντᾷ, ὅ,τι θέλει· π. χ. θὰ ζωγραφίσω ἄνθος, ἢ εἰκόνα, ἢ θὰ ἀνάψω κηρὸν ἢ θὰ γράψω ἐπ' αὐτοῦ στίχους κτλ.

λ'.) Νὰ ὑποκριθῆ τὸν κωφάλαλον.

Ὁ καταδικασθεὶς εἰς τοῦτο, ὀφείλει σιωπῶν νὰ ἐκτελέσῃ ὅλας τὰς διαταγὰς, τὰς ὁποίας δίδει ἢ συναναστροφή, ἀκόμη καὶ διὰ σημείων.

λα'.) Νὰ εἶπῃ εἰς τινα μυστικὸν εἰς τὸ οὖς.

λβ'.) Νὰ κάμῃ σύγκρισιν.

Εἰς ὃν τινα τύχῃ νὰ πράξῃ τοῦτο, ὀφείλει νὰ εἶπῃ τὴν ὁμοιότητα καὶ διαφορὰν μετὰξὺ ἑαυτοῦ καὶ δεδομένου προσώπου, ἢ παραβάλλῃ δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν παρόντων κατ' ἐκλογὴν.

λγ'.) Ἡ ἐξομολόγησις.

Ἐν τούτῳ, ὀφείλει ἕκαστος ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς ἐρωτήσεις ἢ νὰ ὑπεκφύγῃ τεχνιέντως. Ὁ καταδικαζόμενος εἰς τοῦτο, ἐκλέγει δι' ἑαυτὸν πνευματικὸν ἐκ τοῦ ἑτέρου φύλου, δηλ. ὁ μὲν ἀνὴρ, γυναῖκα, ἢ δὲ γυνή, ἄνδρα, ὅστις κάμει αὐτῷ ἐρωτήσεις τινάς. Αἱ ἐρωτήσεις δυνατὸν νὰ ὦσι ποικίλαι.

Δυνατὸν δὲ νὰ ἐπινοήσῃ τις καὶ διαφοροὺς ἄλλας τιμωρίας, πρὸς διασκέδασιν τῆς συναναστροφῆς.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος	Σελ. 3— 4
Εισαγωγή	» 5—14

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ καθηκόντων ἐν γένει, ἠθικὸν καθῆκον.	» 15—16
---	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Καθήκοντα πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς	» 16—19
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Καθήκοντα συζύγων	» 19—25
-----------------------------	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Καθήκοντα πρὸς τὸν πλησίον.	» 25—28
-------------------------------------	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Καθήκοντα ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτοὺς	» 28—31
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Συμβουλαι ἰδίως διὰ τῆς γυναίκας	» 32—38
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ	Σελ. 39—41
--	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Καθήκοντα γονέων	» 41—45
----------------------------	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Καθήκοντα καὶ σχέσεις τῶν μαθητῶν πρὸς τοὺς δι- δασκάλους αὐτῶν	» 45—46
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Καθήκοντα τῶν γονέων πρὸς τοὺς διδασκάλους τῶν τέκνων αὐτῶν	» 46—47
--	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Καθήκοντα διδασκάλων	» 48—
--------------------------------	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Καθήκοντα ἀναδόχων καὶ ἀναδεξιμαίων	» 49—
---	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Ἡ οἰκογενειακὴ συμπεριφορὰ	» 50—52
Παίδευσις καὶ ἀνατροφή	» 52—58

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ οἰκιακῆς τάξεως καὶ οἰκονομίας	» 58—60
---	---------

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ καθαρῶτητος. . . . . Σελ. 61—62

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν οἰκίᾳ . . . . . » 63—68

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Αἱ ἐθιμοτυπίαὶ τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας . . . » 67—72

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ἡ εὐγενὴς συμπεριφορὰ . . . . . » 72—75

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Ἡ εὐσχημοσύνη . . . . . » 76—78

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Στάσις, τρόποι, χειρετισμὸς καὶ βιάδισμα. . . » 78—86

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν περιπάτῳ. . . . . » 86—95

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ συνδιχλέξεως . . . . . » 95—103

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν ἐπισκέψει . . . . Σελ. 103—112

II. Περὶ ἐπισκεπτηρίων δελτίων . . . » 112—114

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν τραπέζῃ . . . . » 114—122

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν θεάτρῳ . . . . . » 122—124

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν ὁδοιπορίᾳ . . . . » 124—126

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν τοῖς λουτροῖς . . . » 127—128

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν κοινωνίαν . . . . » 129—131

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν χορῷ . . . . . » 131—134

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Στολισμὸς γυναικῶν . . . . . » 135

Στολισμὸς ἀνδρῶν . . . . . » 135—136

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Καπνίζοντες καὶ ταμβακίζοντες . . . » 137—139

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ συστάσεων . . . . . » 139—140

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ προεδρειῶν . . . . . » 140—142

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ἡ συμπεριφορὰ ἐν ἐκκλησίᾳ . . . . . » 142—143

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ διαφόρων ἐπιστολῶν. . . . . » 144

Αἰτήσεις, ἀναφορὰί, εὐχαριστήριαι ἐπιστολαί, συγχαρητήριαι ἐπιστολαί. Περὶ γραμματίων, περὶ προσκλητηρίων, εἰδοποιήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Βάπτισις . . . . . » 169—171

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Γάμος . . . . . » 171—186

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἐνταφιασμός. . . . . » 186—190

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Κοινὰ παιγνίδια (Petits-jeux) . . . . . » 190

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμ. Πατριάρχ. κ. κ. Κωνσταντῖνος Σώμ.	10
Ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Κων/πόλεως κ. κ. *Ανθιμος	» 2
Ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Κων/πόλεως κ. κ. Νεόφυτος	» 2
Ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Ἱεροσολύμων κ. κ. Νικόδημος	» 5
Ἡ Α. Σεβασμιώτης ἅγιος Χαριουπόλεως κ. Γερμανός Καραβαγγέλης	» 4
Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελος κ. Χρυσόστομος	» 2
Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος κ. Διοδωρος	» 2
Ὁ Πανοσιολογιώτατος ἀρχιεπιμνημόνιος κ. Γερμανός Ἀ- ποστολάτος ἀντιπρόσωπος τοῦ Πανηγίου Ἐφέσου	» 2
Ἱεροδιάκονος *Ανθιμος Γοργόλης	» 1
Νικόλαος Ἀντων. Βασιλάδης	» 1
Ἀνδρέας Παπακωνσταντῖνου ἱατρός	» 1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Εὐστρατίου Χ'' Ἀποστόλου.

*Αδαμάντιος Γ. Καρχμανῆς	Σώμ. 25
Παναγῆς Μανταμαδιώτης	» 2
Ἑλένη Χ'' Ἀποστόλου	» 1
Π. Δ. Παπουτσάνης	» 1
Ἰωάννης Μουτσάκης	» 1

Α. Παπλωματάς	Σώμ.	1
Μιχαήλ Τσολακίδης	»	1
Παρασκευάς Φλασκῆς	»	1
Ἀντώνιος Παράσχου	»	1
Μ. Ε. Μωραΐτης	»	1
Γεώργιος Πεπόνης	»	1
Δημήτριος Ξεπτεράς	»	1
Θεόδωρος Δράκος	»	1
Γεώργιος Παρασκευαΐδης	»	1
Δημήτριος Κοτσώνης	»	1
Κλεάνθης Χατζόπουλος	»	1
Ν. Βαφειάδης	»	1
Σπυρίδων Σερεματάκης	»	1
Ἐμμανουήλ Ραπτόπουλος	»	1
Βασίλειος Μωραΐτης	»	1
Μάρκος Μαρκόπουλος	»	1
Τιμολέων Ταλιάνης,	»	1
Γεώργιος Χ'' Βασιλείου	»	1
Χρηστόφας Ξάννου	»	1
Ἀθανάσιος Καράλης	»	1
Ἰωάννης Χατζόπουλος	»	1
Κωνσταντῖνος Στεφανάκης	»	1
Π. Βαφειάδης	»	1
Δῆμος Κασάπης	»	1
Γεώργιος Κοσμίδης	»	1
Βασίλειος Π. Δημητριάδης	»	1
Θεόδωρος Γ. Ζουρέλης	»	1
Θεολόγος Κωνσταντινίδης	»	1

Χαράλαμπος Καλιντσόγλου	Σώμ.	1
Ἀνδρέας Χ'' Ἀποστόλου	»	1
Μιλτιάδης Χ'' Γιάννη	»	1
Π. Βονοφακίδης	»	1
Θρασύβουλος Μπεγιέλης	»	1
Ἀπόστολος Γ. Μιχαηλίδης	»	1
Ἀντωνιος Κ. Ε. Γιαννιού	»	1
Κωνσταντῖνος Δ. Κασάπης	»	1
Σπυρίδων Κ. Χ'' Ἀντωνίου	»	1
Ἀριστείδης Π. Ξεπτεράς	»	1
Στυλιανός Α. Λουλάς	»	1
Leopold Rack	»	1
Εὐστράτιος Ν. Παπαδόπουλος	»	1
Ἀντώνιος Καναριδῆς	»	1
Βασιλική Α. Λυμπούση	»	1
Ἰωάννης Ε. Λαζαριδῆς	»	1
Κωνσταντῖνος Θεοχαριδῆς	»	1
Ἀπόστολος Δοῦκα	»	1
Μιχαῖλος Χ'' Γιαννάκης	»	1
Ἐρμούλαος Γ. Βουσβούνης	»	1
Γρηγόριος Βασιλειάδης	»	1
Δημήτριος Ε. Κουτσουραδῆς	»	1
Ἀριστείδης Ν. Ἀγγελῆς	»	1
Πιττακός Μ. Τζοάννου	»	1
Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Κώστα Χ'' Δημητρίου Θεολογικῆ Σχολῆ Χάλκης. Τελειόφοιτοι.		
Κώστας Χ'' Δημητρίου	Σώμ.	2
Πρόδρομος Λεπτιδῆς	»	2

Ἐμμανουὴλ Φωτίου	Σώμ.	2
Σταῦρος Εὐστρατιάδης	»	1
Ἀπόστολος Χρυσαφίδης	»	1
Γερμανὸς Σακελαρίδης ἱεροδιάκονος	»	1

Γ'. ΤΑΞΙΣ

Διονύσιος Μαραγκουδάκης ἱεροδιάκονος	»	1
Ἰωάννης Βενέρης	»	1

Δ'. ΤΑΞΙΣ

Γρηγόριος Παπαμιχαήλ	»	1
Ἀθανάσιος Πανταζῆς	»	1
Σαράντης Χ'' Θεοφίλου	»	1
Ἀγαθάγγελος Νικολάκης ἱεροδιάκονος	»	1
Μάρκος Δασκαλάκης	»	1
Ἰωάννης Ἀβερκιάδης	»	1
Χριστόδουλος Λαζαρίδης	»	1
Σεβαστιανὸς Ἱεροδιάκονος	»	1

Μακροχώριον.

Σοφία Κυριακίδου Διευθύντρια Παρθεναγωγείου	»	1
Βιργινία Κ. Χατζοπούλου	»	1
Εὐτέρπη Ν. Χατζοπούλου	»	1
Κλεοπάτρα Ζαγανιάρη	»	1
Θεοδώρα Θεοφανίδου	»	1
Ἑλένη Φιλδίση	»	1
Ἑλένη Μ. Παναγιωτίδου	»	1
Ἰουλία Ἐμμ. Ραπτοπούλου	»	1

Ζάππειον.

Ἄννα Καραγεώργη	Σώμ.	1
Μησιφίλη Μεταξά	»	1
Βαλερία Γρημάλδου	»	1
Ἑλισάβετ Παπᾶ Γεωργίου	»	1
Ζωὴ Εὐθυμιάδου	»	1
Μαρία Ἀνθοπούλου	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Δημητρίου Λεμονίδου.

Ὁ Ἅγιος Α'. Βιζύης Ἱερόθεος	Σώμ.	1
Ὁ Ἅγιος Α'. Κορυτζᾶς Ἀνθιμος	»	2
Νεόφυτος μοναχὸς φιλοθέτης Χάλκη	»	1
Νικόλαος Δημητριάδης Χάσκιοι	»	1
Ἀρχιμαν. Βασίλειος τοῦ Παναγίου Τάφου	»	1
Παπᾶ Γερμανὸς Χρυσοπηγιώτης	»	1
Ἱεροδιάκονος Πολύκαρπος	»	1
Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης ἱεροδιάκονος Συγινὸς	»	1
Ἱεροδιάκονος Ἀναστάσιος Βίζα	»	1
Ἀναστάσιος Μκαρίου Νίσυρος	»	1
Θεόδωρος Δ. Οἰκονομίδης	»	1
Βασίλειος Α. Βραχιολᾶς	»	1
Χρῆστος Μιχαηλίδης	»	1
Γεώργιος Παπαδόπουλος Κεσσαρεῖς	»	1
Ἰωάννης Δεσποτόπουλος Τσιβαλίον	»	1
Ἱεροδιάκονος Κωνσταντῖνος Βίτσος	»	1
Πλάτων Φραγγιάς	»	1
Γρηγόριος Βασιλειάδης	»	1
Ἰωάννης Χ'' Βασιλείου Κεσσαρεῖς	»	1

Ροζάνη Λεμονίδου	Σώμ.	1
Σοφία Θ. Βαφειάδου	»	1
Εύθαλία Ταστζόγλου	»	1
Καλλιρόη Α. Χ. Βασιλείου	»	1
Τῆ πατρικῆ φροντίδι κ. Ι. Μιτάκου προϊστάμ. Χάσκιοῦ.		
Μ. Ἱερομνήμων Ι. Μητάκος Σάμιος προϊστ. Χάσκιοῦ	Σώμ.	1
Δημήτριος Κ. Ἀργυριάδης. Σισλιῆ	»	4
Βασιλ. Μ. Γεωργιάδης Α'. ἱεροψάλ. Ἀγ. Παρασκευῆς Χάσκιοῦ	»	1
Κορνίλιος Βασιλειάδης Β'. ἱεροψάλ. Ἀγ. Παρασκευῆς Χάσκιοῦ	»	1
Κωνσταντῖνος Α. Μπουνάτσος Χάσκιοῦ.	»	1
Μιλτιάδης Ι. Κιτανίδης	»	1
Χρῆστος Κ. Βονάτσος	»	1
Κ. Ρηγόπουλος	»	1
Ι. Α. Μήντζος	»	1
Μιχαὴλ Βασιλείου	»	1
Χρῆστος Οἰκονομίδης	»	1
Περικλῆς Ι. Ραϊμόνδος	»	1
Παναγιώτης Γεωργίου	»	1
Ν. Αὐγερινός Διευθυντῆς τῶν Σχολῶν Χάσκιοῦ	»	1
Ἰωάννης Μολυβίδης Χάσκιοῦ.	»	1
Ἀλκιβιάδης Χ. Νικολαίδης	»	1
Σωτήριος Γ. Δάμπας	»	1
Ἱεροδιάκονος Μιχαὴλ	»	1
Φώτιος Ἀντωνιάδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Φωτίου Κουρούκλη.		
† Ὁ Ἅγιος Μυρσίων Θεοδοκᾶς	Σώμ.	1
Ἀρχιμανδρίτης Φορόπουλος, Πατριαρχεῖον	»	1
» Ψωμικίδης, Χριστὸς Γαλατα.	»	1
» Γρηγόριος, Ἀντιφωνίτης.	»	1
Φώτιος Κουρούκλης, Γαλατα.	»	2
Γεώργιος Νομικός, Μουμχανέ.	»	1
Ν. Παντζόπουλος. Πόλις Βαλοῦκ παζάρ.	»	1
Ἀντώνιος Καπὸν κεχαγιάς, Πατριαρχεῖον.	»	1
Παπακωνσταντῖνα Ἀνδρέα, Ἀντιγόνη.	»	1
Ἰωακείμ Διαμάντογλους, Ἀντιφωνίτης.	»	1
Αὐγερινός Διευθ. Σχολῶν, Χάσκιοῦ.	»	1
Ἄλεξ. Ἰωαννίδης. Πόλις ἑταιρία Χεδιβιέ.	»	1
Ernest Glavany, Galata.	»	1
Nicos Vassiliades, Aut.	»	1
Alex. Melahrinos Docteur, Phanar.	»	1
Ἰατρὸς Φερμάνογλους, Φανάριον.	»	1
» Σπανούδης	»	1
» Βασιλειάδης	»	1
Κωνσταντῖνος Λαζαρίδης Φαρμακοποιὸς Φανάριον	»	1
Νικόλαος Δημάδης Φανάριον	»	1
Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Γ. Α. Ἰγγλέση.		
Ἅγιος Λεύκης Ζωοδόχος Πηγῆ	Σώμ.	1
Μ. Α. Ἀμπελικόπουλος	»	1
Παπᾶ Σάββας Κερασούντιος	»	2
Ἱερ. Σταμάτιος ἐφημέριος Ζωοδόχου Πηγῆς	»	1
Ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος	»	1

Ἄνωνυμος	Σώμ.	1
Ἱεροδ. Νικόλ. Γεγκουμίδης Χίος Ζωοδόχ. Πηγῆ	»	1
Παπα Ἰωάννης Ζανῆς Νέσυρος	»	1
Ἰάκωβος ἱερομόναχος ἐπαρ. Χαλθίας	»	1
Ζαχαρίας ἱερεὺς Ὀρφανοτροφείον	»	1
Δ. Εὐελπίδης Νοσοκομείον	»	1
Γ. Μωϋσιάδης	»	1
Χ. Κωνσταντινίδου	»	1
Ἀρχιμανδρίτης Ἰωσήφ Ζωοδόχος Πηγῆ	»	1
Σωφρόνιος ἱερομον. ἐφημέριος Πατριαρχεῖον	»	1
Νικηφόρος Ἱεροδιάκ. φροντ.	»	1
Θωμᾶς Κωνσταντινίδης	»	1

Τῆ πατρικῆ φροντίδι Νικοδήμου Γ. Εὐσταθίου.

Ἀρχ. Νικοδήμος Γ. Εὐσταθίου ἡγούμενος Βλαχ.		
Σεραίου Φανάριον	Σώμ.	2
Παναγιώτης Ε. Τσούτσης ἱερεὺς Φανάριον	»	1
Ἀγαθάγγελος Θ. Ἰωαννίδης ἱεροδιάκονος Φανάριον	»	1
Παννός Πανανίδης	»	1
Νικ. Μ. Παντζόπουλος ἱεροψάλ. Βλάχ Σεραίου		
Φανάριον	»	1
Δαμιανός Ζαφειρίου ἐφημ.	»	1
Δέσποινα Φρανκούλη	»	1
Δ. Π. Μπαλαμπάνης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἀλεξάνδρου Ἰγγλέση.

Nahman Benbassat Péra	Σώμ.	1
*Αλέξανδρος Ἰγγλέσης Πέραν	»	2

Ν. Μανιάκης	»	Σώμ.	1
Χρ. Κουμάκης	»	»	1
Στρ. Ζίφου	»	»	1
Νικόλαος Βουινάκη	»	»	1
*Αντών. Ζωγράφος	»	»	1
Ζαχ. Ζαχαρίου	»	»	1
*Αθ. Δελεκάνης	»	»	1
*Αθ. Χαννοῦς	»	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἰωάννου Γαβριηλίδου.

*Ὁ Ἅγιος Ἀμφιπόλειος Προκόπιος	Σώμ.	2
Ἱερολογιώτατος Ἀνθιμος Ὀρφανίδης	»	1
Ἐρμιόνη Σκεντέρογλου	»	1
Μιχαὴλ Μεζίκης	»	1
Γεώργιος Μεζίκης	»	1
*Αντώνιος Ἀφεντάκης	»	1
Χρῆστος Βασιλειάδης	»	1
Φραγκούλης Φρανκιάς	»	1
Ἰωάννης Γαβριηλίδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Γεωργ. Χ' Ἰωαννίδου.

*Αναστάσιος Γαβριηλίδης Πέραν	Σώμ.	2
*Αβραάμ. Ἀβραμίδης Δζουπαλῆ	»	1
*Ἐμμανουὴλ Ἡλιάδης	»	1
Γ. Σ. Ραπτόπουλος Φαρμ. Ὑψωμχθεῖα	»	1
Βασίλειος Ἀναστασίου	»	1
*Ἡλίας Μαρκιάς	»	1
Γ. Ν Παπακωνσταντίνου	»	1

Ἄλεξ. Ι. Γελεκεντσόγλου Ροβέρτ. Σχολή Βεβέκ	Σώμ.	1
Κ. Α. Ἰωαννίδης Βαλούκ παζάρ	»	1
Ἰωάννης Μελίδης ἀρχιτέκτ. Φανάριον	»	1
Κωνσταντίνος Μισαηλίδης	»	1
Γεώργιος Χ' Ἰωαννίδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Σ. Γ. Ι.

Ἀντώνιος Γαζιάδης Ἄρχων Προμηκίριος	Σώμ.	1
Θεμιστοκλῆς Χατζόπουλος	»	1
Γ. Σγουρίδης Turkish Regie export	»	1
Ι. Γρακουβίδης	»	1
Π. Λεωντχρίδης	»	1
Α. Apissoghoniouff	»	1
Ι. Βιδιανόπουλος	»	1
Μιχαήλ Μπακαλόπουλος	»	1
Ἀρίσταρχος Γ. Σαραντίδης	»	1
Παράσχος Α. Ζιμπόπουλος	»	1
Γ. Μορφιάδης	»	1
Χρῆστος Παπα Ἰωαννου	»	1
Φώτιος Φωτιάδης ἰατρός	»	1
Ἄλέξανδρος Ξανθόπουλος Φανάριον	»	1
Α. Παπαδόπουλος	»	1
Ἡλίας Χρηστίδης Καδίκοι	»	1
Χαράλαμπος Βουτσίνας Πέραν	»	1
Ἰωάννης Π. Μητσειλαῖος	»	1
Σωκράτης Χριστοδουλίδης Φανάριον	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Π. Λεπτιδίου.

Κωνσταντίνος Ι. Ἀνδρεάδης	Σώμ.	1
Ἀχιλλεὺς Ε. Ἀνδρεάδης	»	1
Λουκάς Λουκίδης	»	1
Γεώργιος Σ. Λεπτιδης	»	1
Ἡλίας Σ. Ἀντωνιάδης	»	1
Ἰωάννης Καρακουλάχογλου	»	1
Μηνάς Ἰωσηφίδης	»	1
Ἰωάννης Ἀβερκιάδης	»	1
Ἀναστάσιος Παπαδόπουλος	»	1
Ἰωσήφ Παπακωνσταντίνου	»	1
Στελιανὸς Παντελεημονίδης	»	1
Γεώργιος Χ' Π. Λουκίδης	»	1

Οἱ ἐν Ροβερτίφ Λυκείφ ὀπουδαῖται.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἄλεξ. Γελεκεντσόγλου.

Ἀλέξανδρος Γελεκεντσόγλου	Σώμ.	1
Ἀθανάσιος Θεοφάνης	»	1
Ἀντώνιος Καλλίνικος	»	1
Εὐγένιος Εὐγενίδης	»	1
Κ. Παντερμαλῆς	»	1
Μιχαήλ Καρησαρίνης	»	1
Σωτήριος Ἀλιθαζάτος	»	1
Εὐάγγελος Χ' Ἀνδρέας	»	1
Γεώργιος Καλλίνικος	»	1
Κωνσταντίνος Ἰωαννίδης	»	1
Ἀντώνιος Σαββίδης	»	1

Ἄγησίλαος Δάνδαλος	Σώμ.	1
Ἰωάννης Χριστοφορίδης	»	1
Ἰωάννης Δεκαρίτσας	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι Κυρίας Βικτωρίας Ἀνθοπούλου.

Ἰφιγένεια Κυριαζῆ Κουσκουνζούκιον	Σώμ.	1
Παρθενόπη Λαγούδη	»	1
Χαρίκλεια Δ. Νικολαίδου Φανάριον	»	1
Βικτωρία Ἀνθοπούλου	»	1
Ζωή Κ. Εὐθυμιάδου Μουχλίων	»	1
Ἐρατώ Βασιλειάδου Ἀντιγόνη	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι Μ. Μουμτζόγλου.

Ματθίλδη Ι. Μουμτζόγλου	Σώμ.	1
Μαριάνθη Μελαχροινού	»	1
Ἐλένη Καλπατσόγλου	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Γ. Δ. Ἰωαννίδου.

Ἐλένη Μαυράκη Παλατᾶ	Σώμ.	1
Γρηγόριος Λαμπίκη Φανάριον	»	1
Ἀλέξανδρος Νααμπετίδης	»	1
Μιχαὴλ Μιχαηλίδης	»	1
Θεόδωρος Μπιρλόγλους Ἰαμ. ἐμνιέτ σαντοῦκ	»	1
Κωνσταντῖνος Γιασιμακόπουλος Δζουπαλί	»	1
Ἀριστείδης Παπαδάκης Γενεύη	»	1
Γεώργιος Διογενίδης Φανάριον	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Γεωρ. Π. Χλωροῦ.

Γεώργιος Π. Χλωρός Φανάριον	Σώμ.	1
Βασίλειος Χ. Κιολεμένογλους Φανάριον	»	1

Γρηγόριος Κωνσταντινίδης	»	Σελ.	1
Γεώργιος Ἰζιβανόπουλος	»	»	1
Ε. Κωνσταντινίδης	»	»	1
Γ. Ξ. Νικολαίδης	»	»	1
Χρῆστος Γεωργιάδης	»	»	1
Ἀλέξανδρος Β. Πανοικίδης	»	»	1
Νικόλαος Ζ. Πανοικίδης	»	»	1
Ἰωάννης Καραγιαννάκης	»	»	1
Πέτρος Πετρίδης	»	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ν. Παγανᾶ.

Ν. Παγανᾶς	Πατριαρχεῖον	Σελ.	2
Χαρ. Παναγιωτάκης ἱατρὸς	»	»	1
Ἀντώνιος Οἰκιάδης	»	»	1
Ἰωάννης Ε. Πανσεληνιαδῆς	»	»	1
Γεώργιος Παπαῖ Δημητρίου	»	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἰωάν. Σωτηριάδου.

Σοφία Γρηγορίου	Σελ.	1
Κωνσταντῖνος Σκύτης	»	1
Γεώργιος Βασιλείου Καλτζινίδη	»	1
Γεώργιος Λεονταρίδης	»	1
Δ. Εὐθυμιάδης	»	1
Δ. Χ'' Σάββας	»	1
Φώτιος Ἀντωνίου (Προβατάρης)	»	1
Πέτρος Ἠλιάδης	»	1
Συμεὼν Δημητριάδης	»	1
Ἰωάννης Σωτηριάδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ὀδυσσέως Πλέσσα.

Ὀδυσσεὺς Πλέσσας Πέραν	Σελ.»	1
Ἀχιλλεὺς Ζάμπογλους	»	1
Σωκράτης Μιχαηλίδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Β. Κούλα.

Βασίλειος Κούλας Φανάριον	Σελ.	1
Ἀλκιβιάδης Ζαγοριδῆς Πέραν	»	1
J. Bilezkdji Péra	»	1
Κ. Ε. Λαζαρίδης Φανάριον	»	1
Κ. Βραχιολᾶ Δζουπαλῆ	»	1
Νικόλαος Τσούκα Φανάριον	»	1
Κωνσταντίνῃ Τσούκα »	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Π. Α. Π.

Π. Α. Παλαιολόγος	Σελ.	1
Μ. Στεφανίδης	»	1
Λαζ. Ἀναστασιάδης	»	1
Γ. Σαρτίντσκης	»	1
Ἰωάννης Στεφανίδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἰωάννου Βαλααῖ.

Ἰωάννης Βαλααῖς δικηγόρος	Σελ.	1
Μ. Γ. Θεοτοκᾶς δικηγόρος Κων. πολίς	»	1
Ἀντώνιος Ξυδιᾶς	»	1
Ἀνώνυμος	»	1
Δημ. Γ. Φαρμάκας	»	1
Σερ. Γ. Στεργιάκης	»	1
Ἰωάννης Πεταλούδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Εὐστρατίου Ἀποστολίδου.

Πάτερ Ἀγαθᾶγγελος ἄγισσ. Βλαχερνῶν	Σώμ.	1
» Ζήσης » »	»	1
Σωτήριος Οἰκονόμος προϊστάμενος Παλατᾶ	»	1
Ἀναστάσιος Φακίρης	»	1
Εὐστράτιος Ἀποστολίδης	»	1
Ἀγαμέμνων Ε. Ἀποστολίδης	»	1
Χαράλαμπος (ὑποδηματοποιός)	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Γεωργ. Καπονίδου.

Γεώργιος Καπονίδης	Σώμ.	1
Πέτρος Γαβριηλίδης	»	1
Γαβριήλ Γαβριηλίδης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Γ. Μαυρίδου.

Γεώργιος Μαυρίδης	Σώμ.	1
Ν. Ι. Βιτάλης	»	1
Παντελῆς Κανέλος ἀρχιτέκτων	»	1

Οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Κοι καὶ Καί.

Οἱ ἐν Μιτυλήνῃ (μέσον Εὐστρ. Χ'' 'Αποστόλου).

Ὁ ἅγιος Μιτυλήνης Κύριλος Σώμ. 6

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Θεοδώρου Δημητρίου.

Θεόδωρος Δημητρίου	Μιτυλήνη	Σώμ.	1
Πανανός Κ. Αὐγερινός	»	»	1
'Αριστοτέλης Νεοκλέους	»	»	1
Γρηγόριος Μανθάνης	»	»	1
Ε. Π. Χ'' 'Ανδρέας	»	»	1
Σταῦρος 'Αποστολίδης	»	»	1
Γεώρ. 'Ιωαννίδης	»	»	1
Χριστόδουλος Κατζάνης	»	»	1
Σταῦρος Γ. Μιχαηλίδης	»	»	1
'Ελευθέριος Εὐσταθίου	»	»	1
Εὐστρ. Π. Χ'' Λάμπρος Πηγῆ	»	»	1
Μιχαήλ Π. Στρούμπος	»	»	1
Κ. Χλωίδης	»	»	1
Δημ. Π. Κουρουγιάννης	»	»	1
Εὐστρ. Ε. 'Αναγνώστου Μελιγνά	»	»	1
Γεώργιος Χωρικπέλης	Μιτυλήνη	Σώμ.	1
Β. Α. Βονοφακίδης	»	»	1
Κωνστ. Ξέντας Μουσικός	»	»	1
Θεοφάνης Ε. Στεφάνογλους	»	»	1
Παν. Α. Βουγιούκας	»	»	1

Οἱ ἐν Μιτυλήνῃ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Φρ. Θ. Γεωργίου (μέσον κ. Εὐστρ. Χ'' 'Αποστόλου).

Εὐφροσύνη Θεοκλέους	Σώμ.	1
Μερῶπη Θεοκλέους	»	1
'Αθνασίχ Θεοκλέους	»	1
Χρυσσῶ Θεοκλέους	»	1
Μαρία Θεοκλέους	»	1
Θεόπη Δ. Κωνσταντινίδου Μόλυθος Μιτυλήνης	»	1
'Αθηνά Δ. Παρρασκευαίδου	»	1
Ροζαλία Π. Τραμποῦ	»	1
'Αγγελικῶ Ε. Χαβριλίδου ὑψηλοῦέτωπον	»	1
Μιχαήλος Κυριακίδης Γέλοια Μιτυλήνης	»	1
'Ελευθέριος Μ. Κουρουβακάλης	»	1
'Ιωάννης Ε. Παρρῆς	»	1
Εὐστρ. Π. Μιχαηλίδης Μανδαμάδω	»	1
Μαρία Π. Ραπτοπούλου Μιτυλήνη	»	1
'Ελπινίκη Δ. Ψωμαδέλη	»	1
Βασίλειος Ζ. Δοῦκα	»	1
'Ελένη 'Αθνασίου	»	1
Νικόλαος Α. Φουρτοινᾶς (Πύργον Βουλγαρίας)	»	1
Πέτρος Γ. Ξανθόπουλος	»	1
Γ. Γραμεινίδης	»	1
Στελικνή Π. Μουτσουγιάννη	»	1
Γεώργιος Γιανέλλης Μιτυλήνη	»	1
'Εμμ. Κομνηνός	»	1

Οἱ ἐν Μιτυλήνῃ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Φωκίωνος Λαλέλη
(μέσον Εὐστρ. Χ'' Ἀποστόλου)

Φωκίων Λαλέλης	Σώμ.	5
»	»	1
Θεμ. Γ. Ἡλιόπουλος	»	1
Κωνσταντῖνος Α. Μαρζέλος	»	1
Σ. Δ. Καμπας	»	1
Γ. Δ. Τριανταφυλλίδης	»	1
Δημ. Γ. Μοιζούρης	»	1
Μιχαήλος Χρυστοχός	»	1
Ζαχαρίας Καλκλῆς	»	1
Λουκῆς Ὑψηλάντης	»	1
Κωνσταντῖνος Ἐσκήρης	»	1
Ὁ Ἅγιος Μεθύμνης Στέφανος	»	3

Οἱ ἐν Μανδράμῳ (μέσον Εὐστρατίου Χ'' Ἀποστόλου)

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Παρασκευᾶ Μ. Ἰωάννου.

Π. Δ. Κομῆλης	Σώμ.	1
Π. Μ. Ἰωάννου	»	1
Π. Στελιανίδης ἰατρός	»	1
Δ. Καλιγιέρης Σουκαρνία	»	1
Εὐστρ. Ἀλεξίου	»	1
Δ. Δρακούλης Κλειοῦ	»	1
Ι. Π. Παρασκευᾶ »	»	1
Εὐστρ. Ἐλευθερίου ράπτης	»	1
Κ. Κράλης Μόλυθος	»	1
Εὐστρ. Κ. Σανίδης ἰατρός	»	1
Ὁ Πανοσιώτατος κ. Νικόλαος	»	1
» κ. Συμεών Ι. Φωτιάδης	»	1
Εὐστρ. Φ. Σαράντου Μανδραμάδῳ	»	1
Δημήτριος Ἀποστόλου	»	1
Ἐλευθέριος Ἀποστόλου	»	1
Νικόλ. Ε. Γροσομανίδου	»	1
Περικλῆς Χ'' Ἐλευθερίου	»	1

Οἱ ἐν Γέροα, Μιτυλήνης (μέσον Εὐστρ. Χ'' Ἀποστόλου).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Γρ. Βουσδάνη.

Γρ. Βουσδάνης	Γέροα	Σώμ.	1
Παναγ. Π. Φραντζέσκος	»	»	1
Ἐμμ. Ζαρρῆς	»	»	1
Κωνσταντῖνος Μ. Ἰπιότης	»	»	1
Ν. Γ. Πασπάτης	»	»	1
Νικόλ. Φωτεινοῦ	»	»	1
Νικόλαος Α. Αὐγουστίδης	»	»	1
Νικόλ. Δ. Κεφαλας	»	»	1
Διογένης Π. Φραντζέσκος	»	»	1
Ν. Γρ. Παπάζογλου	»	»	1

Οἱ ἐν Ἁγία Παρασκευῇ Μιτυλήνης (μέσον Εὐστρ. Χ'' Ἀποστόλου).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι Μιλτιάδου Χ'' Γιάννη.

Εὐστρ. Μιχαήλαρος	Ἁγία Παρασκευῇ	Σώμ.	1
Χ. Παρασκευαΐδης	»	»	1
Εὐστρ. Παρ. Χ'' Ἐσκήρης	»	»	1
Γ. Φ. Γριμάνης	Καλλονῇ	»	1
Χ. Χ'' Γιάννης	Ἁγία Παρασκευῇ	»	1
Σ. Δ. Βαρβεριδῆς	»	»	1
Ι. Ν. Κουλιμανδάς	»	»	1
Π. Ι. Ρεῖμοντῆ	»	»	1
Ἀποστ. Ε. Χ'' Μουτάφης	»	»	1
Δημ. Παπα Γεωργίου	»	»	1

Οἱ ἐν Λίμνῳ

Ἅγιος Λίμνου Ἀθανάσιος	Σώμ.	3
Τῆ πατρικῆ φροντίδι πανοσιολ. πρωτοσυγκέλλου Ἀγ. Λίμνου Πλάτωνος Ἀἰθαζίδου.		
Ὁ Πρωτοσύγκελος Α. Σ. Πλάτων Ἀἰθαζίδης	Σώμ.	3
Ἀρχιμανδρίτης κ. Μελέτιος Βελλακούλης	»	1
Πρωτοπρεσβύτερος Γαρόφαλος	»	1

Βασιλ. Ἀνδρεάδης Ἱεροδιάκονος	Σώμ.	2
Πηνελόπη Λασκαρίδου	»	1
Αἰκατερίνη Λάππα	»	1
Χαρίκλεια Τσολακίδου	»	1
Ἄννα Καψιμάλη	»	1
Οὐρανία Ν. Στράφτη	»	1
Πιπίνα Κρεμλῆ	»	1
Ὀλγα Παντελῆ	»	1
Πηνελόπη Ζέπη	»	1
Ματθίλδη Παντελίδου	»	1
Ἴπαν. Δ. Κελαδῆς ἰατρός	»	1
Δημ. Χρυσόχος	»	1
Θωμ. Κ. Παπᾶ Θωμᾶ φ. φ.	»	1
Παλαιολόγος Ἀβαδέλης	»	1
Ι. Ἱεροδιακόνου	»	1
Ν. Ἀγιβαλέρης	»	1
Ι. Σογάλας	»	1
Κοσμᾶς Φραγγούλης	»	1
Εὐστρ. Καλογεράς	»	1
Χ. Σ. Κατακουζηνός	»	1
Ἀναγνώστης Γαροφάλλου	»	1
Δημ. Ζαβαλάκης	»	1
Δημ. Βουλγαρίτζας	»	1
Σ. Σταυρίδης	»	1
Δ. Νικολάου	»	1
Δ. Πολυζώης	»	1
Σάββας Ε. Δανέζης	»	1
Π. Α. Πολυταρίδης	»	1
Π. Α. Μόσχος	»	1

Οἱ ἐν Κυθωνίαις

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Εὐστοατίου Βιξεβανέλη
(μέσον Εὐστρ. Χ'' Ἀποστόλου)

Εὐστρ. Βαξιβανέλης	Σώμ.	1
Γεωργ. Ν. Πινέλης ἱεροψάλτης	»	1
Ἰάκωβος Κ. Μούρας	»	1
Ἄλεξ. Ἐμ. Βουρνάζος	»	1
Ἀντώνιος Δεπάστας	»	1
Δημ. Α. Πέπας	»	1
Ἀθανάσιος Δ. Γονατᾶς	»	1
Εὐστρ. Δ. Κασάπης	»	1
Χαρ. Βαζιανάκης	»	1
Εὐάγγελος Ἰγγλεζόπουλος	»	1
Χαρίλαος Π. Στρογγέλης	»	1
Νικόλαος Γ. Καλδῆς	»	1
Ἰωάννης Δ. Κασάπης	»	1
Ἀριστείδης Καρτερός	»	1
Νικόλαος Παπα Παναγιώτου	»	1
Παρασκευᾶς Σαλιάρης	»	1
Ἀριστείδης Πετρίδης	»	1
Δημ. Χ'' Ἀναστασίου	»	1
Ἄλεξ. Ν. Φλώρου	»	1
Ἐμμ. Εὐστρ. Φλώρου	»	1
Εὐάγγελος Κάβουρας	»	1
Μιχαήλ Ν. Φλώρου	»	1

Οἱ ἐν Κυθωνίαις

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ματθαίου Βαγιάτη
(μέσον Εὐστρ. Χ'' Ἀποστόλου).

Δέσποινα Μ. Βαγιάτη	Σώμ.	1
Δημ. Χ'' Ἀποστολέλης	»	1
Ἀναστάσιος Δ. Χαριέλης	»	1
Ἀπόστολος Κ. Ἀθνασιέλης	»	1

Δημ. Κ. Βαίρης	Σώμ.	1
Νικόλαος Ε. Χ. Παναγιώτου	»	1
Δημ. Χ. Εύστρ. Χιλλιάς	»	1
Γεώργιος Ἀγγελίδης	»	1
Ἀθ. Πανταζόπουλος	»	1
Μιλτιάδης Ν. Γονατάς	»	1
Ἀλέξανδρος Κ. Μαλιάκας	»	1
Ἀθανάσιος Δ. Κέλμαλης	»	1
Κωνσταντίνος Ε. Μανδαμαδιώτης	»	1

Οἱ ἐν Ἀδραμυττίῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Νικολάου Κωνσταντίνου Β. Παρρῆ
(μέσον Εὐστρ. Χ'' Ἀποστόλου)

Νικόλαος Β. Παρρῆς	Σώμ.	1
Κωνσταντίνος Β. Παρρῆς	»	1
Ἰγνάτιος Ε. Κκρατάσος	»	2
Εὐριβιάδης Ε. Καρατάσος	»	1
Εὐστράτιος Αχλάκιώτης	»	1
Στέφανος Διοματάκης	»	1
Ἀριστείδης Α. Ἐλευθεριάδης	»	1
Ἀθανάσιος Κ. Φλώντρας	»	1
Β. Σιββάς	»	1
Ἀρ. Γ. Βαλλῆς	»	1
Μιχαὴλ Γ. Μίσσος	»	1
Εὐστρ. Ν. Ραπτάκας	»	1
Βασίλειος Γαψά	»	1
Ἀριστείδης Μειμάρογλους	»	1
Κ. Δ. Ζαχαρίας	»	1
Κ. Ε. Μπίνας	»	1
Γεώργιος Ν. Σαλατέλης	»	1
Ἰωάννης Θεοφάνου	»	1
Ἀναστάσιος Β. Χαραλαμπίδης	»	1
Γεώργιος Δ. Παπάζογλου	»	1

Νεοκλῆς Κ. Μειμάρογλους	Σώμ.	1
Παναγιώτης Μεταξάς	»	1
Γεώργιος Δημ. Παρρῆ	»	1
Κλεανθῆς Δικμαντῆ	»	1
Θεόφραστος Δ. Γεωργιάδης	»	1
Π. Κυμερλῆς	»	1

Οἱ ἐν Κερκύρα

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι τῶν κ. Εὐαγγελينوῦ καὶ Γιαννέλη.

Μιχαὴλ Εὐαγγελινός	Σώμ.	1
Ἰωάννης Χρ. Γιαννέλης	»	1
Νικόλαος Σούλης	»	1
Σπυρίδων Δεσίλας	»	1
Σπυρίδων Ζούλας	»	1
Σπυρίδων Κοστουλέτος	»	1
Βασίλειος Νικολάκης	»	1
Κωνσταντίνος Νικολάκης	»	1
Μάρκος Κοσκυνας	»	1
Σπυρίδων Ι. Κατζίμης	»	1
Φιλ. Ραψωμανίκης	»	1
Ἀναστάσιος Β. Βασιλάς	»	1
Α. Κ. Φέρρος	»	1
Β. Σχλονικιός	»	1
Ἰσαὰκ Κοὐν	»	1
Νεῖφ Ναχυίας	»	1
Πατζίφικος Καλονικὸς	»	1
Βιτέρμπος καὶ Σα	»	1
Ἀβδελά καὶ Κοὐν	»	1

Οἱ ἐν Παξοῖς

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Εὐαγγελينوῦ καὶ Γιαννέλη
(μέσον Ε. Χ'' Ἀποστόλου).

Λευκοθέα Κ. Κρητικῶ	Σώμ.	1
Παναγ. Εὐγ. Κρητικῶ	»	1

Γεώργιος Χ'' Παναγόπουλος Ειρηνοδίκης Παζῶν	Σώμ.	1
Γεώργιος Ξενεμπίσης Δήμαρχος Γιαννῶν	»	1
Σπυρίδων Μπογδάνος	»	1
Ἰωάννης Ξενεμπίσης	»	1
Δ. Θ. Ξερμπας	»	1
Εὐθύμιος Στ. Ἀρβανιτάκης	»	1
Δημήτριος Στ. Ἀρβανιτάκης	»	1
Ἀλέξ. Βελιανίτης	»	1
Ι. Π. Βελιανίτης	»	1
Χαραλαμπος Σ. Μπόσιος	»	1
Ἀναστ. Χρ. Μιτζιαλής (Κηροπούς Ἀλεξάνδρεια)	»	1

Οἱ ἐν Καβάλλα.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἀθανασίου Γ. Ἀνδροῦ.
(μέσον Ε. Χ'' Ἀποστόλου.

Α. Παρτίδης	Σώμ.	1
Ἰωάννης Ἀντωνάρας	»	2
Ἀθ. Γ. Ἀνδρῆς	»	1
Σαράντης Α. Τεργιακόγλου	»	1
Κλεάνθης Ι. Τερμεντζῆς	»	1
Γεώργιος Θεοδωρούδης	»	1
Ι. Ε. Βολαλας	»	1
Γρηγόριος Π. Κλήμης	»	1
Ἐμ. Ἀθ. Χρήστου	»	1
Σάββας Σαρίδης	»	1
Μηκίς Κωνσταντινίδης	»	1
Γεώργιος Ἀντωνιάδης	»	1
Στέφανος Μπρωκούρης	»	1
Ἀριστοκλῆς Γεωργιάδης	»	1
Δ. Γρηγοριάδης	»	1
Γ. Δ. Μελετίου	»	1
Ἰθαδίας Νημίας	»	1
Γ. Θ. Ἀθανασιάδης	»	1

Γ. Ι. Ἀφρονίδης Θάσος	Σώμ.	1
Κ. Ν. Πουλίδης	»	1

Οἱ ἐν Προύδη.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Παναγ. Κ. Βάρκα
(μέσον Ε. Χ'' Ἀποστόλου).

Ἐλένη Ε. Μπηγιέλη Γέρα Μιτυλήνης	Σώμ.	1
Ροσάνθη Π. Μανιοπούλου	»	1
Εὐαγγελία Β. Κανάκη	»	1
Παναγ. Κ. Βάρκας	»	1
Π. Δ. Πελεκάνος	»	1
Ν. Κ. Παντελῆς	»	1
Γεώργιος Χ'' Βασιλείου	»	1
Χρήστος Ἰρηγοριάδης	»	1
Κλήμης Χ'' Ἰωάννου	»	1
Ζαφείριος Χ'' Ἀποστολίδης	»	1
Χ'' Φίλιππος Γαθάκης	»	1
Ὀδυσσεύς Α. Σμακιάδης	»	1
Λουκία Κ. Κιλτζανίδου	»	1
Εὐστρ. Χ'' Παντελῆς	»	1
Φίλιππος Νικολαΐδης	»	1
Χ'' Θ. Καλλιᾶδης	»	1
Ἀντώνιος Κάμπας	»	1
Ν. Ε. Γιαννελῆς	»	1

Οἱ ἐν Πετροπόλει

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Νικολάου Γ. Ἰγγλέση.

Ἀρχιμανδρίτης Ἀγαθάγγελος Δ. Φ. ἑλληνική	Σώμ.	5
Ἐκκλησία Πετροπόλεως	»	3
Ἱεροδιάκονος Θεόφιλος Πασχλιάδης Πετρούπολις	»	2
Ἱεροδιάκονος Σωφρόνιος Δούκας	»	2

Γεώργιος Μαρινάκης	Σώμ.	5
Δημήτριος Ξανθόπουλος	»	3
Χαράλαμπος Κυριακίδης	»	1
Νικήτας Σωτηρίου	»	1
Ίωάννης Χ' Κ. Φωτιάδης	»	1
Άγιλλεύς Άποστολίδης	»	1
Γερασιμος Ροσόλυμος	»	1
Έμμανουήλ Παπαϊακώβου	»	1
Παντίας Καράλης	»	1
Σοφοκλής Καράλης	»	1
Κωνσταντίνος Λώτσος	»	1
Κωνσταντίνος Πολύδωρος	»	1
Ν. Δημ. Καρά Άνδρέου	»	1
Πέτρος Άμυράς	»	1
Ειρήνη Περεδόλσκη	»	1
Ίωάννης Κκαμαράδος	»	1

Σάμος

(έν Λιμ. Βαθέος).

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ίωάνν. Γ. Χ' Δημητρίου.

Βασίλειος Σβορώνος	Σώμ.	1
Κωνσταντίνος Γιοκαρίνης	»	1
Άλέξανδρος Γεωργιάδης	»	1
Κωνσταντίνος Διακογιάννης	»	1
Όρέστης Στεφανίδης	»	1
Ίωάννης Χ' Δημητρίου	»	1
Έμμανουήλ Καποράλης	»	1
Μιλτιάδης Άσλάνης	»	1
Δημήτριος Κκαρχριστοδούλου	»	1

Οί έν Πύργω.

Ίωάννης Γ. Χ' Δημητρίου	Σώμ.	1
Νικόλαος Γ. Όρφανού	»	1

Θεοφάνης Παπα Άδάμ	Σώμ.	1
Άλέξανδρος Δ. Νικολαΐδης	»	1

Οί έν Καρλοδοσίοις.

Ξενοφών Καργιώτογλου	»	1
Σταῦρος Νικολάου	»	1
Κωνσταντίνος Π. Πανέρης	»	1

Ό έν Μαυραντζαίοις.

Κωνσταντίνος Σπανούδης	»	1
------------------------	---	---

Ό έν Βουρλιώταις.

Μιχαήλ Χ' Άνδρέου	»	1
-------------------	---	---

Οί έν Κφ.

Κωνσταντίνος Παντελίδης	»	1
Άντώνιος Ίωαννίδης	»	1

Οί έν Σωκίοις.

Ίσιδωρος Όδυσσέως	»	1
Ίωάννης Κ. Δρόσος	»	1

Οί έν Ίκαρία

Χριστόδουλος Σπανός	»	1
Τριαντάφυλλος Α. Μουλά	»	1

Οί έν Καστελλορίζω

Βερθολομαΐος Κοντός	»	1
Κωνσταντίνος Σερόπουλος	»	1

Οί έν Ρόδω

Γεώργιος Γεωργιάδης	»	1
Μιχαήλ Γιάππη	»	1

Ό έν Γαλαζίω

Έμμανουήλ Λαδικός	»	1
-------------------	---	---

Ὁ ἐν Τράλλεσι

Ἄλεξάνδρος Χ'' Ἀποστόλου Σώμ. 1

Ὁ ἐν Δαρδανελοῖσι (ὁφθύνιον)

Ἰωάννης Χουρμούζης » 1

Ὁ ἐν Σύμῃ

Σταμάτιος Καλαφάτας » 1

Οἱ ἐν Ραιδεστέῳ.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Στυλιανοῦ Ἀποστόλου
(Μέσον Ε. Χ'' Ἀποστόλου).

Στυλιανὸς Ἀποστόλου	Σώμ.	1
Εὐστράτιος Στεφάνου	»	1
Κωνσταντῖνος Λαζίδης	»	1
Κ. Ε. Γροσομανίδης	»	1
Ι. Χ'' Ἀγγελίδης	»	1
Β. Νεραντζῆς	»	1
Β. Πάντζοβιτς	»	1
Μ. Α. Ἀφεντούλης	»	1
Γρηγόριος Δ. Ἀμπατζῆς	»	1
Σ. Θ. Σαραφίδης	»	1
Παναγιώτης Γρηγορίου	»	1
Νικόλαος Ξ. Ναζιχίδης	»	1
Νικόλαος Στ. Μανουηλίδης	»	1

Οἱ ἐν Κεμερίῳ.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Εὐστρ. Βοστάνη
(μέσον Ε. Χ'' Ἀποστόλου).

Πέτρος Δ. Δανᾶς	Σώμ.	1
Ἰωάννης Καζάκης	»	1
Ἀλέξανδρος Μαυρέλης	»	1
Παναγιώτης Α. Ἀμπατζῆς	»	1
Ἠλίας Ἀθ. Καζάκης	»	1
Ὅμηρος Ε. Καζάκης	»	1
Μαλλῆς Εὐαγ. Παπαδόπουλος	»	1
Ἠλίας Θ. Κανελίδης	»	1
Σωκράτης Ν. Κουφα	»	1
Ἀθανάσιος Π. Παπαδόπουλος	»	1
Ἰωάννης Χρυσόστομος	»	1
Δημήτριος Π. Βοστάνης	»	1
Γρηγόρ. Π. Γ. Στυψανέλης	»	1

Οἱ ἐν Πύργῳ.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἀριστ. Χρ. Κάλφα
(μέσον Θεμιστοκλέους Χατζοπούλου).

Ἀγαθάγ. Ἀλεξάνδρου	Σώμ.	1
Χ'' Κωστ. Θεοφανίδης Σωζούπολις	»	1
Ἀντωνίνα Λασκαρίδου Πύργος	»	1
Α. Kalfas Bourgas	»	1
Ε. Ἰακωβίδης	»	1
Α. Πασχάλιδης Πύργος	»	1
Διαμ. Ἰσομέρτης	»	1
Γεώργιος Χαραλαμπίδης	»	1
Κ. Ἀμυράς	»	1
Ξενοφῶν Δ. Τζουγανάτος	»	1
Βασίλειος Βασιλειάδης	»	1
Χαρ. Ἀναστασόπουλος	»	1

Οἱ ἐν Ταϊγανίῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Π. Σακελλαριδίου

Παν. Σακελλαριδῆς	Σώμ.	3
Ν. Διβάρης	»	1
Ἑλένη Σιφναίου	»	1
Χρυσομάλλη Σιφναίου	»	1
Βικτωρία Κανάκη	»	1
Βικτωρία Κουρουβακάλη	»	1
Λουσμᾶλλη Ἀντωνιάδου	»	1
Μαρία Κομνηνάκη	»	1
Μαρία Καμπᾶ	»	1
Πηνελόπη Ἀντίπα	»	1
Μαριέττα Κορέση	»	1
Ξένια Κορέση	»	1
Δ. Χαψωσηματράκης	»	1
Β. Ζ. Σιφναίου	»	1
Ε. Κούμπας	»	1
Ι. Χ. Πισάνης	»	1

Οἱ ἐν Πανόρουῳ

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Μαμάκο καὶ Καρτζούνη
(μεσον Ε. Χ'' Ἀποστόλου)

Γρ. Ι. Μαμάκος	Σώμ.	1
Παναγῆς Α. Καρτζούνης	»	1
Κ. Γρηγοριάδης	»	1
Στ. Χ. Α. Εὐθίδης	»	1
Γ. Α. Καρτζούνης	»	1
Κ. Γ. Καμπίτζης	»	1
Χ. Διαμάντογλους	»	1
Νικόλαος Πορτοκάλου	»	1

Οἱ ἐν Πετροπόλει.

Ἰωάννης Α. Καμαρχῆος Σώμ. 25

Οἱ ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Πανουσιολ. Ἀρχιμ. Ἀνθιμος Παντελάκης. Σώμ. 10

Οἱ ἐν Ξάνθῃ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Ἀλεξάνδρου Ἀντωνιάδου.

Ἀλέξανδρος Ἀντωνιάδης	Σώμ.	1
Κ. Καλέβρας	»	2
Δ. Ι. Achines	»	1
Α. Α. Χρηστίδης	»	1
Ε. Γ. Παρθενόπουλος	»	1
Γεώργιος Κ. Μακεδῶν	»	1
Α. Ι. Μαρκόπουλος	»	1
Δ. Νικηφορίδης	»	1
Νικόλαος Χ'' Γεωργιάδης	»	1
Δ. Κούδογλους	»	1
Σταῦρος Β. Βέλλιος	»	1
Δημήτριος Χ'' Κιπετανόπουλος	»	1
Ἡλίας Δορράψης.	»	1
Ν. Α. Τριανταφυλλίδης	»	1
Φωκίων Παπαδημητρίου	»	1
Γ. Π. Ἰζακουστός	»	1
Δ. Κ. Τομπέρης	»	1
Ν. Δ. Ἀναγνώστου	»	1

Οἱ ἐν Κιόνοβιῳ.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι ἱερολογ. Ἀλεξάνδρου Βασιλειάδου.

Ἱερολ. Ἀλέξανδρος Β. Βασιλειάδης	Σώμ.	2
Κωνσταντῖνος Καρυδιᾶς	»	1
Παναγιώτης Δαλπαναγιώτης	»	1
Κωνσταντῖνος Βενεδάτος	»	1
Ἰωάννης Καπετανόπουλος	»	1
Δημήτριος Α. Δάλλας	»	1

Οἱ ἐν Μιτυλήνῃ,

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Στεφάνου Χ' Τζελαΐδου.

Στέφανος Χ' Τζελαΐδης	Σώμ.	1
Ν. Εὐσταθίου	»	1
Ε. Χρηστοφίδης	»	1
Παναγιώτης Δ. Μιχαλάκης	»	1
Δημήτριος Γεωργίου	»	1
Μ. Χ' Ἀναγνώστου	»	1
Στέφανος Στεφανίδης	»	1
Κ. Α. Μαρζελὸς	»	1
Εὐστράτιος Ἀντωνίου	»	1
Δημήτριος Καμπιδέλης	»	1
Στέφανος Χ' Γιάννη	»	1
Β. Π. Ἐφαπλωματᾶς	»	1
Χ' Μιχαὴλ Νικολάου Γούναρης	»	1
Α. Ε. Κρυσταλίδης	»	1
Ἀνδρονίκη Κ. Μ. Χ' Ἀναγνώστου Μόλιθον	»	1
Εὐστράτιος Μηλιτιάδου Μανδαμάδον	»	1
Ἀριστίδης Χαρῖτου Μίστυγνα	»	1

Οἱ ἐν Κυδωνίαις.

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. ἀδελ. Δ. Κ. Δαδιώτου

Ἀδελφοὶ Δ. Κ. Δαδιώτου	Σώμ.	1
Παναγῆς Ε. Ἀμμανίτης	»	1
Ι. Κ. Καλαποδάς	»	1
Κ. Α. Κατσαρῆς	»	1
Ἀδελφοὶ Γ. Δ. Παρᾶ	»	1
Ταρσίτσα Δ. Α. Δαδιώτου	»	1
Παναγῆς Παράσχου	»	1
Παναγῆς Γ. Κηρτζίνης	»	1
Γεώργιος Κ. Ζωγράφου	»	1
Νικόλαος Κ. Μπαρούτης	»	1
Νικόλαος Μηχαϊλάρας	»	1
Μιχαὴλ Ε. Καρκαφίλα	»	1
Μυρίνος Σισμάνης	»	1

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι Ν. Γ. Παπαδημητρίου.

Ν. Γ. Παπαδημητρίου	Σώμ.	1
Σόλων Σ. Καλίτσας.	»	1
Φρανκούλης Γενεράλης	»	1

Οἱ ἐν Μόσχῃ.

Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος	Σώμ.	3
Ἱεροδιάκονος Βασίλειος	»	1

Οἱ ἐν Βεροδιάνοκῃ,

Τῆ εὐγενεῖ φροντίδι κ. Παύλου Κούπα.

Παῦλος Κούπας	Σώμ.	2
Εὐστάθιος Ὀρτεντσαῆτος	»	1

Γεράσιμος Σβορώνος	»	1
Γεώργιος Μαράτος	»	1
Νικόλαος Ἐλευθερίου	»	1
Π. Πανῆρετος	»	1
Ν. Δακὸρος	»	1
Π. Β. Πινηκτόρος	»	1
Μ. Ν- Παπανικολάου	»	1
Ε. Ο. Βέργος	»	1

Τῆς εὐγενεῖς φροντίδι κ. Μιλτιάδου Χ' Γιάνην.

Β. Γ. Ἐμμανουηλίδης	Σώμ.	1
Ἐπαμινώνδας Γ. Ζουρέλης	»	1
Νικόλαος Φιλιππίδης	»	1
Χρηστόφας Βελισσαρίου	»	1
Σωκράτης Δ. Γιάκαλης	»	1
Κ. Δομένικος	»	1

Τῆς εὐγενεῖς φροντίδι κ. Ἀντωνίου Κοχίλα

(Μέσον Ε. Χ' Ἀποστόλου).

Ἀντώνιος Κοχίλας Etab Orosdi Bach	Σώμ.	1
Κλεάνθης Χιλικρχόπουλος	»	1
Εὐστράτιος Κ. Βεζυρικνίδης	»	2
Μιχαὴλ Παγκαλῆς	»	1
Γεώργιος Θεοδοσιάδης	»	4

Τῆς εὐγενεῖς φροντίδι κ. Ἀχιλλέως Πρωίου.

Ἀχιλλεὺς Πρωίος	Σώμ.	1
Χ. Χρηστοφορίδης	»	1
Μιχαὴλ Ἀκτίπης	»	1
